

پیشکشہ :-

به هه لگرانی مه شخه ل و
شه هیدانی سه ربندی
رببازه که ی ..
(که م ژیان و که ل ژیان)

-نوسه ر-

﴿ پيشه‌کى ﴾

ئەم كەتئىبە تيشك دەخاتە سەر ماوە يەككى مېژوويى گەلى كورد كە نووسەر خۆى تيايدا ژياووە ھەموو پوداوە كانى بە چاوى خۆى ديوە. بۆيە دەتوانين بلئين بە سەرھاتى شوپشى كوردستانە لە سالە كانى شوپشى نوئدا بە چاوى پيشمەرگە يەكەوہ.

ئەو پۆژانەى ئەم كەتئىبە لە دوو توئى خۆى دا كۆى كردۆتەوہ، پۆژانئىكى گەلى سەخت و دژوار بوون. شوپشى نوئى گەلى كورد لە دواى ھەرە سئىكى گەلى گەورە و لە دنيايەكى بئى ئومئىدى دا لە سەر دەستى ئەم پيشمەرگە گيان فيداكارو خۆراگرانە ھەلگيرسايەوہ، لە كاتئىكا دەيان ھەزار پارچە چەك دووچارى ھەرەسو شوپشى (۱۴) سالە جوانمەرگ بوو، پيشمەرگە كانى (ى.ن.ك) لە ژئىر سەر كردايەتى يەككى كارامە و لئىھاتوودا چە خماخەى پوناكىيان لەو شەوہ زەنگەدا لئىدا. مېژوويى ئەو سالانە بە خويئىن و فرمئىسك و ئارەقەى دەيان ھەزار پۆلەى ئەم گەلە بە گشتى و (ى.ن.ك) بە تايبەتى نووسراوہ تەوہ.

نووسەر ورد ورد ھەنگاوى ناوہ. تيشكى خستۆتە سەر ھەموو پۆژو پوداوە بەرچاوى گرنگە كانى راگواستن و بە عەرەب كردن و بە بەعسى كردن، ئەو سئى دپكەى لە سەر دەستى پۆژئى بە عس خزابوونە دۆ و دەرونى خەلكى كوردستانەوہ. كيمياباران و ئەنقال و بە كۆمەل لە سئىدارەدانى گەنجان، كۆپى بە كۆمەل و ژورە كانى سئىدارەى ئەبو غرئىب و قەسابخانەى موسل. ھەموو ئەمانە نەيان توانى سەرى بەرزى پۆلە كانى گەلەكەمان نەوى بكن.

ئەم كەتئىبە ھەر بە تەنيا باسى لەزەبرو زەنگى دوژمن و لە موعانائى گەلەكەمانى نەكردوہ، بەلكو باسئىش لە ھەنگاوە ديموكراتى و مەدەنى يەككى شوپشەكەى كردوہ لە خويئىدن و ئازادى بئىروپا و ئەنجومەنى گوندەكان و پۆژنامە و گوئگرتن لە پوناكئىرانى نەتەوہكەمان.

مەن ئەرك و ماندوو بوونى نووسەر بە بەرزى دەنرخئىم. چونكە ھىلاكى يەككى زۆرى ديوە بۆ نووسئىنەوہى ئەو مېژووە پچ لە سەرورەى يانە و بە دئىنبايەوہ دەلئىم كەلئىنئىكى گەورە لە كئىبەخانەى مئىللەتەكەمان پچ دەكاتەوہ، بە تايبەتى قۇناغى سەرھەلدان و پۆژانئى شوپش.

ئومىد بىش دەكەم نووسەرانى پىشماەرگە ئەوانەى لەو شاخانە ژيان و بە چاوى خويان سەدان
پوداوى كارى نمونەى و فېداكارى و چەرمە سەرىيان دىوہ ئەزمونەكانى خويان
بنوسنەوہ بۆ ئەوہى نەفەوتىن و لە داھاتوو پۆلەكانمان بزائن باوو باپىران چۆن ژيان و
كاروان بە چەندىن قۇناغى سەخت گەيشترتە ئەم مەنزىگايە .
ھەر سەرگەوتوو بيت .

د . نەرسەلان بايز

نەندامى مەكتەبى سىياسى (ى.ن.ك)

٢٠٠٢/١٠/١٥ سۇيمانى

كوردو كوردستان..

نه ته وه و نيشتمانی له ت له ت و ناگردانی شۆرش .

نەوئەندەى كوردستان مەلبەندى پاپەرىن و شوپش بوو، هيندەش خويناوى تر نه گەلانى دەورويشتى له ناوچەكەدا و نه ميژووى قورىانى دانى ئەو شوپشانەش له جيهان دا بۆ بزگارى و سەربەخۆى بە دەردى هاوشيوەى كوردان نه چوو. بەو ئەندازەبەش دوو سەد سالە و بزوتنەوەى كوردايەتى سەردەم و قوناغ و سەدەى ليوان ليۆ له كارەسات دەبپۆ و لەو پيناوش دا گەلەكەى دەريايەك له خوين و گەورەترين قورىانى، له نمونەى باشتري پۆلەكانى ئەبەخشى. هەروەها يەكيتى ولات و سەروەرى خاكەكەى بە ناوئەندى دەولەتتىكى دراوسيوە دەلكيترى. گەلتيكى وا لە پروسەيەكى دريژخايەن دا هولى تواندەوەى له ناو بۆتەى دانيشتوانى (عەرەب و فارس و تورك) دا دەرى. هەر قوناغ و بەر شالوى جينۆسايدو پەشەكوژى و ئەنقال ئەبیتەو.

جيوپۆلەتيكى كوردستان مۆركيكي ديارى لەسەر هەر سى قوناغەكەى بزوتنەوەى نەتەوايەتى كورد بەجيهيشتوو. بەو پىيەش خاكەكەى بوو ئەبە ناوئەندىكى و بەرهينانى وزە له دابين كردنى سەرچاوەكانى كەرەستەى خا و بۆ دەولەتانى دەورويشت و جيهان له سەرىكەو و ئامادەكردنى وەك سەنتەرىك بۆ گۆرەپانى كيشە و ململانى سىياسىيەكان له پۆزەلاتى ناوئەپاست دا له سەرىكى ترەو، بەرئەنجامى ئەو هەموو چارەنووسە پەش و دژارانەى گەلەكەى و جولانەوەكانى بوو كە تا ئەمڕۆ كورد بە مافەكانى نەگەيشتوو. بۆيە قوناغەكانى شوپشى بزگارىخوانى گەلى كوردستان له ميژ سالا ديارترين هەژموونى سىياسەتەكانى دەولەتانى كۆلۆنيايليزم و وابەستە بە جىبەجى كەرى ئامانجەكانى ئەوانەو، لەسەر دامركاندنەوەى بزوتنەوە نەتەوايەتىيەكانى كورد پىيان داگرتوو. هەروەها جۆرى پيلانەكان لەگەڵ فراوان بوونى شوپش و پاپەرىن و هەلچونە جەماوەرىيەكان دا گەلەكۆمەكى سىياسى و عەسكەرى ولاتەكانى ئىقلىمىيان ليكەوتنەو و تىكۆشانى گەلى كورديان له سەردەميكى خەبات دا بە هۆى پەلاماردانە چەند قۆلىيەكانيان كپ كردۆتەو.

له هەلومەرجى قوناغى يەكەم دا، بزوتنەوە نەتەوايەتىيەكانى كورد فراوانترين حكومەتى خۆماليان بە خويناو و بينيو. چونكە ئەو شوپشانەى كەوتيوونە نىوان سەدە و سالانى (١٨٠٠ - ١٩١٤) هەو، زۆرتري ماو و تەمەنى دەسەلتادارىتى، گەورەترين

ناوچه‌ی قه‌له‌م‌په‌وی و سه‌رکردایه‌تی کردن، لیدانی سکه‌ی پارهی تایبته به حکومت، دروست کردن، کارخانه‌ی چک و باروت، به‌ره‌م هیئاتی موشه‌کو و توپخانه، بیکه‌وه‌نانی زۆرتین ژماره‌ی له‌شکری نیشتمانی، مۆرکردنی (په‌یمانی پیرۆن) له‌نیوان چه‌ند سه‌رانی میرنشین بۆ لیدانی دوژمن، تیکشکاندنی له‌شکرکیشی‌یه‌کانی ده‌وله‌تی (عوسمانی و ئینگلیزو فه‌ره‌نسا) له‌سه‌ر ده‌ستی سوپای پزگاریخوازی گه‌لی کوردستان، نه‌بوونی پشتیوانی له‌ده‌ره‌وه، ئینجا که‌م توانایی ده‌ستی داگیرکه‌ران له‌سه‌ر کۆنترۆل کردنی کوردستان و گه‌له‌که‌ی. تایبته‌ندی ئه‌و جولانه‌وانه‌ن که‌ له‌سه‌رده‌مه جیاجیایکانی (شۆپشی بابانه‌کان) و (شۆپشی نیشتمانی میر به‌درخان له‌جزیره و بو‌تان) و (شۆپشی نه‌ته‌واپه‌تی محمه‌د پاشای په‌واندزی). به‌شۆبه‌یه‌ک له‌شۆبه‌کان به‌ری ته‌قلاکانی کورد به‌ناکام گه‌یشتین.

هه‌رچی له‌قۆناغی دووهم دا‌بووه، هه‌ولی دامه‌زاندنی ده‌وله‌تیکه‌ی نه‌ته‌واپه‌تی، کۆلی به‌تیکۆشانی گه‌ل نه‌داوه‌ له‌و قۆناغه‌دا که‌که‌وتبووه‌ نیوان سالانی (۱۹۱۸-۱۹۳۹)ه‌وه، نه‌گه‌رچی بزۆتته‌وه‌کان به‌که‌مترین ماوه‌ له‌ته‌سکترین ناوچه‌ی قه‌له‌م‌په‌وی‌دا، کورد له‌نیوان یه‌ک هه‌تا دوو سال ده‌سه‌لاتداریتی به‌خۆیه‌وه‌ بینیوه، به‌لام ته‌مه‌نی جولانه‌وه‌کانی زۆریان نه‌خایاندوه‌ رویه‌په‌ی سیاسه‌ته‌کانی (ئینگلیز و پیلانی حکومته‌کانی ناوه‌ند بوونه‌ته‌وه. له‌کاتی‌دا له‌به‌شی باشووره‌وه‌ شۆپشه‌کانی که‌وتنه‌ به‌ر پیلانگێری ئینگلیزو هاوپه‌یمانیتی ده‌وله‌تی ئێران و حکومتی تازه‌ دروست کراوی عێراق. له‌به‌شی باکووره‌وه‌ بزۆتته‌وه‌ و پا‌په‌ینه‌کانی به‌ر په‌لاماردانی ده‌وله‌تی که‌مالیسته‌کان که‌وتن. ته‌نانه‌ت ده‌وله‌تی (فه‌ره‌نسا)یش ئه‌و کاته‌ی که‌جله‌وی (سوریا)ی به‌ده‌سته‌وه‌ بوو پێگای‌دا به‌له‌شکره‌که‌ی (تورکیا) هه‌تا هێلی شه‌مه‌نده‌فه‌ری (حه‌له‌ب) به‌کاربه‌یینی بۆ ئه‌م جاره‌ له‌پشته‌وه‌ له‌تیکۆشه‌رانی کورد بدات. به‌پاده‌یه‌ک گه‌لی کوردیان به‌ده‌ردی (ئه‌رمه‌نی)یه‌کانی ئه‌و ولاته‌ی تورکیا بردو ئینجا بۆ تورکاندن و تواندنه‌وه‌ی کورد سیاسه‌تیکه‌ی په‌گه‌زه‌رستی‌یان بۆ پا‌گواستن و له‌ناو‌بردنی گه‌له‌که‌ی جێ‌به‌جێ‌کرد. له‌وانه‌ش هه‌ر ته‌نها به‌هۆی سه‌رما‌وسۆله‌ی زستانه‌وه‌ زیاتر له‌ (نیو ملیۆن) هاوولاتی کوردی پا‌گو‌یززاو له‌خه‌لکی ناوچه‌کانی

(دهرسييم) و (ئارارات) له پنگادا بهرە و باکور به مەرگ تيا چوون. له ولاشهوه لهشکری
 تورکيا به وپه پى بى ويزدانى يه وه بهرى ئه و ئه شکه و تانه يان به بهرد هه لده چنى که خه لکی
 ناوچه که بۆ خۆشاردنه وه له ترسى جه ندرمه کان پوويان تى کرديوو. به لام بى ئه وهى که س
 پى يان بزانتى له تاو برسيتى و تينوئيتى نازاريان ده چه شت هه تا ده مردن. هه روه ک
 به بهرچاوى خه لکه که وه به سهدان ئنو و مزال و لاوى کورد ده خرانه ناو گونى يه وه و له پاش
 ئه وهى سهريان توند شه تەك ده دران، فپى ده درانه ناو ده ریا وه. له نموونهى بزوتنه و مه کانى
 ئه م قوناغه ش، له به شى پۆژه لات وه پاپه پینه چه کدارى يه کانى (سمکۆى شکاک) و له
 به شى باشوره وه شۆپشه کانى (شىخ مه حمودى نه م) و له باکوره وه شۆپش و پاپه پینه کانى
 (شىخ سه عىدى پيران) و (شۆپشى شاخى ئارارات) و (پاپه پىنى ناوچهى دهرسييم) بوون.

بزوتنه وه کانى قوناغى سى يه م له ناو گه رمه ي جهنگى جيهانى دووه م و له سه ره تاي
 جهنگى ساردا ده رکه وتن. له م قوناغه دا که که وتبووه نى وان سالانى (۱۹۶۲ - ۱۹۹۰) ه وه
 سه رده مى جولانه وه يه کى نوئى کوردایه تى ده ستى پى کارد و له زه مينه ي سياسى
 جۆراوجۆردا چه ندين پاپه پىن و شۆپشى نه ته رايه تى هه ريه ک له باشورو به شه که ي
 پۆژه لاتى کوردستانى گه ره ي هه ژاند. به لام له م قوناغه دا دوژمنانى کورد و سوپا کانيان
 به شيوه يه کى ترسناک و له سه روى پى داويستى يه کانى ده وه ته وه په ريه ان به چه ک و
 ته کنه لۆجى ياي عه سکه رى دا و هه رچى ولاتانى زله يزو به ره م هينه رانى چه ک بوون له ناردنى
 فپۆکه ي تازه و کۆپته رو تانک و مده په عه و ناپالم و فوسفورو توپخانه ي دورها و ئۆ سوکۆى
 هه لدانى پۆکى ت و مووشه که کانى زه وي بۆ زه وي و زاناکانى پسپۆر له بواره کانى چه کى
 کى ميايى خنکى نه رو کاولکارى بۆ داگى رکه رانى کوردستان هىچ دريغى يه کيان نه کرد. هه روه ها
 بى جگه له (کۆماره که ي مه هاباد) که حکومه تى کى خۆمالى لى که وته وه و ماوه ي که متر له
 سالى له ته مه نى به سه ر ده بات، به لام دواى ئه وه له حوکمپرانى دا هىچ پاپه پىن و شۆپشى کى
 کوردستان له و جۆره، تا قى کردنه وه يه ک به خۆيانه وه نايىزن و له نى وان هه ره سو و لاوازکردن
 دا توانا کانيان دا نه مرکى ته وه. هه ر له م قوناغه ش دا چه کى کى ميايى به شيوه يه کى به رى لۆ له
 دۆى تى کۆشه ران و هاوولاتى يانى مه ده نى نه نجام ده درى و به دوو کاره ساتى نه ته وه ي

له (کیمیابارانی هه له بجه) و (ئه نفاله کان) دا کۆتایان پێ دێ. له بزوتنه وه کانێ ئهم قوناغەش (حکومه ته که ی کۆتاری سه هابان) و (شۆرش و بزنی ئه یول) و (شۆرشی نه ته وایه تی حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران) و دواتریش شۆرش و پا په رینه کانێ (یه کیتی نیشتمانی کوردستان) بووه .

له جهنگی ساردا دا شوینی کوردستان که وتبووه نێوان (تیۆره جیۆپۆله تیکی یه کان) و ستمی بالاده سته کانێ هیزو ناوه نده کانێ له ت له تکردنی ولات و له یه ک ترانزاندنی یه کیتی نیشتمانی و سه ره ری گه لانی بنده ست. ئه و تیۆرانه ی که به کرده وه جینگای مه به ست بوون له لایه ن پۆژناوا وه بۆ گه شه نه کردن و له قالبدانی زیاتری ناوچه ی (دلی زه وی)، واته ئه و ناوچه یه ی که ناسرا و بوو به (یه کیتی سۆفیه ت) ی جارن. بۆیه شوینی کوردستان له سه ره تای سه ده ی بیسته م و له بارودۆخی جهنگی ساردا خۆی له نێوان تیۆره جیۆپۆله تیکی یه کان دا بینی یه وه و له جارن دژوارتر شکست چا وه پێی شۆرش و جولانه وه کانێ کردووه . چونکه کوردستان بیووه ولاتیکی به ریه ست له به رامبه ر گه شه نه کردنی ولاتی سۆفیه ت دا. بۆ نمونه له تیۆری وشکایی دا به پێی بیردۆزی (ماکنده ن) کوردستانی گه وه له نێوان (دوو که وانه) دا که وتبووه ته نیشته (که وانه ی یه که می ناوه وه)، ئه و که وانه یه ی که وا (دلی زه وی) راسته وخۆ جیای کردبووه وه له ناوچه ی (ده سه لاتی پۆژناوا). هه ره ها له تیۆری (ده ریایی) دا به پێی بیردۆزی (ماهان) که گرنگی به ناوچه زه ریایی و ده ریاییه کان ده دا، کوردستانی گه وه له م تیۆره دا که وتبووه سه ر (ده ریای ناوه پاسه ت) له (ئه سه کنده رو نه) و ده ریای (که ندای فارسی) له (لوپستان). ئه م دوو ده ریایه ش له چوارچیوه ی ئه و ستراتیژده دا بوو که پۆژناوا گرنگی پێ ده دا. به لام له تیۆری (ناسمانی) دا به پێی بیردۆزی (دسفرسکی)، کوردستانی گه وه که وتبووه (ناوچه ی چاره نووس) ه وه، ئه و ناوچه یه ی که مملانی ئی سۆفیه تی جارن و ئه مریکای له سه ر بووه .

بۆ ئه مه ش هه ر له دوا ی جهنگی جیهانی دووه مه وه، ولاتانی پۆژناوا و ها په یمانه کانیا ن چه ندين په یماننامه ی ستراتیجی و سه ربازی یان بۆ پیاده کردنی تیۆره جیۆپۆله تیکی یه کان

ئیمزا کردووه، لهوانهش پهیمانی باکورئ ئهتلهسی (ناتق) سالی (۱۹۵۶) و دواتر پهیماننامهکانئ وهك (فهرمؤزا، سهنتق (بهغداد)، سیاتقو ئهنتوس) یان به نوادا هاتووه. به پادهیهك شوئینی کوردستانی گوره لهناو ئه م پهیماننامهنه دا به پوونی ساغ ببوووه، له کاتیک دا بهشیکی کوردستانی تورکیا کهوتبووه بهر پهیمانی (ناتق) و بهشیکی تری کوردستانی عیراق کهوتبووه بهر پهیمانی (بهغداد) هوه. بهمجۆره ئهگه ر (که مپی سۆشیالیست) له کوتایی ههشتاکان دا تیک نهچووایه، ئه کاته باری جیۆپۆله تیکی کوردستانی گوره ههروا ده مایه وه که له سالانی جهنگی سارددا گه له که ی ژانیان به سه ر ده برد.

بۆیه هه رچی دابهش کردن و له بهر یهك ترازاندنی سنوره کانی کوردستان بووه، هه میسه له سه ر دهستی بریاریه دهست و هیزه فراوان خوازه کانی نیوده ولته تی نه نجام دراوین. هه ر له ئه نجامی ئه و دابهش کردنهش دا که له نئوان (ئینگلیزو فه ره نساو روسیا) به پتوه چوو، نیشتمان و گه لی کوردستانیان له یهك جیا کرده وه و به سه ر مۆدیلی ناوچه ی (سور) و ناوچه ی (شین) دا ناوزه دیان کرد. له پای ئه وهش دا شوئینی کوردستان بووه ته مه دیدانی جهنگ و زه مینه ی دابهش کردنی به رژه وه ندی به ستراتیژه کان و بنکه ی تا قی کردنه وه ی تازه ترین چه ک و له بارتیرین ویستگه ی شه رو پیکادانی نئوان پۆژه لات و پۆژئاوا بووه. له به رامبه ردا گه لیکئ ژۆر لئیکراو، بیچاره دهستیان داوه ته چه ک و بیچان هه ولیان داوه بۆ ده ره په راندنی داگیرکه رانی میژوو. به مهش فاکته ری ده ره وه به رده وام یه کیک بووه له و هۆکارانه ی پئگر له پیکه وه نانی ده وله تیکی نیشتمانی یه کگرتوودا.

له پووی مافی مۆقه وه، کورد نه له (قوناغی ده ستوری) و په رله مانی سه ر به حکومه ته کانی وابهسته و نه له سه رده می (یاسا کانی نیوده ولته تی) دا به نامانجه کانی خۆی شاد نه بووه ته وه. هه رچه نده ئه و ولاتانهش که به شیک له کوردستانیان بهرکه وتووه، هه ندئ جار له ژۆر گوشاری بزوتنه وه و راپه رینه کانی کورددا، دهستی گۆرپانکاری بیان خستۆته ناو ده ستوری ولاته کانیان و به بیانوی چاره سه کردنی کیشه په واکانی کورد ناماده بوونی خۆیان له م پوووه ده ژۆرپوووه و بۆ ئه م مه بهسته ییش به لئین و پهیمانی درۆیان به

سهرانی شوپش و جولانه وه کانی داوه. به لام له بارودخوی وه رچه رخانه په وشه که و په یادکردنی هیژدا، هه زوو په شیمان بوونه ته وه. دواتریش نه پښکخراوی (کومه له ی گه لان) به مه بهستی دابین کردنی مافی مرقوف و جیگیرکردنی ناسایشی نیوده ولته تی له سالانی (۱۹۱۹-۱۹۳۹) و نه جیگره وه ی به پښکخراوی (نه ته وه یه کگرتووه کان) بۆ ته ولو کردنی نه و دوا ی هه نگاهه کانی کومه له ی گه لان له سالی (۱۹۴۵) به مهرجی جارنامه ی گه ردونی بۆ مافه کانی مرقوف هه روا په سهند کردنی راگه په ندرایم سهریه خوی بۆ ولاتان و گه لانی بنده ست. یه کیک له داخواری به کانی کوردی له پارچه پارچه یی یه کلایی نه کرده وه، بۆ هه لیزاردنی شیوه ژبانی بی سته م و چه وسانه وه، له ده سته به رکردنی مافی چاره ی خۆنووسین دا.

نه و پښکاره ی یه کیتی نیشتمانی کوردستان بلتسه ی ناگره خه فه کراوه که ی بزوتنه وه ی کوردایه تی جۆشدا یه وه، سه رده مێک بوو بۆ جوولانه وه ی کورد نا ئومیدی و شکستی ناواته کان بوو، بۆ شوپشی مه شخه لانی نوێ هه لیزاردنی پښکایه کی سه خت و به رزکردنه وه ی په یامی نه سه روتن هه تا سه رکه وتن بوو، بۆ سهرانی به عسیش پښکخستنی نا هه نگی خۆشی و پازاندنه وه ی کۆپی نان خواردن و میزی خواردنه وه بوو، نه مه ش چ جای نه وه ی..

له سه ر ناستی نیوده ولته تی :-

چه نگی سه رمایه داری و سۆشیالیستی له لوتکه دا بوو. به کرده وه ش هه ر دوولا له سه ر بینه مای سه رکوت کردنی گه لان و پښکیل کردنی مافه کان و ده ست له سه ر پشت دانی سهرانی په گه زپه رسست و دیکتاتور هه کان په فتاریان ده کرد. بۆ یه سه ره لدانی هه ر جولانه وه یه ک له ژیر ناوی شوپش و بانگه شه ی سهریه خوی دا له گه ل ستراتیژو په یه وه ی ناوخوی هه ردوو کامپه که دا یه کیان نه ده گرته وه.

له سه ر ناستی هه ری می دا :-

نه و ناوه ندانه ی که کیشه ی کوردیان له هه موو پارچه یه ک دا به هه ره شه له سه ر ناسایشی ده ولته کانیان زانیوه، پښکه و تیبون له سه ر پیاده کردنی سیاسه تیکی توندوتۆل بۆ له یه کتر گه یشتن و هاوکاری کردنی لۆجیستیکی له مه ر پاراستنی سنوری هاوبه شو

به‌رگیزی سوپایی و نه‌منی، له‌سه‌ر لێدانی هه‌ر بزوتنه‌وه‌یه‌کی سیاسی و گروپتیکی چه‌كدار له‌ ناوچه‌كه‌دا و هه‌روه‌ها په‌یوه‌ندی كردنی به‌رده‌وام له‌سه‌ر گۆرینه‌وه‌ی زانیاری و ده‌ست نیشان كردنی جموجۆلی یاخی به‌ووان له‌كاتی خۆی‌دا. له‌پاڵ قه‌ده‌غه‌كردنی هاوولاتیان و خه‌لكانی ناوچه‌ سنووری‌یه‌كان له‌ په‌رینه‌وه‌ و به‌زاندنی هیله‌ ده‌ست كرده‌كان و چه‌ك دامالینی گوندنشینه‌كان و گرتنی تێكۆشه‌ران و سنورداش كردنه‌وه‌یان، گرنه‌گرتن هاوپه‌یمانی نه‌ و كاته‌ی پۆشمی عێراق و، حكومه‌تی ئێران به‌وه‌.

له‌سه‌ر ئاستی نه‌ته‌وه‌یی‌دا:-

گه‌لی كوردستان پویه‌پوی كاره‌ساتیکی گه‌وره‌ی نه‌ته‌وایه‌تی ببه‌وه‌. له‌سه‌رێكه‌وه‌ جۆلانه‌وه‌ دێرینه‌كه‌ی له‌ پاش په‌نجی چوارده‌ ساڵ له‌ ته‌مه‌نی، بڵاوه‌ی لی‌كراو بۆ دواتریش ده‌ستی داگیركاری له‌ زیاتر كۆنترۆل كردنی كوردستان و جێ‌به‌جێ‌كردنی سیاسه‌ته‌كانی (تعریب و ترحیل و تبعیث) ئاوه‌لا كرده‌وه‌، له‌سه‌رێكه‌ی تره‌وه‌ش پێشمه‌رگه‌كانی گه‌ل دوچاری تالاوترین نووشستی و سه‌رگه‌ردانی به‌ كۆمه‌ڵ هاتن و له‌ دژوارترین باری ده‌رونی و وێژدانی‌دا نه‌تلانه‌وه‌. سه‌ره‌پای سه‌ره‌لانی چه‌ندین دیارده‌ی دزیوی وه‌ك نه‌نجام دانی خۆكۆژی، په‌نابردن بۆ یه‌كێك له‌ ولاته‌كانی ده‌ره‌وه‌، پۆیشتنه‌وه‌ به‌ ناچاری بۆباوه‌شی به‌ عسو و ناویمید بوون له‌ پاشه‌پۆژی كورد و جۆلانه‌وه‌ی نوێ، زۆرترین پێگای هات و نه‌هات گیرابوونه‌ به‌ر.

شۆڕشی مه‌شخه‌لانی نوێی كوردستان، به‌رهمی تاقی‌كردنه‌وه‌ی نه‌ و سالانه‌ی شۆڕشه‌ كه‌ به‌ بازووی هه‌زاران له‌ تێكۆشه‌رو گیان له‌سه‌رده‌سته‌كانی پێشه‌وه‌ی له‌ شاخ و گوند و شاره‌كان دا میژووی تازه‌ی بزوتنه‌وه‌ نازادیه‌خوازه‌كه‌ی گه‌لی كوردیان به‌خوێن و قوریانی سه‌رومال نووسیه‌ته‌وه‌. نه‌ و سه‌وه‌ری‌بانه‌ی كه‌ یه‌ك یه‌ك له‌ ناو شیرینی و تالی پوداوه‌كانی ته‌مه‌نی پێشمه‌رگایه‌ تیم تیاپان دا بریوه‌، یان له‌ نزیکه‌وه‌ ئاگاداری پودانی ورده‌كاریه‌كانیان بووم. ئیتر هه‌ر له‌ و كاته‌وه‌ له‌ مه‌فره‌زه‌كه‌ی (مامه‌پیشه‌) به‌ پێشمه‌رگه‌ دامه‌زراوم، سالی (١٩٨١) له‌سه‌ر داواكاری هه‌ریمی (٥)ی قه‌ره‌داغ نێردراوم بۆ خولی شه‌هید (جه‌مالی عه‌لی باپیر) له‌ سه‌ر كرده‌یه‌تی و ئینجا له‌سه‌ر خواستی (مه‌كته‌بی عه‌سكاری) گواسته‌راومه‌ته‌وه‌ بۆ

کهرتی (نیشتمگی دهنگی گهلی کوردستان) له (توژله) که نه و کات مه‌فال (نهرسه‌لان
 باین) لیتیرسراوی ده‌زگای راگه‌یاندنی (ی.ن.ک) بوو. هه‌روه‌ها له ناوه‌ندی (کۆمه‌له‌ی
 په‌نجده‌رانی کوردستان) و له (تیپی تاییه‌تی مه‌لبه‌ندی یه‌ک) و دواتریان له‌سه‌ر ده‌سته‌گی
 فه‌رمانده‌ی شه‌هید (مه‌لا نه‌حمه‌د) له تیپی (۵۵) ی قه‌ره‌داغ بووم. به‌ درێزایی نه‌و سالانه‌ش
 هه‌رچی به‌ تیکه‌لاویبوون له‌گه‌ل پیکهاته‌ی هیزه‌کانی نه‌وسای هه‌رمه‌کان و له‌ پاشان له
 مه‌لبه‌نده‌کانی هیزی پیتشمه‌زگی کوردستان، یان بۆ نه‌نجام دانی هه‌ر چالاکی‌یه‌کی
 پیتشمه‌رگانه، سه‌رجه‌م سنوره‌کانی ﴿که‌رتی (۴) ی جه‌باری، ناوچه‌کانی زه‌نگه‌،
 پیده‌شته‌کانی سنوری چالاکی‌یه‌کانی (۵۱) ی گه‌رمیان، تیپی (۵۲) ی شیروانه، سنوره‌کانی
 قه‌ره‌داغ، بازیان، سورداش، دۆله‌پوت، دۆلی جافه‌تی، هه‌رمی (۲) ی نه‌وساو له‌ پاشان
 تیپی (۲۱) ی که‌رکوک، خالخالان. سه‌رکردایه‌تی له‌خپری ناوزه‌نگه‌و توژله‌و زه‌لی و باوزنی
 شه‌ره‌کانی هیزی پشتیوان، سنوری ناوچه‌کانی مه‌لبه‌ندی (۲)، قه‌لاتووکان، وه‌رتی،
 قه‌رناقاو پشت ناشان. ده‌شته‌کانی کۆیه، سه‌رکردایه‌تی له‌ سه‌رگه‌لوو به‌رگه‌لوو، بناری
 ناسۆس، ناوه‌ژنی، ده‌شته‌کانی مه‌رگه، سنوره‌کانی قه‌یوان، سیتکه، چوارتا، بیژوئی،
 بیوران، بیتووش، سنوری ناوچه‌کانی ده‌شتی شاره‌زور، شه‌پی پرگارکردنی هه‌له‌بجه‌و
 کیمیا‌باران کردنی. کیمیا‌بارانی گۆپ ته‌په‌ی ناغجه‌له‌ر، دۆزه‌خی نه‌نفالی (۴)، پاشه‌کشی
 هیزه‌کانی پیتشمه‌رگه بۆ بناری قه‌ندیل ﴿ له‌ ناو شه‌رو کاره‌سات و پوداوه‌کانی نه‌و پۆژگاره‌و
 نه‌و ناوچانه‌دا بووم و له‌ پاشان نه‌م لیکۆلینه‌وه‌یه‌ بیوون به‌سه‌رچاوه‌ی نووسینه‌وه‌و
 لیکدانه‌وه‌و شیکردنه‌وه‌ی نه‌و سالانه‌ی شوپش که‌ تیا‌یان دا یه‌کیتی نیشتمانی کوردستان و
 گه‌لی کوردستان له‌ سه‌خترین و دره‌وشاوه‌ترین سالانی ده‌یه‌ی هه‌شتاکان دا پۆلی
 نیشتمانی و نه‌ته‌وه‌یی خۆیان تیا به‌رجه‌سته کرد.

بەشى يەكەم

**پروژەى
نامانجە دوورو نزيكەكانى شۆرش**

١/ له پووی سیاسی یه وه.

مه لومهرجی پوداوه کانی پاش ٢٠/ی نازاری/ ١٩٧٥ ته نگژه یه کی سیاسی و پیشمه رگه یی و پڼکخراوه یی بۆ بزوتنه وه ی کوردایه تی و سهرده مه که ی هینایه پیشه وه تاوه کوو قوناغی کی نوڅ له جولانه وه ی کورد دهست پڼیکات و سه روکاری سه خترین و دژوارترین نه زموونی تازه ی شۆپشی کوردستان له نه ستر بگری. به و ناقاره ش دا له ماوه ی که متر له (٢) مانگو نیو به پڼی گه لاله نامه یه که له زنجیره ی ناماده کاری به کانی کرمیته ی سه رکردایه تی یه کیتی نیشتمانی کوردستان له دهر وه، یه که مین به یاننامه ی دامه زرانندی له ٢٢/٥/١٩٧٥ به زمانی عهره بی و دواتر له ١/٦/١٩٧٥ به زمانی ئینگلیزی و ئه لمانی بلاوکرده وه. دهسته ی دامه زریته ر بریتی بوون له (مام جه لال، نه وشیروان مسته فا ئه مین، دکتور که مال فوناد، دکتور فوناد مه عسوم، عادل موراد، عه بدول په زاق فه یلی، عومه ر شیخ موس). نیتر له و کات وه کار بۆ دانانی پرۆژه ی نامانجه دوورو نزیکه کانی شۆپش کرا و نه خشه ی بزگاریش ئه و په هه ندانه ی بۆ دهست پڼکردنه وه ی خه بات و شۆپشی چه کداری خسته پوو که چۆن هیزه کانی پیشمه رگه له دواين ویستگه ی چالاجی به کانیان دا شۆپشی شاخ به شۆپش و پا په پڼی کی سه رتانه ری چه ماوه ری به سته وه.

نه گه ر له سیاست دا زه مینه ی له دایک بوونی (ی.ن.ک) هی پڼداویستی به کانی گه لیکی نازاد و ده سترپڼشتوو بوایه، خه می ته نها ده سته به ر کردنی دیموکراسی و پڼشخستننی مافی مرۆف بوایه، ئه و کاتش بڼ هیچ گومان شۆپشی چه کداری و توندوتیژی سه ریازی په ت ده کرده وه له سه ره تاترین ده سپی کی هه نگاوه کانی دا پووی له هه لگیرساندنه وه ی جه نگی پارتیزانی نه نه کرده وه، به لگور له ده رگایه کی ترو به ناماده بوونی کی تروه ده هاته پیشه وه و به ژماره یه که پڼقورمی چاکسازی و پرۆژه ی تازه وه خۆی راده گه یاند. چونکه له سایه ی ده وله تی کی دیکتاتوری دا که سیسته مه باوه که ی له سه ر بڼه مای زه بروزه نگو ناوه ندیتی توندوتلۆ و تاک حزبی سه رچاوه یان گرتوه و یاسا کانی حوکم و ده سلات له

نوقمی تاوان دا به پرتوه ده بات، چ جای له دایک بوونی پینکخراونکی به ره له ستکار له پرۆژه و به نامه دا که هرگیز له گه ل ساده ترین کرده وه و په فتاره کانی دا به ک ناگرتیه وه، پیرۆزی و په وایی به شوپشیکی پاگه به ندراو ده به خشی.

یه کیتی به یان نامه که ی، پرتیمی نیگه ران کردو له به رامبه ر زه نگیکی ناوه خت دا به رگری عیراقی له دۆخیکسی ناساییه وه به ره و نالۆزی که شی سه ریازی و پینکخستنه وه ی سوپاو هیزی نامه باشی شپزه کرد. له دهره وه ش هانی برده به رشای ئیران و ده ولته تی که مالیستی تورک، هه تا له گیزه نگی قهیرانه نوئی به که ی دا به شداری بکه ن و له په لاماردان و له شکرکیشی هیزه کانیان بۆ سه ر جولانه وه که درتیغی نه که ن. یان نه وه تا له پووی چاودیتی سنورییه وه زانیاری نه منی له کاتی خۆی داو له لایه ن هه ردوو لاره پینشکه ش به ولته که ی بکه ن.

دۆری نه خایاند نمونه ی باشتین کومه کی ئیران بریتی بوو له ده سگرکردنی ژماره یه که له پینشمه رگه و نه ندامانی سه رکردایه تی یه کیتی له سه ر سنور که پاشان به حکومتی عیراق ته سلیم کرانه وه. هه روه ها سالی (۱۹۷۸) به هاوپه یمانی سه قۆلی عیراق و ئیران و تورکیا له سنوری (هه کاری) نزیکه ی به که هه زار پینشمه رگه ی یه کیتی نیشتمانی کوردستانیان شه هیدو بریندارو دیل کرد. په رنگه نه م هاوپه یمانی یه ش هه روا به ناسانی تیک نه چوو یایه نه که راپه رینی خه لکی ئیران سالی (۱۹۷۹) له دژی هوکمرانی په هله وی به رپا نه بوایه، که دواتر شکستی به رینکه و تنامه که ی (جه زائیر) هینا و بووه پایه یه کی گرنگیش بۆ هه لگیرساندن شیری عیراق - ئیران له سالی (۱۹۸۰) دا. به جۆری هاوپه یمانی یه که ش له بنچ و بناوانه وه هه لته کیتی و هه لومه رچی تازه ش له به رده م راپه رینی که ل کوردستان باشت بره خسین.

له پووی پشتیوانی ده رکی یه وه، هه لگرانی مه شخه ل له وپه پی بی دالده یی و لایکردنه وه ی ناوچه یی دا بوون. له م پیناوه شدا کۆمیته ی سه رکردایه تی له هه ولی دامه زراندنی نه و راپه لانه ی په یوه ندی یانه بووه که له گه ل نه یارانی ده ولته تی عیراق بنیات بنی، به تایبه تی نه وانیه که مملاتی میژوویان هه بووه له دژی ده سه لاتدارانی به عس،

به لگور له و پنگایانه وه بتوانرئ هم دهرفته تی په خستینراوی دوزمنی ناوهندی دوزمنه که یان بکن به نامزای چه ترنکی سیاسی و جۆرئک له هاریکاری دهره کی و دۆستایه تی هه رنمی و ستراتیجی له پووی به ده ستهینانی کومه کی سهریازی به وه بق شۆر شه نازاد یخوازه که ی گه لی کوردستان مسۆگه ر بکات، هه میش بق نه وه ی مه و دای پردیکی گه یانندن بییت له سه ر گواستنه وه ی ئیش و نازاره کانی نه ته وه یه ک به ولاتانی ده وروپشت و دونیا، که کیشه ناوخۆیی به که ی بکات به کیشه یه کی کاریگه ری نیوده وله تی و جیهانی نه مه رۆی لی ناگادار بکرتته وه .

شۆرشی مه شخه لان، سه ره له نوئ داپشتنه وه ی بیرى سیاسی کورد بوو له سه رکردایه تی کردن و شیوه ی ناراسته کردن و ته رزی ئایدیۆلۆجی و فره پۆنکخراوه یی و به گه پخستن و ربه رایه تی به کومه ل و سه کۆی جیا جیا و کراوه به پووی ئاینده و نه گۆر له سه ر ستراتیژو جبه جئ کردنی به نامه کان و سه وریوون له سه ر سازش نه کردن و پئ داگرتن له سه ر داواکاری به کان و پرۆژه ی مافی چاره ی خۆنووسین. به کرده وه ش گواستنه وه و کارپیکردنی پرسکه ی و گه یانندی کیشه و مهینه تی به کانی به پای گشتی و ناوه نده کانی بریار به ده سته جیهان له دهره وه . هه روه ها به سازدان و پۆنکخستنی جه ماوه رو کۆکردنه وه ی توانا کان و گه شه پیدانیان له ناو به کیتی به کی ویزدانی دا. که نه جیا بونه وه ی بالئکی پۆنکخستن له پۆنکخراوه گه وه که و نه دابه ش بوونی سه رکردایه تیه که ی بق چه ند ناوچه و مه لبه ندیکی پۆنکخراوه گی به تی و نه له ئاکامی به ستنی کۆنفرانس و کۆبونوه فراوانه کان له و پۆنکخراوه دا، نه یان توانی، ته نانه ت نه لقه ی باز نه یه ک له تۆکمه یی پیزه کانی به کیتی نیشتمانی کوردستان بگۆین، یان پۆره وی سیاسه ته کانی به ره و هه لدیران به رن.

فره پۆنکخراوه یی به کرده وه پیاده ی نه زمونی سۆشیال دیموکرا ته کان بوو. وه که نه وان چۆن له کاروانه پر له داهینانه کانیان دا سه ره نجام بوون به پۆنکخراوی تیکرپای چین و توپۆزه کان له به کیتی به کی تۆرگانی دا، نه وساکه ش هه نگاره کانیان به ره و سه کۆی جیا جیا و فره بواری ریفۆرمی جیا جیا هه لگرت. هه ر ناوه اش به کیتی نیشتمانی کوردستان له ناو شۆر شه پزگاریخوازه که ی گه لی کوردستان دا بریاری دا بوو پۆنکخستنی به رفراوان له م سه ری

پاسته وه بۆ ئه‌ی سه‌ری چه‌پ له‌ ناو پێژه‌كانه‌ی دا له‌ خۆ بگرێ. تاوه‌كۆر به‌ زووترین خه‌یرایی شۆر شه‌كه‌ به‌ جه‌ ماوه‌ری بکړی و له‌ خه‌بات دا پۆلی شانازی چینه‌کی دیاری کړاو به‌ سه‌ر به‌ شداری نه‌ودای چین و توێژه‌کان دا نه‌سه‌پینرێ. بۆیه سه‌رانی شۆرش پێیان له‌ سه‌ر نه‌وه داگرت که ده‌بێ هه‌موو نیشتمان په‌روه‌رانی کورد له‌ ناو پێک‌خسته‌نه‌کانی (ی.ن.ک) دا پێک بخزین، به‌ لکوو له‌ پاشه‌پۆژدا ببن به‌ هه‌وین بۆ پاپه‌پینی سه‌رتاسه‌ری کومه‌لانی خه‌ک له‌ کوردستان دا.

ئه‌و پێک‌خراوانه‌ش له‌ به‌ره‌ی هاوپه‌یمانه‌تی یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان دا بوون له‌ (٢) بالی پێک‌خستن پێکهاتبوون به‌م شیوه‌یه‌:-

١/ پێک‌خراوی (کومه‌له‌ی مارکسی-لینه‌نی کوردستان). ئه‌م پێک‌خراوه‌ له‌ ١٩٧٠/٦/١٠ دامه‌زراوه‌، نه‌گه‌رچی به‌ درێژایی ئه‌و قوناغه‌ گرنگی به‌ چالاکي پێک‌خستن داوه‌ و خۆی ئاشکرا نه‌کردوه‌، به‌لام به‌ هۆی هاوپه‌یمانه‌تی یه‌که‌ی له‌ ناو یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان دا نه‌ستیره‌ی دره‌وشاوه‌ی به‌ره‌و ناسۆی پوون هه‌لکشاهوه‌ و له‌ ١٩٧٩/٥/١ یه‌ش بپار دراوه‌ له‌ سه‌ر گۆرینی ناوه‌که‌ی به‌ (کومه‌له‌ی په‌نجده‌رانی کوردستان).

٢/ پێک‌خراوی (بزوتنه‌وه‌ی سوڤشیا لیستی کوردستان). به‌شێکی ئه‌م پێک‌خراوه‌ له‌ مانگی (٢) ی سالی (١٩٧٩) دا له‌ هاوپه‌یمانه‌تی یه‌کێتی نیشتمانی کوردستان دورکه‌وته‌وه‌.

٣/ پێک‌خراوی (هێلی گشتی). ئه‌م دوو پێک‌خراوه‌ی دوایی له‌ کۆبوونه‌وه‌ی فراوانی ١٩٨٢/٨/١٥ دا بپاریان دا پێک‌خسته‌نه‌کانیان تێکه‌لاوی یه‌کتری بکه‌ن به‌ ناوی (یه‌کێتی شۆرپشگێرانی کوردستان) ه‌وه‌.

هه‌ر پێک‌خراویکیش به‌ جیا له‌وی تر کۆنفرانس و کۆبوونه‌وه‌ی فراوانی خۆی له‌ سه‌ر داوای ئه‌ندام و کادره‌ پێشکه‌وتوه‌هه‌رێ ده‌به‌ست به‌ ئامانجی گه‌شه‌پێدانی بواری پێک‌خراوه‌یی و دیاری کردنی به‌رنامه‌ و پڕۆژه‌ی تایبه‌تی نوێ له‌ سه‌ر چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌ نه‌ته‌وايه‌تی یه‌کانی کورد له‌ کوردستانی عێراق دا.

سه‌کۆی جیا جیاش یه‌کێک له‌ بنه‌ماکانی پڕۆسه‌ی دیموکراسی به‌ شینه‌یی دا پشت و سیسته‌می تاکه‌ره‌وی ده‌مارگه‌ری حزبی هه‌لوه‌شاند ه‌وه‌. له‌ کاتێکدا یه‌کێتی نیشتمانی

کوردستان له هه موو بانگه شه کانی دا به پټووستی زانیوه که هه موو پارت و گروپه راست و
 چه په کان له به ره یه کی به فرلوان دا کربینه وه و له ئایندهش دا به هه موو لایه ک جله وی
 ده سلات به پټوه بهرن، که هه م عیراق به ره و دیموکراتی و فره حزبی و دانوه ری کومه لایه تی
 بهرن و ولاته که له مه ترسی دیکتاتوری و زه بروزه نگی سه ریازی به عس پاک بکه نه وه،
 هه میش کوردستان له ژیر چه کمه ی داگیرکردن و جهوری نه ته وایه تی پزگار بکه ن و
 که له که پشی به مافه کانی خوی ئاشنا بټه وه. بۆیه هاوپه یمانی یه ک له سه ر بنه مای یه کټی
 خه بات و شۆرش له نیوان هیزه کوردستانی و توپۆزسیۆنه کانی عه رب دا له پټناوی
 ده سه ته به رکردنی مافی چاره ی خۆنووسین بۆ که ل کوردستان و مسۆگه رکردنی نازادی و
 سه ربه خۆیی بۆ هاوولاتیانی عه رب و تورکمان و کلدۆ- ئاشوری له سه ر خاکی عیراق دا،
 یه کټک بووه له ئامانجه پیرۆزو بالاکانی یه کټی نیشتمانی کوردستان له پۆژی
 دامه زران دنیه وه.

پڕۆژه ی بهرنامه و ئامانجه دوورو نزیکه کانی شۆرش، ده بیان ده سه که وتی سیاسی و
 نه ته وه یی و نیشتمانی و هه ریمی و کومه لایه تی یان له خۆ گرتبوو که هه ریه کټکټان به جیا له وی
 تر له چه ند پټناسه و شیکردنه وه یه کی بابه تی دا پوون کرابوونه وه و له پاش په سه ند کردنیان
 له لایه ن ئه ندامانی ده سه تی دامه زری نه ره وه له ئه یلولی سالی (١٩٧٦) دا بلاوده کرټه وه. که
 تیاپدا ها تووه: - یه کټی نیشتمانی کوردستان خه بات ئه کات بۆ..

یه که م / عیراقی دیموکرات.

١/ پزگارکردنی عیراق له کۆت و زنجیرو په یوه ندی یه کانی کولۆنیالیزمی نوێ و له پڑیمی
 دیکتاتوری دوژمن به گه ل و هینانه سه رکاری حکومه تیکی دیموکراتی ئینتیلافی له
 نوینه رایه تی پارتی سیاسی پێشکه و تووه کان و چینه کانی گه ل و نه ته وه سه ره کی و
 بچووکه کانی عیراق، تا ولات له ماوه یه کی کورت دا بگوێزرتته وه ژبانیکی ئاسایی
 دیموکرات، که هه موو سه ربه سه تی یه دیموکراتی یه کان بۆ گه ل دابین بکا: - (سه ربه سه تی

ههلبژاردن، نووسين، فهرهنگ، دامه‌زاندني پارتی، نه‌قابه، كۆمه‌له‌ی جوتیاران، پێكخراوه
دیموكراتیه‌كانی لاوان، قوتابیان، مامۆستایان، ئافره‌تان، مافی كۆبوونه‌وه، خۆپیشاندان
مانگرتن).

ب/ پێكهێنانی نه‌جومه‌نیکی نیشتمانی له‌ پێگه‌ی ههلبژاردنی ئازادو راسته‌وخۆ نه‌هێنی‌یه‌وه
له‌ لایه‌ن كۆمه‌لانی خه‌لكی عێراقه‌وه بۆ دانانی ده‌ستوری ولاتو داره‌شتنی بناغه‌ی حوكمی
دیموكراتی و سه‌لماندنی ئۆتۆنۆمی.

ج/ به‌شداریبوونی كوردو نه‌توه به‌چوكه‌كان له‌ ئۆرگانه‌ ناوه‌ندی‌یه‌كان دا به‌ پێی ژماره‌یان.
د/ گه‌راندنه‌وه‌ی دانیشتمانی نه‌سلی نه‌و ناوچانه‌ی له‌ شوێنه‌كانی خۆیان به‌زۆر ده‌ركراون.
ه/ به‌ره‌لاكردنی هه‌موو گه‌راوه‌ سیاسی‌یه‌كان و گه‌رانه‌وه‌یان له‌گه‌ڵ هه‌موو نه‌وانه‌ی له‌سه‌ر
بیروباوه‌پێی پێشكه‌وتووانه‌ له‌كار ده‌ركراون بۆ سه‌ر كارووه‌رمانه‌كانی خۆیان.

و/ لایردنی هه‌موو نه‌و یاسایانه‌ی به‌ گیانی فاشیستی و بیروباوه‌پێی كۆنه‌په‌رستانه‌ دانراون،
هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی هه‌موو نه‌و پێكه‌وتنه‌ ناوه‌وله‌تی‌یانه‌ی كه‌ به‌ پێچه‌وانه‌ی قازانجی گه‌له‌وه
كراون.

ز/ هه‌لبژاردنی شاره‌وانی‌یه‌كان و ده‌زگاكانی به‌رپه‌وه‌بردن، راسته‌وخۆ له‌لایه‌ن هاوولاتیانه‌وه.
دوه‌م/ كوردستانی ئۆتۆنۆم.

ا/ پێكهێنانی هه‌رێمی كوردستانی ئۆتۆنۆم له‌ ناوچه‌كانی: - (شه‌نگار، زمار، سمیل، ده‌وك،
شیخان، تلکیف، به‌عشیقه، لیواكانی هه‌ولێر، كه‌ركوك، سلێمانی و قه‌زكانی خانه‌قین
هه‌نده‌لی).

ب/ ده‌زگاكانی ئۆتۆنۆمی جگه‌ له‌ كاروباری پاراسقنی ولات، په‌یوه‌ندی‌یه‌كانی ده‌ره‌وه،
دارایی گشتی كه‌ به‌ده‌س ده‌زگای ناوه‌ندی‌یه‌وه‌ ده‌بن، هه‌موو ده‌سه‌لاتی‌یكی تری نه‌بێ.

ج/ ده‌زگای ئۆتۆنۆمی ئازادی‌یه‌ دیموكراتیه‌كان بۆ گه‌ل دابین نه‌كات.

د/ دانیشتمانی كوردستان له‌ (١٨) سالی‌یه‌وه‌ به‌ره‌و ژوور به‌ پێگه‌یه‌کی ئازادو نه‌هێنی‌و
راسته‌وخۆ نه‌جومه‌نی نیشتمانی كوردستان هه‌ڵ نه‌بژێرن.

ه/ نه‌جومه‌نی نیشتمانی كوردستان ده‌زگایه‌کی به‌رپه‌وه‌بردن بۆ هه‌لسه‌پاندنی كاروباری
هه‌رێمی ئۆتۆنۆمی كوردستان هه‌ڵ نه‌بژێرن و باوه‌پێی نه‌داتنی یان لێی نه‌سینێته‌وه‌.

و/ هیزه کانی پۆلیس، ئەمن، پاسهوانی سنوور و پیشمه‌رگه، ئەبه‌سترتین به ده‌زگای به‌پێوه‌بردنی ئۆتۆتۆمی‌یه‌وه.

ز/ بودجەی ئۆتۆتۆمی پێک دێت له باجه ناوچه‌یه‌کان و ده‌رامه‌تی پرۆژه‌کانی ئابوری تاییه‌تی هه‌رێمه‌که‌و ئەو به‌شێی بودجەی گشتی عێراق که به‌ پێی ژماره‌ی دانیشتمانی هه‌رێمی ئۆتۆتۆمی له‌چاوی هه‌موو عێراق دا دیاری نه‌کړیت.

ح/ ته‌ئمین کردنی ژبانی خێزانی شه‌هید و په‌که‌وت و لێقه‌وماوانی شوپشی کوردستان و پاراستنی مافه‌کانی ئه‌وان و هه‌موو ئه‌وانه‌ی به‌شداری شوپش نه‌بن و زه‌ره‌ریان لێ نه‌که‌وێ.

ط/ هه‌موو کوردێکی نیشتمان په‌روه‌ر بۆی هه‌یه‌ بێته‌ هه‌رێمی ئۆتۆتۆمی کوردستانه‌وه‌ و کار بکات.

سێ‌یه‌م/ مافی ناسوری، تورکمان و کلدان.

ا/ بۆ ئه‌وه‌ی له‌ ناو چوارچێوه‌ی کوردستانی ئۆتۆنۆم دا سه‌ره‌ستی به‌کاره‌ینان و گه‌شه‌پێدانی مافی نه‌ته‌وه‌یی و فره‌هنگی ناسوری، تورکمان، کلدان ته‌ئمین بکړێت به‌ پێی ژماره‌یان له‌ چاوی دانیشتمانی هه‌رێمه‌که‌دا نوێنه‌ریان نه‌بێت له‌ نه‌جومه‌نی نیشتمانی و ده‌زگای به‌پێوه‌بردنی کوردستان دا.

ب/ له‌و شوێنانه‌دا که زۆریه‌تی دانیشتمانی مافی دامه‌زراندنی ده‌زگای تاییه‌تی خۆبه‌پێوه‌بردنیان هه‌بێت.

ج/ هه‌موو ئه‌وانه‌ی ده‌ره‌به‌ده‌رکراون مافی گه‌پانه‌وه‌یان هه‌بێت بۆ هه‌رێمی کوردستان.

چوارهم/ گه‌شه‌پێدانی لادێ.

ا/ چاککردنی بنه‌په‌تی کشت و کال به‌ پشت به‌ستن به‌ جه‌ماوه‌ری جوتیاران به‌ جۆرێکی نه‌وتێ که په‌گ و ریشه‌ی په‌یوه‌ندی‌یه‌ ده‌ره‌به‌گی و خێله‌کی‌یه‌کان ده‌ره‌پێت و ئه‌رزو ئازادی بۆ جوتیاران ته‌ئمین بکات و بێته‌ هه‌زی خه‌ملین و گه‌شه‌کردنی لادێ و ژبانی لادیه‌کان به‌ ماکینه‌کردنی کشت و کال و پرۆژه‌کانی ئاودان.

ب/ دامه‌زاندنی ناوایی کشت‌وکالی، ناژه‌لی، پیشه‌سازی بق دروست کردنی مه‌لبه‌ندی ناوه‌دان و عه‌سری ژیان به کۆکردنه‌وه‌ی چه‌ند گوندیکی بچوک، وه یان دانیش‌توانی ناوچه‌یه‌ک له ده‌وری پرۆژه‌یه‌کی سه‌ره‌کی.

ج/ باشکردنی ژیانی شوان و گاو‌ان و خاوه‌ن ناژه‌له‌کان و پاراستن و په‌روه‌رده‌کردن و گه‌شه‌پیدانی ناژه‌لو دیاری کردنی شوینی کۆکردنه‌وه و له‌وه‌پاندنیان، چاکردنی چۆنایه‌تی و زۆرکردنیان، وه دامه‌زاندنی پیشه‌سازی ناژه‌لی و په‌ره‌پیدانی خزمه‌تی به‌یتالی.

د/ دانانی پلانیکسی دریزخایه‌ن بق نوئ‌کردنه‌وه‌ی گوند و شارۆچکه‌کانی کوردستان به‌شپوه‌یه‌کی وا که له‌گه‌ل پیویستی‌یه‌کانی ژیانی مرۆفی نه‌م سه‌رده‌مه و ته‌نمین کردنی خانوویه‌ره بق هه‌مو که سو جوانی سروشت و ناو و هه‌وای کوردستان بگونجی.

ه/ به‌ستنی گوند و شاره‌کانی کوردستان به یه‌کتری‌یه‌وه له ریگی دروست کردنی تۆپی ریگاویانی ناسنو و ناسفالت و ریگی هه‌واییه‌وه.

پینجهم/ به‌ده‌ست هینان و چه‌سپاندن و گه‌شه‌پیدانی سه‌ریه‌خۆیی نابوری نیشتمانی.

ا/ به‌ته‌واوی ریگارکردنی سامانی په‌ترۆلی عیراق له چنگ کۆمپانیا ئیمپریالیسته‌کان به هه‌له‌هینجان و پالاوتن و گواسته‌وه و فرۆشتنه‌وه، دامه‌زاندنی پیشه‌سازی پیترو-کیمیای و په‌یره‌وکردنی سیاسه‌تیک نیشتمانی دوربین له هه‌له‌هینجان و فرۆشتنی په‌ترۆلدا که به ته‌واوی بگونجی له‌گه‌ل نه‌خشه‌ی دریزخایه‌نی گه‌شه‌پیدانی نابوری و کۆمه‌لایه‌تی و فه‌ره‌نگی دا.

ب/ نه‌ته‌وه‌یی کردنی بازرگانی ده‌ره‌وه و چاودیری کردنی بازرگانی ناوه‌وه‌ی ولات و گه‌شه‌پیدانی ده‌زگا‌کانی به‌شی گشتی.

ج/ گه‌شه‌پیدان و فراوان کردنی به‌شی گشتی له پیشه‌سازی و بازرگانی و بانکه‌کان، له‌گه‌ل هاندانی به‌شی تاییه‌تی له پیشه‌سازی و پرۆژه به‌ره‌م هینه‌کان دا.

د/ دانانی پلانیکسی دریزخایه‌ن بق پیشه‌سازی کردنی کوردستان له ریگی دامه‌زاندنی پیشه‌سازی کشت‌وکالی و ناژه‌لی و په‌ره‌پیدانی پیشه‌سازی په‌ترۆلی و پیترو-کیمیای و

به هره وهرگرتن له و معده ناننه ی هه ن به دامه ززاندهی پیشه سازی قورسو نه وانه ی بۆ گه شه پیدانی ولات پیوستن.

ه/ دامه ززاندهی نیستگه ی به ره م هینانی وزه ی کاره با له گوئی نه ستیله ده سترکرو تا فگه سروشتی به کان دا بۆ کاره بایی کردنی سه رانسه ری ولات.

شه شه م / په یوه ندهی نیشتمانی و نه ته وه یی و جیهانی.

بۆ سه رکه و فنی بزوتنه وه ی شوپشگه یانه ی کوردستان له دارپشتنی په یوه ندهی به نیشتمانی و نه ته وه یی و جیهانی به کان دا، (ی.ن.ک) به په چاو کردنی سه ره بخۆ بوون، ده ست وهر نه دانه کاروباری به کتری، گورپنه وه ی بیروا، ئالوگه یی یارمه تی و هاریکاری جه خت نه کات بۆ: -
ا/ پیکه یینانی به کگرتنی ریزه کانی گه لی کوردستانی عیراق، به کگرتنی کرزکاران و جوتیاران، بۆرجوازی بچوک و بۆرجوازی نیشتمانی پیشکه وتوو، به کگرتنی تا قم و پيله پیشکه وتوو، جیا جیا کان له په کیتی به کی نیشتمانی پیشکه وتوو دژ به ئیمپریالیزم و کۆنه په رستی، دژی ده ره ده رکردنی کوردو به عه ره ب کردنی کوردستان بۆ به دیه یینانی ئامانجه کانی شوپشی نیشتمانی دیموکرات.

ب/ پیکه یینانی به ره ی به کگرتوو هه موو پارتی و پیکه خراوو تا قم و که سی پیشکه وتوو دیموکرات و مارکسیه لینینه کانی عیراق له پیناوی پوخاندنی حوکمی فاشیستی و هینانه سه رکاری حوکمه تیکی دیموکراتی نینتیلاسی، که دیموکراسی بۆ عیراق و ئۆتۆقومی بۆ کوردستان جی به جی بکات.

ج/ پیکه یینانی هاوکاری پته و له گه ل به شه کانی تری بزوتنه وه ی پزگاریخوازی کورد له سه رانسه ری کوردستان دا له پیناوی مافی چاره نووسی دا.

د/ پیکه وه گرتدانی خه باتی پزگاریخوازانه ی خه لگی کوردستان و بزوتنه وه ی پزگاریخوازی شوپشگه یانه ی (عه ره ب، فارس، تورک، ئازهری، بلوچ) و گه له کانی تر بۆ شکاندن و ده رکردنی ئیمپریالیزم و زایونیزم و پوخاندنی حوکمی چینه کۆنه په رسته کانی ناوچه که، ته واو کردنی سه ره بخۆیی نیشتمانی سیاسی و ئابوری، وه گه شه پیدانی دیموکراسی له پۆژه لات دا.

۵/ پیکه وه گریډانی بزوتنه وهی خه لکی کوردستان له گه ل بزوتنه وهی بزگار یخو ازانه ی گه لانی دنیای سی یه م، بزوتنه وهی شلرپشگینه ی چینی کرئکاری ولاتی سهرمایه دارو دهوله ته سوشیالیسته کان دا.

حه وتهم / گه شه کردنی کومه لایه تی.

۱/ نافرته.

۱- بزگار کردنی نافرته له کزت و زنجیره کانی کونه په رستی سه ده کانی ناوه پاستو ته نمن کردنی مافی سیاسی، نابوری و کومه لایه تی یان و یه کسانی ته و اوو هاویه شی یان له گه ل پیادا، وه دانانی یاسای نه وتل که مافه کانی نافرته له کارکردن، خویندن، شوکردن، جیابونه وه و میرات دا بپارئیی.

۲- دابین کردنی سه ربه سستی دیموکراتی بئ به هیز کردنی بزوتنه وهی نافرته تان و خستنه گه بیان بئ گه شه پیدانی کومه لایه تی و سیاسی و نابوری ولات.

۳- پاراستنی مافی دایک و منال، ته نمن کردنی به خیز کردنیان و چاودیری کردنی دایک کارکه ره کان.

۴- ته نمن کردنی کار، یان موچه ی بیکاری بئ هه موو هاوولاتی یه کی ژنو پیاوو ته نمن کردنی موچه ی خانه نشینی و به سالاجوون و په ک که وتنیان.

ب/ کرئکار

۱- پاراستنی مافی کرئکارانی شارو لادی، برینه وهی موچه یه کی گونجاو له گه ل چو نایه تی کاره که یان که لایه تی که می ژیانکی ناسوده یان بئ ته نمن بکات.

۲- دیاری کردنی ماوهی کارکردنی پوژانه بئ (۷) سه عات.

۳- ته نمن کردنی مافی دامه زاندنی نه قابه و جوش دانی بزوتنه وهی کرئکاران تا دهوری میژویی خوی له ژیانی سیاسی، کومه لایه تی و نابوری دا ببینیت.

۴- ته نمن کردنی مافی مانگرتن و خو پیشاندان.

۵- چاک کردنی شه رته کانی کارکردن و پاراستنی کرئکاران له نه خو شی و مه ترسی یه کانی کار.

ج- تەندروستی.

۱- زیادکردنی تیمارخانه و نەخۆشخانه و دابەش کردنی دکتۆرو برین پیچ بەسەر ناوچەکان دا، بە پێی پێویستی ناوچەکان و ژمارەى دانیشتوانیان.

۲- پاراستنى تەندروستی گەل بە تەئەمین کردنی تیماری خۆپایی و لەناوێردنی نەخۆشی بە بلۆه‌کان.

۳- کردنەوهی خۆبێدنگا و کۆلیجی پزیشکی بۆ ئامادەکردنی کادری پێویست.

۴- بایەخ دان بە هاوینه‌هه‌وارو شوینەکانی حەسانەوه بۆ کۆمه‌لانی خەلك.

۵- پاراستنی پاك و خاوینی مه‌لبەندی ژیان.

هه‌شتم / گه‌شه‌پیدانی خۆبێدنگا و په‌روه‌ده.

ا/ به‌زۆرکردنی خۆبێدنگا له‌ پله‌ی سه‌ره‌تایی‌دا و ئامادەکردنی ئه‌و مه‌رجانه‌ی پێویست بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موو منالیک بتوانیت له‌ کاتی خۆی بچیته‌ خۆبێدنگا.

ب/ به‌کوردی کردنی خۆبێدنگا له‌ هه‌موو پله‌کان دا له‌ هه‌رێمی کوردستان و پاراستنی مافی نه‌ته‌وه‌ بچووکەکانی (ناسوری، تورکمان، کلدان) له‌ خۆبێدنگا دا به‌ زمانی خۆیان.

ج/ کردنەوه‌ی خۆبێدنگای پینگه‌یانندی مامۆستایان له‌ ناوچه‌ جیا‌جیا‌کانی کوردستان دا.

د/ فراوان کردن و گه‌شه‌پیدانی زانکۆی سلێمانی و هه‌کوو زانستگاه‌ه‌کی تایبه‌تی هه‌رێمی کوردستان و به‌ستنه‌وه‌ی به‌ ده‌زگا‌کانی ئۆتۆمۆبی‌یه‌وه‌ و بایه‌خ‌دانێکی تایبه‌تی به‌ زمان ئه‌ده‌ب و فه‌ره‌نگی کوردی تیا‌یدا.

ه/ خۆبێدنگا زمان، ئه‌ده‌ب و میژووی عه‌ره‌ب له‌ هه‌موو پله‌کانی خۆبێدنگا هه‌رێمی کوردستان دا، هه‌روه‌ها خۆبێدنگا زمان و ئه‌ده‌ب و میژووی کورد له‌ خۆبێدنگا‌کانی ناوچه‌کانی تری عێراق دا له‌ پیناوی به‌هێزکردنی گیانی براه‌تی له‌ نێوان هه‌ردوو نه‌ته‌وه‌ی کورد و عه‌ره‌ب.

و/ پاك کردنەوه‌ی بابه‌ته‌کانی خۆبێدنگا له‌ بیروباوه‌ری شوئینی و کۆنه‌په‌رستی و ناراست و په‌روه‌ده‌کردنی قوتایی به‌ گیانی پیشکەوتن خوازی و براه‌تی گه‌لان و دوزمنایه‌تی ئیمپریالیزم، زایۆنیزم و کۆنه‌په‌رستی.

ز/ دامه‌زاندنی ئاکادیمی زانستی کوردی له‌ کوردستان، له‌ که‌سانی زانا و شاره‌زای نیشتمان په‌روه‌ر بۆ سه‌ره‌رشتی کردنی نووسینه‌وه‌ی میژووی زمان و ئه‌ده‌ب و بزوتنه‌وه‌ی

پزگاریخوازانهی خه لگی کوردستان و ساخ کردنه وه و چه سپاندنی زاروه زانستی به کان به کوردی و دانانی شیوه به کی یه کگرنوو بۆ نووسینی زمانی کوردی. ح/ گه شه پیدانی یه کیتی نوسه رانی کورد و کومه لی پۆشنه پیرانی کورد و گواستنه وه ی باره گاگانیان بۆ پایته ختی هه ریمی ئۆتۆنۆمی و ته نمین کردنی سه ریه ستی به یرکردنه وه و نووسین و هه لبژاردنیان.

ط/ دانانی ئیستگه ی پادیه و ته له فزیونی کوردستان له ژیر چاودیه ی ده زگاگانی ئۆتۆنۆمی دا.

ی/ بایه خ دان به سامانی نه ته وه یی و هونه ریی و نه ده بی و زیاندنه وه و گه شه پیدانی لا پیشکه و ته وه که ی فۆلکلۆرو هونه ری گه ل.

ک/ بایه خ دان به هونه ری مۆسیقا و گۆرانی و وه رزش، وه گه شه پیدانیان بۆ خزمه تی گه ل. ل/ دامه زاندنی ده زگای نوئی ئه و ته ی چاپه مه نی له کوردستان دا که به توانیته پیویستی به کانی هه ریمه که پڕ بکاته وه له به وی چاپ و بلاوکردنه وه به زمانه کانی کوردی و ناسوری و تورکمانی.

کۆی ناماری نه و گۆفارو پۆژنامانه ی له سه رده می شاخ دا ده رده چوون، بریتی بوون له (۲۲) پۆژنامه و گۆفاری هه مه په نگ. له وانه ش (۲) پۆژنامه ی سه ره کی به ناوی (په یبازی نوئی) به زمانی کوردی و (الشراة) به زمانی عه ره بی، تۆرگانی ناوه ندی یه کیتی نیشتمانی کوردستان بوون، به یجگه له چاپ کردن و بلاوکردنه وه ی ده یان کتیب، نامیلکه، وه رگه یزان و لیکۆلینه وه ی بابه تی هه مه جۆر.

دووه م/ له به وی پینشه مرگایه تی یه وه.

یه کیتی نیشتمانی کوردستان به په چاوکردنی سیاسه تی پشت به خۆ به ستن و به توانا له بن نه هاتوه کانی گه ل، نه خشه ی پزگاری کرده مانیفیستی به که مین به رنامه ی مه فره زه سه ره تاییه کانی شوپش له و قوناغه دا. بۆ نه وه ی تیکۆشه رانی گه ل هه نگاو به هه نگاو په یی خه بات بگرنه به رو داها ته ویان له لا به وون و ناشکرا بیته. له و بارودۆخه دا که پیویست بوو به ورپایه کی زۆره وه چالاکی پینشه مرگایه یی و پینکخراوه یی تیا نه نجام بدی و کومه لانی خه لگ

بانگه‌یشتی نیو پښخستننه‌کان بکرین و توناکانی پېشمه‌رگه نه‌ک هر ته‌نھا له شه‌رو په‌لاماردانه‌کان دا قه‌تیس بکرین، به‌لکوو پالپشت و هانده‌ریکی سهره‌کی بن بق داهینانی نوی له‌رپه‌پینی گشتی شاره‌کان داو توپه‌یی جه‌ماوهر له‌ه‌لومه‌رجی دیاری کراودا بته‌قیننه‌وه. بویه‌گری‌دانه‌وه‌ی شورش‌ی چه‌کداری به‌شورش و رپه‌پینی خه‌لکی شارو شارچکه‌کانه‌وه، په‌کیک بووه له‌سهره‌تاترین خق‌ناماده‌کردنه‌کانی هیزی پېشمه‌رگه‌ی کوردستان بق چی‌به‌چی‌کردنی نه‌و نامانجه‌ی که (ده‌بی رپه‌پین له‌ناوه‌وه‌دا ده‌ست پېبکات و رپه‌گه‌په‌نری).

نه‌خشه‌ی پزگاری له‌لاین (مام جه‌لال) وه‌ داپزیراو دواتر ده‌سته‌ی دامه‌زیننه‌ر په‌سه‌ندیان کردو له‌پژدانی ۲۳ و ۱۹۷۶/۵/۲۴ دا بریاریان دا به‌که‌م وه‌جبه‌ی پېشمه‌رگه‌ر په‌وانه‌ی کوردستان بکرینه‌وه.

ناوه‌رؤکی نه‌خشه‌که به‌م جوره‌ی لای خواره‌وه بوو:

ناوی نه‌خشه: پزگاری

نامانچ له‌م نه‌خشه‌یه‌دا:— سهرله‌نوی ه‌لگیرساندنه‌وه‌ی شورش له‌کوردستان دا که بییت به‌سهره‌تایه‌ک بق به‌رپا بوونی شورش‌ینگی عیراقی له‌کوردو عه‌رب به‌نامانچی دیموکراتی بق عیراق و نورتوتومی راسته‌قینه‌ بق کوردستان.

پرانسیه بنچینه‌ییه‌کان:

۱/ له‌به‌رنه‌وه‌ی شورش کارنکی جه‌ماوهری‌یه‌و پشت به‌جه‌ماوهر ده‌به‌ستن، بویه‌نه‌رکی سهره‌کیمان له‌م قوناغه‌دا بریتی‌یه‌ له‌بیدارکردنه‌وه‌و پښخستن و وشیارکردنه‌وه‌و سهرکردایه‌تی کردنی جه‌ماوهر و په‌چارکردنی باوه‌پی پشت به‌خویه‌ستن، به‌گه‌لو به‌توانا خولقینه‌ره‌کانی و په‌پره‌وکردنی بنه‌ماکانی شه‌پی پارتیزانی سهرده‌م وه‌ک سهره‌تایه‌ک که دواتر بگوانزینته‌وه بق جه‌نگینکی نه‌ته‌وه‌یی شورش‌گپانه.

۲/ هاوخه‌باتی له‌گه‌ل هیزه شورش‌گپه‌کانی عه‌رب دا که (نوینه‌رانی جه‌ماوهری په‌نجدهران) و باوه‌ریانیش هه‌یه به‌پله‌ی به‌که‌م به‌مافی گه‌لی کورد له‌دیاری کردنی چاره‌نوروسی‌دا، له‌پاشان له‌گه‌ل هیزه نیشتمانی و پیشکه‌وتنخوازه‌کانی تر. هه‌روه‌ها له‌

گۆرپە پانی تېڭىش دا، پىڭكە ۋە گىزىدانی خەبات يەكە بىنەما ۋە بىنچىنە يە ۋە كۆرۈنۈش ۋە نىشتمانى عىزاقىش نە ۋە چوارچىۋە نىشتمانى يە بەر فرلوانە يە.

۲/ ھاۋخەباتى لەگەل ھىزە پىشكە ۋە تىنخۋازە كوردستانى يە كان لە ئىزان ۋە توركىيا نامادە باشى بۇ ھەر جۆرە گىرمانە يەك بە ۋە پىيە يە كە كوردستان نىشتمانى نىمە يە دابەش كراۋە ۋە بە پىيە يە كە بىدار كوردنە ۋە يە جە ماۋرە كە يە ۋە پىڭخستىيان ۋە وشيار كوردنە ۋە يان نەركىكى ھاۋيە شە بۇ ھە مور پارتە كوردستانى يە پىشكە ۋە تىنخۋازە كان.

بىنەماكانى كار كوردن:-

۱/ دروست كوردنى ژمارە يەك لە يەكە يە چە كدارى بچووك ۋە گەپۆك كە پىڭك ھا تىن لە باشترىن كە سانى شۆپشگىر، ھۆشيار ۋە چاۋنە ترس كە نەركى سەرەكى يان لە م قۇناغە دا برىتى يە لە: پروپاگەندە يە سىياسى ۋە وشيار كوردنە ۋە، پىڭخستن، ھاندانى جە ماۋرە يى، بەر زكوردنە ۋە يە ۋە خەلك، ۋە پاراستنى نە ۋە كانرو كە سايە تى يە شۆپشگىر پانە يە كە لە شارە كانە ۋە پادە كەن.

۲/ نەم يەكە چە كدارانە تا دە كرى خۇيان دورىخەنە ۋە لە شەپو پىڭكادان لەگەل ھىزە چە كدارە كانى دوژمن تا نە ۋە ساتە گونجاۋە يە بە باشى دەپە خسى ۋە زەنگى پاپە پىنى گىشتى لىدە دا.

۳/ نە ۋە كە سايە تى يە وشيار ۋە پىشە ۋە كۆلنە دە رانە يە كە وان لە ھەندە ران ۋە دە ۋە دە گە پىنە ۋە بۇ ناۋە ۋە بۇ خۇيان ھە شارگە يە نە پىنى ۋە گواستراۋە دروست دە كەن، ۋە پە يۈەندى دە كەن بە ۋە پىڭخراۋانە يە كە لە ۋە دا ھەن ۋە يارمە تى يان بدرى لە سەر پىڭخستىنى جە ماۋرە.

۴/ لە ناۋە ۋە دا ھە فالان چەند يەكە يەكى چە كدار پىڭك بە پىنن بە ھە مان نەرك ھە لىبسن لە سەرتانسەرى ۋە لات دا. پىڭخستەنە كانى ناۋە ۋە ش فرمان بۇ ھە فالانى ۋە كە سايە تى يە شۆپشگىرە كانى نىزىك خۇيان دە رىكەن كە چىتر گوى پايە لى بۇ فرمانە كانى مىرى نە كرى ۋە دواتر بگوازىتە ۋە بۇ دە رە ۋە يە ناۋچە كە، يان دالده بەررى بۇ شاخە كان بۇ ھە مان مە بە ست.

۵/ نارنی چەئو تفاقى شەرى بۆ نالوموھ بۆ دابەش كرديان بەسەر مەقالان داو ئەمباركرديان لە جىگای نەيتىو شارلومدا.

۶/ پىنگەيتانى سەركرديەتى يەكى مەرگەزى يەگگرتوويۇ رابەرليەتى كرڤو رىكخستى چالاکى يەكانى يەك چەكلەرەكان لە سەرچەم ناوچەكان دا، لەگەل رەچاوكردنى پراتسىپى نامەرگەزى لە شەرى پارتيرانى دا لە شىوھى جىزەجى كرڤو تاكتىكو مەرگەزىەت لە پلانى گشتى و ستراتىجى دا.

۷/ خستەكارى تىستگە و لىين كرڤنى دەرگای بىتەلو پەيدلكرڤنى ھەندى لە جۆرەكانى چەك وەك رۆكيتەكانى نرە تانكو فرۆكە.

چەند پىداوېستى يەكى تر:

۱/ دەستبەركرڤنى پالېشتى دەرەكى سىياسى و پېرۇپاگەندەى - بەشىوھى مادىو مەعنەى.

۲/ دەستبەركرڤنى ئەنلارەيەك لە پارەو جىبەخانە كە بەشى يەك سالى شەرى پارتيرانى گەرۆك بىكات.

۳/ مسۆگەركرڤنى پالېشتى ھىزە عەرەبى يەكان (بەسى و ناصرى) بە لايەنى كەم، بىجگە لە ھاوخەباتى رلستەقىنە لەگەل ھىزە شۆرشگىرەكانى عىزاق دا. پىشنىيارى تر:

۱/ نارنى چەند كەسلىەتى سەركرڤە بۆ نالوموھ و لەولەش يەكىنكىان بۆ توركيا.

۲/ نارنى ھەندى لە برا عەرەبەكانمان لەگەل وەجىبەى نووھم دا.

۳/ ھولدان بۆ زامن كرڤنى ھىلى گەياندى خۆراكو جىبەخانە.

۴/ مسۆگەركرڤنى زيان بۆ ئەولەى رەولەى نالوموھ دەكرتتەوھ.

۵/ دلانى خستەيەكى كاتى بۆ وەجىبەكان و نارنەوھىان بۆ نىشتەمان.

۶/ دەبى راپەرىن لە نالوموھدا دەست پىبىكاتو رابگەيەنرئ.

لە پرۆزەى رىزگارى دا دەرەدەكەرى، ئەوئەدى بەرنامەكە گرنكى بە راپەرىن و پۆلى بە بىدلكرڤنەوھى جەماوھو گەرمەى بە بلىخى رىكخستن دلەو، نىو ھىتەدەش لە ئايندەى

شۆپشى چەكلىرىۋە لە جۆرى ديارى كرىنى بەرنامەيەكى ھەلگشاوتر نەكۆلىۋەتەۋە. بەر
 مانايەش سەركردلىيەتى يەك بزوتتەۋەى چەكلىرى نەكردبۇۋە بە تاكە رېيازو لە تىگە يىشنى
 ھاۋكىشەيەك دا ۋەك لە دەرهاۋىشتەكانى جىقپۇلەتېكى كوردىستان دا ھەبوۋە، ھەلوئىست
 لە پۈرداۋەكان ۋەرنەگىرى، بە تاييەتى لە ئاست ئى ھەموو ھاۋدەنگى ۋە ھەماھەنگىيانەى
 كە حكومت ۋە ناۋەندەكانى دەۋرۈپشت دەرهق بە لەناۋىرىنى جولانەۋەكانى كورد
 ھەيانبۇۋە، نەك ھەر تەنھا ھەلومەرجى ئىۋار لەبەردەم بەرپاكرىنى شۆپشىكى
 سەرتانسەرى نەتەۋەى لە پارچەۋەشەكانى كوردىستان دا دەخولقېتىنى، بەلكو ھەۋدای
 جەنگىكى پارتىزانى ئىزخايەن كەم دەكاتەۋە، لە ئەجاسى ئى ھەموو پېشكەۋتئانەى كە
 تەكئەلۇجىيەى ەسكەرى لە بولرەكانى ھىزى ئاسمانى ۋە جەنگى پىادەۋە بە خۇيانەۋە
 بىنىۋىيانە، لەۋانەش چەكى (كىمىيەى) ۋە (فابرىسى) لە كۆرپەپانەكانى شەپدا. بۇيە راپەپىن
 شۆۋە كلاسىكىيەكەى ئى قۇناغانەى پېشۋو لە جولانەۋەكانى كورددا بەلاۋە دەنىۋ
 دەرگايەكى ئوئى لە بەشدارى كرىنى تىكراپى گەل بۇ كۆرپانكارىيە مېژۋىيەكان دەخاتە
 سەر پىشت، كە چىتر مافەكانى نەتەۋەيەك لە پەرلۇزىدا بە خەفەكروپى نەھىلېتەۋە.

پچە شكاندىنى ئى پۇزگەرە سەختەى كە بە بازۋىيەكىتى نىشتمانى كوردىستان
 مەشخەلى ناگرەكەى شۆپشى پى تىن ۋە تاۋ سەندەۋە، سەردەمىكى تارىكتو لاسەنگ بوۋ كە
 زۆر بە گران لەسەرشانى دەستەى دلمەزىننەر پىشت راست بوۋەۋە. لە لايەكەۋە ۋەك چۇن
 ھۆكارە ھەزىمى ۋە ناۋچەى ۋە نۆۋدەۋەلەتى يەكان، ھەمىشە كارىگەرىيان لەسەر ۋەبوخاش
 كرىنى بەھا نەتەۋەى ۋە سىياسى ۋە كۆمەلایەتىيەكانى كەلى كوردىستان بەجى ھىشتۋە، ھەر
 ئاۋھاش لە ھەمان رەۋشى ئازلرەكان دا كەلىك لە ناخەۋە پويەپوي تىشكانى دەرونى ۋە
 سارېبۋونەۋە لە ئىزۋەپىدانى بزوتتەۋەى كوردايەتى كوردبۇۋەۋە. بەلام كۆمىتەى
 سەركردلىيەتى (ى.ن.ك) بۇ بەتال كرىنەۋەى پىلانە كەۋرەكە ۋە ئىنجا رېنكسئەۋەى
 نىشتمان پەرۋەرە دلېرۋەكان لە رېزەكانى شۆپش دا، سەرەتا بەشۆۋەى نامەنۋوسىنۋ
 چاۋپىنكەۋتنى راستەۋەخۆۋە ھەفالىان لە دەرۋەۋە ناۋخۇى ۋەلات بانگھىشتى ناۋ شۆپشەكە
 كوردو خۇيان بۇ تاقى كرىنەۋەيەكى كەۋرە نامادەكرد.

تقدی نه خایاند به بۆنه‌ی سالپه‌ژێری دامه‌زاندنی به‌کیتی نیشتمانی کوردستان-هوه
 به‌کام ده‌سته‌ی پارتیزان نێردراوه‌ی بۆ شاخ و ئیتر له به‌رواری ۱/۶/۱۹۷۶-هوه شۆپشی
 چه‌کداری ده‌ستی پێک‌ده‌وه. پێش‌ه‌وایه‌تی کردنی ئهم پۆله پارتیزانه به‌ فرمانده‌یی
 شه‌هید (نێبراهیم عه‌رق) به‌رپوه‌چوو که پێک هاتبوون له (۳۷) پێش‌ه‌ه‌رگه‌و به‌سه‌ر (۴)
 مه‌فره‌زه‌دا دابه‌ش کرابوو. هه‌روا بریار درا (نامه‌ بۆ هه‌موو پێک‌خستنه‌کانی ناو ولات
 بنێردی که ئیتر نه‌وانیش له‌سه‌ر بناغه‌ی (به‌ چه‌ندایه‌تی که‌م و به‌چۆنایه‌تی باش) ده‌س
 بکه‌ن به‌ ناردنه‌ ده‌ره‌وه‌ی هه‌قالاتی پێک‌خستنه‌وه‌که‌کانی نیشتمان په‌روه‌.

گه‌وره‌یی هه‌لگیرسانده‌وه‌ی شۆپش له‌وه‌دا بوو، که سه‌رکردایه‌تی‌یه‌ک بێ هیچ گۆی‌دانه
 تقدی و جێ‌دا‌جێ‌ری نوژمنه‌و نامێره‌کانی شه‌رکردنیان، له‌ ناوه‌ندی (۳) حکومه‌تی
 بالاده‌ست دا شه‌ری پارتیزانی ده‌ست پێک‌ده‌وه. ئه‌و ناوه‌ندانه‌ش نه‌گه‌رچی به‌ درێژایی
 مێژووی تازه‌و کۆن، به‌رده‌وام له‌ هه‌له‌په‌ی فرلوانخوازی و له‌ بچ‌راندنی به‌شێک له‌ ده‌سه‌لاته‌و
 قه‌له‌مه‌وه‌ی لایه‌که‌ی تر بوونه‌و له‌ ماملائی‌ی خۆچه‌ک‌ارکردن و داگیرکردن و خستنه‌پال و لاتی
 یه‌کتیری و به‌ریاکردنی ده‌یان هێرش و په‌لاماری گه‌وره‌و خۆیناوی له‌ دژی لایه‌که‌ی تر
 درێژیان نه‌کردوه، به‌لام له‌سه‌ر راکه‌یاندنی بزوتنه‌وه‌یه‌ک به‌ ناوی شۆپش و پاپه‌رینی
 کورد و پزگاری نه‌ته‌وه‌وه، نه‌وان له‌سه‌ر لێدانی بزوتنه‌وه‌که‌ یه‌کیان گرتۆته‌وه‌و له
 مۆرکردنی پێکه‌وتنامه‌و له‌شکرکێشی سوپایی‌دا بۆ به‌زاندنی سنووره‌کانی یه‌کتیری هیچ
 لاریان له‌و باره‌یه‌وه‌ نه‌بووه.

بۆیه‌ تهنه‌گو شاخ به‌کێک بووه‌ له‌و تاکه‌ سه‌کزیانه‌ی ده‌ریزینی ناپه‌زایی کوردان له‌ دژی
 قایل نه‌بوون به‌ داگیرکردن و چه‌وری نه‌ته‌وايه‌تی و پێشێل کردنی نازادی‌یه‌ سه‌ره‌کی‌یه‌کان و
 سرپه‌نه‌وه‌ی ناسنامه‌و ستمی کورد له‌ نیشتمانه‌که‌ی خۆی‌دا. له‌ دژی سیاسه‌ته‌کانی به
 عه‌ره‌ب کردن و توانده‌وه‌و به‌به‌عسی کردن و راگولستنه‌و ته‌سفیره‌و داپلۆسینه‌و بێ سه‌رو

شوین کردن و له سیداره دان و پرت کردنه وهی نازارو نه شک نجه دان و ده ست به سه ر
کردن و مافی زهوت کردنی خاوه نداریتی، که هه میسه نیشتمان و نه توره یه کی بق
قوریانیدان و شقپش تاماده کردوه.

بهشی دووهم

**سالی (۱۹۸۱) ورهوشی
ناوچهکانی زیر دهسهآتی پیشمه رگه**

نهگرجی بهریا بوونی جهنگی نیوان عیراقو دهولتی نیران، زهمینهی لهبارتری بقی دهست دلته چهکو پاپهپینی کومه لانی خهک ساز کرد، که چیتر حکومتی ناومند هیندهی جاران نهپه رزقته سهر پاره بوونانی پیشمه رگه و تابلووقه دلانی مفرزه سهرتاییه کانی به کیتی، به تاییهتی که هینشتا شورشه که له قوتناغی خورپنکخستنه وه و خورناساندنو هندی جاریش خق دهریاز کردن بوو له شیوه باوه که سی پیشوو له شهری پیشمه رگانه و خورشارنده وه و لیدلانی نوژمن. به لام پزیمی عیراق هینشتا که به وزه و توانایه کی زوره وه له پوری سهریازی و سیخوییه وه بالادهست بوو که نهیتوانی له کورترین ماوه دا سه خترین خالی نه و ناوچانه کونترولی بکات که گومانی له بوون و مانه وهی پیشمه رگه نه کرد.

چونکه سالی (۱۹۷۵) به دواوه، نه و جاده قیرتا و کولانهی میری که به پانی و درزی راییکیشا بوون بقی قولایی نه و گورپه پانانهی شهر که تا نوینی رنکر بوون له به رامهر جوولو گراستنه وهی چه کی میکانیکی و هیزی پیادهی نوژمن. پزیم له و ماوه یه دا به شینهی بواری بقی هه لکه و تیوو ته نانهت نه و جادلتهی که یاند بووه سهر به رزایی نژارترین لوتکهی شاخ و پیده شتی نورترین ناوچهی چول له دلنیشتون. به م کارهش پشتینه یه کی سوپایی له ده ورپشتی شاره کان نروست کر بوو بقی چاره سهر کرنی به تا و هر (هه پشه یه کی ناوهخت) که پیش به کارهیتانی هیزی ناسمانی، پویه پوری سوپاکه کی کر بووه و ناوچه که شتی به خورقوشی نیشتمان و سیخوی موختاره کان پر کر بوو.

به درزیایی نه و جادلتهش هر یاله و له تاختی به رزاییه که دا که ده پوانی به سهر یه کیک له گونده کان، ده بووه شویتی په بایه و بنکهی سهریازی هه میشهیی یان که پوک و گراستراوه له کاتی پزندا. به تاییهتی بوونی قولاییه که پزلی جیا که ره وهی ده بیینی، له لایه که وه بقی په یوه ندی کرنی راسته و خق به خه لگی ناوچه که وه له دهست نیشان کرنی هات و چو جموجولی چالاکی به کانی پیشمه رگه، له و لاشه وه ته که کردن و دامه زانندی شهر له درزی دلنانی بوسه و دلخستنی پزگا و یانه کان که نوژمن ناچاری زوو پاشه کشتی پی کن کردن، له پاشان هر یه کیک له و په بایانهش شه وانه پز له کنهی هه والدا بوون که ده یانتوانی له پزگای چه ندین ده زگای بیته له وه، نویترین گورپانکاری و گهر مترین پوودلوی

ئەو ناوچە يە بۆ دەزگا سەريانى يەكەنى سەرەو پەوانە بکەن. بە پۇرش كۆيرانە تەقەيان دەکرد لە پتيولرانی پشت رینگای ئەو دیوی جادەکان و لە سوتاندنی دەغل و دان و لەوە پگا و پەزو باخ سلیمان ئە ئە کردەو. لە کاتی شەویش دا دەچوونە ناو کینگە و باخی میوهی هاوولاتیانەو. لە پاش دزین و بە تالان بردنی ئەو ی لە توانایاندا دەبوو، ئیتجا گری ناگریان دەنا بە خەرمان و پووش و پاوانی خەلکە کەو. هەشبوو لە ناو گوندە کە دا ئەلقە لە گۆی و پیاوی میری بوو، شەوانە بۆ نزیکترین پەبایە ی دوزمن دزە ی ئە کردو لە تازەترین دەنگ و یاس و شوین و جینگای پێشمەرگە ناگاداری ئە کردنەو. هەرەها سەردەمیک بوو لە ناو ئەو پەبایانە ی دوزمن، ژنانی گوند بۆیان ئە بوو بە نازادی بچنە سەرکانی و چەم و ناو، یان لە سەر شینایی بمیننەو، بۆ بژارکردن و ناودانی کینگە.

کەسی باو و پیکراوی پزیم کە بە (موختار) ناوی دەبرد، لە ترسی پاو و دونانی پێشمەرگە و سزادانیان، سەری خۆیان هەلگرتبوو بۆ شارەکان و لەویشەو هەلسابوون تۆپی نوینەرایەتی سیخوریان لە ناوچەکان دا دروست کردبوو هەتا بە باشترین شیوێ خزمەت بە دەسەلاتدارانی بە عەس بکەن. بەلام شوینی موختار دەبوو مالی بەگێک لە پیاوانی خۆی لە ناو ئەو شارەدا، یان سوچیکێ لە چایخانە یە کە هەلەه بژارد بۆ بینین و چاوپێکەوتنی نوینەرەکان لە ناوچەکانی بن دەستەلاتی پێشمەرگەو. ئیتر دەبوایە نوینەری متمانە پیکراوی خۆی لە و مۆلگایاندا سەردانیان بکردبایە و بە زانیاری نوێ و لە کاتی خۆی دا موختاریان لێ ناگادار بکردبایە تەو. بۆ ئەم مەبەستە ییش ژمارە یەکی زۆر لە دەرون لاواز و خۆفرۆشی داخ لە دل خۆیان کردبوو بە دار دەست و بە وردی هەوال لە سەر هەوالیان لە گوندەکانەو بۆ ئە بردن. ئەو موختارانەش بە پێی پێنمایی کردن لە لایەن دەزگاکانی ناسایشی پزیمەو، دەکەوتنە سۆراخی کۆکردنەو ی زانیاری لە سەر ئەو پێشمەرگانە ی کە لە سنوری ناوچە کە دا چەکیان لە شان کردبوو، لەوانەش بە هەوال پرسیان لە ناو و ناو نیشانی گوند و شار و گە پە ک و مال و شوینی تاییەتی نیشتە جێ بوونی هەفالانی پێشمەرگە، بۆ ئەو ی کە سوو کاری پێشمەرگە پاپیچی گرتووخانەکان بکەن.

هندی دیاردهی خیلگی و پکا بیری له ناوچه که دا ده بوون به سرچاوهی وروژاندنی نوو بنه ماله له یه کتروله پاشان بۆ ترله سه ندنه وه لایه نیک خوی ده خزانه ده باوه شی پۆتم له لایه ن (منظومه) و ده زگاکانی تری ده وله ته وه ژۆر به گرمی پیشوازی بیان لی نه کردن. دوا ی نه وه ش بۆ ناگرخۆشکردنی نه و مملاتی په هه رزوو فرمانی (مفرزه خاصه) بیان بۆ ده رنه کردن که ده یانتوانی سه ره خۆ بۆ هه ر جینگایه که جه وله بیان بکردبایه به بی نه وه ی هیچ ناوه نیک لی پرسینه وه بیان له که لدا بکات. چونکه حکومه تی عیراق نه م لایه نه شه پرخوازه ی نه که هه ر ته نها بۆ جه نگی نیوان نوو بنه ماله و گرم کردنی ناگرکی له دژی ژماره یه کی دیکه چه کدار ده کرد، به لکوو به نامانجی دزایه تی پیکردنی شوپش و که سایه تی په نیشتمان په روه ره کانی گوندنشین ده خسته که ره وه. بۆیه ته راتی پی پۆژانه ی جاش ببوه شتیکی ناسایی له ناوچه کان داو له وهخت و ناوهخت دا هه لیان ده کوتایه سه ر ماله پیشمه رگه و دۆست و لایه نگره کانی شوپش. هه روه ما له کاتی که پانه وه بیان دا هه رجاره و قۆلی یه کیکیان له نیشته جی ئاوا ییه که باله به ست نه کردو به بیانوی هاوکاری کردن و حه واندنه وه ی پیشمه رگه وه، ده یانکرد به یه کی که له باشتیرین دیاری یه کانی ده ستیان بۆ دام و ده زگا نه منی یه کانی پۆتم. نه مه و وپرای چاوساگی کردن بۆ له شکرکیشی یه کانی سوپا و هاوه لی کردنی کۆپته ر له ناسمانه وه بۆ دیاری کردنی نه و شویتانه ی که جینگای مه به ست بوون له لایه ن فرۆکه وانه که یه وه.

یه کی که له هۆیه کانی سیخوپی و ئیخباری کردن له سه ر ناوچه کان، ده ست تیکه لاو کردنی ژماره یه که له شۆفیری نیوان گوند و شاره کان سوو به توپی ده زگاکانی نه منی ده سه لاتداره وه. که بی وچان له هه ولی نه وه دا بوون پروپاگنده ی ترسو و دلله پاوکی له ناو خه لکه که دا بلاویکه نه وه و مه یلی سیاسی و نه ته وه یی له لای گوندنشینان که م بکه نه وه. نه مه ش له کاتی که دا ساغ ده ببوه وه که ده که وتنه ناو بۆسه ی پیکه ستنه نه پتی یه کانی شاره وه و له پاش ده سگیرکردنیان له لایه ن لیژنه ی تاییه تی لیگۆلینه وه وه، به ناشکرا پی بیان له سه ر تاوانه کانی خۆیان دانه گرت، به وه ی که ده ستیان هه ببوه له سه ر دیاری کردنی چه ندین هاوولاتی کورد په روه له تیکۆشه رانی خاوه ن هه لوپست له ناوچه که و له

چونیه تی راپورت نووسینی پۆژانه و ههفتانه له سهه ژماره ی پیشمه رگه و جۆری چه که کان و شوینی ته وای (پ م) و سالی په یوه ندی کردن به ریزه کان و لیتپچینه وه و چاودیری کردنی هاتوچۆ و سهردانی خه لکی شاریی و که سی نامۆ له ژیر ناوی هه ر میوانداری و جۆری بیانویه ک دا بسو بیت. هه روه ها له سهه تۆبالی بلۆکردنه وه ی واته وات و زۆری پپۆیاگه نده کان، له هیرشو په لاماردانی سوپا بق سهه ناواییه کان و نااسایی کردنی دۆخ و شه ژاندنی باری دهرونی دانیشتوانه که ی، به پاساوی شه وه ی که گرایه له ژیر گوشاری قه ده غه کردنی هاتوچۆ هه په شه ی نان برین و چا و لی سوور کردنه وه دا ناچار بوون، رێگای ویلی نیشتمان فرۆشی بگرته به ر.

به گوێره ی پیاده کردنی نه خشه یه ک بق کۆمالم کردنی مه فره زه کانی پیشمه رگه، ههفتانه هه له ته ی به ریلای سوپا له چوارقۆله وه و هه ر جاره ی بق سهه ناوچه یه ک ده ستیان پیده کرد. نه گه رچی هیزه کانی پیاده ی دۆزمنیش تیکه لاری یه ک بوون له چه ندایه تی زۆری (قوات خاصه، مغاویر، جیشی شعبی و جاش)، به لام شه و هیرشانه یان به پالپستی چه ندین تانک و مدرعه وه شه نجام ده دا و هه روه ک ژماره یه ک له کۆپته ری باره لگرو جه نگی له فرۆکه خانه دا به ناماده باشی ده هیلرانه وه و له کاتی پتیویست دا هه لیان ده کوتایه سهه ر گۆره پانه کانی شه پو له بۆردومان کردن و سوتاندن و کاو لکردنی هه ر ناوه دانی یه ک دا ده ستیان نه شه پاراست.

له شکرکیشی یه کانی سوپا، له گه ل تاریک و پوونی ده مه و به یانی دا ده ستیان پیده کرد و له سهه تادا ده که وتنه گه مارۆدانی یه کێک له ناواییه کان و هه ر زووش جاپی قه ده غه کردنی هاتوچۆیان ده رنه کرد. له سهه ریکه وه ژماره یه ک له شه منی سوپا به بیانوی حه شاردانی تفاق ی شه پو که لوپه لی شار دراوی پیشمه رگه وه، ده که وتنه پشکنینی ماله کان و هه لدرینی ژیرخانی گه وره کان، له سهه ریکی تره وه لیترسراوی حزبی ناوچه که گه وره پیاوانی گونده که ی له جیگایه ک دا کۆده کرده وه و پتی پاده گه یاندن: - (که هه ر جۆره یارمه تی و دالده دانی پیشمه رگه یه ک زۆر به خراب له سهه رتان ده که وی، شه وساش که سی تاوانبار راپیچی زیندان ده که ری و له پاشان به مال و مندالیه وه له ناوچه که دور ده خریته وه). ئینجا بق چاوترساندنی

خه لکه که، کومه لن ناوو لیستی خه یالی ده خسته پیش چاو که گوایه:-- (نم ناوانه ی
 به رده ست هاو کارو پشتو په نای پیشمه رگنو له لایهن کسانو به نهمه کی ناو
 گونده کانه وه پیمان گه بشتووه. بویه فرمانی گرتنو سزادنی نهمانه ش تيمستا که له
 جی به جی کربن دایه). به لام پیش بلاوه پیکرینی خه لکه که، ناویرلو په جبهی تاماژهی بؤ
 چند هاو ولاتی به ک ریز نه کردو له پاشان به رزده ملی فسر نه براننه ناو به کیک له
 نیفاکانه وه. نم دیمه نانهای گرتنو زنجیره ی شالو برنده سر گونده کانه، به نریژی نی
 پوزدانه ی هیزش له سر تاوچه کانی تر نوویاره ده بوونه وه و بؤ تیولره ش سرجه م
 هیزه کانی مزل نه بران و به سر تاو لیه کانی ده وروپشت دلبش ده بوون. چند
 مفرزه به کی سوپاش له برزی یاله کانه ره چوار ده وری گونده که یان ده گرتو شو هه تا
 پوزده بووه ده یانکرد به ده سپزو ته قه کربنی کویرانه بهین نه وه ی له بنه مادا هیچ
 گوشارنکی پیشمه رگه یان له سر یی.

کوپتهر به نارهنوی دلی فرۆکه ولته که ی ریک له سر تاو لیه که ده نیشته وه. نه وساکه ش
 کومه لن سر یاز هیزش یان ده کرده سر دانیشته ولته که ی و چن لاو که نجیان به رزده ی
 تیه لدان و زله، په لکیشی ناو کوپته ره که یان نه کربن و له پاشان بؤ باره گای لیوایه کی
 سر یازی یان نه برین. نم جوړه ی په فتار کربنه ش نه گرجی له سره تادا به ناوی هندی
 زانیاری وه رگرتنو قسه ویاس له سر یاخی بوونی ده ولت دهران، به لام ناوی چند پوزده له
 زبندانی کربن و نه شکه نجه دانی جه ستمی و دهروونی نازاد نه کربان. هه روه ها پوزدانه ش
 کوپتهر، هه لمه تی له ناکاری ده برده سر پنگاویانه کانی ها توچو کربن و له برزایی نزمه وه
 خه لکینکی کاروانچی و سولریوی و لاخی ناچار به هه لپشتن و ژرویان کربنی کالو
 شمه کانیان نه کردو نه و توتموبیلانه ش که نوور له جاده قیرتاو کرلوه کانه نه پویشتن،
 سر نشینه کانی ملکه چی دلبه زین نه کرد بؤ نه وه ی بزانی چه کلون یان نه.

هیزی پاکربو له ناو پزیمه وه بؤ شاخ، پیک ها تبوون له چه ندین چه کداری جه پیشی
 ناشه عبی و هه روه ها له سر یازی کوردی هه لها توو له ریزه کانی سوپاوه بؤ تاوچه کانی بن
 ده سلائی پیشمه رگه. به تاییه تی رزده ی نه و پاکربوانه ش به چه کسو تاخمه وه یان نه وه تا

په یوه نډی بیان نه کړد به هر ټمه کانه وه له مفره زه و گهر ته کانی دا نه بوون به پشمه رگه،
 یان چه کو پیدلویستی په کانی تریان له به رامبر بریک پاره به دانیشمتوانی گونده کان
 نه فرۆشتو له سنوری تاواییه دا داده نیشن. نه مهش له لایه که وه ده رگای هله اتنی بق
 سه ریازه کانی ترو نه و چه کارانه ی دیکه ی پښمیش ناوه لا ده کړده وه که چیر له خزمه ت
 کړنی به عس پاشه کشی بکه نو به خویان و چه که کانیا نه وه سه نگره ی شاخ و پڼگه ی
 سه رفرازی گه له که یان بگر نه بهر، له لایه کی بیکه وه چه کی بی شو مارو پیدلویستی په کانی
 تری شه پریان بق هیزه کانی پشمه رگه دا بین نه کړد. نیر دیارده ی چه ک رفاندن و نډیوونی
 ژماره و جوری ته قه منی له لای خه لکه که، زه مینه ی بازارکی چه کی بق بازرگانی کړدن
 په خساند بوو که ریک ته او کهری نه و پیدلویستی یانه ی شه پی پارتیزانی بیته و
 دلاوکاری په کانی پشمه رگه ی پی پر بکاته وه.

له م سالهش به دواوه گه لی کوردستان دوچار ی سه خترین ژیا نی پر له کاره ساتو
 مهینه تی پاره دونان بووه و سوپاکه ی به عسیش به وپه پی نړندایه تیه وه که و ته پیاده کړنی
 چه وو توانندی زه بروزه نگی سه ریازی. له لایه که وه هیزشی ناسمانی به کړپته ره
 جه نگی په کانی بق سه ناوچه کان چرو پړو زیاتر کړدو له بژدومان کړنی ناو گونده کان و
 خه لکی بی تاوان ده ستیان نه نه پارامت. له لایه کی تره وه یه که کانی سه پیشک کړد بوو له
 گولله باران کړنی شوان و جوتیاری ناو کیلکه و له سوتانندی په زو باخو له کاول کړنی گوندو
 به تا لان برنی پانه مه پړو پیدلویستی په کانی ناومالی په شو و پووتی ناوچه کان سل نه که نه وه.
 هره ما میری به هژی جه نگی که یه وه له باریک دا بوو که ورده ورده ده سه لاته عسکری و
 توانا کانی له سه ناوچه کان له ده ست بد او نه وه نده ی سالانی پیشوو نه په رښته سه ر
 کارویاری خه لکه که و زیاتر بوونی چالکی په کانی پشمه رگه. بزیه ناچار بوو فرمانی
 پاشه کشی بق نه و هم مو په پایه و یه که سه ریازی یانه ی ده ریکات که پیشتر له قولایی
 دوورترین خالی نه و ناوچانه سه قامگیری کړد بوون. به مهش ناوچه ی نازاد کړاو پښ له دوا ی
 پښ له زیاتردا نه بوون. به لام پښم سیاسه تیکی نوئی گرت بهر که بریتی بوو له (پیلان
 کپران بق شه هید کړنی فرمانده کانی پشمه رگه).^۱

^۱ (نه نو سرلوه به (سری للغایه) و له ژیر ناو نیشانی (زییاد نشاطات المضربین فی شمال العراق)، واته

ستم و چهوسانه وه كه هميشه وروزاندني شو دهريا پر له هه لچونه ي كوردان بووه له
 لژي داگير كردن و به كه م تهماشا كردني كه سايه تي نه ته وه يي، بيچاره دهستي داوه ته چه كو
 به پاپه رين و شوپشي دريژخايه ن و قورياني زقره وه پيلانه هميشه يي و كاتي به كاني پووجه آل
 كردوته وه، له هه لومه رجي گودجاو دا خقي باشتر ريڅخستوته وه و دهنگي ناپه زايي
 هه لبريوه و داواكاري به كاني به رزكردوته وه. بۆ ئه م مه به سته يش له كوتايي ئه م ساله دا
 كه ليك به ليشاو پويي كرده شاخ و سه نگر ي مان ونه ماني هه ليزارد. له سه رنكه وه پريزه كاني
 پيشمه رگه له چاو سالاني پيشوو به ژماره زقوترو له چالايي دا گه رم و گوپتر ده بوون و له
 سه ريكي تره وه ناراسته ي شوپشه كه ش به ره و قوناغي نوئي و گوپانكاري وه رچه رختنه ر
 هه نكاويان هه لده گرت.

- بووني چالايي به كاني پيشمه رگه له كوردستان دا، سالي (١٩٨١) له يه كيك له نه به رده كاني پيشمه رگه دا
 كه وته به رده ست. ناوه پۆكه كه ي بريتي بوو له چه ند پئتمايه كي ورد كه له لايه ن (نيستخباراتي
 عه سكري) به وه نيردرا بوو بۆ تيكراي به كه سه ريزاي به كاني سوپا له (فيلق ي ١)، بۆ نه وه ي نه مانيش له
 پئي خويانه وه خه لگي به كرئ گيراو له ناوچه كه دا هان بده ن بۆ به گژاچوونه وه ي شوپشه كه كه به رده وام له
 تين و تاوسه ندين دا بوو. يه كيك له و برگانه ش له سو توئي ئه م نوسراوه دا هاتبوو، بريتي بوو له (دفع
 عناصر كربية لإغتيال قادة المخربين).

مەفرەزە سەرەتايىيەكانى شۆرش

(يەكەمىن قۇناغى شۆرش)

سه کړی چالاکی به کانی پشمه رگه به پښی باری ه لکه وتنی ناوچه که و له سر بنه مای سروشتی و ده ستردی جوگرافیا که ی رڼک خرا بوو. به مش ه لکه وتنی به کیک له ناوچه کان که پویه رکه کی پانتایی چندین ناوایی له خوگر تپوو له و قوناغه دا که وتپووو ژیر ده سته لاتی بچو کترین پیکه اتهی مفره زوه له مفره زه سه رته تایی به کانی شوپش. ه روه ها بی جیا کړدنه وه ی سنوری ه ریه کیکیان مفره زه یه ک ناوه که ی ه لگری ه مان شوناسی شوینه که ی نه بوو که پیشتر ناوچه که ی پښ ناویراوه. له گل نه وانش دا هر نه و ناوچه یه ده پوانی به سر چند رڼکایه کی قبرتاوکراوی سه رکه کی که شاری گوره و شاروچکه کانی به هیلی ناوچه کانه وه ده به سته وه له به رامبه ردا نه بوون به له مپه ری دلبش کړدنی ده ستردیو جیا که روه له یه کتری، یان به هژی پښه وی ناوو سروشتی پیکه اتهی زنجیره یه کی شاخ که دوو ده سته لاتی مفره زه ی هاوسنوری له یه کتر جیا ده کړدنه وه.

نم سنورانن نه که رچی له پوی دلبش بوونه وه به مه به سستی فراوانتر کړدو ده رکه وتنی جیگاده سستی هر یه کیک له م مفره زانه له قولی جیا جیا وه بی گورزه شانندن پښین کرابوون، به لام له ه لومهرجی په لاماردانو له هر هیرشینی به ریلوی نوژمن بق سه ناوچه یه ک نم له مپه رانه ی سنور کال نه بوونه وه و له لایه ن مفره زه ی ناوچه کانی تره وه هیله کانیان نه به زاندد. نه وسا که ی شپه ی تیکشکاندنی نه خشه و گه مارزدانی سه ر پشمه رگه یان له پشته وه به تال نه کړدنه وه و هیزه کانی میری یان ملکه چی پاشه کشن نه کړد. بق له مه و دواش نه بووه دابو نه ریتیکی شوپشگپرانه و له سه رجه م قوله کانی تره وه پیاده یان نه کړد، به و پښیه ش له کاتی شه ردا بین به پالپشت و بچن به هانای یه کتری یه وه.

نه و کات هه رپه می نرگانه کانی هیزی پشمه رگه کی کورستان بریتی بوون له پیکه اتهی (مفره زه، که رت، ه ریم، مه کته بی عه سکه ری)، که نه می نواییان به ررتیرین ده سته لاتی بوو له پوی کاروباری پشمه رگه یی وه. نه رکو ده سته لاته کانی بریتی بوون له پښمایی کړدو به گه پخسترو سه ربه رشتیاری و مشورخواردنی کتسه و پیداوستی نرگانه کانی خواره وه، هرچی له دابین کړدنی تفاقی شه رو سازدانو جوړی راهینان و مه شق پیکردنی فه رمانده و پشمه رگه به پښی به رنامه ی نوی و قوناغی نوی له ناراسته کړدنی شه پي پشمه رگه یه تی و

له سر به کارهیتانی چه کو شاخ و سردهم بق به پیرج دانوهی نه خشه و پیلانه کانی پښمو لایه نگرانی شوپشی چه واشه. هه روا له سر نه جامدانی لیکولینه وه و سزادانی که سی ناشایسته له پیک لپیرسراویتی پښسته که ی دا، به سرنج پاکیشان و له کارخستن و دواتریش دهرکردنی له ناو پښخستن و پریزه کانی پښمه رگه. له پال بوونی دهسه لاتی نووسینو بلاوکردنه وه و دهرکردنی به یاننامه له سر چالاکی به کانی پښمه رگه. نه م تږرگانه ش پیک ماتبوو له چند هه فالیکی به نه زمون له نه دمانی کومیتهی سرکردایه تی (ی.ن.ک).

هه ریم راسته و حق به پیرسیار بوو له به رامبر لپینچینه وهی دهسه لاتی مه کته بی عه سگری. سنوره کارگرتی به که ی له چند ناوچه به کی که رت پیکه اتبوو که پږه لاتی به پږژتاواو باکوری به باشور نه به ستوه. به لام بق دابه ش کردنی دوو دهسه لاتی هه ریم یان نه وه تا سروشتی شاخاوی زنجیره به که شاخ نه یانیکرد به دوو به شوه، یان به درژیایی نه و هیله ی که جاده به کی قیرتاو کراوی گشتی له نیوان دوو شاردا نه میانی له ویانی تر جیا نه کرده وه. فرماندهی هه ریم به پیرس بوو له دانان و لابردنی فرماندهی که رت یان فرماندهی مه فرزه له پاش پیرس و پاکردن به (مه کته بی عه سگری).

که رت ناوه ندی چند ژماره مه فرزه به کی هاوسنوری پیک نه هیتا که نه رکی پابه رایه تی کردنی نه و مه فرزه زانه ی له سر شان بوو که ده که وتنه ناو سنوری به که جوگرافیا که به وه. بق نه م مه به ستیش فرماندهی که رت به پیرسیار بوو له جوشدان و به که پخستن و چالاک کردنی مه فرزه کانی که رت که ی له دست وه شانندن و هه راسان کردن و پشوو پت نه دانی نوژمن له ناو سه ریا زگه و له سر پښگا ویانه کانی هات و چۆکردن و له هه لکووتانه سه ربنکه و باره گا کانی جاش. هه روه ها به پیرس بوو له دانان و لابردن و شوین و جینگا پت گوپکی ی فرماندهی مه فرزه له نوای وه رگرتنی په زامه ندی (هه ریم).

مه فرزه تږرگانی بچووکترین پیکه اته ی به که به کی پښمه رگایه تی بوو. نه و قوناغه ش به هوی ژماره که می چه ندایه تی پښمه رگه وه، مه فرزه به که له نیوان (۸) تا (۱۲) که س له پښمه رگی پارتیزان پیکه اتبوو، به چه کیک که نه که تنها به شیوه باوه که ی شوپشی پښوو چه کدار بیوون، به لکو به خرابترین تفهنگی زه نگاوی و نه و چه کانه ی که می

به کارهينانی ناو شهر نه بويون نه رهنده ناواخنی لاوله و به شه کانی تريان پراوپر بويون له خوره يان سواو بويون به هوی وادهی به سه رچويونی ته مه نيان له زوری به کارهيتان دا. نه و سه ره پای پیکوه نه گونجانی چه ندين پارچهی تفهنگ که به کورکرنه هوی لاشه و به شه کانی تريان ليره و لهوی خرابونه سه ر يک، که به باشی له گه ل به رامبه ره که یه دا رنک نه نه که وتن يان له شهر دا نه و نيشانانای به نروستی نه نه پیکا که جینگی مه به ست بويون.

تفهنگی به ره نگاریونه هوی پيشمه رگه، له مملاتی چی که سویایه کی مؤيدرن دا که شهری به ساده ترین تفهنگی سه ره تاييه وه نه کرد، له و قوتاغدا بریتی بويون له (برنه و، کلاشینکوف، په ره شووت، نار بی که ی و ۲/۳)، هندی جاروش به چه کی (نار بیجی او په شاش ۱۲/۳)، که نه نو چه کی لویی له سنوری مه فره زه کانی که رته که دا ده ستاو ده ستیان پي نه کرد. بۆ نه مه به ستیش فرمانده یه کی مه فره زه نه گه ریویستیا به له سنوری ناوچه کی خوی دا چالاکي یه کی گوره ی نه نجام بدلایه، ده بویه پيشتر دلاوی وهرگرتنی یارمه تی بۆ یه کیک له چه که کان له مه فره زه که ی هاوسنوری بگردایه.

کومیتای سه رکردایه تی، به رده وام له هاولیکی تاييه تی دا بويه بۆ ده ست به رکردنی ژماره یه ک له که ره سه ته و تفاقی شه رکردن هتا له پئی پیتاکو کومه کی لایه نگره کانی خوی وه په وانای کوردستان بکرتیه وه. بۆ نه وه ش لایه نی که م شوپشه ساواکی گه ل کوردستان له سه ره روهو قاجی بويه ستین و پیدلویستی یه کانی نه و قوتاغش له شهری پارتیرانی پي مسوگر بکن، له کاتیک دا مه فره زه سه ره تاييه کانی شوپش له و په پی لاولزی و بی توانای دا خویان ده بیینی یه وه. به لام به هوی ده وله تانی ده وروپشته وه که ده روزه ی په پینه وه و گواسته نه هوی پیدلویستی یه کان بويه، ده ستیان به سه را گه رلوه و به و پيش نه یان هینستوه تواناکانی پيشمه رگه په ل به اون و شوپشه که یش چوارچیه سه ره تاييه کان تی په رتی.

له سه رویه ندی فراوان بويونی هیزو ژماره و په ره سه ندنی چالاکي یه عه سگری و سیاسی یه کانی پيشمه رگه له کوردستان دا، رژی می فرمانبروا هه رزه به به رنامه و خوسازدان و نه خشی جوراوجوره وه بويه پویان بويه وه و له به رامبه ردا چه ندين

قەلاوېنگەى سەريازى لە دەرهەوى شارو شوپىن و ناوچە جياجياكانى تىرى كوردستان دروست كردو لە پىنگاى كۆيوونەوه و ناردنى نوسراوى نەيتى و تايبەتەوه پىنوونى دام و دەزگا حىزى و ئەمنى يەكانى ئەكرد لە سەر هاوکارى كردنيان بۆ دروست كردنى (مەفرەزە خاصە) لە هەموو شارو شارۆچكە يەك داو لە سوپاش دا تەسريح كردنى سەريازى يەدەگى و خانە نشين كردنى خۆبەخشەكانيان هەلپەساردو لە سەرەتاي هەشتاكانيش دا چەند پىنكەتە يەكى تريان لە (تەولرى) و لە هيزەكانى (گاردى كۆمارى) دروست كرد.

حكومەتى عىراق ئەو كاتەى شەپى بە ئىيدان فرۆشت، لايەنى كەم خاوەنى تازە ترين تەكنىكى بولرى شەپى سەريازى بوو، لە پال هەلپەى خۆچەكدار كردنى سالانەى بۆ بە دەست هينانى چەكى ستراتىژى ئەو سەردەمە لە داين كردنى (وزەى ناوكى) و (چەكى كىمىيائى) بۆ لە ناو وىردنى بە كۆمەل. بە جۆرى داخ لە دلى صدام بە هۆى ئەو نووشستى يە سەريازى يەى لە ئەنجامى بى تفاقى يەوه لە شەپى پىشمەرگانەى ئەيلول دا لە هيزەكانى كەوتبوو، توانيبوو تەنها لە ماوهى (١٤) مانگ لە وەرگرتنى لىپرسراوئى پۆستەكەى دا، گەورە ترين ئەمبارى تەقەمەنى و فراوان ترين پىداوئى چەكەكانى شەپى (قادسىە)، لە دوو سەرچاوهى بازارى چەك فرۆشى (پوسيا) و (چين) پەيدا بكات. هەروەها بۆ بەرەم هينانى نوو ترين جبهە خانەى چەك، بە سەدان پىسپۆر كادى عەسكەرى لە پوسياوه كرد بوون بە سەرپەرشتيارو هەلسوپىنەرى دام و دەزگاكانى (تصنيع العسكرى) لە عىراق دا.

بۆ دەست بە سەرا گرتنى كوردستانيش، پۆمى دەسەلاتدار دوو سوپاى مەشق پىكراوى لە فەيلەقى (١) و لە پاشان (٢) و (٥)ى بۆ پالپشتى يەكەم لە كوردستان جىگىر كرد بوو، كە بە تازە ترين چەك و جۆرى پاهىنان و دىسپلنى سەريازى و زۆر ترين نامادە بوونيان لە شەپدا ناوبانگيان دەر كردبوو. بۆ ئەم مەبەستەيش پىنكەتەبوون لە سەدان يەكەى جۆراو جۆرى پىادە و لە هيزى نامادە باشى كتوپرۆ لە كەتیبەى تانكەكانى شەپكەرۆ لە چەندىن توپخانەى دوورھاوئۆرۆ لە دەيان پرشتەكانى هەندەسەى سەريازى و لە يەكە تايبەتەى يەكانى پەرەشوتو و لە هيزەكانى بنكەى ناسمانى بۆ بە كار هينانى فرۆكەى بۆمباھاوئۆرۆ كۆپتەرى بارهەلگرو جەنگى لە دەورپشتى شارەكان و نزيك لە سەنگەرەكانى

کرد بیت. مەرج دانان، گرنگی یەکی تاییبەتی هەبوو لە وەرگرتنی هەفالانی نوێ بۆ ناو
 پێزەکانی پێشمەرگە، بەتاییبەتی بۆ پاراستنی یەکرێزی و یەکییتی ئاراستەیی بیرو تەبایی
 دڵ و دەرون لە ناو ئەو چوارچێوەیەدا، لە پال سنورکردنی دیاردەکانی گێرە شتیوتیی و
 پێگاکرتن لە دزەیی پیاوانی سیخوڕ لە ئەگەری شتیواندنی بنچینە و بەهاکانی شۆرش و
 پێشمەرگایەتی. بۆ ئەم مەبەستەیش ئەو مەرجانەیی کە دەبۆیە ئۆرگانەکانی خۆلەر و
 پابەند بن بە سەرتا کانییەوه، بریتی بوون لە سەر بناغەیی وەرگرتنی کەسی (متمانە پێکراوی
 پێکخستن)، پشنگیری (تاکە کەس لە ناوچەکە و دەرەوه)، هەلوێستی (نیشتمان
 پەرەوێتی و پابردویی پوون). مەرجی هاتنە ناو پێزی سەنگەرەکانی پێشمەرگە بوون.

مەرجی یەکە میان لە سەر بنەمای پێشینەیی خەبات و بە پێی هەلسەنگاندنی پێشووەخت
 ئەکرا بە پێشمەرگە، کە ئەبۆیە هەر هەفالێکی نوێ لە سەرەتای چوونی بۆ شاخ بە پێی
 نوسراوی پێکخستن پالپشت بکری و لایەنی کەمیش پلەیی پێکخراوەیی بە دەست هێنابایە و
 لە ناو یەکیک لە ئۆرگانەکان دا نیش و کاری پێکخستن بەر دابایە بە پێوه. ئەم هەفالەش
 بێجگە لەوەی کە نمونەیی باشتەری لای چاکێ گەلەگەیی بوو، مەرواش نمونەیی چالاکترین
 کەسایەتی تێکۆشەر و باوەرپێکراوی شۆرشەکەش ئەبوو. چونکە یان ئەوەتا لە ئەنجامی
 نیشکردن دا تاشکرا ئەبوو، ئیتر ئەبۆیە بەتایبەتە دەرەوه، یان ئەوەتا لە تاو زەبروزەنگو
 سەردانە نواندنی بۆ بکوژانی کورد پێگای شۆرش و خەباتی ئەگرتە بەر.

مەرجی دووە میان ئەبۆیە بە پێی متمانەیی یەکیک لە دانیشتوانی گوند یان لە دەرەوهی
 ناوچەکە پالپشت بکری. لە لایەکەوه بۆ ئەوەی کە سەکە وەک بارمتە یەک لە جێگای ئەو
 زیندانێ بکری لە ئەگەری ڕفاندنی ئەو چەکەیی لە شانی ئەکرد، لە بەرامبەر
 قەرەبۆکردنەوه و زیان گەباندنی تری بە شۆرشەکە، یان لە ئەگەری دۆزاندنی هەلوێست لە
 کاتیک دا کە وێژدانی بفرۆشتایە بە پێژم و کاری سیخوڕی ئەنجام بەدایە لە دژی هێزەکانی
 پێشمەرگە.

مەرجی سێیە میان دەرگای لە سەر پشت کراوه بوو لە وەرگرتنی تێکرای ئەو نیشتمان
 پەرەوانەیی کە لە بنەمادا نیشتەجێی ناوچەکە بوون. ئەوەندەش تەنها بەس بوو کە

بزانری خه لگنکی ناسراونو به مه بهستی کوردایه تی و گیان به خشین بق به بیهیتانی سه روهی به بالاکانی گه ل هاتن بق پیشمه رگایه تی، نهک به نیازی شهرو ناکرکی و دهست وه شاندن له بنه ماله یهک چهک له شان بکنو له ژۆر ده مامکو شکوی ناوی پیشمه رگه وه وینه جوانهکانی شۆرشه که و به ماکانی بشیوتین.

له گه ل هاتنه دهره وهی هه مه ئالینکی نوێ بق ناو مه فره زهکانی پیشمه رگه، ده بولیه پیشه وهخت ناویکی نهینی تایبهت به خۆی هه لبرار بایه له بری نه و ناوهی که پیشه ووتر پئی ناسراو بووه. چونکه ده زگاکانی سیخوپی عیراق له بۆسهی تیکوشه رانی کورد بوون له کاتیک دا په یوه ندی یان بگردبایه به شۆرشه که ی شاخه وه، هه رزوو نه که وتنه سۆراخی شوینو جینگای نیشته جی بوونی پیشمه رگه که هه تا که سو کاره که ی راپیچی گرتووخانه کان بکنو و بیانکه ن به کارتینکی جهخت له سه ر گه پانه وه و خۆبه دهسته وه دانی به په له ی باروکه که یان کورپه که یان.

گرنگی شاره زا بوون له جوگرافیای سروشتی ناوچه یهک که بق خۆی ناوه ندی شهرو خالی خۆرینکخستنه وه و په لاماردان بووه، بق مه فره زه یهکی پارتیزان و گه رۆک بایه خنکی گه روه و تایبه تی یان هه بووه له کاتیک دا که هه ر له وێوه پلان و نه خشهکانی شهرو دا بریژۆر و بینه مه یدانهکانی جهنگو ویتسه گی پاشه کشن و یه کگرتنه وه بن له نوای نه انجام دانی هه ر چالاکی یهکی پیشمه رگانه و به و پئی به ش به رنامه ی شهرو به گویره ی ئاره زوومه ندانه ی پیشمه رگه دیاری بکری، نهک سه پاندنی به زۆره ملی له لایه ن له شکرکیشی سوپایهک که سه رجه م تواناکانی خۆی له چهکی ئاسمانی و زه مینی له ئاماده باشی دا بنو شهرو په که ش له کوتایی دا ب قازانجی پیشمه رگه ته ولو نه بی. بۆیه شاره زا بوون له دژوارترین هه لومه رچی نا ئاسایی که شو هه وادا، نه وه ندهش زیاتر زه مینه ی چالاکی یهکی سه رکه وتوانه نه ره خشین و دهسته یهکی پارتیزان هیه باکی نه بیته که چون له و کاتانه دا گوژی کاریگر له دوژمنهکانی نه وه شین و چون دواتر دۆش دانه مین له دۆزینه وهی ئاراسته و هیلی پاشه کشی مه فره زه که ی به باشترین شیوه.

مه‌فره‌زه‌یه‌ك له سه‌ره‌تادا هه‌چ نه‌وايه‌كي بۆ پشوو‌دان و شووینی حه‌سانه‌وه نه‌بووه . به‌لگه‌و بێ په‌روا له سه‌ختی پنگادا ئاسمانی به سه‌رپۆش و به‌تانی، زه‌وی به پاخه‌رو سه‌رین هه‌لبێژبووه و کربوویه‌تی به شایسته‌ترین پتوهری خه‌بات. به جووړی نه‌سه‌تم بوو له کاتی پۆژدا حه‌شارگه و شووینی خۆش‌اردنه‌وه به‌جێ به‌یلتێ و به ئاسانی پوو بکاته ناو گوند و چاری به خه‌لته‌و ئاوه‌دانی بکه‌وێ. یان هه‌چ نه‌بێ له واده‌ی ژه‌مێکی به‌یانی و نیوه‌پۆدا به ئاره‌زووی دڵ دابه‌ش بېن و نانێکی گه‌رمی ماله‌ جو‌تیار بخۆن. چونکه له ماوه‌یه‌کی زۆر که‌م دا گه‌له‌جاش و جه‌یش هه‌لیان نه‌کو‌تایه سه‌ریان و په‌کسه‌ر چوارده‌ووری گونده‌که‌یان نه‌گرت. کۆپته‌ریش له به‌رزایی نزمه‌وه دۆلاوبۆل و شاخ به شاخ و شیواوشیوی ناوچه‌که‌ی نه‌پشکنی و به پالپشتی چه‌کداره‌کانی حزب به‌شداری‌یان له پرۆسه‌ی پاره‌بونا‌نه‌که‌دا نه‌کرد. ته‌نانه‌ت بۆ پێشمه‌رگه‌یه‌کی بریندار بنگه و باره‌گایه‌ك نه‌بووه تا له نزیکه‌وه چاره‌سه‌ری پتوویست و به‌هواداچوونی پۆژانه‌ی بۆ بکری و تائه‌و کاته‌ش برینه‌که‌ی ساپۆژ ده‌بیته‌وه لایه‌نی که‌م تیا‌یدا به‌مینیته‌وه .

پێشمه‌رگه‌ی پارتیزان پێش ئاوابوونی خۆرو دلتیا بوون له‌وه‌ی که ئیتر چه‌کداره‌کانی نووژمن زاتی نه‌وه‌یان نی‌یه بۆ ناوچه‌که ده‌ریچن و به‌و شیوه‌یه په‌لامار بدرێن، له شووین و په‌ناگاکانی پۆژه‌وه خۆیان ده‌رنه‌خست و له ماوه‌ی پۆیشتن دا هه‌ردوو پێشمه‌رگه و به هاوشانی په‌کته‌ری‌یه‌وه نیوانیان به‌جێ نه‌هێشت و هه‌تا نه‌گه‌یشتنه نزیک ئاوابیه‌ك له‌وئ په‌کیان نه‌گرته‌وه . به‌لام پێش دابه‌ش بوونی مه‌فره‌زه‌که، نه‌هینی شه‌ویان به گه‌وئ په‌کته‌ری‌دا نه‌چرپاندو له نه‌گه‌ری دابه‌ران دا گوندێکی تریان ده‌ست نیشان نه‌کرد. ه‌وای نه‌وه‌ش نان و پێخۆری به‌یانی و ژه‌مێکی نیوه‌پۆیان هه‌لده‌گرت و له جی‌گایه‌ك دا کۆنه‌بوونه‌وه، ئینجا بۆ شووینی دیاری‌کراوی خۆیان به‌پۆئ نه‌که‌وتن.

له‌به‌ر دیاره‌ی بێ چه‌کی، نه‌بوایه هه‌ر هه‌فالیکی تازه بوو به پێشمه‌رگه تا ماوه‌یه‌کی زۆر دیاری نه‌کراو به‌یێ چه‌ك شان به‌شانی مه‌فره‌زه‌که‌ی له چالاکي و جه‌وله کردن بوایه تا ئه‌ر کاته‌ی چه‌کێک په‌یدا نه‌کرا. بۆ نه‌مه‌ش یان نه‌بوو له ه‌وای مشورخواردن و گه‌پان و سۆراخێکی زۆر له سه‌رچاوه‌یه‌ك به پاره بکپه‌رلایه، یان له‌سه‌ر ده‌ستی هاوسه‌نگه‌ره‌کانی

جۆرى له شه پرتكى پيشمه رگانده ده سكه وتى چالاكى به ك بوايه . بۆيه له م ماوه به دا هه ندى جار پيشمه رگه كه له هيلى پاشه كشى مەفره زه كه دا دانه تراو هه ندى جارى نيكه ش ده براه نيۆ گره پانه كانى شه په وه . بق نه وهى له لايه كه وه وهك چۆن رابه يترى له گه ل ژيانى نوئى پيشمه رگايه تى سه رده مه كه ، ناهاوش له پوهى به كار هيتانى چهك و ماتهرى ته وه و ترقى چالاكى و شه پر كرنه وه چاوى بكرى ته وه .

پۆلى رابه ر سياسى مەفره زه يه ك ، بيچگه له به شدارى كردن له چالاكى به كان داو دانه بران له هيزه كه ، چه ند پاسپارده و ئه ركى كى رى كخر او هيه له سه ر شان بوو ، كه نه بوو ويترى نه وه ش له كات و شوئى جيا جيا دا پى بيان هه لى سى ، له وان هه ش :-

- نه ركى په روه رده كردن و پيگه يان دن و وشيار كرنه وهى پيشمه رگه ، له جۆرى سياسه ت و هه لوئى ست و ناما چه كانى (ى .ن .ك) و گه يان دنى پى نمايه و بۆ چوون و گر پانكارى و برپاره كان به ده سه ته كه ، له ديارى كرنى نوژمنانى سه ره كه وى و ناراسته و خۆ و هى شار او وه ده ره وه . له وه رگرتن و په يدا كرن و دابه ش كرنى بلاو كرا وه و خويندنه وه و هه لسه نگان دن و شيكر دنه وه و تاوتوى كرنى بابه ت و پۆشن بى ر كرنى هه فالانى پيشمه رگه . له مه رجى پاراستنى ده م و ده ست و داوئى پاكي و خووپه و شت و به هاكانى شوپش و پيشمه رگايه تى و پى رۆز رانگرتنى دابو نه ريتى كۆمه لانى خه لك و به كه م ته ماشا نه كرنى ان و هان دانى پيشمه رگه بۆ گيان له خۆ بو رى وى و كار كرن له نا و جه ماوه دا و به و پى يه ش له كاتى پى وى ست دا به هانا يانه وه بچى .

- به كۆ كرنه وهى زانبارى پيشمه رگه يى له سه ر په بابه و شوئى و جى گا و بوونى باره گا كانى نوژمن له ناو چه كه دا و هه ولى ديارى كرنى ژماره و چۆنيه تى له دلبه ش بوون و پا ده ي به رگرتى له كاتى شه و دا و پى زان بى جۆرى چه كه كان و شوئى ته و لوى نه فسه رو سه ر يازانى يه كه و پياوانى جه يشى ناشه عيبى و مەفره زه ي جاش . هه روه ها وه رگرتنى به رولرى مۆله ت و ماوه ي پۆيشتن و گه پانه وه و هۆكارى به پى كرن و گواستنه وه . به هۆى ها تو چۆ و تى كه لا و بوونى خه لكى ناو چه كه له گه ل چه كاره كانى مېرى دا .

- له نووسینی راپورټو شیکړنه وهی خالی لاوزو بڼ هیزنی لایه نی پتشمه رگیی و نیداری
 بڼ ټورگانه کانی مه روه، له سر توانای شه پرکړدن و په لاماردان و به رهنکار یوونه وه و پویه پو
 یوونه وهی سوپایی و پڼگرتن له بیاردهی نامو و سره لدانی کښه و مملاندی له کاتی
 خوی دا، به ناگادر کړنه وهی ناوه ندی به رزتر له و باره یه وه.
 - له لیکولینه وه و به دوا دلچوونی پیاری سیخو پو گومان لیکراو کوئی له مست و
 پروپاگنده چی و به عسی و به تال کړنه وهی وات و دله پوکڼی و پشت راستکر نه وهی
 ه والو مقدمقو له ناو گوندنشینگان دا، به لیبچینه وه و ناگادر کړنه وه و سرنج پاکښانی
 خه لکڼکی بانگه شه چی و له روزک له شله ژاندن و تیکدان و نااسایی کړنی بارو یوخی
 ناواییه کان دا.

- به شو که پان گوند به گوندو نه نجام دانی کوپونه وه و وشیار کړنه وهی خه لک، له باس
 کړدن و پوون کړنه وهی پتیازی شو پش و نامانجه دوروزیکه کانی (ی.ن.ک) و به وهش له
 خه بات دا که ه موو جوتیاران و زه حمهت کښان و کړیکاران و پو شنبیران و کاسبکاران و
 چین و تاقمه شو پشگپرو نیشتمان په روه و تیکوشه ره کان له خق ده گری و له نامانجه کانی دا
 خون و ناواتی ه موو لایه کی تیدا په نگ نه داته وه و له ناو شو پشه پزگاریخوازه که یان دا
 نه بن به هاوپه ایمان و سروسه کهری بریارو به شه برای خه م و پالپشتی په کتری و خاوه ن په ک
 وتارو چندین له و تاییه تمه ندی و مؤرک و به هاو په گه زانه ی که نه ته وه یه ک نه یان به سستی
 به یه که وه. دوا ی نه وهش به وهستان و کوئی گرتن له سکالا و تیپینی ناماده یوان و به
 کړنه وهی ده رگای سرنج و پښنیارو پرس و پا پیکردن بڼ دوزینه وهی باشتیرین شیوهی
 چاره سهری کښه و پیدلویستی په کانیان له گونده که دا و به په چاو کړنی بیرو داخوازی خه لک
 له کار کړدن دا و لاته دان له په پرهوی مامسی ناو ناوه که و له وه رگرتنی وات و په ندو
 ناموژگاری و فیریون له جه ماو ره وه.

- له سه رپه رشتی و ه لسوراندن و به سر کړنه وهی ه فالانی پڼکستن له ناوچه که دا، به
 پڼوینی تازه و پوخت کړنی ه نگاه کان و سه نگین تر کړنی زمانی نیش کړدن و کرانه وه و
 کدرار، به خو یولردن له گز شه گیری و ساردنه بوونه وه له کوشش و ته قه لاو چی به جیکړنی

پاسپارده و نەركو داواكارى به كانى پښكخستن. له چوونه ناو خه لكو پته و كړنى پريزه كانو بروه پيدانيان، به هه ل نه چوونو دانه چوون له كارو كړده وه و پهفتاردا، به رت كړنه وهى پاراپى و كوكړنه وهى تواناو وزهى په نجه ده ران له دورى خوځيان. كه هه ميشه له پاپه پين و بزوتنه وهى چه كدارى دا هه ويني تيگوشه رانهى كورد بوون بى شوپش و سه رفرانزى و خوځيه خت كړدن. هه روا له هه ولى فراوان كړدن و زياتر كړنى قه باره و جورو شيوانزى په يوه ندى كړدن به جه ماوه روه، له پښكخستن و په يدا كړنى زور ترين نه ندام و دوست و لايه نگر له كه سايه تى نيشتمان په روه رو خه لكانى په نجه رو پابردوى بوون، به ناقارى زوو به جه ماوه رى كړنى شوپشه كه له لايه كه وه و پيشه داكوتان له بنج و بنه وانى كړمه ل به ناراستهى شوپشيني دريژخايه و دور مه ودا له لايه كى تره وه.

- به قول كړنه وهى گيانى په يوه ندى و هه فالينهى پښكخستن له نيوان گوندو شاره كان دا، له پيى ناساندن و به يه كتر ناشنا كړدن و نامه نووسين بى كه سايه تى به شوپشگيپرو نازادى خوازه كانى شارو شارو چكه كان و نه و خه لكه ناسراو كورد په روه رانهى له نه نجامى نيش كړدن و هاوپيى خوځيدن و تيگه لاوى په وه ساخ ببوونه وه كه سايه تى هيتانه ناو پريزه كانى پښكخستن بوون. به و پي به ش پابه ر سياسى ببووه نه لقهى گري دانه وه و له يه ك نزيك كړنه وهى كړمه لانى خه لك و نه ندامانى چه ندين شان له پښكخستن نه پيى به كانى دهره وه و ناوه وه. بى نه وهش ناوايه ك نه بووه رايه لى نوو سه ره، له شاره وه بى هاوكارى كړدن و نارنده دهره وهى تيگوشه ران و به رز كړنه وهى پاپورت له سه ر كارو جموجولى هه فالان و نو پي ترين تاماژه به جورو قه باره و دهرچوونى سياسه ته كانى به عس و خالى په رينه وه له گواستنه وهى كړمه ك و پيدا و يستى به كانى پيشمه رگه بوناوچه پزگار كړاوه كانو، له گونده وه بى هه واله كړدن و نارندن و به پي كړنى بلاوكراوه و ناميلكه و كتيب و تابلو پوسترى شه هيدان و دهنگ و باسى شوپش و چالاكى به كانى پيشمه رگه و به ياننامه له سه ر بوون كړنه وهى بارودوخ و ياد كړنه وهى كاره سات و بونه گشتى به كان و بردن و گه ياندنى تفهنگ و ده مانچه و نارنجوك و ته قه مهنى و تفاقى شه پكردن و نامه و نوو سراوى سه رنج پاكيشان و فري دانيان له نزيك مالى خو فرق شان و بنكه و باره گاكانى به عس.

- بوون به ناویژیوان و پټکڅه ری کاروباری گوندنشینه کان. له چاره سره رکړدن و لابه لاکړدنه وهی مملاتنې و کڅښه یی برده وامی زهوی و ناوړ پووش و پاوان و له وه پگا و بهرهم هیتانی زهوی به راوړ دپم ناژه لاری و له چوونه ناو ده غل و باخ و په زو دارستان و سنوړ به زاندنی په کتیی و له نانه وهی شه پو ناکوکی له سر شکارته و خه له و خه رمان و گیزه و به باکړدن و شینایی و جومال و موره زه کړدن و دواپی هیتان به گچچال و قهیرانی دریزخایه نو دانانی هیلې جیاکه روه و قایل پیکردنیان به سنوری دیاری کراوه وه. له پووی کومه لایه تیه وه بوونی به خاوه ن مارج و برپاری په سه ندکراو له لای گوندنشینه کان، بق به ریه ست کړدن و دامرکاندنه وهی شه پو پکا به ری خیل و بنه مال و جه نگی دراوسیتی و په ت کړدنه وهی په لامارو ده ست نه دانه چه ک و ناموزگاری کړدن بق پیکه وه زیان و نه وروژاندنی په کتیی و دانه بران له په وش و گړپانکاری په کانی سرده م و کورده واری نوی.

- له هه ولی دایین کړدنی پیداووستی و خه رچی په نیداری و پټشمه رگی و سه ریازی په کانی شوپش. چی له سه رچاوهی کومه ک و پیتاکی هه فالان و دوست و لایه نگران به پله یی په کم، چی له نه نجامی په یوه ندی کړدن به ده بیان که سیتی و ناوه ندو چین و پیکه اته ی توپزه کومه لایه تی په کان له ده وله مندو بازرگان و به لپندرو نه ندازیارو پزیشک و پاریزه رو خاوه ن پروژه و کارگی به رهم هیتان و کینگه ی که ویزارو زهوی وزاری به رهم و دانه ویله و په زویاخ و جه نکه ل و یارمته ی پیشه خومالی و ده سستی په کان به پله یی دووم. له پال مشورخواردنی پیداووستی په کانی پزیشکی له داووده رمان و ده رزی و گولاج و حه ب و په یداکړدنی به نج و نامرازه کانی نه شته رگری و فریاکه وتنی سه رته ایی بق چاره سره رکړدنی برین و وه ستاندنی خوین و ده هیتانی گولله و پارچه و ژه هراوی بوون به نوویشک و مارو میروو پیوه دان و سه رما بوون و تاو سکچون و پشانه وه و مه وکړدن.

- په وردی ناگاداریوون له په وشی شاره کان و په یی بردن به سیاسته کانی به عس. له دانانی نه خشه و نه نجام دانی جه ورو چه وسانه وه ده رهق به کومه لانی خه ک له ترقاندن و ده ریه ده رکړدن و پوانان و لیکولینه وه له سه رگوزه ران و به پتوه چوونی ناسایش و تیبینی کړدنی بازپو نرخی کالو و شت و مه ک و بارودخی نابوری و بژیوی ژبانی نیشته چی

شاره‌کان له خه‌لکی په‌نجده‌رانو مووچه‌خۆرو کاسبکاران و جۆری مامه‌له‌کردنو جموجۆلی پوژانه‌ی ده‌زگا نه‌منی و داپلۆستینه‌ره‌کانی پزیم و تیکرای نه‌و پوداوه‌گرنکو گۆرپانکاری‌پانه‌ی که له نیو شارو شارۆچکه‌کان و ده‌وروپه‌ره‌که‌ی نه‌هاتنه‌ گۆپئو به‌ده‌ست هینان و فۆتوکۆپی کردنی نه‌و ناماژه‌و نووسراو پریارانه‌ی که په‌یوه‌ندی‌یان به‌نۆزی کوردان و شوپشه‌که‌یه‌وه‌هه‌بووه، پالپشت به‌به‌ری ته‌قه‌لاو کوششی مه‌فالانی رینکستن له ناوه‌وه‌و ده‌روه‌ه.

نه‌و مه‌رجانه‌ش که پینویست بوون له پابه‌ر سیاسی مه‌فره‌زه‌یه‌که‌ دا هه‌بن، بریتی بوون له..

- بوونی خویننه‌واری پینویست.

- پینسینه‌یه‌کی پالو پوونی له پابردودا هه‌بیته.

- پینستر له یه‌کێک له تۆرگانه‌کانی رینکستن دا کاری کردبیته.

- پشتگیری رینکخراوه‌یی هه‌بیته له‌و سنووره‌ی که تیایدا نیشته‌جئ بووه.

- وه‌ک سه‌ره‌تایه‌ک به‌یه‌کێک له تاقی‌کردنه‌وه‌کان دا تپه‌په‌ری بیته.

- یه‌کیکی ناسراو بیته و په‌وشت و ناویانگی له‌که‌دار نه‌بیته.

- له پووی که‌سایه‌تیه‌وه‌هه‌من و خاکی و له‌سه‌رخۆ بیته.

- ته‌مه‌نی له پاسه‌ت نه‌و لپه‌رسراویتی‌یه‌ گونجاو بیته.

- که‌سینکی وشیارو چاوو مێشک کرلوه بیته.

- له توانای‌دا هه‌بیته کۆرو سیمینار به‌هسته‌ن.

نه‌گه‌ر له بنه‌مادا جه‌نگی پارتیزانی بریتی بئ له لیدانی کوتوپه‌ری هیزه‌کانی نوژمنو کشانه‌وه‌ی ده‌سه‌به‌جئ له مه‌یدانی شه‌په‌که‌وه‌ بۆ قولایی نوژترین ناوچه‌و خۆ لابرین له‌شه‌په‌ی بئ به‌رنامه‌و شکست نه‌هینان به‌مه‌فره‌زه‌یه‌کی پینکاته‌ی بچوک، نه‌وا نمونه‌که‌ی له کوردستانی به‌شی باشوردا رۆد جیاوازتر بووه له نه‌زموونی گه‌لان و به‌شو پارچه‌کانی تری کوردستان. چونکه له لایه‌که‌وه‌ به‌هۆی فرلوانی پویه‌ری ده‌شتایه‌یه‌کان و نه‌بوونی چه‌شارگه‌ی سروشتی له‌ناوچه‌کانی‌داو که‌می چپای سه‌خت بۆ داکۆکی کردنو و سه‌ریاری چه‌ندین جاده‌ی قه‌رتا و کراوی جۆراوجۆر که به‌سنووره‌کانی‌دا تپه‌په‌ری بوون، له پال بوونی

بالاخصتی سویلیک له پووی ژماره ژورنی هتزی بیامو چاکی نامساتی و زمینی له
بهرمنگرووی و مفرزمکاتی پیتشمه رگدا له لایهکی ترموه، له توخمه تلکزکاکتی
بهرم جوگرافیکو و گشامکرنی چالکری داکتی بووه.

دستایهکی پارترینان بهامو، نیوو له ملوهی ریشترو جینگلکری کتی له تلوچیه مکوه
یو تلوچیه کی تر، پیتشمه رگکاتی یک له دولی یک ملی ریگلکریان بگرتبایه بهامو هتا
سیننی چلو له تاریکی به پری بکریبایه، مارج بوو ئه تیوته پیرتیزو له پیشرو پلاتی
یه کتری تلکالریزو هرکه دلیران له شیرازیو پووی لیلیه، به دمنکیکی بیسترویه
هتالاتی پیشروه ریک راپور مستابلیتیه و هر یه کیک له راست خویوه پایاند بویه به ملوه
دست نیشان کرلومکی له کول تاریخی نامازهی گیشتن له دولین کساره، وهک چلری
پیشرو هسور پارترینان کلان به پری بکرن. به لام ئه ملویه له دوراتی رازنا فرولوتتر
نیوووه، به رلمیهک سینن به چلو یو هتالی پیشرو دولوه ناستم نیوو.

بهر له منجم لاتی هر چالکری یک، فرماندهی مفرزمهک زاتیاری تیرویتسه لی لاسر
قیلمرو پینگی سویلی نوژن له تلوچیه کونکردهوه له پاشان ئه پناهاو پمگرتزه
جوگرافیاو عسکری ولاتی له تلو پروسهک دیاری نه کردو له پیتاوش نا هرچی
تواتلیهکی پیتشمه رگکی و ریختلوهی هسوره، نه بیخته گهرموه له لقاتزو
چر به جیکرنی پلاتی شپرو پاشهکشرو بهرگری کردن نا، باشترین نمونه بدات به
دستاره. به فرولوتترین دمسکوتو به کامترین زبان بگرتیه و تلوچیه و ستوری
چالکری داکتی خوی. ئه چالکری دانهش له م تهراته دا خویان دسینریوه.

۱/ پوون کرلناوهی ریبازی شوپرش.

نم چالکریه، یه کیک بووه له دیارترینو بهر دلوترین هلماتی وشیار کردنهوه
یتلر کردنهوهی کومه لاتی خهک له لاین مفرزمه سه مرتبیه کاتی یه کیتی دیوه، چونکه له م
قوتاعنا رموشی کورستان له منجمی هلمو مرجه سیاسی و عسکری و ستامی
جوگرافیکه دیوه، شوپشه کی والی کرد بوو هتا سالی (۱۶۸۱) هتشتکه خوی به

سەرەتاكانى پوون كوردنەو و خوئاساندن و شىكردەو بە ئامانجەكانىەو بەسنتىتەو . بەلكو تا ئەو كاتەى شوپشىكى سەرتانسەرى نەتەوئەى بە نىشتەمان پەروەران و زەحمەتكىشان و نازادىخوازن ئەگىرسىتەو ، لايەنى كەم كۆمەلانى خەلك بە پىياز و بروشم و خواستەكانى شوپشەكە ناشنا بكات .

پروئەسەكەش پاش ئەوئەى ئەندامانى مەفرەزەكە بە دابراوەكانىەو لە شوئىنى دىارى كراودا كۆنەبوونەو و لە پىگادا بەرەو چالاكى يەكە (۲) پارتىزان بە چەكى ناوەنجى و قورسەو بۆ تىبىنى و چاودىزى كردنى سەرجادە كە بەرئى ئەكەوتن ، ئىنجا ئەوئەى هيزەكە دابەش ئەبوون بە ئاراستەكانى قۆلى راست و چەپ و ناوەراست و بوو دىدەوانەكەش هئىلى پاشەكشىيان لە يەككە لە بەرزايىەكانەو بۆ مسۆگەر ئەكردن . بۆ ئەم مەبەستەيش گونجاوترىن شوئىن و جىگای بۆسەنانەو بەرئى پىچاوپىچى شاخ و نشىوى پىگاوئەكانى پۆيشتن و هانتەو كە مەرج بوو مەوداى تەقەكردنى پەبایەكانى بوژمن لە بەرچا و بگىردىن . ئەو دەم تىكراى ئۆتۆمبىلەكان لە قۆلى راست و چەپەو پادەگىران و بەوردى و دوى دۇنيا بوون لە پشكنىنى ناو ئۆتۆمبىل و ناسنامەى سەرنشىنەكانى ، بەرەو لای هيزەكەى ناوەراست بەرئى ئەكران و لەوئەى لەلایەن رابەرسىاسى مەفرەزەو فەرماندەى مەفرەزەكەو پىشوازىيان لى ئەكردن و داوايان لە خەلكە ئامادەبوو كە ئەكرد كە (هەر يەككە لە راست خۆبەو دابنىشى و گوئى بگىرت لەوئەى كەنەز لەم كۆبوونەو جەماوەرى بە چى بەو لە پاشان هەرىكەك نازاد ئەبىت بە ئاراستەى ئەو پىگايەى كە ئەبەوئەى بىانگىتە بە).

ئەو بابەتەى كە ئەبوون بە پىئودانگى قسە و باس و پوون كوردنەوئەى ئامانجە بوو نزيكەكانى شوپش ، پىكەتەبوون لە (زەمىنە و بايەخ و گىرنگى لە دايك بوونى يەككىتى نىشتەمانى كوردستان و سەرلەنوئەى بەرپاكردنەو و هەلگىرساندنەوئەى شوپشى چەكدارى و پووچەل كوردنەوئەى پىلانەكانى كۆچ پىكردن و تواندنەوئەى سەرىنەوئەى لەناو بۆتەى دانىشتوان و پەگەزو بنەمالە و خىلە جىاجىاكانى عەرەبى عىراق داو لە ئەستۆنانى خەم و نازارو مەبەتەى داواكارى بەكانى نەتەوئەى كە هەتا سەر ئىسحاق ئىسكو پروسكى لە راست ئەو مافانەدا وردو خاش دەكردن و بۆ ئايندەبەك سەرومال و خوئىن و قورىانى

ده به خشې هه تا كوردو كورده واری و گه لو نیشتمان و كوتورو زمان و فره نگیو شارستانی و میژوو كه ی پپارتیزئی و له ژیر بارو چه كمه ی داگر كړدن و به ژورلكانندن و كاول كړدن دهریاز بكریت و بؤ هه تا هه تابه كورد هه لواسین و خوین مژین و بیكتاتوری به سهر سریره و نه هیلی و له جیگایان دا گه لیکی نازاد و ده سترقیشتوو، خاوه ن حكومه تی خۆمالی و به پړیوه بردن، به په كیك له شتوازه كانی سیستمی مافی چاره ی خۆنوو سین شاد بیته وه). نه مهش له كاتیک دا كۆبوونه وه كه له ماوه ی كه متر له نیو كاتزمیردا به پړیوه ده چوو، خاله سهره كی په كانی پړوژه و به نامه و نامانجه گشتی و تاییه تی په كانی به كیتی نیشتمانی كوردستان به پوختی بؤ ناماده ببولان شی نه كرانه وه و نه وساكهش مارجی بلاوه پیکردنیان له به رده م ناپوره ی خه لگه كه دا دانه نا، كه پتیویست بوو له كوتایی پړیو په سمی پاشه كشی می مه فهرزه كه دا نه وانیش به پړی بگه ون. به تاییه تی بؤ هه رورو پارتیزانی سهر یاله كه وهك دواترین وینستگه .

حكومه تی عیراق، له سهرویه ندی نه نجام دان و به پړیوه چوونی چالاکی په كه دا، چه ندین كارو كرده وه ی سهریازی و نه منی و سوپایی ده ست پیده كړدو به ده یان پړنویتی و نووسراوی سهرنج پاكیشان و قه ده غه كړدن و ناموژگاری بؤ هیزه چه كداره كانی دهرنه كړدو دلوای له په كه سهریازی په كان و پولیس و ناسایش و حزب و فرمانده بییه كانی جهیشی ناشه عبی نه كړد كه هه ركه س و ناوه ندو گروپینگی دیاری كړوی ده ولت پابه ند بیته به په وشسی ناناسایی و جی به جیكړنی راسپارده و نه ركه كانی سهرشانیان به ده قسی فرمانه كانی سهر وه. نه و كارو كرده وه سهریازی و نه منی و سوپاییانه ی كه پړیم پړی هه لده سان، بریتی بوون له :-

- پړی داخستن له به رده م هاتوچوی ئو تومبیله كان و كوتروول كړنی پړنگای دووسره له نیوان هه رورو په بایه كه كه شوینی نانه وه ی بؤسه كه په و له پاشان خه لگه كه ناچاری گه رانه وه نه كړئی و به چاره سهر كړنی سهریازی هه لده سن.

- به گل دانه وه ی سهرنشینانی ئو تومبیله كان و نه و نه ناسرولنه ی كه هه لگری هه واله كنه و ده سبه جی لیكۆلینه وه یان له گه لدا نه كړئی و نه وساكه یش به نورین ناوچه گومان لیکرلوه كه نه خریته ژیر چاوبیری ورده وه .

- مفرزه‌ی هاوون له نزيكترين په‌بايه‌وه هاله‌سې به تړپ باران كړنښي ئاپوړه‌ي خه‌لكه‌ك. بې نه‌وه‌ي له لايه‌كه‌وه ده‌ريخه‌ن كه نه‌وان له خوږن پشته‌نو كوشتار هيچ جياولزۍ‌يه‌ك تاكن له نټولن كورنيكي چه‌كلري شاخو يه‌كلكي مين لايه‌ن. له لايه‌كي ترموه بې نه‌وش له‌موروا په‌ند به گه‌شتياراني تر دلبده‌ن كه هر جوره لاندنو كټو په‌سنتيكي ناياسايي له‌سر جاده گشتي‌يه‌كان رويه‌پوي تياچرونيان نه‌كه‌نوه.

- له‌گل بلاوپيكرنښي ناوچه‌ي كړيوونه‌وه‌كه‌دا، پټو په‌سمي توند پياده نه‌كړي، پاش نه‌وه‌ي نوتومييله‌كان له دور لاره پنگايان له‌سر لټه‌خړي‌و له ناسنامه‌ي يه‌كه‌يه‌كه‌ي سرنشينه‌كاني نه‌كولرته‌وه، پرسپاري نه‌وميان لي نه‌كړي كه تايا نه‌وه‌كه‌سانه‌ش كټ بوون له ناخواتنو دهمو نووډا هاورسزويونو له‌گل بيروپلياندا يه‌كيان ده‌گرتوه.

- كوپتري باره‌لگرو جه‌نگي له كاتي خړي‌دا ته‌رخان نه‌كړي بې راوله‌دوناني مفرزه‌كه‌و ه‌تا نه‌كړي ناولي به ناولي‌و ناوچه به ناوچه به شوپتيانته‌وه نه‌بو هر كه به‌رچاويان نه‌كون دلواي ميڙي سه‌ريازي‌و كوپتري زياتر نه‌كن.

- شويي چالاكي‌يه‌كه نه‌كړي به په‌بايه‌ي (جنگير) يان (كه‌پوك) وگواستلوه به پټو به دريژلي نه‌و پنگاويانان‌ه‌ي پويشتنو هاتنه‌وش چه‌ندين په‌بايه‌ي نيكه له‌سر ياله‌كان قوت ده‌كړته‌وه.

- هر يه‌كيك له په‌بايه‌كان (نوشكا) يه‌كي سپ‌پايه‌ي بې زياد نه‌كړي‌و نه‌بوونه سه‌رياري نه‌وه‌موو چه‌كانه‌ي تر كه بريتي بوون له (ناريس‌جس، بي‌كه‌ي‌سمي، هاوون (٦٠، ٨٢، ١٢٠) ملم، فاز قه‌تناس، ناريس‌كه‌ي، ميكاويوټ، سه‌ميټوف، كلاشينكوف). ه‌روه‌ك فه‌رمان‌ي پيشوه‌ختو پابه‌ند نه‌بوونيان به برياري نوږي سه‌روه‌ه پټه‌را كه بې چاره‌سه‌ركرنښي ه‌ر شپوه قه‌ره‌بالفي و جړيكي ناسايي كړيوونه‌وه يان نه‌ويارلنه‌ي كه سوسه‌ي گوماننيان لي نه‌كړي له‌سر جاده گشتي‌يه‌كان، ده‌ست پټو ته‌قه‌كردن به كرلوه‌يي بمينيته‌وه.

- بې پټي نولي ميڙيكي هاوره‌ش له تيگه‌له‌ي سوپاو (رفيق حزبي) شاروچكه‌كانو به پيشه‌په‌وي‌و چاوساغي‌كړنښي جاشو جه‌بشي ناشه‌عبي و به پالپشتي چه‌ندين (مدعه‌و) ماشيني ه‌لگري سه‌ريازو كوپتري جه‌نگي له ناسمانه‌وه، ميڙشيكي به‌ريلاوي كوتو پټو له چورقوله‌وه بې سر ناوچه‌كه ده‌ستي پيده‌كردو ته‌نانه‌ت نوو تا سي پټو له‌گه‌رلنو پشكيزنو مانه‌وه به‌شو ناوچه‌كه‌يان به‌چي نه‌ده‌ميشت.

- یه که یه کی ناماده باشی ده ست ویرد له (مدرعه) و بارکروو به ژماره یه ک سهریازی مه شق پیکاروو پشت به ستوو به ده زگای بی تل و وابسته به هوبه ی پرۆسه کانی بنکە ی لیواکانه وه دروست نه کری و پارێزگاری نه م په پی ده روزه ی چوونه ناو شارۆچکه کان و ده رچوون لیان و هیوه رکردنه وه ی نا ئارامی و به رپه رچ دانه وه ی هر هه لمه تیکی نا کاو ی پیشمه رگ له وه خت و ناوه خت دا روه پوه ی یه که مین لیپرسراویتی نه بوونه وه .

- پیویست بوو سوپا هه موو بزواتیکی خۆی له کاتی مۆله ت وه رگرتن و گواستنه وه دا به شیوه ی (قافله) ی عه سکه ری هاتوچو بکه ن و له رێگادا به مه فره زه یه کی چاک کردنه وه ی تۆمربیل و به یه که یه کی گۆره پانی پزشکی و له پیش و پاش به رپوه چوونی کاروانه که ش دا به (۲) مدرعه و به کۆپته ر له به رزاییه وه پیشه رپوه ی و پالپشت بکرتن .

- ده رکردنی بریار به قه ده غه کردنی هاتوچۆی پیاوانی حزب و چه کداره کانی ده ولت له پاش تیپه رپوونی کاتژمیری (۲) ی دوا ی نیوه پۆوه .

- نه بوو (سه یته ره) کان له گه ل ناوابوونی دوا ته لیسمی خۆردا دا بخرتن تا به پاسپارده ی نوێ ناگادار نه کرتنه وه .

له ژێر پاله په ستوی چه ندین بریارو هه ژموونی عه سکه رتاریه ت دا، کوردستان پی ی نایه که شیکی سهریازی ترو ژیا نی خه لکه که ی دژوارتر کرده وه . به لام به کرده وه ش ه یچیان له سه نگ و بایه خ ی نه م چالاکی یه ی که م نه کرده وه و نه یان توانی، نه کۆنترۆلی رێگاویانه کان و تیپه رپوونی هاوولاتیان و هیزو پیاوه کانی خۆیان پی بکرتن، نه توانی یان له مپه ری سوپایی به خه نه به رده م نه نجام دانی پرۆسه که و ته قه لاکانی مه فره زه سه ره تاییه کان هه لگوشن . ته نانه ت هه ندۆ له په بایه کان که وتنه سازش کردن و جۆرۆی له دامه زراندنی په یوه ندی و چاوپۆشی کردن له نانه وه ی بۆسه و ناردنی به لێن نامه به خۆگوجاندن و ته قه نه کردن له دانیشتوانی گوندنشینه کان .

به ره مه ی چالاکی یه که ش نه م ده سکه وتانه ی لی نه که وته وه :-

- به ده سگه رکردنی پیاوانی سیخو پو جاش و خۆفرۆشی نیشتمان که هه رگیز بریان له تۆله ی تاوانه کانیان نه نه کرده وه له نازاردان و به گرتن دانی خه لکیکی نیشتمان په روه که باجه که ی سه ری خۆیان نه بین .

- زۆر له به لگه نامه ی پۆلیس و ئیستیخباراتی و نهیتی سوپایی نه که وتنه بهره ست. هم گه واهی بدهن به ناسنامه ی ژماره یه کی تر له هاوکارو شوین که وتوانی ژیرییه ژیریو ناشکرکانی پژیمه که، هم سه رکردایه تی شوپشه که ش بق سیاسته دوورو نزیکه کانی به عس خویندنه وه ی پیشوه ختیان هه بێ.

- نه لقه له گوئی یانی سه رده مه که ی نه هینایه سه ر نه و باوه په ی که به خویان دا بچنه وه و چاره نووسی خویان به مان و نه مانی به عسی ده سه لاتدار نه به ستنه وه، ده نا زوو یان دره نگ بهر سزای گه ل و شوپش نه که ون.

- نمونه یه کی حاشاهه لئه گر نه خاته بهره ست که نه کړی به ژماره یه کی که مه وه له بهرام بهر هیزکی زه به لاج دا بچه نگ و دام و ده زکا و بنکه سه ریازی به کانی ده ولت بخاته بهر مه ترسی به وه.

- گه وه یی سوپایه ک بچوک بکاته وه که خاوه نی نوێترین ته کنه لوجیای عه سه کری و زۆترین دیسپلینی سه ریازی بیته و له راست ده سه ته یه کی پارتیزانی گه پۆک و بی تفاق و بهرگری سه ره تاییه وه دۆش دامیته، له کاتیک دا دزه بکاته نزیک ترین قولاییه کانی نه وه وه.

- قسه و یاسی شوپش و خه بات و بزوتنه وه ی کوردایه تی زۆر به خیرایی له نیو شاره کان دا نه بیسترایه وه، چالاکی به کان نه بوونه بابه تی پژیو له سه ر جاده و بنکه کانی ته ندروستی و خویندنگا و فه رمانگه کانی ده ولت ده ماوده م بلآونه بوونه وه.

- مزده ی نه دا به تیگۆشه رانی دیرین و لاره خوین گه ره کانی نه ته وه که بق نه وانیش زه مینه له باره و سه نگره کان له سه ر ده سته ی نه وان دا گه رمتر نه بنه وه.

- خه لکیکی هان نه دا بق سوخای په یوه ندی و کارکردن له ناو پیکه ستنه کانی (ی.ن.ک.دا)، نه و پیکه خراوه میژوو کردی که زاده ی سه رده می پیدایه سته یه کانی کورد بوو. نه گه رچی توانا کانی که م و چالاکی به کانی سنوردار بوون، به لام له پوهی سیاسی و بنکه ی جه ماوه ری به وه په گی پیکه خراوه یی له هه موو شارو شاروچکه و گوندیکی کوردستان په لی هاویشتبوو.

- بیرکردنه وه ی کۆمه لگا بگۆرپی له و ساردی به ی که تیی که وتبوو، گوايه نه سه ته مه له ناینده به کی دوورنیک دا له پاش نه وه ی جولانه وه ی کورد نه و روداوانه ی نه یلویان به

خویانه وه بینی جارنکی ترو وا به ئاسانی هه لیکى بابه تی و پشتگیری به کی مرۆییان بۆ
بره خستین.

- شکر مه ندی و سام بۆ کوردو نیشتمانه که ی بگه پرنیتته وه.

۲ / مین چاندن

مین دانان و هه لگرتنه وه، تایبه تی بوو به مه فره زه به کی شاره زاو پسه پۆر له باره که دا.
هه روه ها جوړنکی تری که نالی په یوه ندی کردن بوو به جه ماوه رو دوژمه وه. به
جه ماوه ر: - که پئیان بلن نه وا مه شخه له که ی ناگری شوپش له تاو سندن دایه و نه توانن
به شیوه ی جیاجیا دست له له شکری داگیر که ران بووه شینن. به دوژمن: - که بریتی بوو
له نارندی نامه به کی هه ره شه بۆ نه وان که ئوردویه کی نامۆن له سه ر ئه م خاکه و پیویسته
له سه ریان له هه موو هه نگاوانانیک دا سل له پاش و پینشی خویان بکه نه وه و به مانه وه شیان
نۆر زیانیان لی تال نه کری. چونکه به کارهینانی مین نه وه نده ی له نیتوان دوو سوپای تی
هه لچودا بۆ دابرنی جووله و په لاماردانی به کتری به، نیو هینده ش له توانای دا نی به
هه ره شه به کی سیاسی و مرۆییان لی به ره م بهینن، مه گه ر ته نها بۆ نوچ دانی و ره و گۆچ
کردنی هه نگاوه کانی نه و لایه ی تر نه بیت.

به ر له چاندنی مینه که ش، زانیاری پیویست له رینگای (دوربین) ئاساییه وه کۆ
ده کرتنه وه، پاش نه وه ی نیشانه به که هه لده بژێردن که مه رج بوو جیگا که ی شوینی
به کارهینان و پیویستی پۆژانه بیت و له ئاوو مه ترسی رامالین و خو په می باران بارین دور
بیت و رینگاکه ی نه که وتبیتته سه ر هاتوچۆو تیپه رپوونی هاوالاتیان و به وه یه شه وه زیان
به خه لگاننکی تر نه گه یه نیت. بۆ ئه م مه به سته یش که لک له تاریکایی شه و وه رنه گیرن و به ک
تا دوو کادری پرۆسه که ش به پالپشتی مه فره زه به کی پارتیزانی سنوره که یاوه ری نه کری و
له خالی نزیك بوونه وه ی نیشانه که ش هیزه که دابه ش نه کری، به کیکیان بۆ ده سته ی

یارمه تیده رو نه وی تریان بۆ هیللی پاشه گشتی مه فره زه که . شوین و نیشانه کان بریتی بوون له :-

- سه ره پێگای سه رکه وتنو دابه زین له په بایه کان به شیوه یه کی گشتی .

- سه کۆی پاهیتان و مه شقی سه ربازی پۆژ .

- شوینی وه ستاندنی ئۆتۆمبیل و تفاقی یه ده گی ناو یه که که .

- ده وروپشتی نه مبارکردنی ناوو سووته مه نی و دابه ش کردنی قسه ه .

- به رده م کانی و تووله پێگاکان بۆ پۆیشتن و هاتنه وه .

- پێگهی دیده وانی حه ره س که په بایه ی پۆژو ناجیگیر بوون ^۲

له په رچه کرداری ته قینه وه کان و ده ست و قاچ په رین و گیان له ده ستدانی ژماره یه کسو بریندار بوونی ژماره یه کی تر له سه ربازانی به رکه وتوو، گه وه سه رانی فه یله قه که ی سوپای یه ک بی وه لام لی نه گه پان و که وتنه دانانی پێ و شوینی گونجاوو لیکۆلینه وه یه کی مه یدانی و تیۆری بیان لی گرت به رو به هۆیه کان و چۆنیه تی قوریانی یه کان و زه وی یه جوگرافی یه کان دا چوونه وه وه هه لسه نگاندن و بۆچوونی خۆیان له و باره یه وه گه لاله کردو فه رمانی عه سکه ری و پاسپارده ی نوێ یان بۆ په بایه کان به رزکرده وه که پتیویست بوو :-

- له گه ل تاریک و بوون دا هه نده سه ی عه سکه ری تاییه ت به هه لگرتن و له ناویرینی مین هه لبسی به پرۆسه ی پشکنینی نه و شوینانه ی که ته نها په یوه ندی یان هه بووه به رویه رتی دیاری کراوی جموجۆلی یه وه .

- هه لکه ندنی چال به نیوه بازنه یی له ده وروپشتی په بایه کان دا، وه ک سه ره تایه ک بۆ ده ست به کاریبوون له نانه وه ی ته له و داری په کخستن بۆ هه نگاوه کانی به رو دوا ی هتیرش به رو دامالینی سه روشتی جوگرافیای ده ره وه له ناوه وه ی یه که سه ربازی یه کان .

- ده وری په بایه کان به ته لی دپکاوی ته لبه ند نه کړین .

---

^(۱) پێش به رواری نه م لیکۆلینه وه یه ، چاندنی مین بۆ به تال کردنه وه ی سیاسه ته کانی به عس له (کۆچ پیکردنی ناواییه کانی سه ر سنوو دروست کردنی گوردوگا ژۆره ملی کان) دا پرۆسه یه کی باو بووه .

^(۲) به عس، ناری پێشمه رگهی به (مخرب) ناو نه برد .

- به په روږده کړنو پراختیایي (سهگ) له ناو په بایه کان دا. ثوریش به هیتانی ومچیه کی هسټیارو جیاکه روه له بون کړنو پوښو هلمهت برن له کاتی شهوا، که بتوانی بیته یارمه تیدرو پېپیشاندرو بون نوزینه وهی نیشانه یه که نوقمی تاریکی بووه.
- به ته کړنی تانو دسټریژی به ریالو له سر ناو لیه کانو پټپوهی جاده قیرتاو کړلو نه کړلو کان له گال ناویوونی خوردا. هروما به قدهغه کړنو لیدنی هموو نهو جوتیارانه کی که به شو له ناو کیلگه و زموږ په کانیان دا خه ریکی کارویاری جوت کړنو ناو د لرو رویتنه و جومالو کیتشه کړین.
- بوسه نانه وهی کتوپر. له کاتیکه جموجولی نانسای دهیینرئ یان دهنگوی بلاویوونه وهی نوزیک له نیکدوران (مخرین) له ناوچه که دا دهییسټریته وه، پټویست بوو په بایه کان بکه ونه ناماده باشی گشتی په وه.
- توی پوناک که روه ناویه ناو هل نه برئ.

۲/ دهسگر کړنی کارکری بیانی.

جوره چالاکیه کی پېشمه رگی تکتیکی سرده مه کی بوو، بون نه وهی پای گشتی جیهانی بووژنئ و جولته وهی کورده به گلاتی لورو نوزیک بناسیتئ. که چیر سیاسته کرموله کانی به عس له راست نهو پلگه یاندنی چه ولشه کړن دا خویان نه گرنو بانگ شه بریقه دلرو له خشته برلومکانی بون دهره وهی عزیزاق هلو هشتیتته وه که گولیه حزسی دهسه لاندلر هموو مافیکی نه ته وهی و دلمو دوزگای نوتوتومی راسته قینه کی به خه لکی کورستان به خشیوه. که ولته نه گره نه انجامدنی هرووو چالاکیه کی (روون کړنه وهی پتیازی شورش) و (چاندنی مین) رووه که بیان له لیدنی زهنگی پلپه رینو بون ناووهی سنوری نیشتمان بیت، نهوا پرروسی نه انجام دلرو به ریتو هچوونی چالاکیه کی (دهسگر کړنی کارکری بیانی) رووه سره مکی په کی له جیهانی دهره وهی بووه.

نورویونی کارکری بیانی له کورستان دا، بیروکی پفاندنی چند ژلمر میه که لرو بیانی یانه کی که لاله کړدو چند نامانچو دهسگوتی سیاسی و دهرمکی و ناو خویان له سره هلچنلرو هرتمه کانیش هه ریه که راست سنورو ناوچه کی دهسه لاتی خویانه وه، کهوتنه

خۆسازدان و تاردنی مەفرەزە، كە پتوويست بوو لەسەرەتادا بە پالېشتى ھەقالاتى رېتكۈستى زانبارى تىرۆتەسەل لەسەر جىگا و شوپىنى كاركرىنو بېرى كاتۆمىرى ئىش كرىنو مانەو ە رىنگاى پۆيشتنو ھاتنەو ەيان لەسەر كۆبىكرىتەو ە . نوای ئەو ەش بە ئەندلەزى گەورەى يان بچووكى چالاكى يەكە مەفرەزە يەك يان نوو مەفرەزە لە ناوچە يەك دا كۆ ئەبوونەو ەو لە ماو ە يەكى دەست نىشان كرلۇدا پىرۆسەكە يان بە پۆزى پوناك يان بەشەوى تارىك جى يەجى ئەكرد . لەوانەش ھەندىكيان لەسەر ئىشو كارو ھەندىكيان لەسەر رىنگاويانەكلنى ھاتوچۆكرىنو ھەندىكى تريان لەسەر پۆخى ئاويك كە سەرقال بوون بەرلوكرىنى ماسى يەو ە دەسگىركىرەن كەبرىتى بوون لە كارگەرى (پوسى، ئەلمانى، پۆلۆنى، يۇغسلاڤى) و پەنگەزى تر .

ئەو ەى وەلامى پتوويست بوو لەم بارە يەو ە بىررىتەو ە، سەرانى بەعس لە كارلەنەو ە يەك دا بۆ ئەو ەى بيانى يەكان بە زىندووتى يان بە كوژلوى بەيئىتەو ە، بىجگە لە نارىنى كۆپتەرو سوپاو لەشكر كىشى چوارقۆلى بۆ سەر ناوچەكە، نە ئامادە بوونى خۇيان بۆ دلتووستانو گفتوگوى سياسى دەرىبى، نە لەمەو ەش بۆ پلەو ەننانى پىشمەرگە ھىرشى پىادەيان رىك ئەخست، بەلكو لە زنجىرە يەك چالاكى تردا چاوو گۆي يان لى خەواندو لەبايەخى پىرۆسەكە يان كەم كەو ەو ە .

ھەرچەندە چالاكى يەكەش بەدەر نەبوو ە لە زيان و سەرنىشە بۆ ھەقالاتى دەرو ە، بەلام بە تىپەرىبوونى كاتو بەسەرچوونى ماو ەى چەند مانگىك لە دەسگىركرىنى بيانى يەكان دا، بەپىزەو ە نازەند ئەكران و لە گەرانەو ەيان دا بۆ ولاتەكانيان، لەوى ياسيان لە كەردەو ەو پەفتارى رۆر جوامىزانەى پىشمەرگە و لىپىرسلو ەكانيان دەكرد كە چۆن ئەوان لە رووى جىگا و شوپىنى ھەواندەنەو ەو جۆرى خولرىنو شىو ەى مامەلە كرىنەو ە ھىچ جىلوازى يەكيان لەگەل ژيانى يەككى پارتىزان دا نەبوو ە . بەمچۆرە ئەو ەى چالاكى يەكەى لە دەرو ەى ولات سەنگىن تر و پىر لە مانا تر ئەكرد ئەم دەسكەوتانە بوون :-

- ئەزموونى جولانەو ە يەكى نوئى لە كوردستان دا ئەسەلمىتىنو ئەيىلات بە گۆيى جىھان دا كە گەلنىكى وا بەدەگمەن ماو ە بۆ ماڤەكانى تىبىكوشىنو ناچار بىت رىنگاى شۆرشو و پاپەپىن بگىرتتەبەر .

- پىرسى كوردان سنورى ناوچەى ئەبەزىتىنو لەسەر زمانى ئەوروى يەكان دا گەواھى بۆ ستمى نەتەو ە يەتى كورد لە عىراق دا بەدەن .

- كورد بە نازادىخاوازو پەروشى پىزگارى و پىشكە و تنخوازى بناسرىتەو ە، نەك بە ماڤىاى تىرۆرو توقاندنو خەلك رڤاندنو ھەزەنە كرىن لە چارەى بىنگانەو ە رەت كرىنەو ەى ئاينى مەسىح و كاسۆلىكو پىرۆتستانتو ھى بىكە ناوژەد بگىرئ .

- هه ژمونی زالی پيشمه رگه و سه ركدايه تي به كه يان ده رنه خست. هم له بالاده ستي هيزه كاني پيشمه رگه به سه ر ناوچه و پويه ريكي فرلوان دا له هر ژمي كوردستان، هميش له ناراسته كرنی سياست داو جي به جي كرنی تاكتيكي عهسكري و دافاني نه خشه و شيوانو جۆري مامه له كردن له گه ل بيگانه و ده ورويه ردا.

- به مل كه چ كرنی و ولاتانی په يوه ندى دار به ته نگزه كه وه، له سقرخى گرتنو بانگه يشتی لايه نی به رپرس له نه نجام دانى و ناماده بوونيان بۆ ليكولينه وه و دانانی پيو شوینی گونجاو، كه به نازاد كرنی ده سگيركلوه كان كوتايی پيو بيت.

- توبه رهی هاوكاری، له سه ر بنه ماي ريزگرتنو دلوكي كرنن له ره وليی كيشه ی نه ته وليه تی كورنيان لي نه كه وته وه، دواتريش كارناسانی يان بۆ رپه راندنی نيشو كاری هه فالان له ده ره وه و ناوه وه ده سته به ر نه كرد.

- پرۆسه كه نه بوو به مانشيتی گرنگرتين هه والی پۆژنامه كانی نه و ولاته و له ورده كاری ده سگيركرن و مانه وه و سه ريورده ی ژيان و هه لسوكه وتی به رلمبه رو ده رفه تی پرگاريوون و هه ره ها له سه ر كوردستان و شوپشه كی، راپۆرتی گشتی يان له و ره ولنه وه بلأونه كرده وه.

- چه رده يه ك پاره به ناوی كۆمه كی دارایی و ده ستي يارمه تی ريزگرتين نه بری به نوينه ره كانی (ی.ن.ك) و له ویشه وه ره ولنه ی كوردستان نه كرتته وه، تابوتانی كه له به ری له و بۆشاييه پر بگاته وه كه خه رجي پۆژلنه ی رۆر له پيدلويستى به كانی شوپش بوون.

- نه و ولاته نه بوو به ناوه نديكي سه ره كی بۆ هاتوچۆر دلأه دانى پيشمه رگه و نه ندلمه كانی به كيتی كه تيايدا بنكه و باره گايان لي نروسست بكری به پالېشت و پشتيوانی ده وله تی خانه خوئ.

- به پيشكه ش كرنی دلووده رمان و كه لوپه لي فرياگوزاری پزوشكى و ناميری نه شته رگه ری سه ره تايی و وه رگرتنی برينداره كانی شه رو بولردن به ريزگرتنه وه ی ماوه و مؤله تی چه ره سه ر كرنن له نه خووشخانه كانی ولاته كاننيان دا.

- پيئدان به ده ر كرنی پۆژنامه و بلأوكرنه وه ی كتیب و چاپ كرنی پۆسترو ناميلكه و گۆفاره و نووسینی جۆراوجۆر و سازدانی كۆرو نامه نگی بۆنه و يادكرنه و مه كان و په خش كرنی به ياننامه له سه ر بودلوه كانی كوردستان و ده ورو لوست و جيهانی نه و پۆژه.

- زۆر له ئاوهندهكانى تەلەفزیۆن و پۈژتامةگەرى و پۈژمەلات ناس و مېژوونوس و پۈژتاولى و توۈزمەرەو سەردانى يەك له دواى يەكى كوردستان بگەن و لىكۆلینەوې جياجيا لەسەر كوردو جولتەرە نوۈيەكەى تۆمار بگەن و بە جيهان دا باۆيان بگەنەرە .
 - پىنگەى سياسى شۆرپشەكەى، بە شۆمەيەكى رىكخراوېمى، بە دىسپلین، خاوەن كىشە و بەرتامە له دەرەوې نىشتمان بەرجهستە ئەكرد.

٤/ وریاگردنەوې خۆفروشانى نەتەرە .

بەرەسەندنى دیاردەى بوون بە (جاش، جەيشى تاشەعبى، سىخوړى، چەكلىرى حزیى)، پالى بە چەندىن كەسانى تەرەو ئەتا بۆ سنورى بەزاندنى شەرمو چاولىكەرى ئەم یا ئەو، یان بەهۆى گوشارى بەعسەرە بېن بە لایەن و بەشدلارى سەرەكى و ناسەرەكى لە تاولانەى حكومەتى عىراق دا بگەن كە دەرەق بە خەلكى كوردستان دەيگرتە بەرەو لە هەلەوشاندنەوې ریزەكانى گەلو مراندنى هەستى نىشتمان پەرورەىدا پۈژلىكى ناوخۆى بگتېن . پۈژلىك كە له لاوازی كەسپىتى و پارلى لەمیر و ویزلن و هەست نەكردن بە لىپرسراوېتى مېژوویەو سەرچاوەیان گرتبوو، خەرىك بوو لەپال پشتگىرى بە راستەوخۆیەكانى پۈژم دا بە دەیان توخمو پاساوى بىن بنچینەى لادەر لەگەل خۆیان دا لوول بەدەن و كوردەولرى لەسەر راستەپى گىانى بوون و مانەوې، نوقمى زەلكاوى خۆفروشى بگەن و گومان و دلەپلوكن نرژ بختە نىو وتارى نەتەرەو . ئەو هۆيانەش برىتى بوون لە :-

- پشتگىرى راستەوخۆى دلمو دەزگا ئەمنى و سەریازى بەكانى پۈژمى سەركار لە دەست چىنى گەركانى خۆفروشى دا .

- لەخۆ گرتنى دەیان كەسپىتى خاوەن كىشە و پەلوروانى بكوژ لە رىگای كرىنەوې دەرگاكانى (مفرزە خاصە) هەو .

- مفرزە خاصە، ئەبوو پەتاگەيك بۆ دالەدەدانى چەندىن تاولبارو پەوشتى لادەرانه لەتاو كۆمەلدا .

- بەزۆرەملتى سەپاندنى چەكو دلبەش كرىنیاى لە لایەن میرى یەو بەسەر تاولیەكانى نزیك شارەكان و دەروویەریان دا .

- به پیتی تارمه زومه ندانه ی گوندنشینه کان بی پاریزکاری کردن و مانه وه له سه ر ئاور زه وی و زلمه کانیان.
- له هه لپشتنی پاره ی زلمو ده سه کوتی پارچه زه وی و خانووی نیشته جی کردن و به شی تاییه تی له ده ست به سه راگرتنی که لویه لی نه یاره کانی ده ولت دا.
- به هژی رکا به ری و مملاتی نیوان سو بنه ماله، له پاشان چه کدارکردنی لایه کیان له دژی لایه که ی تر، یان هه ر سو کیان پیکه وه.
- له خسته پووی ده روزه به که بی خق ده وله مه ندکردن و به تالان بردن و بازگانی کردن به چاره نووس و زیان و سه رمالی کورده وه.
- به هژی زولتی ره وشت و کال بوونه وه ی ریزو ناویانگو که سیتی دیاری کراو له پیک متمانه کانی پیتشوو دا.
- به دریزه کیشانی جی پیزه ل تیکی کوردستان و ره شبینی نه ته وایه تی له دروست بوون و دامه زانندی حکومتی خومالی و سه ریه خردا.
- به هژی شیوانی کولتوری کورده واری له پرۆسه ی تانه وه و به جیه پیشنی شوینه واری تیکه ل بوون له تاو کولتوری نامۆ سه رنیشسه ی دانیشتوانی عه رب دا.
- له ده ست دانی بیرو وشیاری له ژیر پاله په سقوی ده رونی و قهیرانه کتوپره چاوه پوان نه کرلوه کانی ده وریه ردا.
- به هژی سه رمانی (پ م) ی ناده روه ست و به کارهینانی چه ک و ناوه که ی بی به رژه وه ندی به تاییه تی به کانی خقی، له بری تامانج و به رژه وه ندی به بالاکانی (ی.ن.ک).
- له وه رچه رخانه هه لویتست و ماندوو بوون له کاروانه دریزخایه نه که ی شقش دا به گولسته وه ی سه نگر بی ناو ریزه کانی سوژمنه کانی دوین.
- له پیتی داگرتنی (مفظمه) و لقه کانی به عس له سه ر ناچارکردنی (مؤیدو نصیرو رفاق) هکان بی هه لگرتن و له شان کردنی چه ک.
- به هه ره شه ی نان برین و لایردن و پله داگرتن و بی به ش کردن له ئیمتیازو پۆستی ئیداره له هه مو فرمانبیره و به رژه وه بری فرمانگه به ک.

- جهخت کردنی خویندنگاکان له سهر دهرنه چواندنی خویندکارو به دهست نه هینانی نمره و باوه پنامه‌ی به‌رز له قوناغه‌کانی خویندن دا.

- له فریوو خواردنی خه‌لکیکي قایل نه‌بوو به سه‌ریازی کردن له ریزه‌کانی سوپادا بزئ نه‌وی ببن به جاش، یان له سنوری ناوچه‌کانی ژیر ده‌سه‌لاتی پيشمه‌رگه‌دا، سیخوړی بزئ داگیرکه‌ر بکه‌ن.

- نه‌بوونی ناوه‌ندیکی لټیچینه‌وه.

بویه له م قوناغه‌دا چیرته نه‌ده‌کرا، شوپشه‌که له راست نه‌وه موو دیارده خو فروشی و دزیوانه‌دا بن هیچ وه‌لامیکي په‌رچه‌کردار دوش دلمینټو له بزئ ده‌نگی‌دا چاوو گوی‌یان لټ بخه‌وینټی، به‌لگوو له به‌ره‌نگاریوونه‌ویه‌که دا بزئ چاره‌سه‌رکردن و که‌م کردنه‌وه و نه‌ندازه‌ی په‌کخستنی دیارده‌کان، پرؤسه‌یه‌کی هاوپه‌یمانی پيشمه‌رگه‌یی و پټخراوه‌ییان لټ نه‌که‌وینته‌وه.

پرؤسه‌که‌ش به جیاجیایو به دوو شیواز به‌پټوه نه‌چټ. یه‌ککیکیان به هم‌ماه‌نگی پټکخستنی شارو به‌ره و شاره‌کان و له مه‌فره‌زه‌یه‌کی دابه‌ش کړلودا بزئ ده‌سته‌ی وریاکردنه‌وه و دانانی ده‌سته‌یه‌کی تریان بزئ هیلی پاشه‌کشئ پیک دئ. نه‌وی تریان به پشتیوانی و پټ پيشانده‌ری گوندن‌شیننه‌کانی ده‌ورپشت و به هاوکاری‌کردنی پټکخستنی ناو دئ و به‌ره و ناواییه‌کانی له‌خو گرتنی جاش و به هم‌مان مه‌فره‌زه و ژماره‌ی پيشمه‌رگه‌ر دابه‌ش بوونه‌وه نه‌نجام نه‌درئ. نه‌وه شیوازو جوری مامه‌لانه‌ش بریتی‌بوون له (پټنمای پيشوه‌خت و ناموژگاری کردن و بولردان). له‌سه‌ریکه‌وه به پټگای (تسه‌کردن و ناخاوتن له‌گه‌ل خیزان و دهر و دراوسی و که‌س و کارو خزم و ناسیاوه‌کانی چه‌ک له‌شان کړدوه‌که‌دا بزئ ده‌ست به‌ردار بوون له لایه‌نگری و کلکایه‌تی کردنی بزئ پټم). یان به (پټکخستنو په‌وانه‌کردنی شاندي پيش سپی و پیاوانی ده‌ست‌پښتوو له ناواییه‌کانی ده‌ورویه‌ره‌وه، بزئ گه‌یاندنی مه‌رج و داوکاری‌یه‌کانی شوپش له‌سهر فری‌داننی چه‌که‌کانیان و خو پاک کردنه‌وه به ناشتی و به خو‌شی). ده‌نا له سه‌ریکی تره‌وه، به پټچه‌وانه‌ی ماوه‌ی مؤلته‌ه پریار له‌سهر دراوه‌کان، ده‌ستی (سزادان و ریشه‌کټش کردنی نیشتمان فروشی و ده‌سگیر کردنی لاده‌ره‌کان) نه‌چوه‌ه بوری جی‌به‌جی‌کردنه‌وه.

له دهره او بیشته کانی پرؤسه که ش دا، رای گشتی کومه لگا له سهر چه ندین گوشاری په یوه ندی پچراندنو له یه که جیابوونه وه هاشا لی کردن که لاله نه یی و باوان له کچو ژنان له میرو که سو کارو له پورزاو ناموزا، به ناراستی دژو پیچه وانه کردنه وه ی دیارده کان پریشتن و زیانه کانیان گډی په وه به قازانچ. ته نانه ت زوریک له وانه ش بق گه رین نازایی و نه ستر پاکي هاتنه دهره وه و داویان کرد ببن به پیشمه رگه. له و لاشه وه (منظمة) ه کانی به عس له پای نه و ژماره تفهنگی به ره و شاخ نه پفینرین، که متر له جارن خویندکاران و خه لکه که یان بق ه لگرتنی چه ک ناچار نه کردن. ه روه ها ترسیش بخاته ناو دلی کاریه دهسته کانی تره وه بق نه وه ی چه که کانیان له گوندنشینه کان وه ریگره وه و له پوداوه کانی ترده ه لوپستی خرابتر له وانه ش پویه پرویان نه بیته وه. به هر حال پرؤسه که دیارده ی بوون به جاش و نه لقه له گوئی له کورستان بنبه پر نه کرد.

۵/ هه لمه تی له ناکاو به تفهنگ و نارنجوکی دهستی و ده مانچه.

نم چالاکی په شهری گواستننه وه ی سته گه ر بوو له شاخ و سه رجاده گشتی په کانه وه به ره و ناوه وه و له سهر دام و ده زگا و بنکه و باره گاکان و نیومال و شوینی وه ستان و چه قی مولگا کانی سوژمن له شاره کان دا، به مه بهستی فراوانتر کردنی مه وداکانی شه پو وه شانندی گورزی پیشمه رگانه له (نه من و پیاوانی سیخوپو جاش و جه لادو پولیس و تاوانبارانی بکوژو ته واری و لیپر سراوه کانی (منظمة) و ریخراوه کانی به عسو ناسایش و پولیس خانه و دژست و هاوکارو خه لکه باوه پینکراوه کانی پژم). که هاوزه مان بوو له گه ل نه و په پی تاوانه کانی حکومتی عیراق، له (جهوری نه ته وایه تی و زه برونه نگی مامه له کردن و پاونانی که سوکاری پیشمه رگه و نیشتمان په روه رو تیگوشه ران و نه نجامدانی په شبگیری و توقاندن و له گرتووخانه و زیندانی کردن و گولله بارانی سه رجاده و له سیداره دانی به کومه ل و له پاشان ده سگری کردنی پونا کبیر و هونه رمه ندو پاپیچ کردنی هه موو خاوه ن بیرو پایه کی سه ریه ست.

له سهر داوای مه فره زه که یان پیشمه رگه خویان، پیویست بو له کاتی جی به جی کردنی هر چالاکی په ک داو به پیی ته باره و گه وره یی نه نجام دانی پرؤسه که، دوو تاسی پیشمه رگه ی پارتیزان ده ست نیشان بکری و دواتریش له ورده کاری و جوری پاپه راندنیان دا

مەرجى شارەزايى و پەچاۋكردىنى پۇرۇشتىن ھاتتە ھەم سەردە ركردن لە پىنگاويانەكان و دزەكردن بۇ قولايى و نزيك بوونە ھەم لە پەبايە و پىنگەكانى نوژمن و نوژنە ھەم ھەشارگە و شوپىنى دالەبەردن تا ئەمگاتە ھەم دەرفەتى پاشەكشى بۇ پىزگارپوون و بەجىھىشتىنى شار ئەپەخسى، ئەبونە خالىكى سەرەكى و پىش كۆكردنە ھەم زانىارى لەسەر نىشانەكان و تەقەكردن ئەكەوتن، ئەوساكەش قسە لە دانانى نەخشە و بەكارھىتەنى وىتە ھەم ھۆيەكانى پوون كوردنە ھەم ئاراستەكردىنى چۆنەتى پەلاماردانەكە ئەكراۋ لە مەوداى تىبىنى و لىكدانە ھەم كان دا شوپىن و جىگا بۇ ئەگەر گرىمانەكان ئەكراپە ھەم لە ئاۋو ھەم ھەم تەپوتوشى دا پىويست بوو پارتىزانەكان لە پىنگاى ئۆتۆمبىل و سوارى مەكىنە ھەم دەرياز بىكرىن. ئەم ھەم تەنەش خۇيان لە (تۆلەكردنە ھەم چاۋشكاندن و پەندادان) دا دەبىنى پە ھەم نىشانەكانىان بىرتى بوون لە (چەقى بازگەكان و بۆسەى سەرچادەكانى شەو لە بىزى دەزگاكانى سەركوت كوردن و ئىستىخبارات و ئەمنى جۇراۋجۇرو و پىستگەكانى كۆپوونە ھەم تەۋارى و جەبىشى شەبى و چەكدارەكانى پۇلىس)، ھەروەھا ئاگرەردان لە زىلو ئىشاۋ تەنكەر ھەم لىگرى سەريازو پەلاماردانى قۋات خاسە و مفاۋيرو ئۆتۆمبىلى جاشەكان، بە تەنگو نارنجۇكى دەستى و دەمانچە و بەرەنگارىپوونە ھەم كانى دىكە.

ئە ھەم پەلاماردانەكانى پەر لە بايەخ ئەكرد، ئەم ھەم ماھەنگى يانەى پۇج بوو كە تىكەلاۋ بە دەرون و وىزدانى خەلكى شارەكان بىو لە پىشكەش كوردى پىشتىۋانى لە خۇگرتن و شاردنە ھەم دەريازكردن و چاۋساغى كوردى مەفرەزەكانى پىشمەرگە، لە كاتىك دا ھىچ باكيان ئەبى لە سزادانى پىتم و لە دەرنەنجامەكانى كوشتن و مال وىران بوون و پاپىچ كوردى ئىن و مىنال و ئەم شوپىنە ۋارانەى تىر كە لىيان ئەكە وىتە ھەم ھەروەھا ئەم ھەم ئىندەش بالادەستى پىشمەرگە و تۋاناكانى شەپكردن پەكان لە چالاكى پەكان دا بىسەلمىنى و بە ئەندازەى كەمترىن زىان و بە زۆرتىن قازانچ و دەسكەۋى جىاجىباى چەك و پىداۋىستى پەكانى تەرەۋ لىيان بگەپىتە ھەم بەلام دەسەلاتداران لە سەرۋىبەندى ئەنجام دان و بەپىتە چوونى ھەر پەلاماردانىكى پىشمەرگە بى دا چەندىن پىلان و پىش و شوپىنى سوپاى و پۇلىسى يان پىدە ئەكرد، كە گىرتىن پەمان ئەمانە بوون:-

- دەسبەجى چۋار دەۋرى شوپىنەكە بە تەۋارى قۋات خاسە ئابلۇوقە ئەسرى.
- زۇمارەبەكى زۆر لە لاۋان و خەلكى بىن ئاگا لە نزيك پوداۋەكە دا دەسگىر دەكرىن.

- به بلنډگور جاري قه دهغه كړننى هاتوچوځيان دهرته كړد.
- سهركولان و شوسته و باله خانه و نيو بازار په كاني به هينزى سهريازى پرته كړد.
- هه لمه تى مال به مالو لنيپچينه وه و سوراخ و په شبگيرى هاوولاتيان دهستى پيډه كړد.
- له سر هر جاده يه كه مفره زه به كى تيكه لاو له پوليس و ناسايش دهستيان به پشكنين نه كړد.
- نوركى بازگه كان خريك كړننى نه و نوتومبيلانه نه بوو كه نه يانويست بؤ دهره وهى شار برون.
- (دهوروى به) نانا سايى به شيوهى شه وان په پوځ زياترو چروپو پتر نه كړتته وه.
- هه موو پنگايه كى نوتومبيل و پياده له پيش و پاش و تهنisht هر دام و ده زگايه كى حزي و نيستي خباراتى دا كلوم نه درين.
- هر ناپوره به سننيتكى هاوولاتيان له ژير گوشارى تفهنگو چاوسور كړنه وه دا بلاوه يان پي نه كړئ.
- گشت وه ستانتيكى نوتومبيلى سهريازى له نيو بازارو سهنته رى شاره كان دا قه دهغه نه كړئ.
- به شو سهردانى كه سوكارو مالى به كترى، به توندى لنيپچينه وه يان لي نه كړئ.
- ته قه كړد و پلونان و به نه ته ست تال كړننى په وشى شاره كان، له گال ناوابوونى خوردا.
- هيزه كاني نه من و ته وارى نه وپه رى دهسه لاتيان بؤ هر به رهنكار يوونه وه يه ك پي نه درئ.
- بؤسه ي جورا و جوريان له دهوروى رى شاره كان دا دهرته كړد.

۸/ ليدانى بؤسه نانه وهى جاش و عه سگه رى.

- زه مينه كه ي. ← پنگرى له په لاماردانه كاني پيشمه رگه.
- شويتى چالاكى به كه. ← له دهوروى رى شارو شاروچكه كان. نريك له كارگه، پرژدهى كه ويزار، هولى نازه لدارى.
- كوكړينه وهى زانبارى. ← له سر جوگرافيا ← ژماره ي هيز ← جورى چه كه كان.

ژماره‌ی پېشمه‌رگه. ← له مفره زه به کی (۸-۱۲) کس.
 چه کی کاریگر. ← ناربیجی ← په شاش ژ/۳ و هندی جار به ← بی کی سی.
 ری پېشاندهر. ← هه فالانی ریکستن ← خه لکی ناوچه که.
 سه‌روه ختی په لاماردان. ← له گه ل تاریک بوون ← له قولایی شه‌ودا
 ماوه‌ی پویه پویونه وه. ← نیو کاتژمیر ← که متر له سی چاره‌گ.
 ده‌ست نیشان کرنی پاشه‌کشنی. ← بۆ ناواییه کی دووره ده‌ست، یان ← سه‌رچاوه‌ی
 ناو، یان ← نۆلک.
 به‌رپه‌رچ دانه‌وه‌ی سوپایی. ← توپ باران کرنی پېشمه‌رگه ← گوندنشینه‌کان ←
 له شکرکیشی سه‌ریازی.
 هه‌لو‌یستی ده‌زگا‌کانی سه‌رکوت کردن. ← په‌شبگیری ← گرتنی که‌س و کاری
 پېشمه‌رگه، یان ← ده‌رکردن.
 جېه‌یشتنی کاردانه‌وه‌ی ده‌رونی. ← رق نه‌ستوریوونی جه‌ماوه‌ر له پۆتم.

* * *

۷/ پفاندنی چه‌ک، تایپو پۆنیۆ، داووده‌رمان.

هزی چالاکی به‌که. ← بوونی بۆشاییه‌ک بۆ پرکردنه‌وه‌ی پیدلویستی به‌کانی شۆرش.
 شوینی نه‌نجام دانی. ← له ده‌ست، یان له ← مالی خۆفروشی ← دامو ده‌زگا‌کانی
 ده‌وله‌ت ← بنگه‌کانی ته‌ندروستی.
 دزه‌کردن بۆ ناوشار. ← به‌پوناکی پۆژ ← له که‌شی باران بارینو ته‌م ← به‌تاریکی
 شه‌و.

هۆی گواستنهوه. ← به پياده ← به سواری ئۆتمبیل ← له گەل پلانه مەرو گایەل.
 بەشداری پێشمەرگە. ← (٢) تا (٣) پارتيزان.
 چەکی بە کارهێنارو. ← تفەنگی یەك لاق ← ویزە ← دەمانچە ← ئارنجۆکی دەستی.
 مەرجی ئولوکلرو. ← بوونی شارەزایی پێویست ← بەپەلە ئەنجام دانی پێرۆسەکە.
 مەلومەرجی لەبار. ← پۆزانی پشوو ← پاش دەوام.
 پشتگیری لایەن. ← پێکخستنی شار ← کارمەندی فرمانگە ← شۆفێری گواستنهوهی
 دەرەوه.

ماوهی جێبهجێ کردن. ← کەمتر لە نیو کاتژمێر.
 گەیا نندی دەسکەوت. ← بە شان ← کۆلەپشت ← بە تراکتور.
 ئەگەر و گریمان. ← پێرۆسەکە نواتە خەری، یان بۆ ← پۆزی دواتر.
 هەلوێستی فرمانگە. ← پێکھێنانی لێژنەی لیکۆلینەوه بە ماویەشی ئەمن ← گرتن و لە
 سێنلەرەدان ← بێسەر و شوێن کردن.

* * *

٨ / شەری خالە لاوازه کانی نوژمن.

مەبەست. ← ئەو چالاکیانەن کە نوژمن تیا یان دا پەرش و بلاون، یان ← بەرگری یان
 کەمە ← یان مەرنی یە.
 تامانجەکان. ← تۆلە کرێنەوه ← پەندەدان ← بە دەست هێنانی چەکو تەقە مەنی.
 جۆری چالاکی یەکان. ← لەسەر بیدەواتی پۆز ← چووێ ناو گوند ← لەسەر کانی و
 چەم ← کاتی گۆڕینی رەبایە.

هیزی پهرته وازه‌ی دوزمن. ← له (۱-۲) سه‌ریاز ← جه‌یشی شه‌عی ← جاش.
 به‌پئی کات. ← به‌پۆزی پوناک ← پپیش ناوابوونی خۆد.
 ده‌رفه‌تی گونجاو. ← خه‌ریک بوون ← گوئی‌نه‌دان به‌ده‌وووبه‌ر ← خه‌یال برینه‌وه.
 به‌بازووی. ← (۱) تا (۲) پپیشمه‌رگه.
 هیزش به‌هۆکاری. ← تفه‌نگ ← ده‌مانچه ← نارنجۆک.
 ماوه‌ی به‌پۆه‌چوون. ← له‌نیوان (۵) تاوه‌کوو (۱۰) خوله‌ک.
 شیوه‌ی نه‌نجام دانیان ← به‌سه‌رنج و تیبینی کردن ← هه‌لمه‌تی له‌ناکاو ← به‌بیل
 گرتن.
 پۆه‌ری مامه‌له‌کردن. ← ده‌سه‌بجه‌ی نازادکردنی بیل، یان ← گل دانه‌وه‌ی بۆ ماوه‌ی
 هه‌فته‌یه‌ک.
 کرده‌وه‌ی سه‌ریازی به‌عس. ← له‌شکرکێشی سوپایی کتوپر ← به‌ریوونه‌گیانی
 خه‌ک ← ده‌سگپرکردنی لاره‌کان.
 پئی و شوینی به‌ره‌نگاریوونه‌وه. ← به‌دۆزینه‌وه‌ی هۆکاره‌کان ← جیگرتنه‌وه‌یان به
 مدرعه ← به‌قه‌ده‌غه‌کردنی بلۆه.

* * *

۹/ ده‌سگپرکردنی پیاوانی سیخووپو تاوانبارانی گه‌ل.

له‌پئی. ← نانه‌وه‌ی بۆسه ← ده‌ست نیشان کردن ← پشکنین و ده‌سکه‌وتنی
 ناسنامه.
 سه‌کزی چالاکی‌یه‌که. ← له‌سه‌رجاده‌گشتی‌یه‌کان ← شوپین و جیگای
 نیشته‌جی بوون ← له‌سه‌یرانگا و هاوینه‌هه‌واره‌کان دا.

پهگزی جوگرافیا. ← پیویستی شاره زایی تیروته سئل ← کهک وه رگرتن له به زایی و
نشیتو ← کهشی جیاواز.

کهیشتن به نیشانه. ← به هژی پیاده وه ← وه رگرتنی ماوه ← تیکه ل نه بوون ←
دلبهش بوون.

به پیئی. ← زانیاری به کانی ریکخستن ← پشت به ستوو به به لگه نامه کان ← وتو و
که واهی زورینه ی کومه لانی خهک.

هه ل له بار. ← پیش و پاش نیوه ری ← به تاریکی شه و.

له سهر دهستی. ← نه نداهانی مه فرزه یهک، یان ← که متر له و ژماره یه.

چه کی دواکرو. ← قورس ← ناوه نجی ← سووک.

نه ندازه ی به پیوه چوونی. ← له نیوان نیوو، تاوه کوو ← یهک کاتزمیر.

پی و پرسمی پاشه کشی. ← به خیرایی چۆلکردنی ناوچه ی چالکی یهک ← سورکه وتنه وه

له ناسۆ ← له سواری نۆتومبیل و هژی به کانی تر.

دهسکه وت. ← ده مانچه ← تفهنگ ← به لگه نامه ← موری جوراوجور.

لیکولینه وه و سزادان. ← به گویره ی تاوانه کانی دهسگیرکراو ← زیندانی کردن ←

که یاندنی به سزای گه ل و شورش.

هیرشی به رامبه ر. ← به توپ باران کردن ← ناردنی کۆپته ری باره لگرو جهنگی ←

له شکرکیشی چوارقولی.

زه بروزهنگی ناوشار. ← قه دهغه کردن هاتووچۆ ← پشکنینی مالان ← راپیچ کردن

ژماره یهک له کومه لانی خهک.

* * *

۱۰/ دەست وەشاندىن لە پرۆژەكانى ئابورى دەولەت.

بىرۆكەى چالاكى يەكە. ← بە مەبەستى گە ياندىنى ئەوپەرى زىان و ← پەكخستنى تەقەلاكانى مېرى.

لە پرۆسەى. ← دەرھىتان ← بەرھەم ھىتان ← بەتالان بىرىن.

پرۆژەكان. ← لەكەرەستەى خاۋ، بىناسازى ← دروست كىرنى تۆپى پىڭاۋيان ← كىلگەى ئازەلدەرى و پەلەوەر.

ھەلگى ناسنامە. ← كەرەكانى حكومەت ← لايەنگرانى بەعس ← خۇفرۇشانى نەتەو.

شۈپتەكانىيان. ← لە چەقى شارەكان ← بەتەنىشت شارو شارۆچكەكان ← لە نىزىك پەبایەكان.

پىۋىستى زانىبارى. ← لە ھەقالان ← خەلكى ناۋچەكە ← كەسانى ھەلسوپىنەر.

گونجاۋترىن كات. ← دەمە و ئىۋلارە ← لە تارىكى شەۋدا.

ژمارەى (پ.م). ← مەفرەزەيەك، يان بە ← شەش پارتىزان.

چەكى پەلاماردان. ← بە BKC ← RBG ← كلاشىنكوف.

ماۋەى جىن بەجىن كىرنى. ← يەك، تا ← نىۋكاتزىمىر.

جۆرەكانى دەست وەشاندىن. ← بەگوللەى ئارىبجى ← سوتاندن ← لەكارخستىن.

دەسكەوت. ← كەلوپەلى جۆرلۈجۆر ← پانەمەپ.

پىڭرىسى سەربازى. ← نۆرتىركىرنى پەبایەكانى دەۋرۈپىشت شارەكان ← بۆسە

نانەۋەى عەسكەرى و جاش لە نىزىك پرۆژەكان.

* * *

هر که چالاکي يهك به پرتوه نه چوو، فرماندهی مفره زه و پابه سیاسي مفره زه که پیشمه رگه کانیاں کژنه کرده وه و له باره ی پرؤسه که وه بیروپایان نالوگور نه کردو دهستخوشی یان له پڑلی نازایانه ی نه و ژماره پیشمه رگه به نه کرد که تیایدا دهرنه که وتنو به لگه ی هره دیاریان له و پوه به نمونه نه هینایه وه و قسه یان له سر شتیوازی هه لعت و ناچارکردنی دوزمن و خاله به هیزو لاوازه کان و شویته کانیاں نه کرد که چۆن نه وان له ناو گرمه ی په لاماردان و شهرو کوشتاردا پویه پوی هیزه کانیاں بوونه ته وه و دهستی باشیان لی وه شاندون، ناهوش له چنده لایه کی تره وه شه پی پالپشت و به رگری یان له هه فاله کانیاں کردوه و گوشاری ته قه کردنیاں له سر که م کردونه ته وه و شان به شانی نه وانیش به کرده وه چه نگاون.

شوپرو و تیکوشان و به رگری، به هه زاران پڑله ی له ناو کورپی خه بات دا کرد به کادری عهسکری و به سدان له و تیکوشه رانه ش گیانی خویان له پیناو پیروزی و په وایسی مافه چاره نووس سازه کان دا به خشو و به سدان تریش له وانه پله وپایه ی گرنگی لپرسراویتی و سه رکردایه تی یان وه رگرت به بی نه وه ی له هیه قوتابخانه یه کی عهسکری دا زانسته کانی جهنگو راهینان و خوسازدان و شیوه ی جوراوجوری په لاماردانه کان بخوینن، یان زوریک له وانه ته نانه ت خویندنی سه ره تایی و ناوهندی ته و او بکن. به لگوو له خه بات دا فرمانده یه کی عهسکری زاده ی نه زمون و تاقی کردنه وه یه کی پراوپر بووه له گیان بازی شه پرکردن و قالبوونه وه ی تواناکانی نه و بووه به درزیایی نه و چالاکي یانه و نه و به ردی یانه ی پیشمه رگه که تیایان دا فیزی وانه کان و په نده کانی شه پرکردن بیت و متعانه به خوی و به هه فالانی سه نگره و به لپرسراوه کانی بیه خشن. نه و خه سله تانه ش که پتیویست بوو بق هه لبراردنی پیشمه رگه یه ک به (جیگری فرمانده ی مفره زه) یان (فرمانده ی مفره زه)، نه بویه خاوه ن نه م هه رجانیه بیت:—

— هه رچی نازایه تی و سل نه کردنه وه.

— له ش ساغ بیت و ته ندروستی باش و که م نه ندام نه بیت.

— پیشمه رگه ی پتیازو په پره و به رنامه و دروشم نامانجه کانی (ی.ن.ک) بیت.

— به رزه وهندی ریکخواوه که ی له به رچاو بگری و له پیناویان دا تیبکوشن.

- که سیکي باوه پيټکراوی شوږش و خاوه ن هلوټست و پابردوی پوون بیت.
  - ته مني گونجاو بیتو له رټک شایسته ی پشپړه وی و فرمانده یی کردن دا بیت.
  - به کرده وه تواناکانی خه ملیبی و ناستیکی کم تازوری له وشیاروی زیره کی و لیپرسراویتی دا پټگه یشتبڼ.
  - لی ی راببینرئ که نه توانئ بیټه پابه ری مه فره زه یه ک.
  - له مامه له کردن دا، گوی بیستی به رامبه رو سه رنج و پيشنیارو په خنه ی جیاواز بیت.
  - سه لیکه ی له دانانی نه خشه و پلان و به رټوه بردن و ئیداره دانی جهنگو چالاکي دا هه بیت.
  - خه مخوری هه فاله کانی بیت له شینه یی و له کاته کانی شه رو په لاماردان و برینداروون و شه هید بوون دا.
  - شوین و جیگای خوی له ناو دلی هاوسه نگره کانی دا کر بیټه وه و پشتیوانی نه وانی به دست هینا بیت.
  - خوشه ویستی په نجده رانی بیرو یازوو بیت.
- هه لومهرجی ژیانی پشمه رگه یی، نه و په ری گوزه راندنی سهخت و تاقهت پړوکین بوو. چونکه دژواری په کی نه ونده ی په یوه ندی بیان هه بووه به بالادهستی و هه ژمونی به ریلوی هیزه کانی ده ولت له سهر جوگرافیای هه موو شارو پویه ری شاروچکه و پئ و بان و دولو دهشت و ناوچه و زنجیره یه کی شاخ و هه موو چریوونه و هه کی سوپایی و نه منی زالی دوزمن له سهر کوردستان دا، نه ونده ش په نگ دانسه و بیان هه بووه له سهر کونترول کردنی تواناکان و نه شو نمای وزه و ته قه لاو ده رکه و تنه کانی پشمه رگه و به و نه اندازه یه ش توانیویانه جموجول و چالاکي و جهوله کانی مه فره زه سه رتاییه کان په ک بخن وه رچی له نه جام دانی پروسه یه ک دابن، لایه نی که م ماوه ی (۲) کاتژمیر به پیاده پئ بکه ن و له گه پانه وه ش دا رټگایه کی دورودریژی (۴) کاتژمیری بگرنه به رو نه وساکه ش په نا بؤ که لوزو قامیشه لان و بن تاشه به ردو ناو جهنگه ل و دارستان بیه ن و خویان له به رچاوی شوان و گاوان و لادئ نشینه کان بزر بکه ن و به له ته نانیکي بن باخه ل سکی خویان تیر بکه ن. نه مه ش له کاتیک دا ته نگزه یه کی وا به سهر دوو ته منی خوار بیست و سه روی چله کانه وه بهینئ که که متر ناماده بوونیان بؤ چه ک له شان کردن و پشمه رگایه تی نه و جوړه ژیا نه هه بیت.

هر له نه نجامی ئه و نژولری یانه داو به مۆی ناجیگیر بوونی باروئوخیکی ئارام له گوندو
 ناوچهکان دا، پیشمه رگه یه که له کاتی مۆلهت وه رگرتنو دابهران له مه فهرزه که ی، پویه پوی
 دهیان مه ترسی و په لامار داتی عه سگری و جاش ئه بوه وه. له کاتیک دا ئه بوو به تاریکی
 شه و بچینه ناو گونده که وه و سه ردانی یه که ی به نهینی بیاریزی و دهنگو باسی له لای هیچ
 که سیک بلاونه کړیته وه. نه گه ریش شاربی بویه ئه بوو سه رها تا پرس و پای به مالتیکی
 خانه خوئی بگره لیه و بهو مه رجان هاش که م منال و سه رخیزان بنو خانووه که یان نه که وتبیته
 سه ره رینگاو پزیشن و هاتنه وه ی زوریان به سه ره وه نه بییت، له پاشان پیشمه رگه که به نوای
 که سو کاره که ی دا مه والی نه ناروو پزیک و توان له گه لیان دا نه میتنیته وه. یان له کاتی
 خوئورینو چوونه ناو گه رماوه وه چه که تاخه که ی له گه ل خوئا ئه برده ژوره وه و دنیا
 نه ئه بوو له وه ی که له ماوه ی که متر له نیو کاتژمیردا چی پوو ئه دات ئه گه ر تفهنگه که ی له
 ماوه لی دا نه بییت. له وان هاش زور جار ریکه وتوو به ده م و چاوو جه سته ی که فاوی یه وه،
 پیشمه رگه که جله کانی له بهر بکات و پر بداته چه که که ی. یان له گوئی پویه ره کان دا
 چه نهین جار له مه فهرزه کانی پیشمه رگه جاش و جه یشیان پزله ته سه رو ناچار بوونه
 به هه مان شیوه خوئان بۆ به ره نگاریوونه وه له بهر بکه ن.

به ته نیشته باروئوخه تاله کانی ئه و پزور گاره وه و له ده ره نه نجامی چه نهین شویتنه واری
 (شه و نخونی خه بات و که م خۆرکی و برسیتی و ماندوو بوون و مارو دوو پشک پیوه دان و خوئین
 پزله و بریندار بوون و شکانی ئیسکو جو مگه کانی له شو سه رما و گه رما چه شتنو نه بوونی
 چاره سه ری پتویست و دلووده رمان و چه پو گولاج و ده رزی) له کاتی خوئی دا به سه دان له
 نه خوئشی یه کانی وه ک (گرانه تاو شه و کوئیری و پشانه وه و مله خپئ و باداری و پخۆله کوئیره و
 مایه سه ری و که م خوئینی و هه ئاوسانی گه ده و زراوو جگه رو له کار که وتنی گورچیل و
 په نکریاس و به رزیوونه وه ی ناستی شه کره و پاله په ستری خوئین و نه خوئشی یه کانی دل و
 سی یه کان) پویه پوی هه فالانی پیشمه رگه بوونه ته وه و له به رامبه ردا زور له تیکوشه ران که م
 نه ندام بزو نه توانن دریزه به خه بات بده ن.

نه رتتی شوپشگیتنه ی پیشمه رگه که زاده ی کولتورکی پیشکه و تنخوازانه ی په یپه رو
 پزور گرام و دروشم و نامانجه کانی یه کیتی نیشتمانی کوردستان بووه، له گه ل خوئان دا

چەندىن ئالدىنقى تارىختىكى پەقەت جۈمھۇرىيەت پىشماھىرىگىيان بەخۇش قورساقىدىن ئۆزى
 كۆرۈنۈپ چىققان پەقەت بىر مەھەلگە كەلگەن پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت
 ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
 پىشماھىرىگىيان خۇشخەلىق مەھەلگە كەلگەن پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت
 ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
 چۆپەت مەھەلگە كەلگەن ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
 خەلق كەمەلەت مەھەلگە كەلگەن ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
 نەرسە ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى

يەكەم / لە رووى ھاۋسەنگىرىيە.

- چۈنكى بەھەر ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
  - دەستىخەت ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
  - پىشماھىرىگىيان بەخت كەلگەن ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
  - بەجى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
  - دەستەبەركىنى چارمەسەر لە كەت ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
  - ۈمكە يەكەم لە پىشماھىرىگىيان خەلق پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت پەقەت
- ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى

- چۈنكى سەر مەزلىرى شەھىد كۆرۈنۈپ چىققان ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
 ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى

- جى بەجى كەلگەن چالاكى پىشماھىرىگە بە ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
- پىشماھىرىگە كەلگەن ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
- بەسەر كۆرۈنۈپ چىققان ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
- بە چاپ كەلگەن ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى
- سۈيۈنۈپ چىققان ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى ئۆزى

- جی به جی کردنی وه سیه تنامه و ئاواته کانی شه هید.

سییه م / نه ریت له به رامبه ر نوژمن.

- نه ریتی شوپشگێرانه ی به هیچ زانیی له شکرکێشی سوپا و زۆری ئامرازه شه پکه ره کانی نوژمن.

- ریزگرتن له دیله کانی شه پ، به ئازار نه دان و دابین کردنی شوپتی حه وانه وه ی پتیوست.

- دروست کردنی بواری گفتوگۆ، به هۆی نامه نووسین و ناردنی خه لکی یه وه.

- نه رمی تواندن له به رامبه ر ده ست مه لگرتن له ئازاردانی خه لک.

- ئازاد کردنی دیله کانی نوژمن به جی به رامبه ر.

چواره م / له گه ل لادی نشینه کان.

- ریز لیتان له په وشته و دابو نه ریته کان.

- ده ست وه رنه دان له کیشه و کاروباری تایبه تی خه لک.

- ده ستی یارمه تی ریزکردن بۆ لیتقه و ماوان و به پیره وه چوونیان له کاتی پتیوست دا.

- یه ک لایی کردنه وه ی کیشه ی نێوان گونده کان له سه ر سنوو زه وی و زاری یه کتری.

- ریزگرتن له بلاووونه وه ی شه رو ناکۆکی و پشتیوی له ناوچه کان دا.

- به شداری کردن له خوۆشی و ناخوۆشی یه کانی خه لک.

- نیش کردن شان به شانی گوندن نشینه کان له به ره م هیتان و دروینه دا.

- پته وکردنی په یوه ندی و دۆستایه تی له گه ل دانیشتوانی سنوره که دا.

- گرنگی دان به رۆشنبیرکردن و وشیارکردنه وه ی لادی نشینه کان.

- چاره سه رکردنی نه خوۆشی یه کانی خه لک به خو پایی.

پینجه م / به شیوه ی جۆراوجۆر.

- نه ریتی هاو خه باتی په سه ن له به رامبه ر حزب و ریزخراوه کانی تری کوردستان.

- ریزگرتن له هاوولاتیانی که مینه ی تورکمان و عه ره ب و که مایه تی یه کانی تری عێراق.

- به پیروز ته ماشاکردنی ناینو مه زه بو بیرویاوه په کانی تر.

نه بوونی ده زگای بئ ته ل، بۆشاییه کی گه وره ی لوجستیکی و ئیداری له نئوان مه فره زه کانی پیشمه رگه و سه رکردایه تی دا دروست کردبوو، که نه نه مان له هه ریمو ناوچه کان دا نه یانتوانی له دهنگو باسی به کتری ناگادارینو له شالاره کانی هئیرش و په لاماردانی نوژمن دا دلوای کومه کو پشتیوانی شه پو پیداوایستی په کانی ته قه مهنی له مه فره زه کانی هاوسنوریان بکه ن، نه سه رکردایه تی له سه ره وه له هه والی ده ست و بردی چالاکیه کانی پیشمه رگه له شارو گوندو ناوچه و ده شته جیاجیایکان دا بزانه نو له کاترمیتری ده ست نیشان کراودا په یوه ندی به خوارووی خۆیانه وه بکه ن و بۆ ئه رکو پاسپارده ی نوئ ئاراسته یان بکه ن. به لگرو بۆ چالاکیه ک سه رکردایه تی و مه کته بی عه سکه ری له دوا ی دوو پۆژیان زیاتر، هه والی شه پو به ره نگاریوونه وه و سه رکه وتنه کانی پیشمه رگه یان به ده ست نه گه یشت و له ویشه وه له رتگای په خشی رادیۆی دهنگی گه لی کوردستان و به لاغی عه سکه ری و چاپه مهنی په کانی راگه یاندنی شو پشه وه به کومه لانی خه لگی کوردستان پانه گه یه نرا. جاری واش هه بوو چالاکیه ک له دوا ی هه فته یه ک بلاونه کرایه وه له کاتیک دا مه فره زه که له نه نجام دانی شه پۆکی تری. پیشمه رگانه دا بووه.

بۆیه داهینانی ته ته رو کارکردن به تکرۆکی گه یاندنی په یوه ندی له نئوان هه ریمو سه رکردایه تی دا که بتوانئ به ره و ناوه ند له سه رتکه وه جانتاکه ی پر له هه والو دهنگ و یاسی نوژمن و چالاکیه کانی پیشمه رگه و به لگه نامه کانی به عس و گواستنه وه ی پیتاک و کومه کی دۆسته کانی به کیتی بکاته کۆله پشتی و له گه رانه وه ی دا هه میش هه لگری په یام و رینۆینی تازه و پیویستی و بلاوکراوه کانی شو پش بیت و لایه نی که م له و قوناغه دا به شیک له و بۆشایینه پر بکاته وه و به شیکیش هه ریمه کان و سه رکردایه تی بیسپۆرن به هه فالانی ریکخستن و خه لکانیکی مه ده نی له هینان و برینی نامه و چه کو بلاوکراوه و نهی نی جوړاو جوړ به ره و شاره کان و له ویشه وه په وانیه ی هه ریمو سه رکردایه تی و شوینانی تر بکرین و له و پیناوه ش دا چه ندین هه فالی تیکۆشه رو ژنانی کورد له بازگه کان دا ده سگیر بکرین و له پاشان له سیداره بدرین.

رۆلى
سارهكان له كۆرى خهبات دا

له بنچینه دا، هۆیه کانی په ره سندن و فروان بوونی شاره کانی کورد له باشوری کوردستان دا، نه و نه ده ی په یوه ندی یان هه بووه به بارو توخیک سیاسی نه ته و هیه وه، نیو نه و نه ده په یوه ندی یان به هیچ گه شه کرنیکی نابوری و به ره و پیش چوونیکی سه رمایه داری یه وه نه بووه. چونکه نه و شارانه ی له میژووندا به هۆی فاکته ره کانی به ره م هینان و زۆریونی کالوشمه کو بازارگانی کورن و چریوونه وه ی سه رمایه و گه شه کرنیکی بازارپو کورج کرنی نارهنو مه ندانه ی لادی نشینه کان بووه به ره و شاره کان و به و هۆیانه وه ورده ورده شاره گه وره کان بروسه بوون. له کوردستان دا هیچ بنه مایه کی لۆژیک یان نه بووه و لیره هاوکی شه که ریک پیچه وانه بووه ته وه. له به رنه وه ی ده سه لاتداران هیچ کاتیک نه یان ویستوه نه و کومپانیا و پرۆژه نابوری و کارگه زۆری زه وه ندانه ی له چاو ناوچه ی عه رب نشینه کان دا هه بووه، به هه مان شیوه له کوردستان دا بکرتته وه. یان بایه خیکی نه و تو یان به ژیرخان و رهوشی نابوری کورد نه دلووه، هه تا به و پیۆه رانه ی سه ره وه کومه لگا که ی گه شه بکات و شاره کانی فرلوانتر بن. به لکوو فرلوان بوون و پهل هاویشتنی شاره کانی کورد له ده رنه نجامی (۲) هۆکاری سه ره کی دا به رده وام پوویه ره کانیا ن له گه وره بوون و هه لکشان دا بووه.

یه که م / هۆکاری به زۆره ملی ی راگواستن بووه.

راگواستن له سه ر سنوره کانی ده وله تی (ئێران، تورکیا، سوریا). به ناوی پاراستنی ته وه ره ستراتیجی یه کانه وه، به تایبه تی له نیوان کورد و عێراقی عه رب دا. به ده رکرنی جوتیاری کورد له سه ر ناووزه وی و زارو کیله گه کانیا ن. به بیانوی پشکنین و گه ران و نۆزینه وه ی چاله نه و ته کان. نواتر به هینان و زۆر کرنی ژماره ی عه رب بۆ شاره کانی کورد بووه.

نووه م / هۆکاری جهنگو کوشتار بووه.

که هه موو ناواییه کانی له خۆ گرتوه، له نه نجامی له شکرکێشی نه بپاوه ی نۆژمن و به ربا بوونی شه رو کاولکردن و تیاچوونی سه رومالی خه لکه که ی دا کوچیکی نانا سایی به ره و شاره کان دهستی پیکردوه.

سێیەم / هۆکاری ترس و ناارامی بووه.

له كوردستان دا، به ئەندازهیهك خه‌لكیكى لادى‌نشین له شه‌سته‌كانى سه‌ده‌ى راپردووه‌وه زى‌دى باوك و باپیرانى خۆیان به‌ره‌و شاره‌كان به‌جى ده‌هێلن، بۆ ئه‌وه‌ى خێزانه‌كانیان له ترس و دله‌راوكێى هێرش و په‌لاماردانه‌كان دوربخه‌نه‌وه.

هه‌ریۆیه‌ فراوان بوونى روبرو زۆریوونى دانیش‌توان و په‌ره‌سه‌ندنى خانوبه‌ره‌ و باله‌خانه له سه‌نته‌رى شاره‌كان دا، نه‌ك هه‌رته‌نها خه‌سه‌لت و بنه‌ما و په‌گه‌زى شاره‌ مۆدیرنه‌كانى سه‌رده‌مه‌كه‌یان تیا نه‌بووه، به‌لگه‌وه له بناغه‌دا دروست بوونى ئاواپى گه‌وره‌ گه‌وره‌یان لى كه‌وتۆته‌وه و دانیش‌توانه‌كه‌ى پتر له جاران گه‌رم و گوپى هاتوچۆیان بۆ فه‌راهه‌م بووه له پاشان بوونه‌ته‌ راپه‌له‌یه‌ك بۆ په‌یوه‌ندى كردن به ئاواپه‌ دورده‌سه‌ته‌كان و له ژيانى شاره‌كان دا هه‌میشه‌ بارگایى بوونه به كۆلتورى شاخ و نه‌رتى شۆپشگێرانه‌ى پێشه‌م‌رگه‌ و له قوناغ و سه‌رده‌مه‌كانى تری خه‌بات دا بوونه‌ته‌ پێشه‌وا و هه‌وینى راپه‌پین و شۆپش له‌ناو بزوتنه‌وه ئازادىخوازه‌كانى گه‌لى كوردستان دا.

پۆلى شاره‌كانیش له رینگای ئەم ناوه‌ندانه‌وه به‌رجه‌سته ده‌بوون:—

١/ رێكخستنى ناوشاره‌كان.

رێكخستن ئۆرگانی په‌یوه‌ندى كردن و سازدان و به‌گه‌رڤخستنى هه‌فالانى تێكۆشه‌رو له‌خۆگرتنى نیشتمان په‌روه‌رى نێو شاره‌كان بوو، به‌مه‌به‌ستى دانانى بنكه‌یه‌كى جه‌ماوه‌رى پته‌و له‌ناو كۆمه‌لانى خه‌لك داو ئاراسته‌كردن‌یان به‌پێى ئامانج و وىست و داواكارى په‌كانى سه‌رده‌مه‌كه‌ و له چوارچۆیه‌ى شیوه‌ خه‌باتى ژێرزه‌مینى دا چالاكى په‌كانیان به‌رپۆه‌ ئه‌چوو. ئەم رێكخستنه‌ش به‌ر له هه‌لگه‌رساندنى شۆپشى چه‌كدارى كه‌وتبوونه كاركردن و له‌لایه‌ن كادره‌ پێشكه‌وتوه‌كانى په‌كێتیی په‌وه‌ ریزه‌كانیان رێكخستبوو. نواته‌ر كۆمیته‌ى شاره‌كانیان لى كه‌وتوه‌وه‌ توانى‌یان له زۆریه‌ى شاروشارۆچكه‌كانى كوردستان دا كه‌رت و شانه‌كاتى رێكخستنیان لى دروست بکه‌ن و له‌پاشان په‌ل به‌اون بۆ ناو ئه‌و شارانه‌ى كه له بنه‌رته‌ دا دانیش‌توانه‌كه‌ى له عه‌ره‌ب پێكجابتیون.

به‌رله‌وهی نهنده‌میکی نوچی بۆ ناو پیزه‌کانی ریکخستن بانگه‌یشت بکری، شانیه‌یکی په‌یوه‌ندی‌دلر له سنوری جوگرافیاکی‌دا، به‌ی پمچا‌و‌کرینی ره‌گه‌زی پیاو له ژن، خوینده‌وارو نه‌خوینده‌وارو، ده‌وله‌م‌ه‌ندو هه‌ژار، مه‌زه‌بو ئاین. هه‌لمه‌نگاننی وردیان له‌سه‌ر که‌سایه‌تی و په‌وشت جوانی و هه‌لو‌یست پاکی هاوولاتی‌یه‌که نه‌کردو پاش برینی ماوه‌ی تاقی‌کرینه‌وه‌گه‌ش هه‌قاله‌ نوچی‌یه‌که وهرنه‌گیراو له پیزه‌کانی ریکخستن دا متمان‌ه‌یان پی‌ی ده‌به‌خشی. نه‌رله‌و چالاکی‌یه‌کانی سه‌رشانیان بۆی پوون نه‌کرده‌وه.

پویه‌ری به‌جه‌ماوه‌ری‌کرینی ریکخستنه‌کان، نه‌که هه‌ر ته‌نها له سنوریکی دیاری کرلوی خه‌ک دا چالاکی‌یه‌کانیان به‌پویه نه‌چوو. به‌لکو فرلوانتریان نزه‌کرین بووه بۆ ناو نامو ده‌زگا و دله‌زراوه‌کانی ده‌وله‌ت که پیکهاتبوون له خویندنگاگان و بنکه ته‌ندروستی‌یه‌کان و فه‌رمانگه‌کانی خزمه‌ت گوزلری‌بو‌ئو ناو‌ه‌ندان‌ه‌ی که رۆرت‌ترین کارمه‌ندان له چینیو تو‌یژه‌کانی کومه‌ل تیا کۆبپووه‌وه. له‌لایه‌که‌وه بۆ نه‌وه‌ی باشترین له‌و که‌سایه‌تی‌یانه به‌یترینه ناو پیزه‌کانی ریکخستنه‌وه و که‌نالیکی گه‌وره‌تر له دامه‌زاندنی په‌یوه‌ندی‌یه‌کان دروست بکه‌ن و زیاتریش له‌و بولانه‌وه په‌ره به‌ ریکخستنه‌کانیان ده‌ن. له‌لایه‌کی تره‌وه‌ش بۆ نه‌وه‌ی له کاتیگ دا ئو دله‌زراوانه ده‌بنه هۆیه‌کی یارمه‌تی‌ده‌رو رۆرت‌ترین هه‌والی دورونزیکیان لی‌کۆنه‌بیته‌وه، شاه‌واش بینه سه‌رچاوه‌یه‌کی باوه‌پیکرلوو په‌ی به‌سیاسه‌ته‌کانی به‌عسرو جموجۆلی‌یه‌کانیان به‌ری.

پتویست بوو چالاکی‌یه‌کانی ریکخستن هه‌م کارکردن بولیه بۆ په‌ره‌پیدانی چه‌ندی‌تی نه‌ندله‌کان و هه‌میش کۆشش کردن بولیه بۆ به‌ده‌ست هینانی نه‌وپه‌ری چۆنایه‌تی پوختو له‌ پرۆسه‌ی وشیارکرینه‌وه و جۆشدلن و به‌گه‌رخستنی هه‌قاله‌کانیان دا به‌رده‌وام نه‌رکیکی ماندوو نه‌ناسانه بگرته به‌رو هه‌روه‌ها هه‌لبه‌سن به‌ کاری نه‌ینی پروپاگه‌نده‌کردن و له‌ مه‌فره‌زه‌کانی ناو‌شاره‌کان دا بینه‌ پالپشت و پێشمه‌رگه‌ ناسا له‌ رویه‌روی په‌لاماردا‌نه‌کان دا بووه‌ستنه‌وه و شه‌ری مان و ته‌مان بکه‌ن. به‌شێوه‌یه‌کی گه‌شتی چالاکی‌یه‌کانی ریکخستن له‌م ته‌وره‌رانه‌دا خۆیان ده‌بینی‌یه‌وه:—

— په‌یوه‌ندی‌کردن به‌ نیشتمان په‌روه‌رانی نه‌ته‌وه‌وه.

- بهرزکردنه وهی ئاستی پۆشنبیری هه‌فاله‌کانی پێکخستن به‌باشترین شیوه.
- گه‌وره‌کردنی قه‌باره و پویه‌ری شانەکانی پێکخستن بۆ ناوه‌نده‌کانی ترو شارەکانی ده‌ورپشت.
- نووسینی نامە‌ی هه‌په‌شه و فریئ دانیاں بۆ وریاکردنه‌وه‌ی خۆفرۆشانی گه‌ل.
- بلۆکردنه‌وه‌ی ده‌نگو باسی پێشمه‌رگه له ناو کۆمه‌لانی خه‌لک دا.
- نووسینی سه‌ر دیوار بۆ سه‌ریبچی کردن له فرمان و بپاره‌کانی ده‌وله‌ت.
- هه‌ل‌واسینی پۆسته‌ری شه‌هیدان و بلۆکراوه‌ی جۆرلوجۆر له‌سه‌ر بارودۆخی کوردستان.
- پێشپه‌وه‌ی کردنی جه‌ماوه‌ر بۆ به‌ریاکردنی راپه‌رپینی سه‌رتانسهری له شارەکان دا.
- ده‌ریازکردنی تیکۆشه‌ران بۆ ناوچه‌کانی ژێر ده‌سه‌لاتی پێشمه‌رگه.
- نووسینی راپۆرت له‌سه‌ر په‌وشی شارەکان و جموجۆلی دام و ده‌زگا ئه‌منی‌یه‌کانی پزێم.
- فۆتۆگرافی کردنی به‌لگه‌نامه و نوسراوه‌کانی دوژمن و ناردينیاں بۆ ده‌ره‌وه.
- ده‌ست نیشان کردنی سیخو‌په‌ئه‌لقه له‌گۆی‌کان له شویتنه جیا‌جیا‌کانی کوردستان دا.
- کۆکردنه‌وه‌ی پیتاک و کۆمه‌کی دارایی بۆ هێزه‌کانی پێشمه‌رگه.
- په‌یدا‌کردنی داووده‌رمان و چه‌ک و پێداویستی‌یه‌کانی ته‌قه‌مه‌نی.
- گواسته‌نه‌وه‌ی بلۆکراوه‌ و نامه و تفه‌نگو ده‌مانچه بۆ ناوشاره‌کان.
- پێشپه‌وه‌ی و چاوسا‌گی کردنی مه‌فره‌زه‌کانی پێشمه‌رگه.
- ته‌قه‌کردن له تاوانباران و بنکه و باره‌گا‌کانی به‌عس.
- به‌هۆی تیکه‌لاو‌کردنی کاروباری پێکخراوه‌یی به‌ پرۆسه و بواره‌کانی شه‌ری پێشمه‌رگانه‌ی ئه‌و کاته‌وه، له پڕێک دا شانەکانی پێکخستن ژماره‌یه‌ک له ئه‌ندامه‌کانیاں ده‌سگێر ئه‌کران و ئه‌ودوای هه‌فاله‌کانیشی به‌ر شالایی گرتن و په‌لاماردان ئه‌بوونه‌وه و ریزه‌کانی پێکخستن شیرازه‌کانیاں تیک ئه‌چوو. هه‌روه‌ک هه‌فاله‌ی دوور له‌ پووداوه‌کانیش مالانی خزم و ناسیاوه‌کانیاں ئه‌کرده په‌ناگه‌یه‌ک و بۆ ماوه‌یه‌ک خۆیاں له‌به‌ر چا و ون ئه‌کردو تا ئه‌و کاته‌ش که بۆیاں ده‌رئه‌که‌وت ناوه‌کانیاں به‌ر شالاهه‌که نه‌که‌وتوو، جارێکی تر، ژیا‌نی ناسایی خۆیا‌ن و پێکخسته‌نه‌کانیا‌ن ده‌ست پێده‌کرده‌وه. به‌لام هه‌ندێ له‌ هاوه‌له‌کانیا‌ن ده‌ست و برد پویان له‌ شاخه‌کان ئه‌کردو ئه‌بوون به‌ پێشمه‌رگه.

نه وهی نیکه رانی په کانی پښتمی زیاتر نه کرد، نه و بالاده سستی په ی پښکستننه کان بوون له کارکردن دا، به بی نه وهی دامو ده زگا نه منی په کان هیچ زانیاری په کیان له سره شتولزی نیش کردن و توانا نهی نهی په کانیان هه بیته و له به رامبه ردا بتوانن نه و چالاکی یانه په ک بخن که نه وان له بنه مادا رهوشی شاره کانیان پتی له ق کردبوو. به و پتی هه ش له کار دلنه وه په ک دا ویستیان چه ندین له لاوازانی کورد ویزدانیان بکرن و به پاره و دم چه ورکردن هانیان بدهن بڅ نه وهی خو یان بخزتننه ناو نه و پښکستننه وه و له دست نیشان کردنی نه ندام و جموجولی ناو شاره کان دا پښمیان لی ناگادر بکه نه وه. به لام هر زوو نه و تهقه لایانه له بار نه چوون و بڅ تیکوشه ران پوون نه بووه وه که پیلانیکي له و جوره خراوه ته گه پو نه یانه وی په ی به پاکي و سه نگینی پښکستننه کان به رن و ریزه کانیان لی هه لپوه شیتنه وه. له دامه زراوه مه دهنی په کانیان دا چه ندین گه راو توپی سیخوپی یان دست چین کردو له بارو دڅیکي نا ناسایی دا کارمهنه کورده کانیان نه خسته ژیر چاودیری ورده وه و به چاوی پشمه رگه و یاخی بووان له ده ولت مامه له یان له گه لا نه کردن.

۲/ هه لوئستی پونا کبیرانی نه ته وه.

میژوو شایه تی نه و پابردووه بووه که هه موو وهرچه رخانو پیشکه وتنی کومه لگایه ک له سره دهستی ژماره په ک له بیرمهنو پیشکه وتنخواز بگرسیتنه وه و به به نامه و تیوری شورپشگیرانه نه و دابو و نه ریتو یاساو پتسایانه بگورن که سه رجه م کومه لگا کانیان له سره ده مه جیا جیاکان دا پتی نالوده کرد بوو. هر له پنگای نووسینو دراما و چیروکو شانوو شیعه وه به ره نگاری هه موو پتیشیلکاری و جه ورو چه وساندنه وه په کی په گه زیو نایینی و مه زه بی و چینایه تی بینه وه و له ده سه لاتداران په خنه بگرن و کارو کرده وه کانیان سووک و پیسوا بکن. به سه دان کتیب و شاکاری زیندوو له بواره کانی هونرو ویزه له نوای خو یان به جی بهیلن و گه لانی نازاد یخواز که لک له وانه و په نده کانیان وهریگرن.

هونرو ویزه، له کاتیک دا وینه په کی فوتوگرافی له ژبان و نیش و نازاره کانی کومه لگایه ک به رجه سته نه کن، له هه مان کاتیش دا نه بینه نامرازنکی گرنکی و شیارکردنه وه و کومه لانی خه ک به رده وام به و گیانه بق نه ستوره بارگای ده کن که بیجگه له تیکشکانندی نه و دامو

ده زگایانه‌ی بوونه‌ته هۆکاری نروست بوونی بارو بوخه‌که و گوزهرانیان به‌ره‌و خرایی و نه‌په‌په‌ی ئالۆزی بره‌وه، هیچ چاره‌سه‌ریکی تر جینگایان نه‌گرتیه‌وه. نیاره‌نه‌ریکی و میژویی ته‌نها له‌سه‌ر ده‌ستی پوناکیرانی نه‌توه نه‌نجام نه‌دری که بتوانن به‌هره‌ له‌ تالی و تفتی بوداوه‌کان وه‌ریگرن و نه‌و ناوه‌ندانه‌ی هونه‌رو ویزه‌ش به‌ باشترین شیوه‌ ئاراسته‌ بکن.

له‌ ده‌یه‌ی هه‌شتکان دا، پۆلی پوناکیرانی کورد جینگایه‌کی پر له‌ بایه‌خیان له‌ به‌رگری و هاوه‌لوئستی نه‌توه‌یه‌ی دا تۆمار کردوه. هه‌وینی چالاکی‌یه‌کانیان هه‌زو زاده‌ی نه‌و بوداوانه‌ بوون که چۆن سه‌مه‌کاران و خوین خۆری گه‌لان میژوویه‌کی تراژیدیان له‌ کوشتن و داپلۆسین ده‌ره‌ق به‌ مرقایه‌تی په‌یره‌و کرد بوو، له‌ نه‌نجام دا پویه‌پوی ناپه‌زایی و توپه‌په‌ی جه‌ماوه‌ر بوونه‌ته‌وه‌ و بۆ هه‌تا هه‌تا شکست چاره‌نووسی ته‌خت و تاراجیان بووه، هه‌ر ئاهواش نمونه‌یان له‌ چاره‌په‌ی به‌خت و چاره‌نووسی په‌ش و نه‌و نای پۆمه‌ نیکتاتۆری‌یه‌کان پیشکه‌ش ده‌کرد که له‌ دواجاردا ناویان بچیته‌ ناوخانه‌ی میژوویه‌کی له‌یاد چوه‌وه. به‌و په‌په‌ش باجی نه‌و چالاکی‌یا نه‌گرتن و پاوه‌دونان و بی‌سه‌رو شوین کردنی زۆر له‌ نوسه‌ران و هونه‌رمه‌ندان ده‌بوو. هه‌روه‌ها چه‌ندین له‌و پوناکیرانه‌ش له‌ بارو بوخی جیا جیا دا پوو بکه‌نه‌ شاخ و ببن به‌ پینمه‌رگه‌.

شیعری به‌ره‌نگاری، پویه‌ریکی فراوانیان له‌سه‌ر لاپه‌په‌ی پۆژنامه‌ و گۆفاره‌کانی نه‌و ده‌مه‌ی عیراق دا به‌رجه‌سته‌ نه‌کرد. نوسه‌رانی کورد له‌ تاقی کردنه‌وه‌یه‌کی که‌م وینه‌ دا به‌ ده‌یان لیکۆلینه‌وه‌و نامیلکه‌ و کتیبی جۆراو جۆریان له‌سه‌ر شیعرو شاعیرو هه‌لوئستیان له‌ خه‌بات و به‌رگری دا بلاونه‌کرده‌وه. چ جای نه‌و کۆپه‌ پۆشنیرانه‌ش که له‌ نێو شاره‌کان دا به‌رپوه‌ نه‌چوون، زۆرتین کاردانه‌وه‌یان له‌سه‌ر لاه‌ه‌کان به‌جی نه‌هیشته‌و پالیان به‌ چه‌ندین خامه‌ی تیکۆشه‌ره‌وه‌ نه‌نا بۆ نه‌وه‌ی له‌و پیناوه‌ دا بنووسن و نه‌فره‌ت له‌ هه‌موو چه‌وسانه‌وه‌و له‌ جه‌وریکی داگیرکه‌ران بکه‌ن و جه‌ماوه‌ر بۆ شوپش و یاخی بوونی گه‌شتی هان بده‌ن. نه‌وه‌یش که‌ بواره‌که‌ی له‌ چه‌ندین لاه‌ه‌ په‌خساند بوو نووسین بوو له‌سه‌ر نیمه‌ریالیزم و ناخیرین کردنی ئیستعماری کۆن و تازه‌ له‌ ته‌ک نه‌و قه‌یرانه‌ برسیته‌ی و ئازارانه‌ی که‌ پویه‌پوی جیهانی سی‌یه‌م بوو بوونه‌وه‌. هه‌روه‌ها کیشه‌ی به‌رده‌وامی فه‌له‌ستینی‌یه‌کان و

شۆپش و پاپه پینه که ی گه لی کوردستانی نه ویدیو، زیاتر نه و ئاسانکاری یانه بره خستینی و بوودلوو کاره ساته کانی ئیره تیکه لایو به نیش و نازارو مهینه تی به کانی نه وی بکن.

هر له نه نجامی په یوه ندی کردنی پیکخته کانی (ی.ن.ک) به ژماره یه ک نوسه ری نیشتمان په روه روه، بووه هانده ریکی سه ره کی بۆ بانگه یشت کردنی ده یان رونا کبیری تری کورد له شاعیرو چیرۆک نووس و ئاوازدانه رو نه کته رو تابلۆکیش و هونه رمه ند بۆ ناو ریزه کانی پیکخته. له لایه که وه نه و بوارانه ی هونه رو ویژه به زمان و گیانیکی شۆپشگری ناراسته ی خوینه ران و گوی گرانیا ن بکن و ژیا نی ژێرده سته یی و کۆیلا یه تی یان بۆ پوون بکه نه وه و جه ماوه ری ستم دیده له ده سه لاتداران بووژینن، له لایه کی تره وه به ره م و بابه ت و نووسین و لیکۆلینه وه کانیان بنیرن بۆ شاخ و له وی بلاء ویکرتنه وه. له وانه ش شیعرو شاعیری و که سیتی (جوامیر) ده رکه وت و توانی شوینیکی دیار له شیعری به ره نگاری شۆپشی شاخ دا به رجه سته بکات و جۆش بداته وره و باوه پی پشمه رگه و کۆمه لاتی خه لک.

هر له ناوچه کانی بن ده سه لاتی میری به وه تابلۆی هه لمه ت و په لاماردانه کانی پشمه رگی وینا نه کردو په رده ی له سه ر سیاسه ت و کرده وه و په فتاره کانی پۆتم هه ل نه دایه وه. له شیعریکی کاریکاتیری دا به مجۆره مامه له و هه لس و که وتی پیاوانی به عیسی ده ره ق به هاوولاتیا نی کورد نه خاته پوو:—

به یانی بوو له (کانیسان)

به چاوی خۆم:

(قه عقاغ) م دی

بروسکه یه و شالو نه با

نازا .. نازا

هه رخۆی نازا

دیته پشش

¹ که سیتی (جوامیر) ناوی نهینتی (شیرکۆ بیکه س) ی شاعیر بووه، بهر له وه ی په یوه ندی بکات به هیزه کانی پشمه رگه، به و ناوه وه شیعری نه نارده ده ره وه.

قزى كچىكى قوتابى
 سيانزه سالان پائە كىشى
 ھەلھولە .. ھەلھولە .. ھەلھولە .
 نيو مېرې بوو لە ناو قەيسەرى نەقىب دا
 بە چاوى خۆم :
 (سەعدى كورپى ۋە قاصم) م دى
 تىر لە چاوى يەو ۋە ئىبارى .
 لە بازلىرى مانگرتوودا
 قفلى بوكانىكى شكان
 چوۋە ئۆدى
 ئازا ئازا
 ۋەختى لەو سەر ھاتە دەرى
 ئارەقى ئۆدى پىشتىبوو
 بەم دەست چەند تەبەقى ھىلكە
 بەم دەستى تر چەكەكەى خۆى
 ھەلگرتىبوو .
 ھەلھولە .. ھەلھولە .. ھەلھولە .

لەبەرەى ھاۋپە يىمانى نەتە ۋە يى دا، پۇلى ھونەر مەندان ھېچى لە بايەخ ۋە پۇلى ۋە ئەر كەكانى
 ئەو دەمەى شاعىرو نوسەر ۋە پونا كىرمانى تىرى كورد كەمتر نە بوو . بەلكو چالاكى يە
 ھونەرى يەكانىيان بىرىتى بوون لە نىمايش كىردى ئەو ئازارو مەبىنە تى يانەى خەلك كە ھەمىشە
 تالى ۋە جەورىان بە دەست فەرمانزەوا كۆن ۋە تازە كان چەشتو بوو . بەو پىرەى شان
 بەشانى ئەو بارو ۋە خە سىياسى ۋە تىنىكى يەى كوردستان بېرۇن ۋە كارىگەرى يەكانى ھونەر لە
 بىر بارە جىيا جىياكان دا بىسە لمىتن . ھەر ۋەھا ئەو ناۋەندانەى ھونەر لە خزمەتى جەملومەرى
 بەر فرلوان دا بىخەنە گەپو بىر بار لەسەر پاكى ۋە زىندو ۋىتى چالاكى يەكانىيان بەن . پىنگا نەدەن
 بە ھاۋەل ۋە ئەو كەسە لەر ۋە كانەى كە دە يانوىست ھونەر كە يان بىكەنە دەسكە لاي پىتەم بە

شان و شکرى صدام و شېرە بىن بنەماکەىدا ھەلبەدەن. لە پاشان چەندىن نايشنامە و دەقى شاتوگەرى وروژتەر لە شارەکان دا پيشکەش بکەن و بە دەیان پۆستەرو تابلۆى ژىر بارى ستم و ژۆردارى بە پەرەمووچى ھونەرماندان بخرىتە پوو، ھاوارىكى پىر بە دەم لە نژى دەسەلاتداران و ماف زەوت کەرەکانى سەر وەخت ناراستە بکەن.

ئەو چالاكىيانەش، بىن سەرئىتھە و قورىانى دانى نوسەران و ھونەرماندان بە پىتوھ نەئەچوون، بە لگور بەردەوام ئەکەوتتە ناو توپى دام و دەزگا سىخوپى و پۆلىسىيەکانى بە عسو بە بيانووى پەيوەندى و ھاوکارى کردن لەگەل ياخى بوان دا پويەپوى پلوه بونان و گرتن و نازاردان ئەبوونەو و لە پاشان ژمارەيەك لە دەرياز بوان پوويان ئەکرده شاخ و چەكى پيشمەرگايەتيايان لە شان ئەکرد. بەو بۆنەيەوہ سالى (١٩٨١)، (يەكئيتى نوسەرانى كوردستان)يان دامەزاندو نوابەنواى ئەوہش چەندىن بابەتو نووسين و گوڤارو كتيب و ناميلكەى جوړاو جوړيان لە بوارەكانى ھونەر و وژە بە چاپ گەياندو بلاويان ئەکردهوہ. ھەر لەو سالەش دا لە لايەن پيشمەرگە و ھونەرماندانى شاخوہ (تپيى مۇسقىاى شەھيد کارزان) و (تپيى شاتوقى شۆرش)يان دروست کردو نواتريش زەمىنەيان بۆ دامەزاندنى (يەكئيتى ھونەرماندانى كوردستان) لە سالى (١٩٨٢)دا خوڤش کرد. ھەر وەك توانىيان پەيوەندىيەكانى خوڤيان لەگەل نوسەران و ھونەرماندانى دەرەوہ و ناوہوہ پتەوتر بکەن و پىزەكانيان پىك بەخەن.

ئەوہى لە ھەشتاکان دا جىگای سەرسورمان بوون، ئەو لىشاوہى كتيب و چاپەمەنىيانە بوون كە لە سەر دەستى روناكبيرانى كورد لە بابەتى شۆرش و خەبات و ئەزمونى گەلانى بىندەست و لىكدانەوہى فەرھەنگو زارلوه و سيمستەمە سياسىيەكان و سەرخان و ژىرخانەكانى كۆمەلدا بلاو ئەبوونەوہ، بەبىن ئەوہى تا ئىستا لە ژىر ساپەى ھىچ پىتمىكى دىكتاتورىدا ئەو شىوازەى پۆشنىبىرکردنى جەماوەر بەدى بکرى. لە كاتىك دا دەسەلاتداران بە دەستى خوڤيان گوڤ بۆ خوڤيان ھەلپەنن. ئەمە لە لايەكەوہ، لە لايەكى ترەوہ تۆمارکردنى زنجيرە نايشى تەلەفزيۆنى (ژالە) و (قاسپەى كەو) بوون كە ناوہ پۆكىكى شۆرشگىزى و ياخى بوونيان ھەبوو لە نژى حوكمرانانى كۆنەپەرست و داگىرکەرەكان، كە لەو پۆزگارەدا ھەستى نيشتمانى و نەتەوہيان بۆ شۆرش و پاپەرىن بەرجەستە ئەکرد.

۳/ په ك دهنګي چين و تويزه كاني كومه ل.

نو كاته ی ستم و داګر كړدن به روكی نيشتمان و نه توه و نازادی ده گریو تیايدا
كه ورو و بچوك به ناګره كه يوه نه سوتینن، نو دمه هیچ پښكایه ك له بډه م كومه لانی
خه لك دا ناهیلېته وه بېجګه له هاوپه یمانی په ك نه بیت كه تېكړای چين و تويزه كانی كومه ل
له خوی بګریت و له و پیناوه دا شكوی جاران بۆ خاك و خه لك و خاوه نه كه ی بګه پښیته وه. به و
پښه ش له قوناغی بزوتنه وه ی پزګاریخوای دا ګل دابه ش ده بن له نیوان به ره ی
تېكوشه رانی سه نګه رو پالپشت دا كه هه موو توانا مروی و واتایه كانیان نه خه نه بازنه ی
په ك چاره نووسی هاوپه شی نه توه وه، له وانه ش په كیتی و تارو خه می هاوپه ش و سوزی
ویردان و بیر كړدنه وه هاوپه یمانی په ك پښك ده خه ن و كومه لګا به ره و نامانجه ډیرین و تازه كان
هه لده نین و دیارده ډزتو و بیزاروه كان په ت ده كه نه وه كه ناوپه ناو له لایه ن گروپ و
نه دمانی خودی كومه لګاګه وه له سرده م و كات و هه لومه رچی جیا جیا دا سر هه لده دن.
چینی په نجه رانی كورد، كه فراوانترین چینی چه وساه و تېكوشه ری كومه لګا بوون،
هر له سه ره تاوه تېكه ل به پښكخته كانی (ی.ن.ك) بوون و مافه كانیان له سه ربه سستی
كوردستان و چين و تويزه كانی دا ده بینی په وه. دامه زراوه حكومی و ناحكومی په كانیان
كرد بووه ناوه ندی نیش كړدن و هاوپه شه كانیان له دژي كاریه ده ست و پښمه فه رمانډه واكه ی
به عس نه وروژاند. له چندين خوپیشاندانی گشتی دا نه پښانه سر شه قامه كان و بۆ راپه پښی
جه ماوه ری پېشپه وی بیان نه كړد. نه م چینه ش ته نها به وه وه نه وه ستاون، به لګوو به
سه دانیان رووی نه كړده شاخ و چه كی پښمه رګایه تی بیان له شان نه كړد. به ده یان له وانه ش
كه له پیاوی عه سكری و سیاسی یان تیا هه ل نه كه وت و گیانی خو یان له پینا و پښوښی
پښازو بیرو باوه په كه یان ده به خشی.

له خویندنگاگان دا، پښلی ماموستایان و قوتابیانی كورد له ناو پښكخته كانی
(ی.ن.ك) دا به رجه سته بوون. له سه ره ستیان چندين شانه ی پښكخته له ناو قوتابخانه
سه رته ای و ناوه ندی و ناماده یی و په یمانګا و كولیژه كان دا موتوریه كران و به ده یان نوست و
لایه نګریان له ده وری خو یان كوكرد بووه وه كه نه یان تونی له وه خت و ناوه خت دا ره وشه

سیاسی یه که ی حکومتی فرمانبره و بشیوینزو پاپه پین و خو پيشانندان له نیو شاره کان دا بهرپا بکن. له کاتیک دا زوریک له هه فاله کانیاں ده سگير نه کران و هه نديکی تریان پویه پوی پاره دونان و گرتن نه بوونه وه و هه روه ها هه نديکی تریان په یوه ندي بیان نه کرد به هیزه کانی پیشمه رگه وه و له شاخ دا کومه له و پیکراوی تاییهت به خو یان دروست کرد.

تویزی ژنان، به پئی توانا جه سته یی و کومه لایه تی په کانیاں، پۆلی خو یان له چه ندین بواری پیشمه رگه یی و پیکراوه یی دا بیینی و هاوکات له گه ل هه لگیرسانه وه ی شوپش دا شان به شانی هاوسره پیشمه رگه کانیاں چوونه شاخ و سه نگر ی مان و نه مانیاں هه لبرارد. به کرده وه ش له ده یان نه بریدی و پیکادان دا بوونی خو یان سه لماندو بهرگه ی پوزگار ه سهخت و دژواره کانیاں گرتو تالی و تفتی زوری ناو زیندان و گرتووخانه کانیاں چه شت. ژنانی کورد له شاخه کان دا وه ک چۆن پۆلی دایک و خوشک و هاوسه ریان بۆ پۆله و براو میرده کانیاں ده بیینی، هه ر ناهاوش له شاره کان دا ته تریکی ماندوو نه ناسی سه ر پنگای هات و نه هات بوون بۆ گواسته وه ی چه ک و نارنجۆک و ته قه مانی و نامه و پۆسته رو بلوکراوه کانی شوپش بۆ ناوه وه ی شاره کان و له ویشه وه گه یانندی ده نگویاس و به لگه نامه و زانیاری په کان بۆ ده سته هیزه کانی پیشمه رگه. هه روه ها زوریک له کچانی کورد بریاریان دا بوو که شوو ته نها به پیشمه رگه بکن و ماره یی زورو دلوکاری بی بنچ و بنه وان پهت بکه نه وه.

کلتوری شاخ، زور به خیرایی تیکه ل به ژیان و هه لس و که وتی پۆژانه ی خه لکی شاره کان بوو. قسه و یاسی پیشمه رگه و چالاکی په کانیاں ببوو به بابته سی سه رزارو له سه ر شه قام و شوینه گشتی په کان و له نیو قوتابخانه و دام و دهزگا حکومه په کان دا زوو بلوو نه بوونه وه. کومه لی کورده واری وا لیکرد بوو هه ر له ناوانانی منالیکی تازه ی له دایک بووه وه هه لیس مناله که ی به ناوی شه هیدو کاردو پیشمه رگه هه لکه وتوو ه کانی په کیتی په وه ناوینی، هه تا نه و پاده یه ی جۆرو شیوازی جلو بهرگ له بهرکردن و دانانی ریش و له پشت کردنی پشتیونی پان و له شان کردنی په سته ک و له سه ر کردنی کلارو جامانه دا، مۆرکیکی زالی نه و ده مه ی دابی نهرتته کانی پیشمه رگه له خو یان بگرن.

بهره‌می پاپه‌پین، یه‌کیک بوو له دیارترین وتاره زیندووه‌کانی نه‌توه که تیایدا سه‌رجه‌م پیکهات‌ی چین و تویره‌کان نه‌وپه‌پی لافاوی تورپه‌یسی خویان هه‌لرشت و به‌ره‌نگاری سه‌رسه‌خترین داگیرکری میژووی کوردستان بوونه‌وه. به نه‌ندازه‌یه‌ک له به‌هاری (۱۹۸۲) دا لووتکه‌ی پاپه‌پین هه‌موو شاره‌گه‌وره‌کانی وه‌ک (سلیمانی و که‌رکوک و هه‌ولین) یان گرت‌وه و پزئمه سه‌ریازی‌یه‌که‌ی به‌عسیان بۆ چه‌ندین داواکاری و مه‌رجی خۆپیشاندانه‌ران ملکه‌چ کرد که دواتر نه‌و پاپه‌پینانه به شتیوه‌ی جیاجیا سه‌رکوت کران و خه‌لکه پاپه‌پیه‌که‌ی نوچاری گرتن و نه‌شکه‌نجه‌دان و گولله‌باران کردنی سه‌رجاده‌کان بوونه‌وه و ژماره‌یه‌ک له‌وانه‌ش پووین کرده ناوچه‌نازادکراوه‌کان و له‌وی نیشته‌جی بوون، هه‌ندیکی تریان چه‌کی خه‌بات و شوپشیان له‌شان کردو بوون به پیتشمه‌رگه. هه‌ر له هه‌شتاکان دا چه‌ندین خۆپیشاندان و هه‌لمه‌تی پاپه‌پین له‌گه‌ره‌ک و شارو پویه‌ریکی دیاری‌کراودا به‌ریا بوون، به‌لام هیجیان پریشکی ناگره‌که‌ی له‌یه‌ک کات دا نه‌و دوا‌ی شارو شاروچه‌که‌کانی نه‌گرت‌وه که بتوانی زۆرتین جه‌ماوه‌ر به‌ینیتته سه‌ر شه‌قامه‌کان و شوپشه‌چه‌کداری‌یه‌که بگۆپئ بۆ شتیوازیکی تری خه‌بات. که گرنگترین هۆکاریش له پشت سه‌ره‌لدانی نه‌و پاپه‌پینانه‌وه بوون، خویان له‌م ته‌وه‌رانه‌دا ده‌بینی‌یه‌وه:-

- پیتشپه‌وی هه‌فالانی ریکخستن بۆ نه‌نجام دانی پرۆسه‌ی پاپه‌پین به‌شتیوه‌یه‌کی گشتی.
- زه‌بروزه‌نگی له‌پاده‌به‌ری پزئوم سیاستی به‌عه‌رب کردنی وانه‌کانی خویندن.
- زه‌مینه‌ی پاگواستن و نیشته‌جی کردنی ناواییه‌کان له‌تۆردوگا زۆره‌ملی‌کان دا.
- له‌بۆنه جیاجیاکانی نه‌ووزو به‌هاری سه‌ری سال دا.
- به‌هۆی سالزۆژی شه‌هید بوون و کاره‌ساته‌کانی نه‌توه‌وه.

گرنگی
ئاواییەکان لە شۆرشى شاخ دا.

له بهر نه وهی گه لی کورد، تاکه دۆستو پشتیوانی دهره کی نه بووه هتا سهر و دوله تانی دهرودراوسنی له سهر دامرکاندنه وهی ههر بزوتنه وهیه کی سیاسی کورد له ناوچه که دا به کیتی یه کی ستراتیژی بیان هه بوه. بۆیه (ی.ن.ک) له سهره تاکانی ده ست پیکرینه وهی خه بات دا نه و هاوکیشه دژو ناحه زانه ی خوینده وه و هه لویتستی له باره یانه وه وهرگرت. بریاری دا که تاکه پشت و په نای شوپشه که ناوایه کان و سه ختی چپاکان بیت و له دژوارترین پۆزگاردا ره دوی سیاسه ته کانی نه م ولات و نه و ناوه ند نه که وئ. له سهر بناغه ی ههره پتویستی ناووبوونی ماسی به که شوپشیکی نه ته وایه تی درتیزخایه ن و پشت به ستوو به تواناکانی گه ل به رپا بگرئ. نیتر له و پۆژه وه ناوایه کان بوون به لانکه ی شوپش و چپاکان به بنکه و مالی پشمه رگه و چاره نووسی شوپش و ناوایه کان به تووندی گریه دران به به کتری به وه.

سه رزه مینی ناوایه کان، نه و شاده مارو خوینه ی نیشتمان بوو که زیندویتی و گیان بیه خشی به شوپشیکی تازه و له کورترین ماوه دا ته مانی له دایک بوون و پیگه یشتنی له باوه ش بگرئ. دانیشتوانه که ی له ده وری ئامانجه کانی دا کۆ بکاته وه و دژر به ئاسانی له پرۆژه و بهرنامه کانی تی بگن. داستانی که م هاوتای شه پو پیکادانی پشمه رگه و تیکشکاندننی دوزمه کانیان له سهر نه نجام بده ن. له پۆله کانیان نمونه ی باشترین تیکوشه ر له گۆره پانه کانی نه به ردی دا گیان به خت بگن. هه روه ها گرنگترین بایه خی ناوایه کان له (٢) بواردا به رجه سه ته ده بوون، که نه مانه ن:—

١/ له پووی ریکخواه ییه وه.

له سهر و به ندی هه لگه رسانه وه ی شوپش دا، ناوایه کان بوون به تاکه سه کۆی چالاکی به نه یینی و ئاشکرکانی ریکخستن و کادره کانی به کیتی نیشتمانی کوردستان که وخته جموجۆلی سیاسی و په یوه ندی بیان کرد به نیشتمان په روه رانی نیو ناوایه کان و له شان به ندی جیا جیا دا ریکیان خستن. توانی یان ریکینی نه و پاشه گه ردانی به نه منی و کۆمه لایه تی یانه بگن که داگیرکه ر به توپی نوکه رایه تی و سیخوری ناوایه کانی پی ناشرین کرد بوو. زه مینه یه ک که تبا ی دا وینه و وانه کانی کورد بوون و کورده واری تیا زیندو بگه نه وه و کۆمه لانی خه لک به ره و کۆره پانه کانی شوپش و گیان بازی پشمه روه ی بگن و دوودلی و ساردی نه و بارو دۆخه گلاوه

بره‌وتنه‌وه که بړوای بۆ ژيانه‌وه‌ی شۆرپشیکي تازو و بۆ سه‌رکه‌وتنی جولانه‌وه‌ی کورد له تايينه‌دا له ق کرد بوو. که نوآتر رۆلی ئاواييه‌کان په‌يوه‌ندی‌په‌کي تۆرگانی نووسه‌ره‌ی له نيوان پټکڅستنی شاخ و شاره‌کان دا دروست کردو چالاکی‌په‌کانيان وزه‌ی شۆرپشگيرانه و تين و تاوی نيش کرنی تازه‌ی پټيان به‌خشی.

پټکڅستنی ناو گوند، نه‌رکه‌کانی رۆرو شينوازی کارکردنی جزاوجۆر بوون. به تاييه‌تی نه و کاته‌ی که هيشتا مه‌فرزه سه‌ره‌تاييه‌کانی شۆرپ له تافی خۆشارينه‌وه و له شوينو جينگاگړپکټ بوون به دريژايی پۆز. بۆ نه م مه‌به‌سته‌يش نه‌رکي مشورخواردن و نيداره‌داننی پيشمه‌رگه، له پړوی خۆراکو دابین کردنی تفاعی شه‌په‌وه له سه‌ر شانيان بوو که ده‌بوايه نه‌ندامانی پټکڅستن و تړپای جټ به‌جټ کردنی چالاکی پټکڅستن و ناشکرا کردنی سيخپو پياوانی به‌عس له ناوچه‌که‌دا پټی هه‌لسابانايه. بۆيه پټکڅستنه‌کان که هه‌رده م چارو گړی متمانه‌پينکراوی پيشمه‌رگه بوون، به کۆشش و ته‌قه‌لايه‌کی رۆره‌وه له هه‌ولنی نه‌وه‌دا بوون که بټن به‌به‌شه برای سه‌نگه‌رو هه‌لگری پټيازه ماندوو نه‌ناسه‌کی پيشمه‌رگه له گواستنه‌وه و گه‌يانندی کۆله‌پشتی ناو و پراسه‌کی خواردن بۆ بټکه و په‌ناگا‌کانی خۆشارينه‌وه له شوينی نياری کړلودا. هه‌روه‌ک به سازدان و کۆکردنه‌وه‌ی هيژي يارمه‌تيده‌رو به هاناوه‌چوون له چهند لايه‌که‌وه بۆ تټکڅشانندی نوژمن له ناو گه‌رمه‌ی شه‌رو پټکا‌دانه‌کانی پيشمه‌رگه‌دا. شان به شانی نه‌وه‌ش شانه‌په‌کی پټکڅستن له سنوری ئاواييه‌ک دا چهند پاسپارده و نه‌رکيکی له سه‌ر شان بووه که نيارترينيان نه م چالاکی يانه بوون:—

— کۆکردنه‌وه‌ی زانياری و به‌بواداچوون له سه‌ر هيژو په‌بايه و چه‌ک و تفاعی شه‌پکردن و جموجۆلی سوپاکه‌ی پټيم.

— له خۆگرتن و دالده‌داننی پيشمه‌رگه‌ی بريندارو نه‌خۆش و په‌يداکردنی ده‌رزی و گولاج و چه‌پو داووده‌رمانی پټويست.

— پيشه‌په‌وی و چاوساغي کردنی هيژه‌کانی پيشمه‌رگه له سه‌ر جاده‌و بۆ سه‌ر په‌بايه‌کانی نوژمن.

— ده‌سته‌به‌رکردنی هۆيه‌کانی گواستنه‌وه له‌کاتی نه‌نجام دانی هه‌ر چالاکی‌په‌کی پيشمه‌رگه‌ی‌دا.

- بون به تهر له نیتوان پیشمه رگه و ریکه خستنه کانی سه ره وه بق هیتان و برینی نامه و ده نگویاسو بلاو کراومه کانی شورش.

- گواستنه وهی که لوپه لی فریاگوزاری و پزیشکی له شاره کانه وه بق مفرزه و خسته خانه کانی شورش له رینگای کول پشته و ترلکوره وه.

- پوچه ل کرینه وهی پروپاگنده و بله رلوکی له سه ر بارو توخ و دیارده کانی له شکرکیشی سوپا بق ناوچه که.

- به کرینی پیدلویستی به کانی پیشمه رگه له چه کو تاخمو ته قه مانی وه لگرتیان له حه شارگی نهی نی دا.

- له هولی دلبین کرنی پیتا کو خه رچی پوزنه بق هیزه کانی پیشمه رگه له نه دلام و دوستو لایه نگره کانی شورش.

- بون به رپیه لی په یوه ندی کرن له نیتوان پیشمه رگه و خیزان و کسو کاردا.

بویه کیمال کرنی پیشمه رگه، و دلبرینی په یوه ندی له نیتوان شورش و ناواییه کان نا، به کیک بوه له سیاسته دیرینه کانی به عسو له سه ره تا کانی شورش نا به سه لیل پووی ناوه دانیان له سه ر سنوره کان چول کردو لگنیش توانه کانیان به ره و توردوگا کانی روره ملی گواستوه. هر شاخ و لوتکه به کی چیا یان کرد به سه ر یازگه و بریاری قه ده غه کرینیان بق مانه وه و نیشته جی بون له ناوچه کان دا دهر کرد. به و پئی به ش له سه ره تا و ناوه راستی ده به ی هه شتا کان دا په لوویوی نه و سیاسته ده وریره ی شارو شارو چکه کانی گرتوه و له کاول کرنی ناواییه کان و گرتن و پولان و تیرور کرنی لاسقزانی نه ته وه دا درتی یان نه کرد. هه ره ها له پرۆسه کانی نه نقال نا هه مو ناواییه کان به ر شالوی نه و سیاسته که وتن و به بلدوزره دینامیت له گه ل خاکه که ی دا به کسانیان کردن.

۲/ له پووی پیشمه رگه یه تی به وه.

گوند نشینه کان، هیزکی مروی پالپشت بون. له هیزش و په لاماردانه کانی پیشمه رگه دا چاوساغ و تفهنگ له شان بون. له گه رمه ی شه ره کان دا مه فرزه ی تاییه تی یان ریک نه خست و له هر ناواییه که وه بق لیدانی دوزمن له دواوه به پئی نه که وتن. له لایه کی تره وه به ته قه مانی و پیدلویستی به کانی شه ر کردن به هانای پیشمه رگه وه نه چوون و گوشاری

ته قه کردنی جاش و جهیشیان له سهر که م نه کردنه وه. له و دهمهش دا که هیزه کانی پژی م له پاشه کشی دا بوون، نه مان له سهر ریگاویانه کانی پژیشتنه وه دا بۆسه یان بۆ نه نانه وه و گورزی کاریگه ریان لی نه وه شاندن. ههروهک ناواییه کان ببوون به شوراو سهنگه ری چالاکی به کانی پیشمه رگه و شه پی مان و نه مانی کوردو داگیرکه ریان تیا به پژیوه نه چوون.

شه پی ناودی، به ناچاری و دوور له خواسته کانی پیشمه رگه و پینماییه کانی شوپش، به رۆکی تیکۆشه رانی نه گرت و سه رانی به عسیش له ریگای هیزی سه ریازی به وه هه لمه تی له ناوبردنی ناواییه کان و کوشتنی دانیشتوانه که یان دهست پی نه کردو جهنگی گۆره پانه کانی پیشمه رگه و سوپاکه یان نه برده ناوماله کانی کورده وه. نه مهش له کاتیک دا بوو که هیزی پیشمه رگه ی کوردستان له رویی ژماره و چه که وه له زیاتر بوون و فراوانتر نه بوون و چیت نه ده کرا به و قه باره و سهنگ و پینکاته به وه له شوین و حه شارگه بچوکه کان دا بمیننه وه. به تاییه تی له زهوی به کی کراوه دا که مه وداکانی بینین و نامیره کانی جهنگ و هاتوو چۆکردن تیا یان دا له بهر ژه وهندی پارتیزانه کان دا نه بیته. بۆیه بریاردانی به رۆژ مانه وه و چی نه هیشتنی ناواییه کان، به کیک بووه له پتیوستی به کانی نه و قۆناغه و له سهروه ختی په لاماردانی هه ر ناواییه ک دا نه بوو پیشمه رگه کان بی دهنگی یان لی بگردایه هه تا نه و کاته ی ته و او نزیک نه بوونه وه، نه و ده م نه یاندانه به ر ئاریجی و دهست پژی جۆراو جۆری چه که کانیا ن. سه ره نجام شه پی ناودی به قازانجی پیشمه رگه و به زیانی دوژمن کوتایی پی ده هات، چوونکه:—

1/ هیزی ناسمانی که پینکاته بوون له (کوپتهرو پیلاتۆن).

- دهست پژی بۆردومانی کوپتره یان نه کرد، به لام نیشانه کانیا ن وه کوو پتیوست له یه ک جیا نه نه کرده وه.
- جوله و ماتۆره کانیا ن چه ند خوله کیکیا ن ده ویست هه تا بۆ لی دانی نیشانه به کی نوچی خۆیا ن ناماده نه کرد.
- له مه ترسی هاتنی پیشمه رگه ی ناوچه کانی ده وروپشت دا، شه ره که یان به جی ده هیشت.
- نه وه نده له توانای فرین و مانه وه دا نه بوون، هه تا به رگری له په لاماردانی هیزه میکانیکی و پیاده کانیا ن بکه ن.

- له كەشى باران بارينو تم دا، زاتى ئەرەيان نەبوو، نزيك يان له دورەوہ خويان له قەرەى شەرپەكان بدن.

ب/ ھىزى ميكانىكى كه پىنكھاتىبون له (مدرعو تانك).

- تەنھا له ھىلى نولوه بەرگرييان ئەکرد، قورسايى شەرپەكانيان بە ھىزى پيادە بەرتوہ ئەبرد.

- له زۆريەى جاردا پۆليان نەبوو، چونكە ئاوايەكان ئەكەوتنە ناو نۆلو شاخى سەختوہ كه ھىچ كەوانەيەكى ئاگريان نەبىت.

- له پۆيشترنو جيگاگۆرپكىدا لاواز بوون، دەرڤەتيان بە پارتيزان ئەدا له گواستنەوہدا تىكيان بشكىتن.

- ھىزى بە ھاناوہ چووى پيشمەرگە، زۆر بە ئاسانىو له پشتوہ ھەليان ئەكورتايە سەريانو بە خۆراكى گوللەيەك ئارىيجى ئەبوون.

ب/ ھىزى توپخانە كه پىنكھاتىبون له ﴿ھاوھنى (۸۲) مەلم و ھاوھنى (۶۰ مەلم)﴾.

- لەرپوہەرتكى بىارى كرلودا توپ بارانيان ئەکرد، بە پىچەوانەشەوہ بەر چەكدارەكانيان ئەكەوتو كۆزلوو برينداريان لى ئەكەوتوہ.

- بەوردى ئامانجەكانيان نەئەپىكا، خەلكى ئاوايىو پيشمەرگەيان ناچارى خۆشاردنەوہ له توپ بارانەكان نەئەکرد.

- پەكى ھاتووچۆى پيشمەرگەيان نەئەخست، كه ئەيانويست له شەپى خانوو بەخانودا شوينو جيگاكانيان بگويون.

ب/ ھىزى پيادە كه پىنكھاتىبون له (قوات خاصە، مفاوير، جيشى شعبي، جاش، مەنزومە).

- ھەردواى ئەوہى چوار دەورى ئاوايەكانيان ئەگرت، له تەقو پەلاماردان دا فرە برپار بوون، بى ئاگادارى لايەكەى تر شوينەكانيان چۆل ئەکرد.

- لەسەر زەوىيەكى كرلودا، پالپىستى شەرپەكردنيان نەبوو. له بەرامبەر پيشمەرگەى دامەرزوو له بن ديوارو دىنگەو پال پەنجەرەى خانوہكان.

- ھىزشى جياجياو بە پەلەيان ئەكردە سەر مالەكان، بۆ ئەوہى بە خىرايى شەرپەكە دوايى پى بىو فرىاي پاشەكشى بگويون.

ب/ هیزنی پارتیزان که پیکهاتبون له (کمرتیکی پیشمه‌رگه).

نهینی سه‌رکه‌وتنه‌کانیان بریتی بوون له :-

- هه‌ژمونی زالی بیروباوه‌ر له‌سه‌ر سوپایه‌کی هیزش هینه‌ر که دلگیرکه‌ری شکومه‌ندی و به‌هاکانی نه‌ته‌وه و نیشتمانی کورد بووه .

- په‌یره‌وکردنی تاکتیک و هونه‌ری پارتیزانی پویه‌پویه‌وه . له کاتیک دا دوزمن په‌لامارده‌ره و ئه‌م دا‌کۆکی‌که‌ره و پنتی لاوازی‌به‌کان نه‌قۆزته‌وه .

- په‌رۆشی و هاریکاری بێ وینه‌ی ناواپه‌کان که خه‌لکیکی یارمه‌تیده‌رو پیشمه‌رگه بوون له کاتی شه‌پدا .

به‌لام دام و ده‌زگا‌کانی به‌عس و ناوه‌نده‌کانی شوپشی چه‌واشه له نرخ و پایه‌ی ئه‌و سه‌رکه‌وتنه‌یان که م نه‌کرده‌وه و تۆبالی به‌روباوی شه‌په‌که و هه‌لگیرساندنیان نه‌خسته سه‌ر هه‌فالانی پیشمه‌رگه و خۆیان له پرانسیپه‌کانی جه‌نگی پارتیزانی گیل نه‌کرد که پارتیزان به‌و توانا که مه‌ی ته‌نها به‌ده‌ست و شان هه‌لیده‌گرێ، نایه‌وێ شه‌پکی به‌رامبه‌ری و چه‌ند کاتژمی‌ری به‌پتوه‌به‌ریت، له کاتیک دا هیزه‌کانی دوزمن له‌وپه‌ری ئاماده‌باشی دا بن . به‌لگوو پارتیزان خۆی بریاری شه‌پکردن یان نه‌کردنی ئه‌دات و که‌ش و کات و هه‌لوومه‌رجی تاییه‌تی له‌به‌ر چا و نه‌گرێ و نه‌خشه و پلانی شه‌پ براره‌ی پی‌یه .

٣/ له‌پرووی ئیداری‌یه‌وه .

هه‌لبه‌ت کاروباری لۆجستیک پایه‌یه‌کی سه‌ره‌کی له‌ بناغه‌کانی سه‌رکه‌وتن و له‌ مه‌رجه‌کانی شوپشی چه‌کداری پیکه‌ده‌هینێ . سه‌رانی بزوتنه‌وه‌که‌ش ستراتیژی په‌یوه‌ندی خۆیان له‌سه‌ر بنه‌ما و په‌یره‌وه باوه‌که‌ی (دوژمنی دوزمنه‌که‌م دۆسته‌) بنیات ده‌ننێ . له‌و پوه‌شه‌وه له‌ توانا عه‌سکه‌ری و داراییه‌کانیان به‌هرمه‌ند ده‌بن و سه‌رزه‌مینی ئه‌و ولاته‌ش ده‌کن به‌ باره‌گا و شوپتی راهێتانبیان و پدیشتن و هاتنه‌وه‌ی تیکۆشه‌رو چاره‌سه‌رکردنی برینداره‌کان . هه‌روه‌ک جه‌نگاوه‌ره‌کانیان له‌ پتیوستی خواردن و جلویه‌رگ و هاتووچۆدا پشتیوانی لی‌ ده‌کرێن و خیزانه‌کانیان له‌ شوپتی دیاری کراودا و دور له‌ ناوچه‌کانی شه‌پو پیکادان نیشته‌جێ ده‌کرێن .

به‌لام له‌ شوپشی نوێدا ئه‌و شیوازه‌ و جۆری ستراتیژه‌ی دۆست و هاوپه‌یمانی‌یه له‌ ئارادا نه‌بووه و به‌و پی‌یه‌ش ئه‌و ولاتانه‌ی که هه‌ریه‌که و له‌ داگیرکه‌ران دا به‌شیک تازه‌و دیرنیا

له كوردستان بهرگه وتبوو، بهردهوام له نيمزاکردنی پڼکه وتنامه ئه منی و سهريازی بهکان دا بهکدهنگی و هاوهلوئیستی یان دهرنه پوی و کیشمی باشوریان به هی خویان و له سه ر ئاینده ی دهوله ته کانیان به هه رده شه ئه زانی. بۆ ئه م مه به سه ته ی ش سه رکرده ی ته ی به کیتی نیشتمانی کوردستان ئه وه نده ی بۆ نیداره دانی شوپش و هیزه کانی پيشمه رگه، پشت و په نای به تواناکانی گوندو به جه ماوه رکه ی به سه تبوو، نیوو هینده له خه بات دا ئومیدی به پشتیوانی و به کومه که داراییه کانی ئه و ولاتانه ی دهرودرلوسی هه لئه چنی بوو. یان سه رکرده ی ته ی به که ی بیاته ناو دهوله تیکی خانه خویوه و له ویشوه هیزه کانی بۆ چالاکی و شه پی پرگارکردنی کوردستان بنیترتیه وه.

پيشمه رگه ی پارتیزان، مالی سووه م و خیزلنه که ی له نیو ئاوییه کان دا ده بیینی په وه. هه ر له و پیناوه ه دا ته مه ن و ژیا نی خۆی بۆ نه ته وه و نیشتمانه که ی ده به خشی و ئه وه ی ش له توانای خه لگی ئاوییه کان دا بویه له خزمه ت کردنی و هه لاندنه وه ی و جلوویه رگ بۆ شوړینی و پیدانی نوین و قات و پشتیۆن و پیلوو کراس و کلاو جامانه و ریز لیتانی، که مه ترخه می یان نه نه کرد. جوتیارانی گوند، نیوه خانی ماله کانیان کرد بوون به میوانخانه بۆ پیشوازی و له خۆگرتنی هه فالانی پيشمه رگه و شوینی سازدانی کۆپو سیمینارو کۆبوونه وه کردن و هه ره سیات گرتن و دالده دانی که سو کارو ژنو منالی پيشمه رگه و چاره سه رکردنی نه خۆش و برینداره کانی شه پ له ناو ماله کانیان دا. هه روه ها له زستان و وه رزی هاوین دا بهر دالان و ژوو ناو هه وشه و سه ریا نی مزگه وته کان نه بوون به و شوینانه ی پيشمه رگه که تیای دا له پیش و پاش ژه می نان خوارن پوو یان ل ئه کردو ماوه ی هه سانه وه و پشوودانی خویان تیا به سه ر نه برد.

که م ئاوییه هه بووه. هاتووچۆی پيشمه رگه یان به سه ره وه نه بیته و پۆزلنه ه خه لکه که ی به ئه رکی ئاماده کردن و لیتانی چیشته و چاو پێخۆری قاوه لتی و نیوه پۆژه و تیاره وه هه لئه سیت و خۆراکی ژه مینکی سه ریا ر بۆ میوان و پيشمه رگه ی پینوار نه پێچیته وه. به تاییه تی ئه و ئاوییه نه ی که که وتبوونه سه ر پڼگاکانی پویشتن و هاتنه وه، زیاتر له چوار ژه می نان خواردنیان به هیزه کانی پيشمه رگه ئه داو به درێژایی شه ویش له ده رگادان و سفره حازرکردن و نان خواردن له مالانی گوندنشینه کان دا چه ند باره نه بوونه وه. سه رده مینکی

واش به دروست کرنی نان ساجی و کولیره و نان به پۆن و نارینی په نیرو ماستو میوه، به شیوهی کاروان و کۆلو باری ئیستر له ئاوابیه کانه وه و گه یاندنیان به بهرترین لوتکهی چیاکان و له ویشه وه دلبهش کردنیان به سهر سهنگره کان دا، ئهوپه پری پشتیوانی و ماندوو نه ناسی خه لکی ئاوابیه کانی دهرنه خست که تیکه لاو به سهرکه و تنه کانی هیزی پیشمه رگه ی کوردستان نه بوون.

چه ندین پیدایستی ئه و پۆزگاره، هه ره له په بیدارکردنی (پرنه و، په ره شووت، کلاشینگوف، سه میتوف، ئاریپه کی، ۲/۳، په شاش ۲/۳، بی که ی سی، ئاریجی، دۆشکه، مین، قالبی تی تین تی، نارنجک و گواله ی جۆرلوجۆری چه که کان) بۆ کرینی ئامرازو که لووپه له سه ریازی به کان، له (مه خزهن و تاخم و شری و نیتاق و زه مزه می و شایله و کۆله پشت و لاقی تفهنگو قومباص و بوری و دهرگای بِن ته ل)، هه تا دهسته بهرکردنی (نازوقه و سووته مه نی و دلوو دهرمان و که رهسته ی چاپ) و کرین و گواستنه وه یان بۆ باره گاو شوین و ناوچه ی مه فره زه سه ره تایی و مه له بند و تیپه کان، به تیکرایی بۆ کوشش و ته قه لای خه لکی ئاوابیه کان ده که ریته وه. له کاتی که دا ئه م پیدایستی یانه ش یان ئه وه تا له سه ر سنوره کان له دهست بازگانه کانی چهنگو سه وبلکه رانی به چنگ هاتوون، یان ئه وه تا به هۆی سه ریازی کورد و چه کدره کانی پۆتم و جاشه وه به دهست هاتوون، که ئه مه ی دواییان به نه پنی و ژیرا و ژیر چه ک و تفاق و ته قه مه نی عه سه کری یان به خه لکی (قاچاغ چی) ده فروشت و له پاشان بهردهستی (ه.پ.ک) نه که وتن.

بیجگه له ئه مبارکردنی ته قه مه نی و پیدایستی به ده که کانی پیشمه رگه له ئاوابیه کان دا، هیچ چه شارگه یه کی نه وتو کاری پێ نه کراره، که هه م بتوانی ریژه یه کی باش له نه پنی و ئاشکرا نه بوونی بیاریزی و بوریته له خراب بوون و باری که شو و هه وای ته رو تووشی به وه، هه میش له توانا دا بویه له کاتی پتیویست دا چه شارگه که هه لبدریته وه و فریای شه پرکردن و چالاکی به کانی پیشمه رگه بکه و تبابه. چونکه له بناغه دا بۆ یه کیکی پارتیزان ته ده کرا له سه روی توانا کانی خۆیه وه ئه و پیدایستی یانه هه لگری و ئاوابی به ئاوابی جهوله یان پنی بکات که له بنجینه دا پتیویستی پنیان نه بووه. بۆیه هه ره له نیوان چه ند ئاوابیه ک دا، مالی

یه کیک له جوتیارمکان نه بوو به حهشارگه یه کی نهیتی بۆ شارنه وهی نهو پیدلویستی یانهی پیتشمه رگه و چاودتیریو پاراستتی که وتیووه سه رشانی خه لکیکی متمانه پیکرلوی گوند مکه وه.

هر له ناولیه کان دا، (توتومبیلو ترلکتور) تاکه هژی گولستنه وهی پیتشمه رگه و پیدلویستی به کلنیان بوون. که بهی پشتموانی گوندنشینه کان نهستم بوو هاتوو چژی پیتشمه رگه له ناولیه که وه بۆ ناولیه کی تره له ناوچه یه که وه بۆ ناوچه یه کی تره به رتیه بیته، یان له کورتین مالونه هتیر شو په لاماریلان بۆ سه ر په بلیه و پینگه ی نوزمنه کاننیان دهست پئ بگرتو نهوسا که ییش به هتیرکی مانوو بوو وه گوره پانی شه رکه بۆ قولایی نورتین خال به جی به یان که تیای دا به سینه وه. هر له و پیناوهش دا چهنین قوریانی و زهره رو زیان له سه رو مالی گوندنشینه کان که وتیووه. به سه لان توتومبیلو ترلکتور بهر شالاری کورپته رو سوپا که ی به عس که وتیوون و سویتیلون. به دهیان که سیش له شوقه تیرمکاننیان دهسگر بکرلون و له پاش نازرو نه شکه ده دلتیان گولله باران کرلون. به و پیتشمه ناولیه کان:-

- شویتنی حهسانه وه و خورتیکه سخته وه و دلاده دلتی که سو کارو خیزانه کاننی پیتشمه رگه بوون.

- له ومختو نلومخت دا، سفرمه کی حازر به دهست بوون بۆ ژهمیکی نان خولرینی به په له.

- دهست به ری پیدلویستی و که لوپه له سه ریازی به کاننی پیتشمه رگه بوون.

- جبهی نه مبارکرنی چاکو تفاقو ته قه مهنی بوون بۆ گوره پلانه کاننی شه ر.

- هژی به کی گولستنه وه بوون بۆ خیراتر کرنی جموجولی و چالاکه یه کاننی پیتشمه رگه.

له نوای پرۆسه کاننی (نهقال) دا، نهو بۆ شاییه (لوجستکی و ئیداری) به یی گوندنشینه کان دهر که وت. دهر که وت که ناولیه کان چهند له نولتایان دا هه بووه زیانو زیندویتی به تیکر شه ران بیه خشنو چالاکه یه کلنیان نرتزه پئ بدهن. شوقه یی شاخ چهند بی لفتیشتوانه که ی له گشت رتباری و پتویستی به کی ریکخر له وهی پیتشمه رگه یی لئه بیری و له راست نهو هه موو سیاستو نه خسه و پیلانه نوئی یانه بی تاگا نه بیت که رتیمی سه رکار

ئەبھۆننەو. پېشمەرگەى پارتيزان چەند تواناكانى سنوردار ئەبن و ناتوانن كۆت و
پتوهندەكانى ببەزىنن. گەلى كوردستان چۆن بى خەبات و شۆپش لە توانايان دا نابىت بوونى
خۆيان بسەلمىنن. دەرگەوت كە (ماسى و ئاوهكە) چەند پتووستىيان بە يەكترى ھەيە.

* * *

لە / شەرى پارتىزانى بچووك و سەرەتايىه وه
بۆ / شەرى پارتىزانى گەوره و فراوان.

((دووه مین قوناغى شوپش))

له گەل درژیبوونه‌وی که وانه‌کانی شەری عێراق- ئێران دا، قەبەیی سوپاکەیی بە عەسی ساڵ بە ساڵ هەلەدەلووشی و پەیتا پەیتا یەکە سەریازی یەکانی لە کوردستان جوولە پێ ئەکردو پەوانەیی بەرەکانی شەری ئەکردن. لە سەر زەمینی کوردستان دا جۆرتک لە ناوچەیی پزگارکراو بۆ شۆپش و جەماوەرە کەیی دەستە بەر ئەکردو کۆمەلانی خەلگیش پاساوی هەرەگرنگیان لە دەست دانە چەک و خەبات کردن دا بۆ هینا بوونە گۆپێ و ئاواتەکانیان لە سەر مەرگی بە پەلەیی کۆتایی پزیم و دەسلاتە کەیی هەلچنی بوو. ژمارەیی پێشمەرگەش بە ئەندازەیی دوو لە سەر چواری پزۆهە جارێ جارێ نەش و نەمای کردبوو. کە چالاکیی یەکانیان لە چاو ئەو ئەژمارەیی رابردوودا لە سەری دابەش بیوون، پێویستی یان بە قەبارەییەکی زۆتر لە پێکەتە کە یانی دەکرد. هەر بۆیە نە دەکرا ئەو پێکەتە بچووکانه وابمێننە وە و شێوازەکانیان دەست کاری نەکرین. کە سەرئەنجام (کەرت و تیپ و مەلبەندەکان) جینگەیی پێکەتەکانی (مەفرەزە و کەرت و مەزیمەکان) یان گرتە وە و ئەرکەکانیان پێ و شوینی تازە یان گرتە بەر.

مەلبەند، دام و دەزگایەکی سیاسی و عەسکەری و ئیداری بوو، کە هەموو چالاکیی یەکانی لە سنوری جوگرافیاکەیی دا سەرپەرستی ئەکردو کاروباری پزکخستن و پێشمەرگایەتی و بەرپۆه بردنی ئاراستە دەکرد. بەو پێیەش کوردستان بە سەر (٤) مەلبەندی پێشمەرگایەتی دابەش کراو هەر یەکیکیان لە سەر بنەمای شارێکی گەورە و ناوچەکانی دەور و پوشتی جیا کرابوونە وە و هەر لێپرسراویکی مەلبەندیش ئەندامی سەرکردایەتی یەکی نیشتمانی کوردستان بوو. لە پووی ژمارەیشە وە، بێجگە لە پێکەتەیی مەلبەندی (٤) ی بادینان کە کەترین ژمارەیی پێشمەرگەییان لە خۆ گرتبوو، بەلام ئەو یان مەلبەندەکانی (١) و (٢) و (٣) لە نێوان (١٢) تا (١٤) تیپی پێشمەرگایەتی یان پێک دەهینا. بە کردە وەش چارەسەری هەموو کێشە کۆمەلایەتی یەکانی گوندنشێنەکانیان دەکردو دادگای یاساییان بۆ سزادان و لێپێچینە وە لە تاوانبارانی گەل دانا بوو.

تیپ لە چوار کەرتی پێشمەرگایەتی پێک هاتبوو. سنوری چالاکیی یەکانی لە نێوان (٣) تا (٦) ناوچە بەرپۆه دەچوون. لە شەرتی پێشمەرگانهیی گەورە دا پاش ئەو یان کەرتەکان لە شوینیکی دیاری کراودا کۆنەبوونە وە و چالاکیی یەکی هاوبەشیان ئەنجام ئەدا، دەسبەجێ گۆرەپانی شەرەکە یان بەجێ دەهێشت و دەگەرانه وە بۆ ناوچە و سنوری چالاکیی یەکانی

پیشوویان. تیپ سه ره رشتیاری و به گه پخسترو هان دانو گورچ و گولتر کردنی چالاکي
که رته کانی پیشمه رگه یان له نه ستقودا بوو. شان به شانی دهسته به رکردنی دارایی و چه کلو
شامرازو ته قه مەنی و پیداویستی به کانی شه پکردن و دانان و گورین و لابردنی لیترسراوی
که رته کان، پاش و هرگرتنی په زامه ندی مه لبه ند.

کهرت نۆرگانی بچوو کترین پیکهاته ی شه پ بوو، که ژماره که ی له نیتوان (۴۰) تا (۵۰)
پیشمه رگه تیپه پریان نه نه کردو له (۴) مه فره زه ی هاوبه ش دا پیک خرابوون. نه بوو له کاتی
جه وله کردن و دانانی نه خشه و به رنامه ی شه پکردن دا هاوشانی په کتری کاریان بگردبایه و په ک
توانا و گورنی سه ریازی بیان دروست بگردبایه. کهرت چالاکي په کانی خوی له ناوچه و سنوری
دهسه لاته که ی دا جی به جی ده کردو له پاشان بو نه نجام دانسی چالاکي په کی گوره،
بانگه یشتی که رتیکی هاوسنوری ده کردو به هاوبه شسی پرۆسه که یان به پتوه ده برد،
لیتیرسراوی کهرت به رپرسیار بوو له دانان و گورین و لابردنی فرمانده ی مه فره زه نوای
و هرگرتنی په زامه ندی تیپ.

نیتیر هیزه کانی پیشمه رگه، گورپانکاری گه وره و به رچاویان به خویانه وه بینی و له قوناغی
خوشاردنه وه و بزکردنی هه والو دهنگ ویاسی لیزه و له ویی یان دا، به پژی پوناک له ناو
گونده کان و نزیک له شارو شاروچه کان، پشوی ناسایی خویان وهرده گرت و له
ناماده باشی دا بوون بو داکۆکی کردن و به رپه رچ دانه وه ی هه ر په لاماردانیکي دوژمن که له
وهخت و ناوهخت دا بو سه ناوچه که دهستی پی بگردبایه. سوپاکه ی به عسیش له قوناغی
هیزش بردن و پاوه دونان و کیتومال کردنی هیزه کانی پیشمه رگه دا بو قوناغی به رگری ساردو
جی نه هیشتنی سه ربازگه کان، نه خشه و به رنامه کانیاں گورپی. فرمانیاں بو په بایه و په که
سه ربازی په کانیاں ده رکرد که له مه وودا دوری مولگاکانیاں به ته لی دپکاوی ته لبه ند بکه ن و
خاکه که یشی به مینی جوراوجور بچینن. پۆژانه ش گزپته ر به ناسمانه وه بفرین و ناوچه کان
بخه نه ژیر چاودیری ورده وه. له کاتی پیویست دا پیلانوزو سیخوی نامانجه دهست نیشان
کراوه کان بوردومان بکه ن.

شه پی پیشمه رگانه ی نوئی، سالی (۱۹۸۲) به دواوه دهستی پیکردو له نه به ردی په کان دا
پیشمه رگه ی خاوه ن وره و باوه پ چۆکیان به سوپایه کی دۆدترین دانه داو په ندو داستانی که م

هاوتایان له گۆرپه پانه کانی شه پدا توکار ده کرد. له دهسکه وتی چالاکی به کانیان دا زۆرترین ژماره ی چه کو تفاق و ته قه مه نی یان چنگ نه که وتو پیدلویستی به کانی شه پی پارتیزانی سه رده مه که یان پی پر ده کرده وه. نوآتر له توانای هیزی پیشمه رگی کوردستان بوو، شه پی فراوان و به ره یی نه نجام بدن و ماوه ی زیاتر له (۳) مانگو نیو، رینگا له هیزرش و په لاماردانه کانی له شکری داگیرکه ر بگرن. سالی (۱۹۸۵ - ۱۹۸۸) یش تپیه کانی (ه.پ.ک) بوون به خاوه نی چه که کانی وه (هاوه نی ۸۲ملم و هاوه نی ۱۲۰ملم و کاتیوشا و نیس پی جی ناین و ۱۰۶ و ستریللا) و له به ک کات دا جهنگی پارتیزانی و به ره بیان تیکه لاو نه کرد. نه و چالاکی یانه ش بریتی بوون له:-

/۱ شه پی ناودی.

شوین و کات. ← روبه ری ناواییه ک ← سه روه ختی پشودانی پیشمه رگه.
 ده سپیکی په لاماردان. ← ده مه و به یانی ← له نیوه ی ناوه راستی پوژدا.
 مه به ست له نه نجام دانی هیزشه که. ← به به که وه له ناو بردنی دانیشتونانی گوندنشینه کان و پیشمه رگه.

شیوه ی گواستنه وه ی هیزی. ← به تو تومبیل و نیفا و زیل ← به کۆپته ری باره لگر.
 نه خشه و شیوازی شه پرکردن. ← گه مارۆدان ← توپ باران کردن ← هیزرش بردن
 ← پاشه کشی کردن.

له شکری پیاده ی دوژمن. ← قوات خاصه ← مغاویر ← جاش ← مه نزومه.
 هیزی ناسمانی. ← کۆپته ر ← پیلاتوز.
 هیزشی میکانیکی. ← به تانک ← به مدرعه.

تۆپی گۆرپه پان. ← هاوه نی (۶۰) ملم ← هاوه نی (۸۲) ملم.
 پیشمه رگی به شداربوو. ← له نیوان (۴۰) تا ← (۵۰) پیشمه رگی پارتیزان.

هەلۆیستی پارتیزان لە شەپەرەدا. ← بەرگری کردن ← تیکشکاندنی دوژمن.
چۆنیەتی ئیدارەدانی شەپەرە. ← بەسەرکردنەوهی هەفالان ← شوێن و جێگا پێگۆرکێن
← بردن و دابەش کردنی تەقەمەنی.

چەکی بەرەنگاربوونەوه. ← ۲/۳ ← کلاشینکۆف ← بیگە ی سی ← نار بیجی.
شەپکردن لە پەنای. ← بن دیوارو دنگە ← پەنجەرە ی خانووەکان ← لە سەریان و
پەرزینی ناو حەوش.

سەرچاوهی کۆمەك. ← خەلکی ئاواپی ← هێزی پشتگیری ← پێشمەرگە ی هاوسنور.
هۆبەکانی سەرکەوتن. ← بیروباوه پی زال ← هونەری پارتیزانی و شەپکردن ← پشت و
پەنای گوندنشینەکان.

دەسکەوتەکان. ← چەکی جۆراوجۆر بە پێی ← کوژاو ← دیل ← بریندارەکان.
زیانی گیانی دوژمن. ← بەجێ هێشتنی کوژاو ← دیل ← بریندار لە گۆرەپانی
شەپەرەدا.

لە تۆلە ی زیانەکانی دا. ← تۆپ باران کردنی ئاواپیەکانی دەوروپشت ← بۆردومان کردنی
رانه‌مه‌رو جوتیاری ناو کێلگە.

قوربانی (پ م). ← شەهید ← بریندار ← کەم ئەندام بوون.
زیانەکانی گوندنشین. ← کاول بوون و پوختنی چەند خانوویەك ← شەهید و بریندار بوون
← سوتانی خەل و خەرمان و کەلوپەلی ناوماڵ.

جێ هێشتنی کاریگەری دەرونی. ← یق ئەستور بوونی کۆمەلانی خەلک لە پزۆمی فەرمان
پەوای بەعس.

* * *

۲/ شهری ره بایه گرتن.

نامانجه که ی. ← بۆ رامالیننی له شکرێ داگیرکه ره له کوردستان دا.
پینگه سه ریازی به که ی. ← له سه ره جاده گشتی به کان ← له ده وره پشته شارۆچکه کان.
به پئی ژماره. ← (۲) تا ← (۵) ره بایه ی دوژمن.
جۆری پینگهاته ی دوژمن. ← سرئی به کمی پیاده ← پۆلیس ← جاش.
کۆکردنه وه ی زانیاری. ← له سه ره ژماره ی هیزه که ← چه کو نامرانی شه پ کردنیان ←
شویننی چاندنی مین.
هۆی یارمه تیده ره. ← رینکخستن ← له پئی شوان و گاوان ← شوڤیتری هاتووچۆی
رینگاویان ← به چاوو دوریین.
زه مینه ی له بار. ← که شئی باراناوی ← ته م. ← له تاریکی شه ودا.
پئی پیشانده ره. ← خه لکی ناوچه که ← رینکخستن ← شاره زایی پیشمه رگه.
گه یشتن به نیشانه. ← نیوه ی له رینگی ئۆتومبیل ← تراکتور ← رۆیشتن به پیاده.
پئیوستی داواکراو. ← دابه ش کردنی ته قه مه نی ← دانانی نهیننی ← کاتژمیری سفر.
چۆنیه تی دابه ش بوون. ← به سه ره ده سته ی پاشه کشنی ← هیزی پالپشت ← ده سته ی
په لامارده ره.
ژماره ی پارتیزان. ← که رتیکی په نجا پیشمه رگه یی، یان ← گه وره تر له قه باره ی
پئیوستی چالاکی به که.
چه کی به کاره یئراو. ← ناربیجی ← نارنجۆک ← کلاشینکۆف ← بی که ی سی.
کاتژمیری سفری چالاکی به که. ← له نێوان (۱۰) تا ← (۲) ی شه و.
مه رجه کانی پویه روه یوونه وه. ← ده ست وه شانندی گورچک بر به به که مین ناربیجی
← درێژه نه دان به شه پ ← پاشه کشنی کردن.

ماوهی روبه‌روبوونه‌وه. ← یه‌ك چاره‌ك ← نیو کاتژمیر ← که‌متر له کاتژمیرتک.
 له و پتتاوه‌دا. ← پیشکه‌ش کردنی گیانی خوشه‌ویسترین له رۆله‌کانی نه‌توه ← خوین
 پژانی هاوسه‌نگه‌رانی تر له گزیره‌پانی شه‌ره‌که‌دا.
 له پای شه‌ره‌که‌دا. ← به‌دهست هینانی چه‌کی جیاجیا ← ته‌قه‌مەنی ← هاوهن
 ← دۆشکه ← به‌لگه‌نامه.
 خالی پاشه‌کشی. ← گوندیکی دیاری کراو ← چه‌م و دارستان و شویتیکی قامیشه‌لان
 ← یان جیگره‌وه‌ی.
 لیستی زیاته مرۆبیه‌کانی دوژمن. ← کوژاو ← بریندار ← دیل.
 به‌رپه‌رچی سوپایی. ← به‌ریبونه‌ گیانی خه‌ك ← جیانه‌کردنه‌وه‌ی پیشمه‌رگه‌ له
 دانیشتوانی گوند نشین.
 به‌کۆپته‌ر. ← په‌ی کردنی ناوچه‌که به‌دوای پیشمه‌رگه‌دا ← ته‌قه‌کردنی کۆپترانه‌ له خه‌ك.
 به‌تۆپخانه. ← نیشانه‌گرتنه‌وه‌ له ناوه‌پاستی گونده‌کانی ده‌وروبه‌ر ← سوتاندنی په‌زو
 باخ و خه‌له و خه‌رمان.
 سه‌ره‌نجام. ← تیاچوونی سه‌رومالی خه‌ك ← گراستنه‌وه‌ی خیزان بق ده‌ره‌وه‌ی
 ناواییه‌کان.
 په‌ت کردنه‌وه‌ی کوشتار. ← به‌دهست دانه‌ چه‌ك ← فراوان کردنی ریزه‌کانی شوپش.

* * *

۳ / شهری قافله‌ی عسکری.

پیشه‌ی چالاک‌یه‌که. ← بریتی بوو له سه‌لماندنی وزه و تواناکانی پیشه‌مرگه ← په‌ند دادان به نورمن له کاتی هاتووچوکردن دا.

شوین و که‌وانه‌کانی شه‌پرکردن. ← سه‌رجاده گشتی‌یه‌کان ← له نیوان شارو شاروچکه‌کان.

نهرکه سه‌ریازی‌یه‌که‌ی. ← پشکنینی پتگاویانه‌کان ← مزل‌تی ناسایی‌یه‌که‌کان ← گزپینی لیواو فه‌وجه‌کان.

له نیوان. ← (۲۰) تا ← (۵۰) زیلو نیفاو جیب قیاده و لاندگروره.

به پالپشتی. ← ناقیله‌ی ه‌لگری سه‌ریاز له پیش و پاش قافله‌که‌وه ← ه‌ندی جار، کزپتیری باره‌لگرو جه‌نگی.

وه‌رگرتنی ورده‌کاری. ← له‌سار کاتی تیپه‌پیوون ← نه‌ندازه‌ی هتزه‌که ← نامانجی هتزه‌که.

له لایه‌ن. ← پرنکخستن ← شوفیری هاتووچوی هتله‌که ← سه‌رنجی چاوو دوربین.

که‌شی هه‌لبژارده. ← هه‌ورو هه‌لا ← ته‌م و باران ← به‌فر بارین ← یان که‌شی ناسایی.

سه‌روه‌ختی نانه‌وه‌ی بۆسه‌که. ← کاتریمیر (۱۰)‌ی به‌یانی، بۆ ← (۲)‌ی پاش نیوه‌پۆ.

شیوه‌ی ناردن‌ی هتیز. ← به‌هزیه‌کی گواستن‌وه هه‌تا نیوه‌ی پتگا ← به‌پیاده‌وه وه‌رگرتنی مه‌ودا له پویشتن دا.

په‌یره‌وی پتیماییه‌کان. ← سه‌ره‌تاتکن نه‌کردن ← ته‌قه دانه‌مه‌زاندن ← گوئی گرتن له نارییجی‌یه‌که‌م.

پۆلین کردنی مه‌فره‌زه‌کان. ← به‌سه‌ر پیشه‌نگو ← ناوه‌پاستو ← کلکه‌ی قافله‌که‌دا.

گورزه‌شاندن. ← به‌بازووی کرتیکی پارتیزان له سنوری ناوچه‌یه‌کی تیپ دا ← یان (۳) کرت.

ده‌ست به‌کار بوون. ← به‌گه‌یشتنی سه‌ره‌تای پیشه‌نگی قافله‌که ← بۆ به‌رده‌م خالی‌یه‌که‌می نانه‌وه‌ی بۆسه‌که.

به زه بیری ناگری. ← سوتینه ری ناربیجی ← گرپکانی بی که ی سسی ← ده ست پژی
کلاشینکوف ← په شاش ۳/۵.

پیوستی به کانی پرۆسه که. ← به خیرایی به ک لایی کردنه وه ی پرۆسه که ← کۆکردنه وه ی
ده سکه و نه کان ← به جی هیشتنی ناوچه ی شه په که.

له پوی کاته وه. ← به نیو کاتزمیر ← سن چاره ک، چالکی به که نه نجام ده بری.
نوقلانه ی سرکه وتن. ← به گیانی شه هید ← ژماره یه ک بریندار ← که م نه ندام،
تۆمارده کری.

له نه به ردی به که دا، ده یان. ← سنووقی ته قه مانی ← به لگه نامه ← چه کی جیا جیا
ده ست هیزه کانی پشمه رگه نه که ون.

چۆلکردنی گۆره پانی شه په که. ← به پیچه وانه ی به که م دابه شه بوون ← مه فره زه له
دوای مه فره زه ← خۆلادان له هیللی ناسۆ.

کۆبه ندی تیاچوونی دوژمن. ← به پسی ناماری پشمه رگه ← نه خوشخانه کان
← گوندنشینه کان.

دوای به ک کاتزمیر. ← کۆپته رو پیلاتۆز ← تۆله ی کورژاوه کانیا ن له خه لکی ناواییه کان
نه کرده وه.

به تۆپخانه ی دورهاویژ. ← کویزانه (گوندو ناوچه کانیا ن) به خه سستی تۆپ باران نه کرد.
بۆ پۆزی دوایی. ← نه که وتن له شکرکیشی سوپایی ← گوند سوتاندن ← گرتنی
لاوه کان و بی سه رو شوین کردنیا ن.

سه رژمیری تاوانه کان. ← کوشتن ← کاولکردنی گوند ← به تالان بردن ← کۆچ
پیکردن.

به رپه رچی نازاره کان. ← به گه شه کردنی زیاتری به ره ی تیکۆشه ران ← گه ورده بوونی
سوپای پزگاریخوازی نه ته وه.

۴/ شه‌ری رزگارکردنی شاروچکه.

بیژک‌ی که لاله‌بوونی. ← به‌ه‌زی دام‌یژانی قه‌ب‌یی سوپاک‌ی رژی‌م له کوردستان‌دا
← که‌ورده‌بوونی تواناکانی شو‌پش.

هه‌لکه‌وت‌ی جوگرافیاک‌ی. ← سه‌ختی ناوچه ← چ‌ری دارستان ← په‌گ‌زی چیبایی
ده‌وروبه‌ر.

هیزی سه‌ریازی نوژمن. ← (۱) لیوای پیاده ← که‌تیبه‌یه‌کی تانک ← یه‌که‌یه‌کی
تۆپخانه.

دام و ده‌زگا سیخو‌پی‌یه‌کان. ← به‌رئوه‌به‌رایه‌تی نه‌من ← به‌رئوه‌به‌رایه‌تی پۆلیس.
سه‌ره‌داوه‌کانی پرۆسه‌که. ← مه‌رجی هه‌سه‌نگاندنی پیش‌وه‌خت ← بوونی زانیاری
تیروته‌سه‌ل.

به‌پئی. ← راپۆرت‌ه‌کانی رنک‌ه‌ستن ← دۆستانی شو‌پش له ناو شاروچکه‌که‌دا.
ده‌رفه‌تی گونجاو. ← که‌شینکی خراب که بینین تیایدا سنورداره، یان ← که‌ک وه‌رگرتن
له تاریکایی شه‌و.

کۆکردنه‌وه‌ی هیزی‌کان. ← به‌ه‌زی ده‌زگای بی‌ته‌ل ← بروسک‌ی تایبه‌تی (جفره) له
رادییۆه ← به‌نامه‌ی ده‌ستی.

له‌سه‌ر ناستی. ← تیبه‌کانی مه‌لبه‌ندی یه‌ک جوگرافیا، یان ← په‌هاو‌یه‌شی مه‌لبه‌ندیکی
هاوسنور، یان ← نور له یه‌کتری‌یه‌وه.

جوله و مانتۆره‌کانی پیشمه‌رگه. ← جه‌وله‌کردن له ناوچه‌که‌دا ← نزیک بوونه‌وه
← په‌لاماردان.

به‌په‌چاو‌کردنی. ← پئی‌کردن به‌ پیاده و وه‌رگرتنی ماوه له نیتوان پیشمه‌رگه‌دا
← سورکه‌وتنه‌وه له سواری تۆتۆمبیل و تراکتۆر.

قایم‌کردنی رنکاویانه‌کانی ده‌ره‌وه. ← به‌فانه‌وه‌ی یۆسه‌ی جۆزاو‌جۆر ← لیدانی نوژمن
له کاتی له‌شکرکێشی‌دا.

ئەرك پىن سپارنى تىپەكان. ← بەسەر شارەزاو نەشارەزا ← پالپشتو پەلاماردەر.
 بە چەكى سادە و قورس. ← ئارىيىجى ← بىكەسى ← كلاشىنكوف.
 دەست نىشان كرنى وادەى ھىرش. ← لە كاتژمىرى (۱۰) بۆ ← (۱۲) ى شەو.
 مەرچەكانى پارتىزان. ← دەسپىشخەرى لە پەلاماردانى دوزمن ← بولار نەدان بەخۇ
 رىكخستنەو ەى ← كۆنترۆل كرنى نامانج.
 لايەنى كەم و لايەنى زۆر. ← (۲) كاتژمىر، تا ← (۳) كاتژمىرى شەرى خويىناوى
 دەستەويەخە.
 بەخويى پزلاوى. ← ژمارەيەك شەھىد ← چەندىن برىندار، دوزمن لە شارۆچكەكە پاك
 نەكرتتەو ە.
 دەست بەسەراگرتنى، دەيان. ← نەمبارى تەقەمەنى ← پارچە چەك ← ئازوقە
 ← ئۆتۆمبىل ← بەلگەنامە و ھىتر.
 دواى پروسەكەش. ← گواستنەو ەى دەسنگەوتەكان بۆ دەرەو ە ← چۆلكردنى
 شارۆچكەكە ← سەنگەرگرتن لە شاخ.
 لەبەركەوتوانى دوزمن. ← كوژداوى زۆر ← برىندارو پەككەوتە ← دىلى جياجىلا
 نەمن و سەربازو پۆلىس.
 لەگەل ھەلاتنى خۆردا. ← ھىرشى ناسمانى و ← سوپايى بۆ سەرناوچەكە دەستيان پىن
 دەكرد.
 كۆپتەرو پىلاتوز. ← بەخەستى شارۆچكەكە و ← گوندەكانى دەورويەريان بۆردومان
 نەكرد.
 فرۆكە جەنگىيەكان. ← شارۆچكەكە و ← چەند ئاوايىكى سنورەكەيان كىمىاباران
 نەكرد.
 بە شىو ەيەك ئاوايىەكان. ← زىانى ترو ← قورىانى سەرو مالى تريان لى نەكەوت.

دانیشتوانه‌که‌ی. ← بیریان له دروست کردنی خانوو ← شوینو دالده‌ی نوئی له جینگای تر کرده‌وه.

۵/ شه‌ری پاک کردنه‌وه‌ی زنجیره شاخ.

ه‌وی ستراتیژی. ← بۆ ته‌واوکردنی پرۆسه‌ی پامالینی دوژمن له پاش پزگارکردنی شارۆچکه‌کان ← بنه‌رکردنی چاودیری دوژمن له‌سه‌ر ناوچه‌که.

له کرده‌وه سه‌ریازی‌یه‌کانیان. ← تۆپ باران کردنی ئاوییه‌کان ← ته‌قه‌کردن له تۆتومبیل و تراکتوری پیشمه‌رگه ← سوتاندنی بزئوی ژیان خه‌لکه‌که. دروست بوونی پای گشتی کومه‌لانی خه‌ک. ← له‌سه‌ر په‌لاماردانیان ← مه‌لکه‌ندنیان له لوتکه‌ی شاخه‌کان ← په‌ند دادانیان.

جۆرو پنه‌کاته‌ی دوژمن. ← له یه‌که‌یه‌کی پیاده‌ی عه‌سکری ← له سرئ‌یه‌کی جاش مه‌نزومه ← له فه‌وجیکی جاشی سووک.

پشت به‌ستن به. ← زانیاری‌یه‌کانی رینکخستن ← هاوولاتیانی مه‌ده‌نی ← خودی به دواداچوونی پیشمه‌رگه.

پیزانی. ← توله رینگاکان ← شوینی چاندنی مین ← یۆسه نانه‌وه‌ی شه‌و ← ژماره‌ی دوژمن.

هه‌ولدان به. ← په‌یوه‌ندی کردن به چه‌کداره (عه‌ره‌ب) و (کورد) ه‌کان ← رینکه‌وتن له‌سه‌ر نیشانه‌یه‌ک بۆ خۆبه‌ده‌سته‌وه‌دان.

ماوه‌ی رینکخستن و سازدانی هیزه‌کان. ← (۲) تا (۲) پۆژ ← به بروسکه و ده‌زگای بی ته‌ل و نامه‌ی ده‌ستی.

بۆ چه‌واشه‌کردنی دوژمن. ← لورخستنه‌وه‌ی هیزه‌کان له کاتی پۆژدا ← کۆکردنه‌وه‌یان له‌گه‌ل تاریکی شه‌ودا ← هه‌ندی جار بلاوه‌پیکردنیان.

نزیك بوونه‌وه له نیشانه. ← پینش کاتژمیری سفر ← دابه‌ش بوون ← دامه‌زراندنی ته‌قه‌و په‌لاماردانی کتووپی.

به چاوساغي كردن و پالپشتي. ← هفالاني ريځخستن ← ناواييەكاني دهووبه ر
← پشتگيري ناوچه كه.

هه لگرتني پيداويستي به ده گي. ← له ته قه مەني ← ناو ← يەك تا دوو نان بۆ هه ر
پيشمه رگه يەك.

هيزي به شداربوو له پرۆسه كه دا. ← له سه ر ناستي مه له بند ← هيزي پشتگيري.
له گيان بازي به كاني پيشمه رگه. ← نزه كردن بۆ مۆلكا كاني پشته وه ← كونترول كريني
باره گاكاني (قياده) و ← ليداني ته پلي سه ر كه وتن.

چه كي په لاماردان. ← ناريي جي ← كلاشينكوف ← ۳/۲ ← نار بي كه ي ← نارنجوك.
چه كي پالپشت. ← بي كه ي سي ← كاتيزشا ← هاوه ني ۸۲ ملم و ۱۲۰ ملم ← دۆشكه
← ستريللا.

ده سپيكي واده ي هه لمەت. ← له نيوان كاتژميري (۱۱) بۆ ← (۱) ي شه و چالاكي به كه
ئه نجام ده درئ.

ماوه ي روبه روبوونه وه. ← (۱) تا ← (۲) كاتژمير.

زياني مرۆيي داگير كه ر. ← (۱۰) كوژراوو بيل ← له به رامبه ر (شه هيدو بريندان) يكي
پيشمه رگه ي پارتيزان ده شكيتته وه.

شان به شاني زياني زوري. ← ئه مباري ته قه مەني ← جبه خانه ي چه كو ← پيداويستي
عه سكه ري له هيزه كاني ده كه ويئ.

بوژمن كويزانه به. ← توپخانه ← كۆپته ر ← پيلا تووز، ئه كه ويته بوژدومان كريني
ناوچه كاني دهووبه ر.

به چه كي ژه هراوي كوشنده. ← ژنو منال و په ككه وته به سالاجووي له ناواييەكان دا
نوقمي كيميا باران ئه كرد.

* * *

۶/ توپ باران کردنی مؤلگاکانی دوژمن.

له په رچه کرداری. ← بوردومانی گوندنشینگان.

یان، جی به جی کردنی. ← چالاکي پیشمه رگه یی ← بئ دنگ کردنی توپه کانی دوژمن.

پینگه سه ریازی به کانیان. ← له ده ورویه ری شارو شاروچکه کان ← به تهنیشت لیواکان.

له کرده وه کانیان. ← توپ باران کردنی ناواییه کان ← بنکه و باره گاکانی پیشمه رگه

← ریگاکانی پویشتن و هاتنه وه.

توپی به کاره یئراو. ← نه مساوی ← هاوه نی (۱۲۰) ملم ← هاوه نی (۸۲) ملم.

له سه ردهستی. ← توپخانه ی شوقش ← له تیپی تاییه تی مه لبه ند.

پئویستی داواکراو. ← به کاره یئانی نه خشه ← قومباص ← شاخص ← خشته ی

مه وداکان.

مه رجه کانی توپ باران. ← بوونی ده زگای بئ تل ← دیده وانی ← دوریین.

دوژینه وه ی نیشانه. ← به یه ک تا دو گولله توپ، له پاشان ← توپ بارانی خهست.

له پوی کاته وه. ← یه ک چاره ک ← نیوکاتژمیر.

ده سه جئ پاشه کشئ. ← له شوینی توپ بارانه که. ← بؤ ناوچه یه کی دوره دهست.

زیانی دوژمن. ← کوژداو ← بریندار ← ته قینه وه ی نه مباری ته قه مه نی.

به رپه رچی سوپایی. ← له شکرکیشی ← توپ باران کردن ← کاول کردنی ناواییه کانی

ده ورویه ر.

زیانه کانی گوندنشین. ← تیاچوونی سه رومال ← ناواره بوون.

* * *

ئەمە و سەرەپای چەندین چالاکى پىشمەرگەى تر لە نێو شارەکان دا بەریتۆ دەچوون. لەوخت و ناوخت دا گورزى کارىگەرگەرەیان لە دام و دەزگاگانى بەعس ئەسرواندو لە نێو ئاپۆرەى خەلک دا بە دەیان سیخوڕو پیاوی ئەلقە لەگورئى و تاوانبارى گەلیان پىش خویان ئەداو لەبەردەم دانگاگانى شۆرش دا بەر سزای پەواى کردەووە و پەفتارەکانیان ئەکەوتن. هەرەها لە توانایان دا بوو، لەگەڵ تاریكى شەودا کۆنترۆلى زۆریەى شارو شارۆچکەکان بکەن و دەسەلاتدارانى حزب و لایەنگەرەکانى، ملکچى هەلەهاتنو خۆبەدەستەو دان بکەن. لە کاتێک دا پزىمى فەرمانرەوا بە هیزىكى سەربازى و ئەمنى زەبەلاحى دەولەتەو، نە لە توانای دا بوو لە پزى موخابەرەت و مەنزومە و بەریتۆ بەرایەتى بەکانى ئەمن و ئىستىخباراتى عەسکەرى پەووە زانیارى چروپەر لە وادەى هیزى و پەلاماردانەکانى پىشمەرگە کۆبکاتەووە و لایەنى کەم ناوهرۆکى پزىسەکان بەتال بکاتەو، نە بەسوپایەكى مۆدێرن و بە تەکنەلۆجیا عەسکەرى پەکەى زال بێت بەسەر گۆرەپانەکانى شەرداو پزىگا لە جى بەجى کردنى چالاکى بەکانى پىشمەرگە بگرت.

بەلام بەعس بايەخى دابوو دروست کردن و بەرەم هیتانى چەكى كیمیاى و لە هەلپەى دابین کردن و پەرەپیدانى توخم و پىکەهاتەى ژەهراوى بەکانى ترا بوو. بە شىووەکە دام و دەزگاگانى (تصنيع العسکرى) و تاقىگە نەپنى و ئاشکراکانى بەو پەرى توانا دارايیەکانیەووە خستبوونە کارەووە و کەرەستەى خاوى ئەو گازە کوشندانەى بۆ دەستەبەر ئەکردن، لە کاتى تيشکانى هیزە بوخواوەکانى دا بە (تۆپ و کاتىقشاو فرۆکەى جەنگى)، بارەگا و سەنگەرەکانى پىشمەرگەیان ئەکوئاو لە پاشان چەند ئاوايیەکیان بە ژەهرى (خەردەلو سیانیدو فى نیکس) بۆردومان ئەکرد. ئەو بەلئنانەى خویان بەجى ئەگەیاندا کە سالى (۱۹۸۴) لە بەغدا بە وەفدەکەى شۆرشى کوردیان دابوو کە ئەگەر واز لە شۆرش و خەبات نەهیتن ئەوا بە هەموو شىوازو جورئىكى نانااسایى چەک لە بەرامبەریان دا ئەوستنەو.

لە دووهمین قوناعى شۆرشەکەدا، هیزەکانى پىشمەرگەى کوردستان هەر لەسەر بنەماکانى جەنگى پارتیزانى درێژەیان بە شۆرشە چەکدارى پەکەى گەل کوردستان داوەتا پێیان ئەکرا خویان لە قەرەى شەرى نيزامى دور ئەخستەو، کە سوپاکەى بەعس لە بەرنامەى دا بوو پىشمەرگە و سەرکردایەتى پەکەى بە شەرىكى تاقەت پزوکێزن و بەرامبەرى پەووە خەرىک بکات، کە هەم بتوانى پەلاماردانەکانى پىشمەرگە لە ناوچە جیاجیاکان دا لەسەر هیزەکانى کەم بکاتەووە و لە نێو سەنگەرەکان دا بەشەرىكى نۆراووە

سەرقالیان بکات، هه‌میش له کاتی پێویست دا به چه‌کی کیمیایی خنکینه‌ر ئه‌و هیزه زۆرانه‌ی پیشمه‌رگه له ناویه‌ریت و شه‌ره‌که به قازانجی خۆی و به زه‌ره‌رو زیانی شو‌پش کۆتایی پێ به‌یتن. بۆیه گواستنه‌وه‌ی بنکه‌ و باره‌گاکانی شو‌پش له ناوچه‌یه‌که‌وه بۆ ناوچه‌یه‌کی ترو دابه‌ش کردنی سه‌رکردایه‌تی‌یه‌که‌ی به‌سه‌ر (٤) مه‌لبه‌ندی پیشمه‌رگایه‌تی‌دا، بۆ ئه‌وه بووه، تاوه‌کوو خۆی و هیزه‌کانی به شه‌رێکی واوه نه‌گلێنن که دوژمن تیایدا براوه ده‌بێت.

دەسكەوتە
كۆمەلەيەتى يەكەنى شۆرش.

۱/ هەلبژاردنی ئەنجومەنی ئاوايیەکان.

یەكەمین وەرچەرخانسی كولتوری بوو له ژيانی گوندنشینەکان دا. كه یەكیتی نیشتمانی كوردستان ویستبیتی له بازنیەك دا هەموو پێكهاتهی چین و توێژەکان كۆبكاتەو و لەسەر ژيانی تاییهتی خۆیان بیروپاكانیان پێ ئالوگۆر بكات. فیزیان بكات كه دەكری كۆمەلانی خەلك بپیار دەربن و كەسی شایسته و هەلسووێتەر بۆ ئاوايیەكانیان هەلبژێرن. دابو نەرتی بنەمالە و هۆز له چال بنێن و كۆیخایهتی رەت بكریتەو. بەو پێیەش داھینانگی نوێ له ئارادا بوو كه پالپشته واتاییەكەى له هیزگی سیاسی یەو وەرگرتوو و له توانای دا بوو..

بنەماکانی بچەسپین. هەروەها بە كردهووش له ئاوايیەکان دا بۆشایی یەكی پێكخسترو ئیدارەدانی خەلك بەرۆکی دانیشتوانەكەى و هیزەکانی پیشمەرگەیان گرتبوو، كه نەدەكرا له پال ئەو ئازادی یە دەگمەنە، بەھایەكی گەشترو جوانتر بەگوندەکان نەدری. تاوەكوو پرۆسەى هەلبژاردنی ئاوايیەكانیان لێكەوتەو كه هاوكات بوون له گەل كۆپانكاری یەكەى شۆرش و دامەزراندنی تیپ و مەلبەندەگان. ئەم هەلبژاردنەش بە شێو یەكی ئاشكرا و نەپتیی له ئاوايیەکان دا بەرێو ئەچوون. كاروچالاکى ئەنجومەنی ئاوايیەکان بریتی بوون له:

- پۆلی ناویزی كردن له چارەسەری كیشە و ململانی ئاوا گوندەکان.
- سازدانی كۆپو كۆبوونەو له ئاوايیەکان دا بۆ بپیاردان لەسەر داواكاری یەكەى خەلك.
- یەك لایی كردنەو هەقیرانەکان لەسەر كیشەى ئاوا، زەوی و زار، دیاری كردنی سنوری نێوان گوندەکان.
- پێكخستنی هەماھەنگی و پێكەو كار كردن له بوارەكانی دروێتە و ئاودان و جۆمأل كردن و گواستەو هەقیرانە دا.
- پێكھینانی تیمی قریاگوزاری بە پەلە بۆ پوداوە كۆپو پەكان و ناسایی كردنەو هەقیرانە دا.
- كۆكردنەو هەقیرانە بۆ پیتاك بۆ دروست كردن و بنیات نانی ئەستێلی ئاوا، پەرزین، پاكیشانی تۆپی ئاوا، چاك كردنەو هەقیرانە دا.
- نوێ كردنەو هەقیرانە دا بە چەو پێژ كردن، دامەزراندنی پەرد، دروست كردنی دیوار و كەلەك، ئاوا پۆ.
- دابەش كردنی میوان و پیشمەرگە بەسەر مالان داو دەستە بەر كردنی هۆیەكانی گواستەو هەقیرانە دا.

- پشتگیری کردنی قوتابخانه کانی شوپش له ناردنی منالانی گوندنشینه کان بۆ خویندن و پیداکردنی پیداوێستی یه کانیان.

- جهوله کردن به هیزه کانی پشتگیری بۆ پاراستنی هیمنی و ناسایش و دهسگیرکردنی پیاوانی شه و کوت و نامۆ له سنوری ئاواپیه کان دا.

پیشمه رگه ی ناوچه کاش پشت و په نای نه نجومه نی ئاواپیه کان بوون. له کاتی گیرخواردنیان به کیشه یه که وه، دهستی هاوکاریان بۆ دریز نه کردن و چاره سهری گونجاویان بۆ ناستهنگه کانی بهره میان نه دۆزینه وه. دیاره پرۆسه یه کی واش که نه زموونیکه تازه بوو له ناو گونده کان دا، ناسایی بوو پویه پوی دهیان گیروگرفت و دژواری ببیته وه و له ناوچه کان دا وه کوو یه ک شۆرازو فۆرم سه قامگیر نه بن. که هه ندیکیان په یوه ندی یان هه بووه به و ئاواپیه نی که نزیک بوون له شارو شارۆچکه کانه وه و دانیشتوانه که یشی بهره وام ترسی نه وه یان ئی نیشتییت که شه وانه پۆژ بهر په لاماره دانه کانی جهیش و جاش بکه ون. به لام له زۆریه ی ناوچه کانی ژیر دهسه لاتی پیشمه رگه دا که جوگرافیا کانیان سهخت و له شارۆچکه کانه وه دور بوون، هه لێژاردنی نه نجومه نی ئاواپیه کان سه رکه وتنی گه وره یان به دهست ده هیتنا و خه لکه که ی نه یان توانی به دهستی خۆیان کاروباری خۆیان به پیره بهرن.

٢/ کردنه وه ی قوتابخانه کانی شوپش.

نه و سا له ی گفتووگزی نیوان شوپش و سه رانی به عس کوتایی پێ هات و پزیمه که ی عیراق که هیچ ناماده بوونیکه بۆ چاره سه رکردنی کیشه ره واکانی گه لی کوردستان ده رنه بپی. له بریاریکه چاوه پوان کراودا هه موو قوتابخانه سه ره تایی و ناوه ندی یه کانی له سنوری ئاواپیه کان دا داخست و ناوچه کانی به شوینیکه سه ربازی و له ده ره وه ی دهسه لاته کانی ده ولته تی ناو بێردن. به لام شوپش له تاقی کردنه وه یه ک دا که نه بهیشت منالانی کورد له خوینده واری و له فیروونی وانه کانی نوئی ژیان بێ بهش بن، لێ پرسراویتی نه رکه نیشتمانی یه که ی به پیکخواه که ی (یه کیتی مامۆستایانی کوردستان) پاسپاردو به لینی هاوکاری و پیشکاش کردنی دارایی و جێ به جێ کردنی پیداوێستی یه کانیان بۆ دوپات کردنه وه. ههروه ها هه رچی له توانای هیزه کانی پیشمه رگه ی کوردستان دا بووه له دابین کردنی خویندنگا و کتیب و نامرازه کانی خویندن و هاندانی منالانی گوندنشینه کان بۆ چوونه قوتابخانه، هیچ درێخی یه کیان له و پیناوه دا نه نه کرد.

نیتر ریڅخراوی په کیتی ماموستایانی کوردستان که و تنه خویان و له جارانیس ماندوونه ناسانه تر هه لویستی نه توابه تی خویان خسته پوو. له سه رتا دا په یوه نندی بیان کرد بهو ماموستا نیشتمان په روه رانه ی که ناماده نه بوون خزمه تی سه ریازی بۆ پریمه که ی صدام بکن له سنوری ناوایه کان دا نیشته جی بیوون. له پاشان ژماره یه کی تریان له ده رچوانی خویندنی ناماده یی و ناوه نندی په کان دهسته بهر کردو نوای هه لسه نگاندن و تاقی کردنه وه ی توانا کانیان، له قوتابخانه کان دا دهست به کار نه بوون. له دهره تی جیاجیاش دا په کیتی ماموستایانی کوردستان پرۆسه ی هه لبردنیان بۆ دیاری کردنی ماموستایانی سه پر رشتیاری هه لسو پرته ری قوتابخانه کان به پر توه ده بر دو نه مانیش ناوایه ناو سه ردانی ناوایه کانیان ده کردو له گه ل دانیش توانی گونده کان کتړو کوپوونه وه بیان پرک نه خسته و له باره ی کارناسانی کردن بۆ ماموستایانی شوپرش و به رده وام بوونی خویندن له قوتابخانه کان دا بیروپایان نا لوو کوپ نه کردو له کیشه کانیان نه کولی په وه.

هه موو به یانیا نیکتی زوو، منالانی گوندنشینه کان دهسته دهسته له ناوه وه و دهره وه ی ناوایه کان پرچکه بیان ده به ستو به ره و قوتابخانه کانی شوپرش هه نگویان هه لده گرت. به لیدانی په که مین زهنگی وانه کانی خویندن، له گوپه پانی خویندنگانان دا پرز پرز راده وه ستان و به سرودی (مه شخه لانی شوپرش نوئی نه م جاره) گونده کانیان نه هیتایه جوش و خروش و دواتر به پیشکش کردنی ناموزگاری و چه ند تیبینی په کی تازه له لایه ن ماموستا کانیا نه وه، به سه ر پۆله کانی خویندن دا دابهش ده بوون. ماموستایانی دلسمز زکر به باشی و له خو بوردوانه له په یامه پیروزه که ی خویان گه یشتی بوون که نه رکی نه وان فیتر کردنی خوینده واری و گوش کردنی نه وه کانی نوئی په به ههستی نیشتمان په روه ری و لابرندی تیرو نایدی لوزی په کانی به عسیز مه له بهر نامه کانی خویندن دا.

میری، به نیگه رانی په کی زوره وه، هه والی کردنه وه ی قوتابخانه کانی شوپرش پیگه یشت و له لایه ن توپی دام و دهزگا سیخوپی په کانیه وه، دهستی کرد به کوکردنه وه ی زانیاری له سه ر ماموستاگان و له چه ند هه لمه تیکی جیاجیای نیو شماره کان دا، ژماره یه ک له که سو کاری ماموستایانیه ده سگر کردو له پاشان چه ند خیزانکی تریان دهره دهری ناوایه کان کرد. هه روه که له کاتی بوردومان کردنی ناوچه کان دا، دوزمن به توپخانه و فرۆکه جهنگی په کان، مه به ستیان بوو نیشانه ی ورد له قوتابخانه کان بگرته وه و منالانی کورد له ناو خوینا

بگوزینن. دامیتانه کانی شۆپش له باره رز و نه مێلان کورد هه واری گه شه به کۆمه لگا که به وه ببینی.

۳/ پیکهینانی هیزه کانی پشتگیری.

بیرۆکهی له دایک بوونی ئەم هیزه، ژماره یه که هۆی کۆمه لایه تی و پیتشمه رگه یی و ناوچه یی له پشت پیکهینانی وه که لاله بوون و له و قوناغه دا وه که پیداو یستی به کی میژووی له ژبانی گوندنشینه کان دا چوو ه باری جی به جی کردنه وه. که تیایدا به کیتی نیشتمانی کوردستان ئەو هه ناگه وهی به پتویست زانی و به شیوه یه کی ناره زوومه ندانه داوای له کۆمه لانی خه لکی کوردستان کرد که خۆیان چه کدار بکه ن و لایه نی که م بۆ نه وهی داکوکی له بوون و ژبان و سه رومالی خۆیان له ناو گونده کان دا بکه ن. له م باره یه شه وه له زۆریه ی ناوچه کانی کوردستان دا به گه رمی پیتشوانی له م داوایه کرا و خه لکه که یی به پاره و پوولی خۆیان چه کی ساده و قورسیان کړی و هیزه کانی پیتشمه رگه ش بسوون به هانده ریک بۆ سه رکه وتنی پرۆسه که و ناواییه کانیا ن له مه فره زه ی جیا جیا دا پیکهست و له کاتی چۆلکردنی ناوچه کان دا ئەمان شویتنی هیزه کانی پیتشمه رگه یان ئەگرته وه و ناوایی به ناوایی چه وله یان ئەکرد. پوخته ی چالاکی به کانیا ن له م ته وه رانه دا خۆیان ده ببینی به وه :-

- هه لسان به چالاکی پیتشمه رگه یی له سه ر پتگا و با نه کانی پۆیشتن و هاتنه وه دا.
  - چه وله کردن شان به شانی پیتشمه رگه و به شداری کردن له قۆله کانی شه په وه.
  - ئەنجام دانی شه پی ناو دی به پشتیوانی هیزه کانی پیتشمه رگه.
  - چوون به هانای پیتشمه رگه وه و شکاندنی گه مارۆکانی دوژمن.
  - گه یاندنی ته قه مه نی و پیداو یستی به کانی شه پکردن بۆ سه نگره کانی پیتشمه رگه.
  - پیتشپه وی و چاوسا غی کردن بۆ ئەنجام دانی شه پی پیتشمه رگانه.
  - گواسته وهی شه هیدو برینداره کان بۆ نه خۆشخانه و له ویتشه وه بۆ لای که سو کاریان.
  - بۆسه نانه وه له سه ر جاده خۆله کان و ئیتشکگرتن به درێژایی شه و.
  - ده رکردنی حه ره سیات بۆ پاراستنی ئارامی و ناسایش له ناو گونده کان دا.
  - ده سه گیرکردنی گومان لیکراوان و ناردنیا ن بۆ مه لبه ند.
- ئەم چالاکی یانه ش زۆریه یان هاوکات بوون به چۆلکردنی ناوچه کان له هیزه کانی پیتشمه رگه و سه رقائ بوونی پار تیزانه کانی (ی.ن.ک) به شه پی سه رکردایه تی درێژخایه ن و

شێوهی تازهی جهنگی فراوان له سه‌ر ئاستی تیپ و مه‌لبه‌نده‌کان. چونکه به‌ر له‌م ده‌سکه‌وته ته‌راتینی سبخوڕو جاش و شه‌وکوت و تالانچی له‌سه‌ر ئاوابه‌کان گه‌یشته‌بووه‌ پاده‌ی چله‌پۆیه‌ و مانه‌وه‌ی په‌وشه‌که‌ش به‌ چاره‌سه‌ره‌که‌راوی پۆژ له‌ دوا‌ی پۆژ با‌رو‌ب‌رخ‌ی ناوچه‌کانی به‌ره‌ و ئالۆزی و پشێوی سیاسی‌تر ده‌برد. به‌لام نه‌زموونی پیکه‌یتانی هه‌یزه‌کانی پشتگیری له‌ کوردستان دا‌ ئه‌ و با‌ره‌ تفت و تاله‌ی نه‌هه‌شت و له‌ نه‌جای به‌رگری‌یه‌ ناو‌خۆیه‌کانی کۆمه‌لانی خه‌لك دا‌ جو‌ریك له‌ ئارامی و هه‌م‌ی کۆمه‌لایه‌تی به‌ده‌ست ده‌هه‌ینری. که‌ ئیتر پیاوانی دو‌ژمن زاتی نه‌وه‌یان نه‌به‌ سنوره‌ دیاری‌کراوه‌کان به‌ه‌زینن و به‌ ئاره‌زوی دلی‌ خو‌یان هه‌لمه‌ت و په‌لاماردان و نه‌کردن بۆ ناو ئاوابه‌کان ده‌ست پێبکه‌ن.

٤/ چاره‌سه‌رکردنی به‌ خو‌پایی گوند‌نشینه‌کان

بێ‌به‌ش کردنی ئاوابه‌کانی کورد له‌ بنکه‌ و خه‌مه‌ت گوزاری‌یه‌ ته‌ندروستی‌یه‌کان، هه‌ر به‌ نه‌ها هۆیه‌که‌ی بۆ هه‌لگیرسانی شۆپشه‌ یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌که‌کانی کورد و بۆ به‌رده‌وامی با‌ره‌ نا‌ناساییه‌که‌ی په‌وشی کوردستان، ناگه‌په‌ته‌وه‌. هه‌ر به‌ته‌نها بۆ پاسا‌وی پزگه‌ری‌یه‌کانی هاتو‌چۆ و دوری ئاوابه‌کان له‌ یه‌کتیری و بۆ با‌وه‌په‌بوونی گوا‌یه‌ به‌ چاره‌سه‌ری دکتۆرو به‌کارنه‌هه‌ینانی دژه‌ نه‌خۆشی‌یه‌کان بۆ دا‌وو ده‌رمان و ده‌رزی ناگه‌په‌ته‌وه‌. به‌لکو‌ له‌ هه‌لقولای عه‌قل و زاده‌ی بیریکی په‌گه‌زه‌رستانه‌ی به‌عس بو‌وه‌ و له‌ سیاسه‌تی پشت گوی خستنی کوردستان و خه‌لکه‌که‌ی دا‌ سه‌رچاوه‌یان گرتو‌وه‌. تا نه‌هه‌یلێ کوردان له‌ پله‌یه‌کی شارستانی پشکه‌ و تو‌ودا گه‌شه‌ به‌ ژبان و کلتوری خو‌یان به‌ده‌ن و هه‌موو شو‌ینه‌واریکی (نه‌خۆشی و بواکه‌وتن) له‌ نیو کۆمه‌لگا‌که‌یان دا‌ بنه‌بڕ بکه‌ن. هه‌ر بۆیه‌ داگه‌رکه‌ران هه‌میشه‌ کاریان له‌ پشت ئه‌ و سیاسه‌ته‌وه‌ کردو‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی دانیه‌شتوانیکی له‌ش ساخ و ته‌ندروست باش له‌ ناو کورددا‌ په‌یدا نه‌بیت و له‌ ژبان دا‌ ئه‌وه‌نده‌ی سه‌رقالیان بکات به‌ چاره‌سه‌رکردنی نه‌خۆشی‌یه‌کانی خو‌یا‌نه‌وه‌، له‌ داها‌تووش دا‌ نیو ئه‌وه‌نده‌ هۆشیاری نه‌ته‌وه‌بیان پێ نه‌گات و بیر له‌ ئازادی و له‌سه‌ربه‌خۆیی و لاته‌که‌یان نه‌که‌نه‌وه‌.

له‌ قوناغی مه‌فره‌زه‌ سه‌ره‌تایه‌یه‌کانی شۆپش دا، سه‌ره‌پای که‌می و سنو‌ردار بو‌ونی توانا‌کانی پێشمه‌رگه‌ له‌ دا‌وو ده‌رمان و ده‌رزی و گولاج و چه‌پ و پیدلویستی‌یه‌کانی تری نه‌خۆشی‌یه‌کان. هه‌ر ها‌وولاتی‌یه‌کی گوند‌نشین له‌ پشکه‌ن و چاره‌سه‌رکردنی پزیشکی به‌ خو‌پایی به‌هره‌مه‌ند بو‌وه‌، که‌ ئه‌یتوانی سه‌ردانی دکتۆری مه‌فره‌زه‌که‌ یان که‌رته‌که‌ بکات و به‌

پئی دیاری کردنی نه خوشی به که ی تیمار وه ریگری. یان یارمه تیده ری پزشکی ناوایی به ناوایی کۆله پشتی داووده رمانی له پشت نابوو شان به شانی مه فرزه کانی پیشمه رگه له ناوچه کان دا جه وه ی نه کردو نه خوشی به کانی خه لگه که ی چاره سه ر ده کرد. له زۆریه ی کاتیش دا نه شته رگه ری بچوکی بۆ ددان وه لّ ئاوسانی گوئی و دمه لّ و دورینه وه ی خانه کانی پیستی به هۆکاری به نجی تایبه تی سپ کردن نه نجام نه داو ناویه ناویش بۆ لیدانی ده رزی و پاک کردن وه ی برینه کان، نه خوشه کانی به سه ر نه کرده وه. مهروه ها گوندنشینه کان نه و دمه ی لیان نه قه وماو نه خوشی ته نگی به یه کیکانی هه لده چنی، به سواری ئوتومبیل و تراکتور دی به دی سؤراخی پیشمه رگه یان نه کردو نوای نه وه ی دکتوری مه فرزه که یان نه دۆزی به وه، نه یان برده گونده که یان و نه ویش چاره سه ری پیوستی بۆ نه خوشه که یان ده ست نیشان نه کرد.

له و سه رده مه ش به دواوه، که ئیتر دامه زانندی مه لبه نده کانی لی که وتبووه وه، له سنوری هر یه کیکیان دا نه خوشخانه به کی گه و وه به توانایان له پوی ئامیرو که لوپه لی چاره سه ری پزشکی به وه دانا بوو، که شوینی ژماره به کی زۆری نه خوشیان لی ده بووه وه له هۆلی جیا جیا و زۆری تایبه تی دا دروست کرابوون. به شیوه یه که نه خوشخانه کان له سه رده ستی چه ندین دکتورو یارمه تیده رانی پزشکی و په رستاران به پتوه ده چون و به سه دان نه شته رگه ری ناوسکو و ده ره ئینانی گولله و پارچه و ده رکردنی ددان و پرکردنه وه و چاره سه ری نه خوشی به باوه کانی وه زو پۆماتیزمیان ده کرد. گوندنشینه کان پۆل پۆل له ناوچه دوره ده سه ته کانه وه پویان لی نه کردن و ماوه ی چاک بوونه وه ی خۆیان تیا به سه ر نه بردن. بیجگه له وه ش به ده یان دکتورو یارمه تیده ری پزشکی له ناو تیپه کان دا هه بوون، به بی نه وه ی جیاوازی بکه ن له نیوان پیشمه رگه و هاوولاتی به که دا، وه کوو یه که چاره سه ریان بۆ نه کردن. به مجۆره ش نه خوشخانه کانی مه لبه ندو دکتوره کانی تیپ، له کاتی بۆردومانه کانی فرۆکه و به کاره ئینانی چه کی کیمیایی خنکینه ردا به سه دان هاوولاتی کوردو پیشمه رگه یان له (گوندو سه نگه ره کان) دا له مه رگه پرگار نه کرد.

**زنجیره ی
سیاسه ته کانی به عس .**

۱/ دروست کردنی جاش.

له دزئوتیرین سیاسیة ته کانی به عس بووه، که تیای دا ویستوویه تی شیرازه ی هه موو به هایه ک و په وشتیکی جوان له نئو کورده واری دا بشتوینتی و کومه لگایه ک له خوځوړو پکابه ر بهرهم بهینتی که دواتر بیانکات به سیخوړو هه والدر به سهر به کتری به وه و له و نئوانه ش دا له دژی بزوتنه وه ی نه ته وایه تی کورد بیانخاته گه په وه. بۆ ئه م مه به سته یش دامه زرانندی ده زگایه ک بۆ جین به جین کردنی ئه و نامانجانته ی به عس به ناوی (منظومة استخبارات منطقة الشرقية) له کوردستان دا، به و ناقاره دا بووه که زوړترین هه والو دهنگو یاس له سهر دانیشتونای کورد و پیشمه رگه و چالاکو و جموجوړلی به کانیان کوبکاته وه و هیزکی (میلیشیا) وه ک جاش له خه لگانی نه فس نزم و لادر دروست بکات. بۆ کرده وه کانیان به پاره و چه ک و ئیمتیازه وه پاداشتیان بداته وه. له و کاره دزئوو بیژوانه یان بریتی بوون له:-

- گرتن و پاونانی خه لکیکی نیشتمان په روه.
  - هه لکو تانه سهر مال و کس و کارو خیزانی پیشمه رگه.
  - بۆسه نانه وه له ده وریبه ری شاره کان بۆ پاپووت کردنی هاوولاتیان.
  - پیشه روه ی و چاوساغی کردنی سوپا بۆ هه لمه ت و په لاماردانه کانیان.
  - شه هید کردنی فه رمانده و پیشمه رگه و کادره هه لگه و توه کانی شوپش به نامه ردی.
- ئهم ده زگایه ش چه ندین به پتوه به رایه تی و لقی ئاشکرا و نهینتی له ناو شاروشاروچه کانی کوردستان دروست کردبوو، که ئه یتوانی له کورترین ماوه دا نوئی ترین زانیاری له سهر بارودوخ و بوداوه کانی ناوچه کان کوبکاته وه و به بروسکه و نوسراوی نهینتی و تایه تی بۆ دام و ده زگا بالاکانی پزیم به رزیان بکاته وه و نه وانیش له به رده م گورانکاری به کان دا هه لویتستی جیا جیا یان لی وهریگرن. له کاتیک دا هه ر ئه م ناوه نده ش بیسوه ئاژییری وریاکرینه وه ی سوپاکه ی به عس له ئاشکرا کردنی خو سازدان و کوبوونه وه ی هیزه کانی پیشمه رگه بۆ سهر دادانی کتوو پیر له سهر مؤلگا کانیان و داوای ئه و په ری ناماده باشی لی ئه کردن. هه روه ها تاکه سه رچاوه ی باوه پینکراوی سیخوړی بوو، له کاتی هیزو په لاماردانه کانی سوپادا پشتیان به زانیاری به کانی ئه م ده زگایه ده به ست.

مه فره زه خاصه، به کیک بوو له داهینانه کانی ئه م ده زگایه و له چه کدار کردنی خه لکی دا که لکی له کیشه سیاسی و کومه لایه تی به کانی کورد وهرده گرت. له شاریک دا لایه نی که م مه فره زه یه ک تا دوو مه فره زه ی جاش هه بوون، به بتی ئه وه ی که س لیان بیچیتته وه به ئاره زووی دلی خو یان چه وله یان ئه کردو به فرمان و بتی فرمان جهرده یی و تالاتی یان له سهر

پیتگابان و ناو گونده كان دهره ق به هاوولاتیان ده كرد. له كاتیك دا مه فرزه خاصه، بیوه په نایه ك بق په یوه ندی كردنی ده یان كه سی دهرن لاوازو له پئ دهرچوو بق نه وهی له و پیناوه دا چه کی جاشیتی له شان بگن. بیجگه له م دیارده یه ش چه نین هوكاری تری وه ك (شهرو پیتگادانی خیل و بالی هیزه سیاسی یه كان) بیوون به سه رچاوه یه ك بق نه وهی مه فرزه كانی جاش گه شه و فراوانیوون به خویانه وه ببینن.

۲/ به بارمته گرتنی كه س و كاری پیتشمه رگه.

نهم سیاسیته، به هوی زیاتر بوونی ژماره ی پیتشمه رگه و چالاکی یه كانی وه دهستی پیکرد، كه پوژ له دوی پوژ پیزه كانی پیتشمه رگه په ریهان ده سه ندو هه په شه ی گه و ریهان له سه ر نه من و ناسایشی پزیمی فرمانپه وا دروست ده كرد. بق نه مه ش هه ولی نه دا تاوه كرو پیتگا بگری له و به لیشاوه هه له اتنه ی خه لکی شاره كان و په ند به وانه ی تریش دابدا كه بیر له پیتشمه رگایه تی نه كه نه وه. نه یویست نازیزترین و خو شه ویستین كه سانی پیتشمه رگه راپتیچی نیو گرتووخانه كان بگات و له ژیر گوشاری نه مان دا چه کی خه بات له شان نه كه ن. یان تیکوشه رانی نیو سه نگره كان ملكه چی خو به ده سه ته وه دان بگن و دواتر له ژیر چاودیری وردی دام و ده زگا نه منی یه كان دا ژیان به سه ر به رن. پی پی و ابو نیتر جولانه وه ی كوردو شوپشه هه لگرساوه كه ی پی له ناو دهری و چیاو ده شه كان له پیتشمه رگه به تال ده بنه وه. به لام هه رزوو سیاسیته كه ی هه لوه شایه وه و به رده وام بوونی خو ی له ده سه ت دا. چونكه كومه لانی خه لکی نه ك هه ر ته نها به و توندو تیژی یه چاوترسین نه كردو خویان به هه په شه و گوره شه كانی وه نه به سه ته وه، به لكو جه ماوه ره كه ی زیاترو زووتر بق ده سه ت دانه چه ك و پاگردن بق دهره وه خروشانندو به زه نگیکی وا هه موو لایه کی له وه ناگادار كرده وه كه له به رنامه ی حزبی ده سه لاتداردا هیچ جیاوازی یه ك له نیوان پیتشمه رگه یه کی شاخ و كورنیکی شاردا ناكری.

پژم له سه ره تاكانی جی به جی كردنی سیاسیته كه ی دا، به توندترین شیواز كه وته زیندانی كردنی كه س و كاری پیتشمه رگه له باوك و دایك و خوشك و براو ژن و مناله كانی و له نیو قه لای عه سه كری و گرتووخانه مه دهنی یه كان دا ده سه ت به سه ریانی كرد. له و ماوه یه ش دا تال ترین ژیانی ژیرده سه ته یی پی یان نیشان داو له سه رده مری پپاوانی پولیس و ناسایشه وه پی یان ده و ترا كه نیتر نه و جیگایه شوینیان نه بی و تیایدا نه میننه وه، یان نه وه تا كوپو براو

میرده کانیان خویان به دهسته وه ده دن. به لام به عس که دواپی بوی ده رکوت سیاسته که ی هیچی له باردا نی یه و په یوه ندی کردن له چاو جارن به هیژمکانی پیشمه رگه وه پوویان له زیاتر بوونه. بویه بایدایه وه سهر سیاستی کوچ پیکردنی خیزانه کان و به ره و ناوچه کانی ژیر ده سلاتی پیشمه رگه ناواریانی کرد. دواتر له بریارک دا به ژماره (۱۶۰) له ۲۶/ی مارتی سالی (۱۹۸۷) دا هموو پیدلویستی به کی گواستراوو نه گواستراوی له و خیزانانه بی به ش کردو له موزایه ده ی (نهینی و ناشکرا) دا هرزان فرۆشیانی کرد.

له به رزترین قوناغه کانی نه م سیاسته ش، گرتن و له سیداره دانی که سو کاری پله به کی پیشمه رگه بوو. به و پی به ش پاره ی گولله کان و باجی ماندوو بیونی هه لگرتن و دانه وه ی تهرمه که یان له خیزانه که ی ده سه ندو هه ره شه ی دانانی پرسه یان لی نه کردن. هه روه ها پیوانی سیخوو نه لقه له گوئی یانی به عس له تهراتینی پله و پایه و له وه رگرتنی پاداشتی خوینی کوردان بوون، که هر یه کیکیان سه رقآل بوون به وه ی ژماره یه کی ژور له که سو کاری پیشمه رگه بدات به ده سه ته وه و له و بره پاره خه یالی یه به هره مند بیت که بویان تهرخان کرابوو. نه مه ش هاوکات بوو له گه ل کاره ساته کانی کومه لکوژی و نه نفال کردنی ناواییه کانی کورد. که چۆن به رنامه که ی به درپندانه ترین شیوه له ناواییه کان دا جی به جی ده کرد. به هه مان شیوه ش له ناو شاره کان دا پرۆسه ی پاونان و گرتن و له ناویردنی که سو کاری پیشمه رگه و خیزانه کانیان به پرتوه ده چوون.

۳/ بنیات نانی قه لای عه سکه ری

میژوی بنیات نان و دروست کردنی قه لاقولله سه ریازی به کان ده گه پرتوه بۆ سالانی نیتوان (۱۹۷۹-۱۹۸۱)، نه و ساله ی که تیایدا پۆستی سه رۆکایه تی ده ولت له لایه ن (احمد حسن البکر) وه درا به (صدام حسین) و له کوردستان دا به سه ره تایه ک له ده سه تپیکی کاره کانی نه ژمیردی. بۆ نه مه ش هات و هه ره که له قه لاکانی له نیتوان چه ند ناوچه یه ک دا له ده ره وه ی شارو شارۆچکه کان دروست کردو له فراوانترین پویه ردا لایه نی که م جیگای (۵) هه زار سه ریازی شه رکه ریان لی نه بووه وه. نه مه و سه ره پای نه و توانا جه نگینه ی قه لاکان له پووی تفاق و ته قه منه ی و نیداره دانی شه رکردنه وه که نه یانتوانی به رگه ی چه ند مانگیکی په لاماردان بگرن.

به و پی به ش قه لاکان له یه کات دا سو نامانجی عه سکه ری و سیاسی یان له پشتوه بوو. تاوه کوو پژی می داگیرکر ته وه ره ستراتیجی به کان مکوم ترو چه سپاو تر بکات و بۆ درژترین

مه‌ودای حوكم كردن له كوردستان دا بمینتته‌وه. كه به‌كه‌میان خۆی له به‌رگری سه‌ریازی‌دا نه‌بینی‌یه‌وه، واته پاش نه‌وه‌ی هیزه‌كانی له ناوچه‌كان دا تێك نه‌شكێن و تواناكانی شه‌ركردنیان له ده‌ست ده‌ده‌ن، بۆ نه‌وه‌ی دالده‌ بۆ قه‌لاكان به‌رن و خۆیانی تیا پێك بخه‌نه‌وه. نووه‌میان بریتی‌بوو له دروست كردنی گرتووخانه‌یه‌ك بۆ زیندانی كردن و هه‌لواسین، تا له نزیکه‌وه نازارو نه‌شكه‌نجه‌ی شارنشین و گونده‌كانی تیا بدات و له بارو‌بوخی نادیاردا بێ سه‌روشوتیان بگات.

بۆیه له هه‌شتاكان دا، كه شوپشی كوردستان پستی نایه سه‌رده‌مێکی تازه له‌به‌رگری كردن و دانانی نه‌خشه‌و به‌رنامه‌ی شه‌پ كردن بۆ ده‌ربه‌پاندنی پێگه‌و مۆلگه‌كانی نوژمن له ولات دا. ئیتر قه‌لاكان بوون به تاكه ئومیدی سوپا‌كه‌ی به‌عس، كه هه‌م بتوانن جه‌نگێکی فراوان و یه‌كلایی كه‌ره‌وه‌یان تیا به‌ریا بگن، هه‌میش بیان كهن به سه‌كۆیه‌ك تا هه‌تپشرو په‌لاماردانه‌كانیان بۆ سه‌ر ئاوییه‌كان ده‌ست پێ بگن. هه‌روه‌ها قه‌لاكان ببوون به ناوه‌ندیك له پاش نه‌نجام دانی هه‌ر شالاویکی سه‌ریازی بۆ سه‌ر ناوچه‌كان، به ده‌یان هاوولاتی گوندنشینیان له نێو زیندانه‌كانی توند نه‌كردو تا نه‌كاتی ماوه‌ی لیكۆلینه‌وه‌و فه‌لاقه‌کردنیان تیا به‌سه‌ر نه‌برد، یان نه‌وه‌تا ژماره‌یه‌کیان لی ئازاد نه‌كران و نه‌گه‌رانه‌وه سه‌ر ژیان و گوزه‌رانی خۆیان، یان له‌سه‌ر هه‌ندیکیان فرمانی ده‌سه‌بجێی له سێداره‌دانیان ده‌رنه‌چوو.

له پرۆسه‌ی نه‌فاله‌كان دا، دیل كراوی گوندنشینه‌كان له ژن و پیاو و منال و گه‌وره‌سال و لاوه‌كانیان به سواری زیل و ئیفا و ئۆتۆمبیلی داخراو به‌ره‌و قه‌لاكان ده‌بردو پاش نه‌وه‌ی دایك له كۆرپه‌له‌و باوك له كۆپو كچان له گه‌نجه‌كان و هاوسه‌ر له میترده‌كانیان جیا‌نه‌كرده‌وه، له كاره‌ساتی‌کی نه‌ته‌وه‌یی‌دا به ده‌یان هه‌زار كه‌سیان له تاو (نه‌شكه‌نجه‌و نازاردانی جه‌سته‌یی و وێژدانی، نه‌بوونی خۆراك و تینویتی و گه‌رماو سه‌رما بوون، كه‌م توانایی پیرو منالانی ته‌مه‌ن، ئالوده‌بوونی جیگا و پێگا و كه‌له‌ك بوونی زیندانی‌یه‌كان به‌سه‌ر یه‌كتری‌دا، بلاویونه‌وه‌ی نه‌خۆشی‌یه‌كان وه‌ك (گرانه‌تاو سكه‌چوون و پشانه‌وه) گیان له‌ده‌ست ده‌ده‌ن و به ده‌یان هه‌زاری تریان له دوا‌ی گولله‌باران و زینده‌ به‌چال كردنیان له ناوه‌وه‌و ده‌ره‌وه‌ی قه‌لاكان، خۆل و خاك به‌سه‌ریان دا ده‌كڕین.

٤ / هه‌لگیرساندنی شه‌ری ناوخۆ.

فره سوپایی، نه‌گه‌رچی هۆکارێکی سه‌ره‌کی بووه له به‌ریا بوونی ده‌یان شه‌رو پێکادانی خۆیناوی له نیوان هیزه سیاسی‌یه‌کانی کورد له کاتی خۆیدا، به‌لام بوونی وتاریکی به‌کگرتوو نه‌یتوانی کێشه لاره‌کی به‌کان بنه‌بر بکات و درزی ناکۆکی و مملانی‌کان نه‌گه‌یه‌نیتته‌ پاده‌ی توندوتیژی و به‌کاره‌ینانی چه‌ک بۆ لابه‌لاگردنه‌وه‌یان. چونکه وه‌ک نواتر ده‌رکه‌وت دام و ده‌زگا سیخوهری‌یه‌کان نه‌و بارووتخانه‌ی شه‌ره‌ ناوخۆیه‌کانیان قۆسته‌وه‌ و به‌ ده‌یان بکوژو پیاوی تیرۆستیان بۆ ناوچه‌کان نارده‌بووه‌ ده‌ره‌وه‌ و به‌ ناوی (لایه‌ن و گروپ) ه‌ ناکۆکه‌کانی سه‌رگۆره‌پانی کوردستان قسه‌یان نه‌کردو دانیشه‌توانی گونده‌کانیان له‌ سزای پشتگیری و هاوکاری کردنی هیزه‌کانی (ی.ن.ک) وریا نه‌کرده‌وه‌. به‌لام له‌ زۆریه‌ی کات دا خۆیان له‌ به‌ر چا و ن ده‌کردو هه‌لده‌ستان به‌:

- شه‌هید کردنی پێشمه‌رگه‌کانی به‌کیتی له‌ کاتی مۆلته‌ وه‌رگرتن دا.
- بۆسه‌ نانه‌وه‌ و ته‌قه‌کردن له‌ مه‌فره‌زه‌کانی به‌کیتی له‌ سه‌ر پێگانانی پویشته‌و هاته‌نه‌وه‌ دا.
- کوشتنی نیشتمان په‌روه‌ران و که‌سایه‌تیه‌ ناسراوه‌کانی کورد له‌ ناو گونده‌کان دا.
- پووت کردنه‌وه‌ی کاروانچی و تۆتۆمبیلی هاوولاتیان له‌ سه‌ر پێگا و بانه‌کان.
- وه‌رگرتنی پاره‌ و پول به‌ ناوی گومرگ و باج و سه‌رانه‌ی جۆراوجۆره‌وه‌.

بێ له‌وه‌ش ژماره‌یه‌ک له‌ و پیاوه‌ بکوژانه‌ تیکه‌ل به‌ لایه‌نه‌ سیاسی‌یه‌کان ببوون و له‌ په‌نا و په‌ستیوی نه‌وان دا ده‌ستیکی نامه‌ردانه‌یان له‌ پێشمه‌رگه‌ و هاوولاتیانی گوندنشین نه‌وه‌شاندو نه‌چوونه‌وه‌ باوه‌شی پزێم. دوا‌ی نه‌وه‌ش ناوچه‌که‌یان به‌ره‌و ئالۆزی و شه‌پێکی لابه‌لا نه‌بردو له‌ جیاتی سه‌رقاڵ بوون به‌ لێدانی بنکه‌ و باره‌گا و مۆلگا سه‌ریازی‌یه‌کانی حکومه‌تی عێراق، جه‌نگێکی ناوخۆیی و کورد به‌ کوشتندانی کورد به‌رۆکی هیزه‌کانی پێشمه‌رگه‌یان ده‌گرت. چونکه‌ پێکادانێکی بچووک ته‌نها به‌س بوو له‌ هه‌لگیرسانی شه‌پێکی فرلوان داو نه‌وساش هه‌موو ناوچه‌کان بگریته‌وه‌. لایه‌نه‌کان له‌ بری به‌ دوا‌دا‌چوون و دۆزینه‌وه‌ی هۆکاره‌کانی نه‌و پوداوانه‌، که‌ کێ و کام ده‌سته‌ و تا‌قم له‌ پشتی‌یه‌وه‌ وه‌ستان، ده‌سه‌بجێ گیانی تۆله‌کردنه‌وه‌ به‌ سه‌ریان دا زال ده‌بوو، پێش ئاوابوونی خۆر کامی دلی خۆیان هه‌له‌ پشته‌ و بۆ پۆزانی دیکه‌ش نه‌وه‌ی پێ‌یان ده‌کرا، درێخیان نه‌نه‌کرد. هه‌ر له‌ ماوه‌ی چه‌ند پۆزێک دا هیزه‌کانیان کۆده‌کرده‌وه‌ و لایه‌ک نه‌یویست لایه‌که‌ی تر له‌ ناوچه‌که‌ دا ده‌رپه‌رێتێ. به‌لام بێ نه‌وه‌ی سه‌رکردایه‌تی هه‌چ لایه‌کیان به‌مه‌ بزانی، شه‌ر لایه‌کی به‌ لایه‌ک دا نه‌که‌وت، ئینجا

هه‌و‌اله‌که به هه‌ردوو لایان نه‌گه‌یشت. چونکه تا سالی (۱۹۸۱) هیچ هۆکارێکی په‌بوه‌ندی کردن له‌ نێوان سه‌ره‌وه‌و خواره‌وه‌دا نه‌بوو، هه‌تا هه‌لوێستی له‌ پوداوه‌کان وه‌ریگرن و چاره‌سه‌ری پێویستیان بۆ بدۆزنه‌وه‌. بۆیه‌ دوا‌ی ناگاداریبوون له‌ کۆتایی شه‌ره‌کان، زۆر کار له‌ کار ترازای بوون.

له‌ سه‌ره‌به‌ندی نهمزاکردنی زنجیره‌یه‌ک رێکه‌وتنامه‌ی ناشتی له‌ نێوان هه‌یزه‌ سیاسی‌یه‌کان دا، که‌ یه‌که‌میان له‌ مانگی (۴)ی سالی (۱۹۸۶) و دوایریان له‌ مانگی (۱۱)ی ئه‌و ساله‌دا به‌ پێوه‌چوو، بناغه‌ی یه‌کێتی‌یه‌کی هاوپه‌یمانی‌یان دروست کردو به‌ تیکرایی لوله‌ی تفه‌نگه‌کانیان به‌ره‌و سه‌نگه‌ره‌کانی دوژمن ئاراسته‌کرد. له‌و به‌رواره‌وه‌ چیتر بواریان نه‌دا خوێنی تیکۆشه‌ران له‌ شه‌پی ناوخۆدا بڕێژن و ئه‌و پوداوانه‌ی له‌ مه‌ویه‌ر دویاره‌ بینه‌وه‌. به‌ لکوو شان به‌شانی یه‌کتری چاکی خه‌بات و شوێشیان ئی هه‌لمالی و چه‌ندین چالاکي هاوپه‌شیان هه‌ر له‌ لێدانی قافله‌ی عه‌سکه‌ری و پزگاکردی زنجیره‌ شاخ و گرتنی شارۆچکه‌کان پێکه‌وه‌ نه‌نجام ده‌دا.

٥/ به‌هه‌سی کردنی (بیروباوه‌ری کورد بوون)

به‌هه‌سیزم، بزواتی حزب و به‌رنامه‌یه‌ک بووه، نه‌ له‌ پاردووی کۆن دا له‌ پێناوی به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌ بالاکانی گه‌لی کوردستان دروست بووه، نه‌ دواتر دروشم و ئامانجه‌کانی به‌ خه‌لک و خاکه‌که‌ی به‌ستۆته‌وه‌. به‌ لکوو له‌ پێناو ویست و خواسته‌کانی عه‌ره‌ب له‌ دایک بووه‌و پرۆژه‌که‌ی دامه‌زراندنی یه‌کێتی‌یه‌کی پان و پێری قه‌واره‌ی عه‌ره‌ب بووه‌ له‌ دامه‌اتویدا. ئه‌م ئامانجه‌شی وه‌ک ستراتژیو به‌لگه‌نامه‌یه‌ک له‌ دووتوی (المنهاج الثقافي المركزي) ناوخۆی به‌عس دا بلاوکردۆته‌وه‌ که‌ هاتووه‌: - (أن الوحدة التي يسعى إلى تحقيقها حزب البعث العربي الاشتراكي هي {الوحدة العربية الشاملة} التي تنتظم كل الأقطار التي يعيش فيها الشعب العربي) یان له‌ مه‌رجه‌کانی ئه‌ندام بوون دا، به‌ پێی (النظام الداخلي للحزب) هاتووه‌: - (لكل مواطن أو مواطنة في الوطن العربي، و لكل عربي أو عربية في المهجر الحق في طلب الإنتماء للحزب).

له‌ مه‌وه‌ بۆمان ده‌رده‌که‌وی، که‌ کارکردنی به‌عسو به‌رنامه‌ی حزبه‌که‌ی ته‌نها بۆ عه‌ره‌ب و هاوولاتیانی عه‌ره‌ب بووه‌ له‌ ناوه‌وه‌و ده‌ره‌وه‌ی ولاتیانی عه‌ره‌ب داو هیچ ئامانج و ده‌سه‌کتێکی نه‌ته‌وا به‌تی‌یان بۆ کوردو نیشتمانه‌که‌ی پێ نه‌بووه‌ هه‌تا گه‌له‌که‌ی شان

به شانی به عس کاربکه ن. به لکوو خاک و نه ته وه که یان پشت گوئی خستوو و خاوه ندریتی هه موو به هاکانیان به هسی نیشتمانی عه رب داناو. نه مه ویرای پیکه وه ژسانی چه نندین پیکهاتهی (نه ته وهیی و زمان و ره گزی جیاجیا) له ناو سنوری به ناو ولاته عه ره بیه کان دا که هیچ مافیکیان ته نانهت بۆ ژماره و بوونیان دانه ناوه، وه ک خۆیان له ده ستوری حزیه که یان دا ناماژه یان بۆی کردوو:— (هذه الرقعة الواسعة التي حددها دستور الحزب بأنها (البقعة التي تسكنها الأمة العربية والتي تمتد ما بين جبال طوروس و جبال پشتکویه و خليج البصرة و البحر العربي و جبال الحبشة و الصحراء الكبرى و المحيط الأطلسي و البحر الأبيض المتوسط)). بۆیه سیاستی به به عسی کردنی کوردان، نه م ناماچه نوروزیکانه یان له پشته وه بووه:— بۆ نه وهی..

- کورد له شارستانی و له کولتوری نه ته وایه تی خۆی نامۆ بکات.
  - سنوری جوگرافی له نیتوان دانیشتوانی عه رب و کوردستان دا نه هیلن.
  - کۆمه لی کورده واری له ناو بۆته ی دانیشتوانی عه رب دا بتوینیتته وه.
  - هه ست و ویزدانی کورد به نه ده بیاتی به عس گوش بکات.
  - نه ندانه کانی کۆمه ل بکات به چاودیز به سه ر یه کتری به وه.
  - کورد له بهر چاوی کورد ناشیرین و سوک بکات.
  - دوو دلی و گومان درز بخاته نیتو ریزه کانی که له وه.
  - چه کی پاریزگاری کردنی دام و ده زگا کانی به عسیان پین هه لبرگی.
  - بۆ دژایه تی شوقشی کوردستان و بزوتنه وه که ی بیانخاته که ره وه.
  - خه لکیک به بیانوی په یوه ندی کردن به جولانه وه ی کورده وه له سیداره بدرین.
- به لام به عس به دریزایی (۲۰) سال و به هوی کار و کرده وه نامرؤفانه کانی وه، نه ک هه ر نیتوانی یه ک له سه ر چواری کورد بکات به حزبی و جه ماوه ریکی که م به به نامه و دروشمو سیاسته کانی هه لخه له تینن، به لکوو کورده واری کرد به نه یارو نورزمنیکی سه رسه ختانه ی به عسیزم له کوردستان دا.

٦/ پرۆسه‌ی راگواستنی به‌نۆره‌ملی.

له‌چه‌ند قۆناغ و هه‌لوومه‌رجیکی جی‌اوازدا، پرۆسه‌ی راگواستن و ده‌رکردنی دانیش‌توانی په‌سه‌نی ئاوی و شاروشارۆچکه‌کان به‌پۆه‌چوون. که‌هه‌ر به‌کێکیان له‌ت‌وه‌ریک دا‌کاریان بۆ سه‌رکه‌وتنی سه‌راتیژه‌که‌ی به‌عس له‌ئاینده‌دا ده‌کردو خۆیان له‌(سه‌رکوت کردنی جۆلانه‌وه‌ی کوردو به‌عه‌ره‌ب کردنی شاره‌کان و نیشته‌جێ کردنی جوتیارانی عه‌ره‌ب له‌ناوچه‌و له‌ئاوییه‌کانی کورددا) ده‌بینی‌یه‌وه. به‌و پێ‌یه‌ش ده‌رپه‌پاندنی کورد له‌زێدی باوباپه‌یران چه‌ند شه‌یوازیکیان له‌پرۆسه‌ی راگواستن دا له‌خۆگرتبوو، له‌وانه‌ش:-

١/ راگواستنی گوند و شارۆچکه‌کان.

پرۆسه‌ی یه‌که‌میان سالی (١٩٧٨) به‌چۆلکردنی ئاوییه‌کانی سه‌رسنوری (عێراق-ئێران) و (عێراق-تورکیا) ده‌ستی پێ‌کرد. پاش نه‌وه‌ی له‌لایه‌ن به‌عه‌سه‌وه به‌سه‌دان گوندو به‌قولایی (٢٠)کم له‌ناوچه‌کان دا پاده‌گوپزێرن و دانیش‌توانه‌که‌ی له‌ئۆردوگا زۆره‌ملیکان دا نیشته‌جێ ده‌کرێن، ئاوییه‌کان به‌شۆقل و دینامیت و بلدقۆزه‌ر له‌گه‌ڵ خاکه‌که‌ی دا یه‌کسان ده‌که‌ن. به‌لام پرۆسه‌ی دووه‌میان که‌ راگواستنی شارۆچکه‌کان بوو، هاوکات بوون له‌گه‌ڵ فراوان بوونی که‌وانه‌کانی جه‌نگی (عێراق-ئێران) له‌سه‌ر سنوره‌کان له‌لایه‌که‌وه‌ و دواتر په‌رسه‌ندنی چالاکی‌یه‌کانی پێشمه‌رگه‌ش له‌ناوه‌وه، زه‌مینه‌و قۆناغیکی تر بوون بۆ راگوێزانی دانیش‌توانی شارۆچکه‌کان له‌لایه‌کی تره‌وه.

ب/ راگواستنی کوردی شاره‌کان.

ئه‌م پرۆسه‌یه‌ به‌ئامانجی که‌م کردنه‌وه‌ی ژماره‌ی کوردی ئه‌و شارانه‌ بوون که‌ که‌وتبوونه‌ هاوشانی عێراقی عه‌ره‌بو له‌په‌روی دیموگرافی‌یه‌وه کورد زۆرینه‌یان له‌و شارانه‌دا پێک ده‌هێناو به‌پێ‌ی سه‌راتیژی به‌عه‌سیش مه‌ترسی‌یان له‌سه‌ر (ئه‌منی قه‌ومی عه‌ره‌ب له‌عێراق)دا دروست ده‌کرد. بۆیه‌ سالی (١٩٨٠) به‌دواوه، به‌سه‌دان خه‌یزانی کوردیان له‌شاره‌کان دا کرد به‌سووته‌مه‌نی ئه‌و سیاسه‌ته‌و به‌مال و منالیانه‌وه به‌ره‌و ناوه‌پاست و باشووری عێراق (ترحیل) کران. یان به‌تۆمه‌تی براو کوپو پیاوو که‌س و کاری پێشمه‌رگه‌وه بۆ ناوچه‌کانی به‌ناو (حوکمی زاتی) دور خرا نه‌وه‌و له‌هه‌موو مافیکی زه‌وی، خانوو، شوینی کارکردن بێ‌به‌ش کران و عه‌ره‌بی هاورده‌یان له‌سه‌ر مال و گوزه‌رانیان نیشته‌جێ کرد. جیا له‌وه‌ش هه‌ر خه‌یزانیکی عه‌ره‌ب دوا‌ی گواستنه‌وه‌ی (نفوس) و بارکردنی ماله‌که‌ی بۆ یه‌کێک له‌شاره‌ کوردی‌یه‌کان به‌هره‌مه‌ند بوو به‌ئیمتیازی (١٠)ه‌زار دینار، وه‌رگرتنی پارچه‌یه‌ک زه‌وی،

سلفه‌ی عه‌قاری بۆ بنیات نانی خانوره‌که‌ی، دامه‌زاندنی نه‌ندامانی خیزانه‌که‌ی له‌ناو دام و ده‌زگاکانی ده‌وله‌ت دا.

ج/ پاگواستنی گوندی ناوچه‌ نه‌وتی و تینکه‌ لآوه‌کان.

نه‌م پاگواستنه‌ له‌ میژ سال بوو پژیتمه‌ فه‌رمانپه‌واکه‌ی به‌عس کاری له‌سه‌ر نه‌کردو له‌ به‌رنامه‌ی دا بوو هه‌موو مۆرکیکی نه‌ته‌واپه‌تی کوردبوون له‌سه‌ر ناوچه‌کان دا بسپرته‌وه‌ و بیانکات به‌ عه‌ره‌ب. هه‌ر بۆیه‌ له‌م قۆناغه‌ش دا به‌ناوی له‌وه‌پاندنی ناژه‌لو مه‌پو مالاته‌وه‌ به‌ هه‌زاران خیزان و عه‌ره‌بی ده‌وارنشینی بۆ ئاواپی و ناوچه‌ کوردنشینه‌کان گواسته‌وه‌ و له‌ مانه‌وه‌یان پشتیوانی ده‌کرد. به‌سه‌دان پیری ئیرتیوازی و پرۆژه‌ی ئاویان بۆ ده‌سته‌به‌رکران و زه‌وی‌وزاری کوردی ناوچه‌کانیان به‌سه‌را دابه‌ش کردن. به‌ شیوه‌یه‌که‌ پیکادانی (کورد-عه‌ره‌ب) بیان لی‌که‌وته‌وه‌ و به‌ هاندانی پژیتم گواشی ده‌رونی و بیزاری ئه‌وتویان خسته‌ سه‌ر جوتیارانی کورد تا ناوچه‌کانیان پێ به‌جێ به‌یئن. هه‌روه‌ها به‌ بیانوی پشکنین و گه‌ران بۆ دۆزینه‌وه‌ی کانه‌ نه‌وتی‌یه‌کان چه‌ندین ئاوی کوردیان له‌ دانیشنه‌وانه‌که‌ی چۆل کردو ئاویان له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی کوردستان سپی‌یه‌وه‌.

۷/ به‌عه‌ره‌ب کردنی نیشتمان و نه‌ته‌وه‌.

له‌ میژوی تازه‌ و کۆنی سیاسه‌تی به‌ عه‌ره‌ب کردنی کوردستان دا، نه‌گه‌رچی پوآله‌تی کۆچ و گواستنه‌وه‌ و نیشه‌جێ کردنی بنه‌ماله‌ و هۆزو خیزانی عه‌ره‌ب و داگیرکردنی زه‌وی و ئاوو گوند له‌ ناوچه‌ کوردنشینه‌کان دا، ته‌رزکی باوی ئه‌و قۆناغانه‌ی ته‌عریب و له‌پاشان ه‌ی سه‌رانی به‌عس و سالانی به‌ر له‌ هه‌شتاکان بووه‌. به‌لام له‌سه‌ر ده‌ستی (هدام) و دام و ده‌زگا ئه‌منی و ئیستیخباراتی‌یه‌کانی گه‌یشه‌ پاده‌یه‌که‌ ئه‌و مه‌ودایانه‌ تێپه‌پێتی و عه‌ره‌باندنی کورد و نیشتمان‌ه‌که‌ی هه‌موو بواریکی (کولتوری، دیموگرافی، فه‌ره‌ه‌نگی، شارستانی، میژووی، ناسنامه‌) ی گرته‌وه‌. به‌و ئامانجه‌ی له‌ پرۆسه‌یه‌کی درێژخایه‌ن دا، شوناسی نه‌ته‌وه‌یی کورد له‌ ناو بۆته‌ی دانیشنه‌وانی عه‌ره‌بو عێراق دا بتوینیته‌وه‌. له‌وانه‌ش: -

- به‌ عه‌ره‌ب ئامارکردنی ناوی کورد و بنه‌ماله‌ و په‌گه‌زی کوردان له‌ سه‌رژمیری‌یه‌کانی ناوه‌وه‌ و ده‌ره‌وه‌ی شاره‌کان دا.
- هێنانی عه‌ره‌بی ده‌وارنشین له‌ ناوه‌پاست و خوارووی عێراقه‌وه‌ بۆ ناوچه‌که‌ و جێگیرکردنیان له‌سه‌ر نه‌رزو ئاوو گوندی جوتیاره‌ کورده‌کان.

- دروست کردنی لادئیی عه‌ره‌ب نشین و چه‌کدارکردنیان به‌چه‌کی جیاجیا له ده‌روویه‌ری شاره‌کان دا بۆ دژایه‌تی کردنی ناواییه‌کانی کورد و جولانه‌وه‌ی گه‌لی کوردستان.
  - به‌عێراقی و عه‌ره‌ب کردنی شویتنه‌واره‌ دێزین و دۆزراوه‌کانی سنوری کوردستان به‌به‌شیکێ جیانه‌کراوه له‌ شارستانییه‌تی عه‌ره‌ب.
  - دان‌نه‌نان به‌ (هه‌ریمی کوردستان) وه‌ک پێکهاته‌یه‌کی نه‌ته‌وه‌یی و جوگرافی سه‌ریه‌خۆ، به‌لکوو ناوێردنی به‌ (الشمال العراق) وه‌ک مه‌لبه‌ندیکی نیشینگای عه‌ره‌ب.
  - گۆرینی ناوی په‌سه‌نی شارو شارۆچکه‌کان. وه‌ک شاری (که‌رکوک) به‌ (التأمیم) و قه‌ره‌هه‌نجیر به‌ (الربيع) و (په‌واندن) به‌ (الصدیق) و هیتیش.
  - گواستنه‌وه‌ی هه‌زاران خێزانی عه‌ره‌ب له‌ باشوره‌وه‌ بۆ شاره‌ کوردنشینه‌کان له‌ به‌رامبه‌ر ئیمتیازیکێ پزێم.
  - هه‌لگرتنی وانه‌ی قوتابخانه‌کان به‌ زمانی کوردی و سه‌پاندنی خوێندن به‌ زمانی عه‌ره‌بی له‌ خوێندنگا‌کانی شاره‌ کوردنشینه‌کان دا.
  - تۆمار نه‌کردنی ناوی (کوردی) بۆ له‌ دایک بوانی نوێ له‌ فه‌رمانگه‌کانی په‌گه‌زنامه‌ی باری شارستانی عێراقی دا بۆ سنوری ناوچه‌کانی ته‌عریب.
  - وێران کردنی بازارو دوکان و خانووبه‌ره‌ی هاوولاتیانی کورد له‌ ناو شاره‌کان دا، به‌مه‌به‌ستی ئاواره‌کردن و دورخستنه‌وه‌یان له‌ گه‌رکه‌ ناوچه‌ کوردنشینه‌کان.
  - قه‌ده‌غه‌کردنی دامه‌زراندن بۆ هه‌موو هاوولاتییه‌کی کورد له‌ دام و ده‌زگا‌کانی ده‌وله‌ت دا، سه‌ره‌پای بوونی مه‌رجه‌کانی پێویست له‌و باره‌یه‌وه‌.
  - بنیات نانی ده‌یان گه‌رکه‌ و کۆلانی عه‌ره‌ب نشین له‌ ناوچه‌رگه‌ی شاره‌کان دا، بۆ نه‌وه‌ی کورده‌واری له‌ پێی تیکه‌ لاویبونه‌وه‌ بکات به‌ عه‌ره‌ب.
  - کۆسپ دانان له‌ پێگای دروست کردنی باله‌خانه، ده‌رکردنی تاپۆ، نوێ کردنه‌وه‌ی خانووبه‌ره، بوون به‌ خاوه‌ن زه‌وی، دوکان، به‌شداری کردن له‌ (مزایده) بازرگانی به‌کان.
  - به‌ عه‌ره‌ب کردنی ناوی هه‌موو شه‌قام و گۆرپه‌پان و گه‌رکه‌ و خوێندنگا و کتێبخانه‌ و دۆلو پوهارو لوتکه‌ و شاخ و ده‌شتیکێ کوردستان.
- هه‌روه‌ک له‌ تازه‌ترین مۆدیله‌ی دامیانی ته‌عریب دا، گواستنه‌وه‌ی (یه‌که‌ی ئیداره‌ی) شارو شارۆچکه‌کان بوو به‌ ئامانجی که‌م کردنه‌وه‌ و لا‌بردنی چه‌ند شاریکێ کوردنشین له‌ ژماره‌ی په‌گه‌زی دانیشته‌وانه‌که‌ی له‌ سه‌رئیکه‌وه‌ و لکاندن هه‌ندیکی تریان به‌ یه‌که‌ی کارگێری شاره‌

عەرب نەشینەکان لە سەرئێکی تەرەو بە نامانجی کردنیان بە عەرەب و دامالینیان لە سنوری جوگرافیای نەتەوی، کە کاریان بۆ لەناوبرینی ناسنامە و پاکتاوی پەگەزی کوردان نەکرد. لەوانەش دەرکردنی هەردوو شارێ (چەمچەمال) و (کەلان) لە سنوری ئیداری (کەرکوک) و گواستەنەویان بۆ سەر شارێ بەناو حوکمی زاتیی و لە پاشان لکاندنی شارەکانی (کفری) و (بوزخورداتوو) بە یەکەمی ناوچە عەرەب نەشینەکانی (بیالە) و (صلاح الدین) موه. هەرودەها قەدەغەکردنی خانوو کۆپین بۆ هاوولاتیانی کورد لە سنوری پارێزگاکانی (موسڵ و بیالە) و (کەرکوک).

٨ / تەسفیڕکردنی هاوولاتیانی فەیلی.

فەیلی.. یان لۆپی بچوک، پێکھاتە یەکێ نەتەوین و شان بە شانی مۆزو بنەمالەکانی تری کوردستان، خەلکی نیشتمان و گە لە نازادییخوازە کە ی پێکدەهێنن. لەئەنجامی بەشداری کردنیان لە شوێنێ کوردستان و خەباتە پەواکە ی گە لە کە یان دا، بەردەوام پوێ پوێ چەوسانەوی نەتەکی و پاگواستەو دەر بە دەری بوونەتەو. لە کۆتایی حەفتاکانی دا چەوسانەوی (مەزەهەبی) بەرژگیان دەگێڕێ و بە ناوی تەبەعیی ئێرانێ و تۆمەتی جیا جیا دەخێتە پالێان و لە چەندین شالۆی پاگواستەو تەسفیڕکردن دا ئاوارە ی ئێران و شارەکانی تری عێراق دەبن. بۆیە سەرانی بە عس لە قۆناغی بەر لە هەلگیرساندنی شەپە کە یان لە ئێری ئێران، گەورەترین شالۆی تەسفیڕکردنی (کوردە فەیلیەکان) لە مانگی (٤) ی سالی (١٩٨٠) دا بۆ ئێران دەست پێدەکەن و نوای ئەو ی پاگوێزراوەکان هەموو مافێکی (هاوولاتی بوون) یان لێ نەسە نرێتی وە، دام و دەزگا ئەمنی یەکان هەل دەسن بە:—

— دەست گرتن:— بە سەر زەوی، خانووبەرە، پارە و پول، ئۆتۆمبیل، پێداویستی یەکانی نیومال، تەسکەرە ی باری شارستانی، ناسنامە ی عێراقی، دەفتەری سەربازی، بیرونامە ی خوێندن و پێناسە ی ژوری بازرگانی کوردە فەیلی یەکان.

— نازادانیان:— لە کاتی گرتن و گواستەنەو دا بۆ ناو گرتوو خانەکان و لەوێشەو فەلاقە کردن و ئەشکەنجە دانێان بە کێبێل و داروسۆندە و پەوانە کردنیان بۆ سەر سنورەکان لە ژێر پالە پەستۆی چەندین شیوازی قسە ی ناشیرین و جوۆری سوکایەتی پێکردن دا.

- برسی و تینوو کردنیان: - له ماوه بهی قۆناغی لیکۆلینه وه و زیندانی کردنیان به سه ره ده بهن، به بئ ئه وهی پیاوانی پۆیم خۆراک و پیری ناوی پتووستیان بۆ دابین بکن، یان پتگا به خه لکانیکی مه دهنی بدن تا داواکاری به کانیان له ده ره وه بۆ جی به جی بکن.

- کوچ پینکردنیان: - به شیوهی قافلله و له ژۆر گرشاری هیزی سه ریازی و ئه منی دا به پتوه ده چن. به راده به ک خیزانه فه یلی به کان له سه ر سنوره کانی ئیران ملکه چی چاره نووسیکی ناداریان ده کن.

- بی سه رو شوین کردنیان: - که مه زنده ده کریت به له ناویرنی (ه) ه زار له (کو پوکچ) ی لای کورده فه یلی به کان، به بئ ئه وهی خیزانه کانیان له باره ی مردن و زیانی پۆله کانیانه وه هیچ زانیاری به کیان له سه ر چاره نووسیان هه بیته.

هه رچه نده تا ئیستایش ئاماریکی تیرو ته سه ل له سه ر قوریانی به کانی کورده فه یلی به کان نیه، یان ده رفه ت نه په خساوه سه ر ژمیری به کی ته واو له سه ر تراژیدیا کانیان بکری، به لام له سه ر زاری خه لکه کاره ساتباره که وه چه ندین ئامار و خویندنه وهی جیا جیا یان له سه ر ده کری. له وانه ش هه ندیکیان به (۵۰۰) هه زار خیزان مه زنده یان ده کن و هه ندیکی تریان به (۱) ملیۆن هاوولاتی ته سفیرکراو. په نگه ئۆردوگای کورده فه یلی به کان به کیک له سه ر چاوه ی ئه و ئامارانه بن، یان له م باره به وه ده ولته ی ئیران له په خشی که ناله کانی پلگه پاندن دا ئه و ژمارانه ی بلاوکردبیته وه. به لام پتده چن له ئاماریکی گشتی دا ژماره ی قوریانی به کان له وه زیاتر بن وه که ئاماژه ی تر له سه ر یان هه یه.

۹ / گه مه ی ئاخاوتن.

له گه رمه ی چالاکی به کانی پتشمه رگه دا، شوپش هاته سه ر ئه و باوه په ی که ئیتر په لاماردانه کانی بووه ستین و شیوازنیکی تر له خه بات بگریته بهر. داواکاری به به ک له بوای به که کانی پۆیمی عیراق بۆ گفتووگۆ کردن و دانوسان په ت نه کاته وه، ئه گه ر لایه نی که م مافه کانی کوردی تیا جی به جی بکات. به تاییه تی به عس سه رۆکایه تی شاندى وتووژی به

د. عه‌بدولپرە حمان قاسملوو) سپارد بوو، بە‌ئێنی چه‌سپاندنی هه‌موو ئه‌و مافانه‌ی به‌ شۆپش دا بوو که چه‌ندین جار که سو لایه‌ن و خه‌لکیکی ناسراوی بۆ بنکه‌ و باره‌گاکانی سه‌رکردایه‌تی (ی.ن.ک) نارد بوو. بۆیه سه‌رانی شۆپش دوا‌ی پرس و پرا کردن به‌ کۆمه‌لانی خه‌لک و کاسرو پێک‌خستن و فه‌رمانده‌ و پێشمه‌رگه‌کانی خۆی، بپرسی ته‌قه‌ وه‌ستاندنیان له‌ ۱۹۸۲/۱۲/۲ دا ده‌رکرد و به‌رنامه‌یان بۆ چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌ی نه‌ته‌وايه‌تی کورد، له‌ به‌غدا خسته‌ پوو.

به‌لام په‌وتی ناخاوتنه‌کان و ئه‌و میکانیزمه‌ی پێژمی به‌عس به‌پێوه‌ی برد، ده‌ریان خست که هه‌موو ئه‌و به‌‌ئێتانه‌ی بۆ شۆپشی کوردستان هه‌‌لیان پشتبوو له‌ بنج و بنه‌وانه‌وه‌ درۆ ده‌رچوون و ته‌نانه‌ت بۆ یه‌ک جاریش له‌ که‌ناله‌کانی پراگه‌ یاندنه‌وه‌ باسیان له‌ وتووێژه‌کان نه‌کرد. به‌‌لکوو سه‌رانی به‌عس ئه‌یانویست چه‌ند ئامانجیکی (عه‌سکه‌ری و سیاسی و ده‌رونی و کۆمه‌لایه‌تی و سیخوپی له‌ پێگای گفتوگۆوه‌ ئه‌نجام ده‌ن. له‌و ئامانجانه‌ش:—

— په‌ک‌خستنی چالاکی‌یه‌کانی پێشمه‌رگه‌. له‌ کاتیکی دا شۆپش له‌ قۆناغی پزگاکردنی شارۆچکه‌کان بوو.

— به‌سه‌ر بردنی کات بۆ پێک‌خستنه‌وه‌ی سوپاکه‌ی که له‌ جه‌نگی عێراق—ئێران دا زه‌ره‌رو زیانیکی زۆریان لی‌که‌وتبوو.

— بۆ ئه‌وه‌ی له‌ نه‌هێنی فراوان بوونی شۆپش و هۆکاره‌کانی سه‌رکه‌وتنی بگات که چون پزیه‌کانی بشیوێنی.

— هه‌ول به‌دات بۆ ناشکراکردنی تیکۆشه‌ران و دۆست و لایه‌نگرانی پێک‌خستن و ئه‌ندامه‌کانیان له‌ناو شاره‌کان دا.

— تۆپی هه‌والگری و سیخوپی کردن له‌ ناوچه‌کانی ژێرده‌سه‌لاتی پێشمه‌رگه‌ دا که‌شه‌ پی به‌دات.

— پیلان بۆ گه‌رانه‌وه‌ی سه‌دان عه‌سکه‌ری هه‌له‌هاتوو بگه‌ین و نواتر ناویان بۆ جاش خه‌فیفه‌ بنووسن.

— خه‌لکیکی نیشتمان په‌روه‌ر له‌ په‌نای گفتوگۆوه‌ به‌ ده‌ستی پیاوانی ئه‌لقه‌ له‌گه‌ڕۆ و جاشه‌وه‌ تیرۆر بکه‌ن.

- فرماندهی پشمه‌رگه و سیاسی‌یه‌کانی به‌کیتی نیشتمانی کوردستان به‌شیوه‌ی جیاجیا شه‌هید بکن.

به‌عس له ماوه‌ی وتووژدا، توانی به‌ره‌ی ناوخۆ دهره‌وه قایم بکات و په‌یوه‌ندی و هاوکاری کردنی پژمه‌که‌ی ته‌نانه‌ت به‌ پشتگیری ئه‌مریکاوه بیه‌ستیتنه‌وه. بۆ ئه‌م مه‌به‌ستیش له کاتیک دا پۆستی سه‌رۆکایه‌تی له هه‌لبژاردنه‌که‌ی ئه‌مریکادا بۆ (رۆنالد پزگان) دهرچوو، صدام حسین یه‌که‌م که‌س بوو پیروزیایی خۆی له ناویرلو کردو به‌ شانازی‌یه‌وه له په‌خشی پادیۆوه بلأویان کرده‌وه. دواتر په‌یوه‌ندی‌یه‌کانی هه‌ردوولا به‌ره‌وه له‌کشان چوون و ولاتانی ئه‌وروپاش له پیشکەش کردنی ته‌کنه‌لۆجیای عه‌سکه‌ری‌دا درێخ‌یان لێ نه‌کرد.

دیار بوو، پشتگیری‌یه‌کانی پزیم له‌سه‌ر ئاستی دهره‌وه‌وه که‌م بوونه‌وه‌ی په‌لاماردانه‌کانی له‌شکری ئێران بۆ ماوه‌ی (۱) سال و نه‌یوونی چالاکي پشمه‌رگانه‌ش، حکومه‌تی عێراقیان له ته‌پین پزگار کردو له هه‌موو په‌یمان و به‌ئینتیکی پابردویان په‌شیمان کرده‌وه. به‌لام شۆپش دواي (۱) سال و (۴۲) پۆژ له ئاخاوتن، شه‌ری چه‌کداری وه‌ک باشترین چاره‌سه‌ر بۆ خه‌باتی پزگاریخوازی گه‌لی کوردستان ده‌ست پێکړه‌وه.

/ ۱۰ / دروست کردنی جاش خه‌فیفه.

هه‌لوومه‌رجی ئاخاوتن و ئه‌و بۆشاییه پشمه‌رگه‌یی و سیاسی و دهرونی‌یه‌ی له کوردستان دا دهره‌فتیان بۆ نه‌ش و نعاو دروست بوونی جاش خه‌فیفه په‌خساند، کۆمه‌لێ هۆکار بوون، ئه‌وه‌نده‌ی سه‌رچاوه‌کانیان په‌یوه‌ندی‌یان هه‌بووه به پالنه‌رو ده‌ستپوه‌ردانی سه‌ره‌که‌ی و ناسه‌ره‌کی ده‌سه‌لاتدارانی به‌عسه‌وه، نیوه‌ینده‌ش لێپرسراویتی‌یان بۆ کۆمه‌ل و تاکه‌کانی نیو کورده‌واری ده‌گه‌ریته‌وه. چونکه‌ شکاندنی پچه‌یه‌ک بوو به‌ پێچه‌وانه‌ی ویست و داواکاری‌یه‌کانی گه‌لی کورد پزگای پوون و راسته‌قیه‌نه‌یان وێڵ کرد. که کاریان بۆ سه‌ره‌که‌وتنی

سیاسه ته که ی له مېر کورد به کوشتندانی کورد له کوردستان دا ده کرد. به و پې پېش له جیاتی شه پرکردن له پیناوی لاوزکردن و پامالینی له شکری داگرکه ر له ناو نیشتمان دا، شۆرشی کوردستان به شه پې کومه لگا و خۆ به خۆی نه ندلمه کانیوه خه ریک بکات و به عسیش له و نیوانه دا پۆلی ناگرخۆش کردنی قه بران و کیشه بارگای یه کان ببینن. هه روه ها نه و هۆکارانه ی که به شداری بیان کرد له دروست بوون و زیاتر کردنی دیارده ی جاش خه فیه دا، گرنگترینیان له م بواراندا به رجه سته ده بوون:—

- خۆ دزینه وه ی سه ریاژه هه له اتوه کانی کورد له مه پدانه کانی جهنگی عیراق-ئیران دا.
- هه لپشتنی پاره یه کی زۆرو نیمتیازات بۆ ئه وانه ی چه کی جاشیتتی یان هه لده گرت.
- بوونی خه لکانیکی نه فس نزم و نیشتمان فروش له ناو کرمه ل دا.
- په زه سه ندنی پێژه ی بیکاری له نیو شاره کان دا.
- گه وره بوونی ناکوکی دووسه ره له نیوان خیل و بنه ماله کانی کورددا.
- بوونی بۆشاییه ک بۆ هیزی سه ریازی و مرۆیی له ناو سوپادا.
- هاندانی پێتم بۆ خه لکانیکی ناسراوی سه ر به عه شیره ته کان.
- پشتگویی خستنی ناوچه پزگارکراوه کان له کاتی گهتووگۆدا.
- هه ست نه کردن به لیپرسراویتی نه ته وه یی و نیشتمانی.
- نه بوونی ناوه ندانه کانی لیپپچینه وه .

بۆیه له کۆتایی و توویژه کانی شۆرش و کاربه ده ستانی به عس دا، پێتمی فه رمانپره وا به ده یان فه وجی جاش خه فیه ی له ناو شارو شارۆچکه کان دا دروست کردو جیگای ئه و ده یان یه که سه ریاژانه ی پێ نه گرتوه که به رده وام به ره کانی شه ر ژماره و وزه تواناکانی جهنگینی عیراقیان هه لده لووشی. له وانه ش (جلهوی په بایه کان، ئه رکی پاراستنی پێگاو بانه کانی پویشن و هاتنه وه)، هه مو له ژیر چاودیری وردی جاش خه فیه کان دا به پێوه ده چوون. هه ندیکی تریان (شان به شانی هێرش و په لاماردانه کانی سوپا) پێشپه وی و به شداری یان له و هه لمه تانه دا بۆ سه ر ناوچه پزگارکراوه کان ده کردو شه وانه ش له ده روه به ری شاره کان دا بۆسه ی جۆراوجۆریان بۆ پێگری له هاتنه ناوه وه ی مه فره زه کانی

پیشمه‌رگه دانه‌ناو ده‌ستیان نه‌چوو شه‌هیدکردنی ده‌یان پیشمه‌رگی ماندوونه‌ناس. مه‌روه‌ما گه‌وره‌ترین تاوان له میژووی جاش خه‌فیفه‌کان دا نووسراپیته‌وه، به‌شداری‌یان بووه له تو‌مارکردنی تاوانه‌کانی (نه‌نفال) دا. چونکه هه‌ر نه‌مان بوون پۆلکی سه‌ره‌کی‌یان له (ده‌سگه‌رکردنی هه‌زاران هاوولاتی) دا بینو وه‌کوو دیاری‌یه‌ک پیشکه‌شی سوپاکه‌ی نه‌نفال‌یان کرد.

١١ / ژه‌هری سالیۆم.

چه‌کی له‌ناو‌بردنی نه‌یاره‌کانی به‌عس بووه. چی له به‌رامبه‌ر نه‌و تیکۆشه‌رانه‌ی له نیو سه‌نگه‌ره‌کان دا، پۆی خه‌بات و شوپشیان گرتبووه به‌ر، چی له ئاست نه‌و نیشتمان په‌روه‌ر انه‌ی له نیو زیندانه‌کان دا، به‌هۆی (ئاوو ده‌رزی و چاو شه‌ریه‌ت و خواردن) هوه جی‌به‌جی کراون. ئه‌م ژه‌هره‌یش به‌ شیوه‌ی (گه‌راوه‌ و پۆده‌) ئاماده‌کرا‌بوون و له‌سه‌ر ده‌ستی (ژنان و پیاوانی سیخو‌پو جه‌للادو نه‌منی ئاشکراو نه‌ینی) به‌وه نه‌نجام نه‌ران. ته‌نها پۆیه‌کی که‌م له‌و پیکه‌هاته‌یه به‌س بوو، تا له‌ماوه‌ی چه‌ند کاتژمێرێک دا چه‌ندین قوربانی له شه‌هیدو بریندار بکه‌ونه‌وه و ژماره‌یه‌کی تریش له پۆزانی داها‌تو‌دا نیشانه‌ی وه‌ک (روتانه‌وه‌ی سه‌رو هه‌لئاوسانی گه‌ده‌و دوانزه‌گرێ و له‌کارکه‌وتنی ماسولکه‌ و جو‌مگه‌کان و په‌ر‌بوونی خه‌را) له‌سه‌ریان ده‌ریکه‌وی. به‌سه‌رهاتی له‌و جه‌وره‌ش له‌سه‌ر زمانی که‌س و کاری نه‌و زیندانی‌یه سیاسی‌یانه ده‌وتریته‌وه که‌ چۆن دوا‌ی ئازاد کردنیان به‌ ماوه‌یه‌کی که‌م له بارودۆخیکی نادیاردا کۆچی دوا‌یی ده‌که‌ن و هه‌ندیکی تریان به‌بی نه‌وه‌ی ده‌ستی چاره‌سه‌ری پزشکی‌یان پتی بگه‌یه‌ت گیان له ده‌ست ده‌ده‌ن.

له‌م پوه‌وه، پرودا‌وه‌کانی کوشتن به‌ سالیۆم، گه‌وره‌ترین له (سپروان) ی پشت (بوکان- مه‌رگه) نه‌نجام درا. که‌ تیا‌یدا له‌ کۆرپکی نان خواردنی نیوه‌پۆدا ژماره‌یه‌ک له‌ پیشمه‌رگه‌ و کادرو سه‌ره‌کرده‌و هاوولاتی له‌ خواردنه‌وه‌ی نه‌و (ماستاو) هه‌دا ژه‌هراوی کرد، که‌ برپکی فراوان له‌ پۆیه‌ی ژه‌هره‌که‌ له‌ لایه‌ن ژنیکی سه‌ر به‌ دام و ده‌زگا نه‌منی‌یه‌کانی پۆیم خرابووه نیو ماستاوه‌که‌وه. به‌ هۆیه‌شه‌وه (٢) هاوولاتی و (١) کادر شه‌هید ده‌بن و (٧) ی تریان به‌

خهستی بریندار دهبن. دواتر بۆ چارهسهرکردنیان (ه) له بریندارهکان پهوانهئ نئیران دهکرتن و لهوئشهوه سیانیان بۆ نهخۆشخانهکانی (لهندهن) دهگوانزئنهوه. ههروهها بهکارهئیتانی ئهم ژههرهش له لایه نئمنی عئیراقهوه، جاری بهکه م و دواجاریش نهبووه، بهلکو له سنورهکانی تردا، وهك له (قهلاستیکه - ئاغجهله) پوویمان داوه و بوونهته هۆکاریکی سه رهکی له شههیدکردن و برینداربوونی ژمارهیهك له پئشمه رگه و کاسری به کئیتی نیشتمانی کوردستان بهبئ نهوهئ ته نانه ت هئچ هاوکاری و پشتگیری بهکی چارهسهرکردن فریایان بگه وئت، یان به هانایانهوه بچئت.

هه رچه نده ته قه لای دیکه ش له ناوچه کانی (که رمیان و چه مچه مال و قه رده اغ) بۆ له ناو بردنی فه رمانده ئی پئشمه رگه و کاسره سیاسی به کانی (ئ.ن.ک) دراون، به لام به هه ول و چا وکراوه ئی پئشمه رگه و تیکۆشه رانی پئکخستن له ناو خۆ و ده ره وه دا، پیلانه کانی به عس به تال ده کرتنه وه و به رله وه ئی ده سه ته کانی تلوان نیشه انه کانیا ن بئیکن، نه نجام ده رانی ده سگير ده کرتن. له مه شه وه پاستی به کمان بۆ ده رده که وئ، بار پئیمئکی خاوه ن چه ندين دام و ده زگای ئه منی کاریان بۆ تئیرۆکردنی ده یان سه ره کرده و هاوولاتی کورد له ناوچه پزگاکراوه کان دا کرد بئت، به لام له پووی قوربانی به وه وهك دلۆپئکی ئاو بووه له ده ربایه کی گه ورده لا له لایه که وه، له لایه کی تره وه ئاماده نه بوونی تاکی کورد پیشان ده دات، به وه ئی ده ستیا ن نه چئته سه ر پزاندنی خوئینی هاو په گزه کانیا ن له ناو شو پشئیک دا که چاره نووسی خوئانی پئوه به ند بووه.

١٢/ تئیرۆ و داپلۆسئین له نئو شارو شارۆچکه کان دا.

له سه ره تای هه شتاکان دا، په وشئکی ئاناسایی و چر له ئاتۆزی هه موو شارو شارۆچکه کانی کوردستانیا ن گرته وه. ساده ترین ماف له پووی (گواسته نه وه، نیشه جئ بوون، پئکخستنی کاروبار، پئوئشته ن و هاتنه وه) پو به پووی وه لامی توندی ده زگا کانی (ئهمز و ته وازی) ده بوونه وه. له جموجۆلی هاوولاتی به کی کوردا ده یان ترس و گومان و دلپا وکی له لایان گه لاله ده بوو. له مپهری جۆراوجۆریان له به رده م کارو پڕۆژه ئی هاوولاتیان دا دروست

ده‌کرد. ویتراى نهو بریاره یه‌ك له دواى یه‌كه‌كانى به‌عسیش له‌سه‌ر مافى بی‌به‌ش كردنى هاوولاتی كورد له‌ناو دامو ده‌زگاكانى ده‌وله‌تو دورخستنه‌وه‌یانو سه‌یركردنیان به‌هاوولاتی پله‌ دوو، گوزه‌رانى خه‌لكه‌كه‌ی سال‌ به‌سال‌ به‌ره‌و خراپ‌تر ده‌برد. هه‌روه‌ها له‌پال‌ نه‌و باروئوخه‌ نا‌ئارامه‌ی له‌ نیتو شاره‌كان دا دروستیان كرد بوو، چه‌ندین كاروكرده‌وه‌ی تۆقاندن‌و تیرۆرستانه‌یان جی‌به‌جی ده‌كرد، له‌ دیارترینیان:-

- گرتن‌و پراوه‌دونان‌و نه‌شكه‌چه‌دانى كوردى شاره‌كان به‌بئ هه‌ج هۆیه‌ك.
- دروست كردنى باندە نه‌یتی‌و ئاشكراكانى تیرۆركردن بۆ شارده‌نه‌وه‌ی ده‌ستى تاوانه‌كانى به‌عس.

- قه‌ده‌غه‌كردنى ها‌تووچۆ له‌ وه‌خت‌و ناوه‌خت دا بۆ په‌واى دان به‌ كوشتن‌و زیندانی كردنى هاوولاتیان.

- ده‌سگیركردنى به‌رده‌وامى لاوه‌ گه‌چه‌كان به‌ بیانوى كۆبوونه‌وه‌ كردن‌و هاندانى خه‌لكى بۆ مانگرتنى گشتى.

- پرۆسه‌ی پفاندن‌و بی‌ سه‌روشوین كردنى نیشتمان په‌ره‌ران‌و خه‌لكى بی‌ لایه‌ن له‌ نیتو شاره‌كان دا.

- په‌یزه‌ دانان بۆ ده‌سگیركردنى هاوولاتیان له‌لایه‌ن پۆلیس‌و پیاوانى نه‌منه‌وه‌.
- بره‌ودانى پزۆم به‌ دیارده‌ی دزی‌و تالان كردنى هاوولاتیان له‌ كاته‌كانى شه‌ودا.
- ده‌ركردنى فه‌رمان بۆ ئابلقه‌دان‌و پشكینى گه‌ره‌كه‌كان له‌ ماوه‌یه‌كى كورت دا.
- حه‌ره‌سیات گرتن، مانه‌وه‌، بۆسه‌ نانه‌وه‌، له‌سه‌ریانى ماله‌كان دا به‌ درێژایى شه‌و.
- دانانى سه‌یته‌ره‌ی جیا‌جیا له‌ مه‌فره‌زه‌ی ته‌وارى، نه‌من، ئینزیات، له‌ سه‌نته‌رى شه‌قامه‌كان دا.

- ته‌قه‌كردنى كویرانه‌ به‌سه‌ر كۆلان‌و گه‌ره‌كه‌كانى شاردا بۆ ترساندنى خه‌لكه‌كه‌ی.
- گولله‌باران كردنى زیندانی‌یه‌ سیاسى‌یه‌كان، سه‌ربازه‌ هه‌له‌ها‌توووه‌كان به‌به‌رچاوى خه‌لكه‌وه‌.
- ته‌خت كردنى خانوبه‌ره‌، بازار، پیزه‌ دوكان، گه‌ره‌ك، به‌ بیانوى جۆراوجۆره‌وه‌.
- نازاردانى كه‌س‌وكارى شه‌هید له‌كاتى پرسه‌دانان دا.

ئهم په‌فتارانه‌ی پزۆم، نه‌ك هه‌ر نه‌یان‌توانى شه‌پۆله‌ تیه‌له‌چوووه‌كانى توپه‌بى له‌ناخى كورد بوونى شاره‌كان دا كپ بکه‌نه‌وه‌، به‌لكو هانیان بدات بۆ شتوپش‌و خه‌بات كردن، هه‌موو

بڼه مایه کی جه وړو چه وسانه وه پرت بکه نه وه. خویان له رڼکښتنه نه پتی په کان دا ساز بڼه و پره به چالاکي و جموجولې سیاسي یان بدن. جه ماوهری ستم دیده بانگه پستی نیو ریزه کانیان بکه و هوشیاری نه ته و بیان گه شه پتی بدن. پاپه پینی نیوشاره کان دهست پیبکه و دامو ده زگا سرکووت که ره کان بسووتینن. له شاخ دا چه کی پیشمه رگایه تی هه لېگرن و به زمانی تفنگ دلوای مافه پره واکانی خویان بکه ن.

۱۳/ به زور سه پاندنی جهنگی به ره یی.

یه کیڅک سووه له ستراتیژه عسکری و سیاسیه کانی به عس. له لایه که وه بۆ نه وه ی هلمت و په لاماردانه کانی پیشمه رگه له منگنه بدات و له لایه کی تره وه، تاوه کوو ناواییه کان هه نگاو به هه نگاو له دانیشتوانه که ی چول بکات. تا نه و پاده یی چه ندین هزار یه کی سهریازی له هیزی پیاده و هیرش به رو تانکو زری پش و توپخانه و هنده سه له ناوچه یه ک دا کربکاته وه و هه رجاره ش له قولیکه وه په لاماری زمینی و ناسمانی دهست پیبکات. هه روه ما میدان کانی جهنگ له که وانه یه کی شه پدا دیاری بکات و رڼگا له هه لوکان بگریته هه تا شه پی سوپاکه یان له ناوچه جیاجیاکان دا نه نجام نه دن. به و نامانچه ش زه روه رو زیانکی مریی و دارایی له گوندنشینه کان و له هیزی پیشمه رگه ی کوردستان بدن و ناوچه کانی ش بۆ ژیر ده سه لاتی پیشووی خویان بگرینه وه. دیاره پژی می فرمانپه وایش له پشت ناراسته کردنی نه م سیاسه ته وه ویستوویه تی ژماره یه ک نامانجی سهریازی و سیاسی و لوچستکی له کوتایی دا پیبکی، که هه ولی داوه:—

- هیزه کانی پیشمه رگه له شه پی دریزخایه ن دا ماندوو بکات.
- نیپه کان، دهست له چالاکي په کانی شه پی پارتیزانی هه لېگرن.
- خه رچی په کانی جهنگ قورساییه کی زور بخاته سر داراییه کانی (ی.ن.ک) هه وه.
- هه موو توانایه کی پیشمه رگه یی و نیداری شورش بخاته ناو جهنگه که وه.
- له یه ک کات و له پوه ریکی دیاری کراودا شه پی هه موو هیزه کانی پیشمه رگه بکات.
- چه کی ستراتیژی ناراسته کراو له گوپه پانی جهنگه که دا به کاریه پینی.
- پیگه ی ناوچه ته وه ره یی و ستراتیجه کان بۆ سوپاکه ی کونترول بکات.
- هه موو سه رچاوه کانی بژیوی، پوهه کانی ناوه دانی و نیشته چی له کوردستان دا نه هیلی.
- له ژیر گوشاری له شکرکیشی و سوپایی دا پرۆسه ی راگواستن چی به چی بکات.
- مه لپه نده کانی پیشمه رگه و سه رکردایه تی له ناو سنوره کانی نیشتمان دا دهریه پینی.

چونکه سه ركرديه تى (ى.ن.ك)، هر له گه ل فروان بوونى شوپش و چالاكى به كانى پيشمه رگه دا، باره گاكاني خۆى له سه ر سنوره كانه وه به ره و قولايى و نزيك شاره كان بره وه و مه لبه نده كانى پيشمه رگه ي له سنورو ناوچه به كه وه بۆ شوپش و جى گايه كى تر گواستوته وه . شه پى خويناوى چند مانگه ي له دژى هيزه كانى به عس نه نجام داوه، به لام هيچ كاتيك ناماده نه بووه پيشمه رگه و باره گاكاني خۆى بباته ناوخاك و ولاتيكي تره وه و چاره نووسى شوپشه كه ي به سياسته و به رژه وه ندى به كانى ده وله تى خانه خوئ بيه ستيته وه .

١٤ / چه كى كيميائى له دژى هيزه كانى پيشمه رگه .

ئه وپه پى نا ئوميدى و بى توانايى پژمه كه ي به عسيان نه خسته بوو . چونكه به كار هيتانى ئه م چه كه ويزان كارى به، گوزارشتى له دهسته پاچه يى سوپايه ك نه كرد كه نه توانن له پووى مه يدانى به وه سه ركه وتنى سه ربازي به ده ست به يئن و شه ره كانيش له قازانجى هيزه كانى پيشمه رگه دا به كلايى ببنه وه . چونكه سوپايه ك هه ميشه دۆران و شكست چاوه پئى يانى نه كرد و زه به لاحى چه ك و ژماره ي هيزه كانيان نه نه بوونه پنگر له به رامبه ر جئ به جئ كردنى چالاكى به كانى پيشمه رگه دا. نيتير به كار هيتانى چه كه كه نوای نه و گورپانكارى يانه هات كه هيزى پيشمه رگه ي كوردستان له پووى چه ندايه تى و چۆنايه تى به وه به خۆيانه وه بينى يان و به عسى ده سه لاتداريش فرمانى بۆ هيزه كانى ده ركرده بوو كه به شيوه به كى به ريلاو له دژى سه نگره كانى پيشمه رگه پياده بكرت و چه كه كه ش له پنگاى (فرۆكه و توپخانه و كۆپه ر) وه نه نجام نه دران. بۆ ئه م مه به سه تيش له ١٥/٤/١٩٨٧ دا بۆ به كه مين جار هيزه كانى ئاسمانى عيزاق بنكه و باره گاكاني به كيتى نيشتمانى كوردستان - يان له (هه له دن و به رگه لوو) كيمياباران كرد.

له كاتيك دا، په ره سه ندى په لاماردا نه كانى له شكرى عيزاق بۆ سه ر سه ركرديه تى و مه لبه نده كان، پتويستى ده كرد ژماره به كى زۆر له تپه كانى پيشمه رگه بۆ پارتيژگارى كردن له ده وروبه رى ناوچه كه دا كۆبينه وه و له به رامبه ردا سه نگرى شه پكرديان لى بگرن. ئه مه ش ده رفته ي بۆ سوپا كه ي به عس نه ره خساند بۆ ئه وه ي بۆمبا كيميائيه كانى به خه ستى به كار به يئن و هر چاره ش گوند و شاخ و لوتكه به ك داگير بكات و له و يشه وه هيزه كانى خۆى بۆ

په لاماردانی نوې پړك بخته وه. به لام هیزه کانی پېشمه رگه بېجگه له به کارهیتانی (نه ترپین) که دهرزی به کی دزه کیمیا بی بووه، هیچ هژکارنکی تریان بقی خوپاراستن له بهر دست دا نه بووه تا له کاتی پتویست دا به کاریان بهینن، له وانه ش وه که نه بوونی (ماسکو جلوبه رگی کیمیا بی)، به لکوو تنها نه و ناموژگاری یانه نه بیت که له سر زاری کادرو فرمانده عسکه ری به کانه وه ناراستی پېشمه رگه ده کران، وه که (هه لکشان به ره و به رزاییه کان، پویشتن به پیچه وانه ی پړپه وی باوه، ته پرکرنی جامانه و ده سه سپ، داپوشینی دم و چاو، به کارنه هیتانی ناوو خوراکی بهرکه وتوو، شقورینی جلوبه رگه و نه ندامه کانی له ش). هه روه ها چهند نامیلکه به که له م باره به وه بلاوکرانه وه.

چه کی کیمیا بی، که هه رشکیننی چالاکی به کانی پېشمه رگه بوون. به تایبه تی له سر وه ختی نه نفاله کان دا به شیوه به کی به ریلو له دزی هیزه کانی پېشمه رگه و دانیشتوانی گوندنشینه کان نه نجام دران و له سر دهستی سهرانی به عسیش گه وره ترین تاوانی کومه ل کوژی و له ناوبردنی کوردیان له میژوی مرقایه تی دا تومارکرد. پړکخرای (نه ته وه به کگرتوره کان) بیش، وه که ده زگایه کی نیوده وله تی بقی پاراستنی نه من و ناسایش، وه کوو چقن له راست نه و تاوانانه ی کیمیا بارانی (شاری هه له بجه) دا بقی دهنگی یان کرد، هه ر ناهاوش پڑیمی عیراقیان به دست کراوه بی هیشته وه تا به درندانه ترین شیوه چه کی کیمیا بی دهره ق به ناوچه و دهشت و شاخ و ناواییه کانی تری کوردستان به کاریهینن. به لام هیزه کانی پېشمه رگه پووین کرده شاخه سهخته کان و دوا ی به رگری به کی چه ند مانگی له دزی شالاره کانی نه نفال، سه رله نوې گه پانه وه بقی ناوچه کان و له دهستی پارتیزانی بچوک بچوک دا خویان پړکخسته وه.

۱۵ / ده سپینکی له ناوبردنی ناواییه کان.

حکومه تی عیراق، به کرده وه سالی (۱۹۸۵) نه خشه ی له ناوبردن و کاول کردنی ناواییه کانی کوردستانی دهست پیکردووه. له هه لوومه رجیکی دژواردا دانیشتوانی گونده کانی پویه پوی گه مارژدان و کوشتن و کاره ساتی به که له دوا ی به کی تاوانه کانی کردوته وه. هه ر له و سه روبه نده دا ژماره به که له و ناواییانه ی که هه ندی له خزمه ت گوزاری

(تەندروستی و قوتابخانە و تەزوی کارەبا)ی پێ بەخشی بوون، لەوانیش ئەسەنریتەو و سنوری ئاواپەکان بە شێوەیەکی گشتی لەئیدارەى شارەکان ئەپچرێو دانیشتوانەکەى لە ھەموو پێداویستى یەکی پۆزانە بێ بەش ئەکات. ھەر ھە ئاواپەکان بە (مناطق محرمە) ناو دەبات و لەسەر چەقى ھەر پێگایەک دا سەیتەرە یەکی سەریازی قوت ئەکاتەو. ژمارەى ئەو ئۆتۆمبیلانەش کە پۆزانە لە نێوان گوندو شارەکان دا ھاتووچۆیان ئەکرد، بە پادەى سێ لەسەر چوار کەم کرانەو ھە گیروگرتى جۆراوچۆریان لەبەردەم سەرنشینەکانى دا دروست ئەکرد. بۆیە پوداوەکانى ئەو سالە و ھى سالانى بەرەو دوا، بە سەرەتاکانى لەناوبردى ئاواپەکان و خەلگەکەى ئاماژەیان ئەکرد. چونکە ئاوانەکانى پزىمى عىراق لە چەندین بواردا بەپتوھ ئەچوون، لەوانەش: -

- سەپاندنى ئابلووقە یەکی ئابورى فرەلایەن بەسەر ئاواپەکان دا.
- داخستنى پێگاوبانەکانى ھاتووچۆ بە پھوى ھاوولتییانى مەدەنى دا.
- بېرىنى بەشەخۆراکى گوندنشینەکان بە فرمانى دام و دەزگا ئەمنى یەکانى بەعس.
- تەقەکردنى سوپا لە مەرو مالات، خەل و خەرمان و سوتاندنیان.
- گوللەباران کردنى لادئەنشینەکان لە ناو کێلگە و سەرچادە گشتى یەکان.
- تەخت کردن و سوتاندنى ھەر ئاواپەک لە دواى بەرپابوونى شەپتێكى پێشمەرگانە.
- بۆردومان کردنى کوێرانە بە فرۆکە و تۆپخانە و کۆپتەر و پیلانۆز،
- کیمیا باران کردنى ئاواپەکان بە شێوە یەکی بەریالو.

سەرەپای ئەم ئاوانانەى پزىمیش، خەرىک بوو دانیشتوانى گوندەکان لەگەڵ بارودۆخەکەى گەمارۆدان و نەبوونى خۆراک و سوتەمەنى و بۆردومان و فرۆکە و تۆپخانە و چەکی کیمیاى خنکێتەردا خۆیان بگونجیتن، مائەکانیان لە دەروەى ئاواپەکان دروست کردو ژيانى کە ئۆزو ناو ھەردە و ئەشکەوتەکانیان ھەلبژارد. بەلام لە ۱۹۸۷/۶/۳ دا ئەو کاتەى کە پۆستى پەھا بۆ لەناوبردى کوردو کاول کردنى ئاواپەکان بە (على حسن مجيد) درا، بە فرمانى سەرەکی صدام و لەسەر دەستى گەرە ئەفسەرانى فەیلەقەکانى (۱) و (۲) و (۵) سوپاکەى بەعس، گەرەترین ئاوانى جینۆسایدى کوردیان لە ماوہى چەند مانگێک دا جێ بەجێ کرد.

١٦/ کیمیا بارانی ههله بجه.

له ١٦/٢/١٩٨٨ دا پینچ هزار کس له ژنو و پیاوو منالو گه وره سال له شاری ههله بجه دا، له ماوه ی چه ند خوله کیک به گازی ژه هراوی خنکینه رگیان له دهست ده دهنو به سه دانی تریش له برینداره کان، له ریگادا به ره و نیران شه هیدو که م نه ندام نه بن. دیاره کوشترن له ناویردنی خه لکه که ی شاری ههله بجه و نازاردانیان، یه کیک بووه له نامانجه کانی به عسو له میژ ساله پاساوی عسکری و سیاسی یان بۆ ناماده ده کات، تا نه و شاره و ناوچه کانی ده وریه ری له دانیشتوانه که ی دلبیرۆ خه لکه که ی ناواری نیو شاره کانی تر بکات. چونکه شاره که نه و نده ی که سایه تی تیکر شه رو نیشتمان په روه ری تیا هه لکه و توه و شوینی شایسته یان له ناو بزوتنه وه نه ته وایه تی یه کانی کورددا به جی هیشتوه، هینده ش ناوچه کانی ده وریه ری لانکه ی شوپش و پینشمه رگایه تی بووه. بایه خیکی گرنگیان بۆ شه پی (پارتیزانی و به رگری کردن و مانوه) هه بووه.

بۆ نه م مه به سه تیش، له کاتیک دا پژی می فه رمان په وا به ریه کی تازه له جه نکه که ی عیراق - نیران له کوردستان دا نه کاتوه، چیا کانی ده وریه ری نه م شاره نه کات به سه کویه ک و په لاماردانه کانی بۆ سه ر نیران دهست پیده کات. تا جه نگیکی کاولکاری له ناوچه که دا نه که ویته وه و سه رومالی چه ندین هزار مرۆفی کوردی تیا به سه وته مه نی نه کات. هه روه ها جی به جی کردنی نه م تاوانه گه وره یه ش چه ند هۆکاریکی (تقلیمی و ناوخرۆ نیوده وله تی) له پشتی یه وه وه ستاون، له وانه :-

- بوونی پاساوه کانی هیری ش نیران بۆ سه ر شاره که.
- کورد بوونی شاره که و هه لوینیستی نه گوریان له شوپش و خه بات کردن دا.
- پۆلی به رچاویان له دهست پیکردنه وه ی خه باتی چه کداری له شاخه کانی هه ورامان دا.
- نه بوونی پیاوانی دلسۆزو په پیره وانی حزیه که ی به عسو له ناو شاره که و ده وریه ری دا.
- تۆله کردنه وه له راپه رینه که ی ١٣/٥/١٩٨٧ ی شاری ههله بجه که له دژی پاگواستی (٥٢) گوند نه نجام برا.
- گورز وه شانندن له به ره ی کوردستانی که پۆلیکی سه ره کی یان له پرگار کردنی شاری ههله بجه دا بینی.

- بروسټ كړننې فشار بڼو ته وهی هیزه كانی ئیژان له شاره كه و ده ورو بهری ناچارى پاشه كشن بكات.

- نه بوونی ناوه نښكى نیوده ولته تی بڼو سزادانی تاوانه كانی پېشوی سهرانی به عس.

وهك له نوبی دا ده ركه وت، ژماره ی شهیدو قوریانی به كانی شاری هه له بجه له وه زیاتر بوون، له چاو نه و نامارانه ی له ریځی كه ناله كانی پادیوو ته له فزیون و پوژنامه كانی ده وه بلاوكرانه وه. چونكه كامیركانی وینه گرتن و پوژنامه نووسه كان به وگوره بیه كاره ساته كه یان نه خسته پوو. به وردیو له كاتی خوی دا وینه ی تاوانه كانیان نه گرتو زانیاری تیروته سه لیان به گوځی جیهان دا نه دا. له بهر نه وهی تراژیدیا كه هر ته نها نه و قوریانی یانه نه بوون كه له سر پڼگاو یانه كانو له نیو ژماره یك ترلكټورو توټومبیل لارو پال كه وت بوون، به لكوو به سه دن جهسته ی تیاچوو له و (بنكانه) دا نوژرانه وه كه خه لكه كه ی له تاو ناپالم و بوردومانى فرۆكه جهنگی به كانی عیراق خویان خزانده بووه ناویانه وه. هه روه ها نه و هاوولاتی یانه ی كه هر له بناری (شروځ) وه گیان له ده ست دده ن و ژماره یه كی تریان به برینداری به ره و دلمینی (عزیز نه تروشی) و (مله ی چایخانه كه) به دم گریان و پڼكه نین و چاو به فرمیسكو هه ئاوسانه وه به ریځی ده كوون و له ویش به ته لوی له په لوو پو نه كوون. به سه دانی تریش له خسته خانه كانی (پاوه) و (سنة) و (كرماشان) شهید نه بن. به لام هه مووی له چاری وینه گرتنی كامیركانو له پیتوسى پوژنامه نووسه كان نور نه بن و ناتوان و ه كوو خوی نازارو ناماره كانی نه و كاره ساته جهرك بره تومار بكن.

۱۷ / پروسه ی (نه نفال) ی كورد.

جی به جی كړننې نه نفال، نه وه نده ی كاره ساتیكى نه ته وه بی و نیشتمانی بڼو نه و پوژگاره و نه مړوو پاشه پوژ به زیندویتی له ویزدان و بیره وه ری كومه لانی خه لكی كوردستان و هه موو جیهان دا به جی هیشته وه، نه وه نده ش گوزارشتی له گه وره ترین تاوانه كانی به عس و له برنده بی سر كرده كانی نه و ده مه ی نه نفال كړبوه كه چوون له ماوه ی چند مانگيك دا پتر له (۱۸۲) هه زار كوردی له هاوولاتیانی گوندنشینه كان به ناگری نوزه خه كه ی سوتاندووه و

هرچی پزویه کی نلوه دلتی هه بووه، به (دینامیت و بلدوزن) له گه ل خاکه کهنه یا به کسانیان کردوه.

چونکه صلح و پزیمه کی بویان دهرکه وتیوو، که ئیتر نهو سیاسه تانهی له (پرمشه کوزی و لپاوسین و خپروسی توانستهوه) له پیشوونا گرتویانته بهر، نهک هه نه یانته وتیوو. کورد له سهه دلواوی مافه کانی خوی سارد بکهنه وه و چلویان بترسیختی، به لکوه هانیا ن بدلت بۆ شورش و یاخی بوونی گشتی له شاخ و شارمه کان دلو ئه منی ستراتیجی به عس بخه نیه بهر هه ره شه کانی مه ترسی به وه. بویه جیانه کرنه وه ی پشیمه رگه یه کو هاوولاتی به کی مه دهنی له ناو به ک ده ستاری کورد هه رین نا پرۆسه کانی نه نقل به رپوه مچوون و تاونسه کانی جی به جی کرنی نه م رپوه شویتنه یان گرتوته بهر.

- کیمیا باران کرنی چهند ناو لیه ک بهر له ده ست پیکرنی په لامار دانه کانی له شکر ی نه نقل بۆ سهه ناوچه یه ک.

- هیزشی سوپایی چهند قۆلی به پالپشتی سه هلن یه که ی سه ریازی، حرس جمهور ی، جاش، کوپتهر، توپخانه، مدرعه، تانک.

- ده سگیر کرنی هاوولاتیان له ناو گوند مه کان و له بنکه کانی خۆشار دهنه وه له سهه ده ستی سه ریاز مه کان و پیاواتی سیخو رو جاش و توکهراتی بینگانه.

- گواسته نه وه ی نه نقل کر لوه مه کان به زیلو ئیقاو منشا قو تو قومه یلی جام تار یه کو دلخراو له قافله یه کی عه سگه ری نا بۆ ناو گرتووخانه کانی مردن.

- زیندانی کرنیان له ناو قه لاو قوله سه ریازی به کان، به رپوه مه رلیه تی به کانی نه من، ده زگا کانی پۆلیس، له پاشان گواسته نه وه یان بۆ ناو منغی کی سه ره کی.

- جیا کرنه وه ی ژن له پیاو، کو رپه له دل یه که کی، کو ر له باوک، که چ له دل یه کی، می رده له هاو سه ره که ی، لاولبو که چان له خیرانه کانیان.

- فروشتن و لبهش کرنی که چان و ژنانی کورده نه نقل کر لوه مه کان به سهه پیاواتی به عس و ولاته عه ره بی به کان.

- گواله باران کرنی لوه مه کان به لیتوری نهو چالاته وه که پیشووتر بۆ شار دهنه وه یان هه لکه نر لپوون.

- گیان له ده ست دن به هزی گه رماو تینیویتی و برسیتی و بلوو یو نه وه ی نه خۆشی به وه.
- تاقی کرنه وه ی چه کی (کیمیا بی و بایه لوزی و نه تر لکس) له سهه نه نقل کر لوه مه کان.

- زینده به چال کرنی منالو ژنو به سالچووان له گوپی تالو به کومه ل دا.
 نه م تاوانانهش له ۱۹۸۸/۲/۲۲ ده ستیان پیکردو دواي (۶) مانگو نیوو له کاولکرنی
 کورستان و دهسگیر کرنی دانیشتونانه کی، پرۆسه ی نهنقال کرنی کورد کوژتاییان پی دی.
 له کاتیک دا هیزه چه کنلر مکانی به عس، به بهرچاوی هه موو پیکخرلوه نئودهوله تی به کان و پای
 گشتی جیهانی یهوه، (۸) به یانی عسکری له سهر په لاماردانه کانیاں دهرنه که ن و بهوپه پی
 شانازی یهوه له دهرگاگانی رلگه یانندن بلوویان نه که نه وه. هه روه ها به هه زاران که سیش له
 دهریاز بوانی هیزه کانی نهنقال رهو نه که نه ئیران و سنوره کانی تورکیا، به بی نه وه ی
 دله زلوه ی (ته ته وه یه کگرتوو مکان) و (دانگای لاهای) بق تاوانبارانی جه نگو جینتوساید
 کرنی مرۆف له جیهان دا، شالوه کانی نهنقال بووه ستیتن. یان لایه نی که م پهفتارو
 کرده وه سه ریازی یه کانی پژیعی عیراق سووک و ریسوا بکن. به لام نه م کاره ساته بق کورد،
 وتاریکی نه ته وه یی چاره نووس ساز به رهه م نه هیتن و نه نها دهره تیکی سیاسی بهس بووه
 تاوه کوو هه لچوونیکي جه ماوه ری هه موو کورستان بگریته وه.

* * *

((ناوهرۆك))

- ٢ پيشكشه .
- ٥ پيشهكى .
- ٧ كوردو كوردستان .. نەتەرە و نیشتمانی لەت لەتو ناگرفانی شۆرش .
- ١٧ بەشی یەكەم / پرۆژەى تامانجە دورو نزیكەكانى شۆرش .
- ١٩ ١/ لە ڕووى سیاسىیەوه .
- ٢٠ ٢/ لە ڕووى پيشمەرگلیەتیەوه .
- ٢٧ بەشى دووهم / سالى (١٩٨١) و ڕهوشى ئاوچەكانى ژێر دەسەلاتى پيشمەرگ .
- ٤٧ بەشى سێیەم / مەفرەزە سەرەتاییەكانى شۆرش . (یەكەمین قوتاغى شۆرش) .
- ٦٢ ١/ ڕوون كرىنەوهى پێبازى شۆرش .
- ٦٨ ٢/ مین چاندن .
- ٧٠ ٢/ دەسگیرکردنى كاركەرى بیانى .
- ٧٢ ٤/ وریاكرینەوهى خۆفرۆشانى نەتەرە .
- ٧٦ ٥/ هەلمەتى لەناكو بە تەنگو ئارنجۆكى دەستى و دەمانچە .
- ٧٨ ٦/ لیڤانى بۆسەتەرەوهى جاشو عەسكەرى .
- ٧٩ ٧/ ڕفاننى چەك تاپبو ڕۆنۆ، ئودەرمان .
- ٨٠ ٨/ شەرى خالە لاوازەكانى ئوزن .
- ٨١ ٩/ دەسگیرکردنى پیلواتى سیخوڤو تاونبارانى گەل .
- ٨٢ ١٠/ دەست وەشانن لە پرۆژەكانى ئابورى دەولەت .
- ٩١ بەشى چوارەم / ڕۆلى شارەكان لە كۆپى خەبات نا .
- ٩٤ ١/ ڕێكخستنى ئاوشارەكان .
- ٩٧ ٢/ هەلوێستى ڕوناگیەراتى نەتەرە .
- ١٠٢ ٢/ بەك دەنگى چینیو توێژەكانى كۆمەل .
- ١٠٥ بەشى پێنجەم / كرنكى ئاوازیەكان لە شۆرشى شاخ نا .
- ١٠٧ ١/ لە ڕووى ڕێكخراوەییەوه .
- ١٠٩ ٢/ لە ڕووى پيشمەرگلیەتیەوه .
- ١١٢ ٢/ لە ڕووى ئیبلرییەوه .

به‌شی شەشەم / له / شەری پارتیزانی بچووک و سەرەتاییەو

بۆ / شەری پارتیزانی گەورە و فراوان.

(نووه‌مەین قوناغی شۆرش)

- ۱۲۱ / شەری ناوێ.
- ۱۲۲ / شەری پەبایە گرتن.
- ۱۲۵ / شەری قافلە‌ی عەسکەری.
- ۱۲۷ / شەری پزگارکردنی شارۆچکە.
- ۱۲۹ / شەری پاک کردنەوێ زنجیرە شاخ.
- ۱۳۱ / تۆپ باران کردنی مۆلکاکانی نوژمن.
- ۱۳۵ / بە‌شی حەوتەم / دەسکەوتە کۆمە‌لایەتی‌یە‌کانی شۆرش.
- ۱۳۷ / هە‌لێژاردنی ئە‌نجومە‌نی ناواییە‌کان.
- ۱۳۸ / کردنەوێ قوتابخانە‌کانی شۆرش.
- ۱۴۰ / پێکھێنانی هێزە‌کانی پشتگیری.
- ۱۴۱ / چارە‌سەرکردنی بە‌خۆزایی گوندنشینە‌کان.
- ۱۴۲ / بە‌شی هە‌شتەم / زنجیرە‌ی سیاسە‌تە‌کانی بە‌عس.
- ۱۴۵ / دروست کردنی جاش.
- ۱۴۶ / بە‌ یارمە‌تە‌گرتنی کە‌س و کاری پێشمەرگە.
- ۱۴۷ / بنیات نانی قە‌لای عەسکەری.
- ۱۴۹ / هە‌لگیرساندنی شەری ناوخوا.
- ۱۵۰ / بە‌ بە‌عسی کردنی (بیروبیاوهری کوردبوون).
- ۱۵۲ / پرۆسە‌ی راگواستنی بە‌زۆرە‌ملی.
- ۱۵۳ / بە‌ عەرەب کردنی نیشتمان و نە‌تە‌وێ.
- ۱۵۵ / تە‌سفیرکردنی هاوولاتیانی فە‌یلی.
- ۱۵۶ / گە‌مە‌ی ئاخاوتن.
- ۱۵۸ / دروست کردنی جاش خە‌فیفە.
- ۱۶۰ / ژە‌هری سالیۆم.
- ۱۶۱ / تیۆر و داپۆسین لە‌ نێو شاروشارۆچکە‌کان دا.
- ۱۶۲ / بە‌زۆر سە‌پاندنی جە‌نگی بە‌رە‌یی.

- ۱۶۴ / ۱۴ چەکی کیمیایی لە نژی هیزمکاتی پیشمەرگە.
- ۱۶۵ / ۱۵ دەسپێکی لەئاویرینی ئاوانیەکان.
- ۱۶۷ / ۱۶ کیمیابارانێ هەلەبجە.
- ۱۶۸ / ۱۷ پرۆسە (ئەنقال)ی کورد.

ئەم لیکۆلینە وەیه ...

تاقی کردنە وە ی ئە و سالانە ی شۆرشە کە
بە بازووی هەزاران ئە تیکۆشەر و گیان لـ
سەردەستەکانی پیشە وە ی لە شاخ و
گوند و شارەکان دا میژووی تازە ی بزوتنە وە
ئازاد یخوازە کە ی گە لی کوردیان بە خوین و
قوربانی سەر و مال نووسیوە تە وە . ئە و
سەر وەری یانە ی کە یە ک یە ک لە نا و
شیرینی و تالی رودا وە کانسی دا تە مە نی
پیشمەرگایە تیم تیا یان دا بریو وە . هەر وە ها
بوون بە سەر چا وە ی نووسینە وە و لیکدانە وە و
شیکردنە وە ی ئە و سالانە ی شۆرش کە
تیا یان دا (یە کیتی نیشتمانی کوردستان) و
(گە لی کوردستان) لە سە خترین و
درە و شاوە ترین سالانی دە یە ی هە شتاکان دا ،
رۆ لی نیشتمانی و نە تە وە یی خو یان تیا
بە رجە ستە کرد .

- نووسەر -